

МАТЕМАТИКА

Жалпы орто билим берүүчү
мектебинин
3-классы үчүн окуу китеби

Өзбекстан Республикасынын
Элге билим берүү министрлиги
тарабынан сунушталган

3

Жаңы басылым

Ташкент – 2022

UO'K 51(075.3)
51(075.3)
M 29

Түзүүчүлөр:

*Лолахон Оринбоева, Шухрат Исмаилов, Холмирза Юсупов,
Нигора Рузикулова, Умид Рахмонов, Шахло Хакбердиева,
Наргиза Юсупова, Азиза Байманова*

Эл аралык эксперт:

Марселло Старикофф

Рецензенттер:

- С. Ж. Носирова** – ЭББМ караштуу ЭББАМЖМ жогорку категориялуу башталгыч класс мугалими.
- М. Х. Гофурова** – Фергана облусту Ўзбекстан районундагы 8-жалпы орто билим берүүчү мектептеринин башталгыч класс мугалими.
- Н. Б. Турсунова** – Андижан облусту Шахрихон районундагы 44-адистештирилген мамлекеттик жалпы билим берүүчү мектептеринин башталгыч класс мугалими.
- Д. Р. Турсунова** – Фергана облусту Тошлок районундагы 4-жалпы орто билим берүүчү мектептеринин башталгыч класс мугалими.

Математика 3-класс [Текст]: окуу китеби / Л.Оринбоева [жана башк.]. – Ташкент: Республикалык билим берүү борбору, 2022. – 192 б.

ЮНИСЕФтин Ўзбекстандагы өкүлчүлүгү менен биргеликте даярдалды.

Ўзбекстан Республикалык илимдер академиясы В.И. Романовский атындагы математика институтунун чечими негизинде калыптандырылды.

Оригинал макеттин дизайн концепциясы Республикалык билим берүү борбору тарабынан иштелди.

Республикалык максаттуу китеп фонду каражаттары эсебинен басылды.

ШАРТТУУ БЕЛГИЛЕР:

— оозеки аткарабыз

— эстейбиз

— чогуу аткарабыз

— акылды курчутабыз

— жаңы маалыматтар

— бышыктайбыз

— практикалык жумуш

— үйдө аткарабыз

ISBN 978-9943-7811-9-1

© Республикалык билим берүү борбору, 2022

МАЗМУНУ

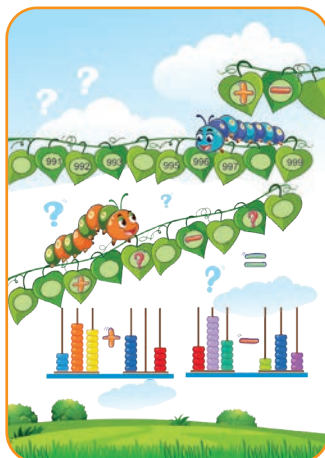

2-КЛАССТА ӨТҮЛГӨНДӨРДҮ КАЙТАЛОО — 7

1-сабак. Эки орундуу сандарды кошуу.....	8
2-сабак. Эки орундуу сандарды кемитүү.....	9
3-сабак. Көбөйтүү.....	10
4-сабак. Бөлүү.....	11
5-сабак. Геометриялык фигуралар жана ченөөлөр.....	12

1-БӨЛҮМ. ҮЧ ОРУНДУУ САНДАР. МИҢДИК — 13

1–5-сабак. Үч орундуу сандар.....	14
6-сабак. Миңдик.....	19
7–9-сабак. Үч орундуу сандын разряд бирдиктеринин суммасы.....	21
10-сабак. Миң санынын разряд бирдиктеринин суммасы... ..	24
11–12-сабак. Үч орундуу сандарды салыштыруу	25
13-сабак. Миңдик, жүздүк, ондук жана бирдиктер ортосундагы байланыш	27

2-БӨЛҮМ. САНДАРДЫ КОШУУ ЖАНА КЕМИТҮҮ — 29

1–9-сабак. 1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары ...	30
10–18-сабак. 1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары ...	40
19-сабак. Кошууга маселелер.....	49
20-сабак. Кемитүүгө маселелер.....	50
21-сабак. Кошуу жана кемитүүгө маселелер	51
22–23-сабак. Сандардын жана фигуралардын удаалаштыгын логикалык улантуу	52

3-БӨЛҮМ. САНДАРДЫ КӨБӨЙТҮҮ ЖАНА БӨЛҮҮ — 55

1–6-сабак. Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү... ..	56
7–12-сабак. Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү ...	62
13–15-сабак. Эки орундуу санды бир орундуу санга бөлүү ...	68
16–17-сабак. Эки орундуу санды эки орундуу санга бөлүү... ..	71
18-сабак. Эки орундуу санды бир жана эки орундуу санга бөлүү.....	73
19–24-сабак. Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү ...	74
25–26-сабак. Көбөйтүү жана бөлүүгө маселелер.....	80
27–28-сабак. Көбөйтүү жана бөлүүнү текшерүү.....	82
29–31-сабак. Калдыктуу бөлүү	84

4-БӨЛҮМ. БӨЛЧӨКТӨР

87

1–5-сабак. Бөлчөк жөнүндө түшүнүк	88
6–7-сабак. Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кошуу ...	93
8–9-сабак. Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кемитүү ...	95
10-сабак. Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кошуу жана кемитүү	97
11–13-сабак. Бөлчөктөрдү салыштыруу	98

5-БӨЛҮМ. ГЕОМЕТРИЯЛЫК ФИГУРАЛАР

101

1-сабак. Түз сызык	102
2-сабак. Кесинди. Шоола	103
3-сабак. Түз сызык, кесинди, шоола	104
4-сабак. Параллель түз сызыктар	105
5-сабак. Перпендикуляр түз сызыктар	106
6–7-сабак. Жөнөкөй жана жалпак фигураларды жасоо ...	107
8–9-сабак. Үч бурчтуктун түрлөрү	109
10–11-сабак. Фигуралардын аянтын палетка жардамында ченөө	111
12-сабак. Окко салыштырмалуу симметрия	113
13–14-сабак. Фигураларды буруу, жылдыруу, айландыруу ...	114
15–17-сабак. Көлөмдүк геометриялык фигуралар	116
18-сабак. Көлөмдүк геометриялык фигуралар. STEM тапшырма	120

6-БӨЛҮМ. ЧЕН БИРДИКТЕР

121

1–2-сабак. Узундук чен бирдиктери	122
3–4-сабак. Масса чен бирдиктери	124
5–7-сабак. Убакыт чен бирдиктери	126
8–9-сабак. Рим цифралары	131
10-сабак. STEM тапшырма	133
11–13-сабак. Чоңдуктар ортосундагы байланыш	134

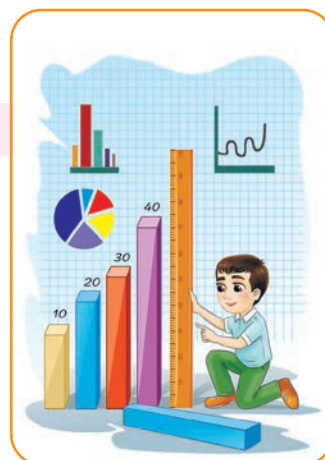

7-БӨЛҮМ. ТҮҮНТМАЛАР 138

1–4-сабак. Амалдарды аткаруу тартиби	139
5–6-сабак. Тамгалуу туюнтмалар	143
7–13-сабак. Теңдемелер	145

8-БӨЛҮМ. МААЛЫМАТТАР МЕНЕН ИШТӨӨ 152

1–2-сабак. Шкалалар	153
3–5-сабак. Координата бурчу	155
6–8-сабак. Диаграммалар	159
9–13-сабак. Маалыматтарды ар түрдүү көрүнүштө туюнтуу...163	

КАЙТАЛОО	168
КОШУМЧА ТАПШЫРМАЛАР	177
КЫЗЫКТУУ ЖАНА ЛОГИКАЛЫК ТАПШЫРМАЛАР	183
ЭЛ АРАЛЫК БААЛОО ПРОГРАММАСЫНА ТИЕШЕЛҮҮ ТАПШЫРМАЛАР	189

3-КЛАСС «МАТЕМАТИКА» ОКУУ КИТЕБИ ҮЧҮН ОКУУ ОҮНДАРЫ

2-КЛАССТА ӨТҮЛГӨНДӨРДҮ КАЙТАЛОО

1-сабак

Эки орундуу сандарды кошуу

1. Түшүп калган санды тап. Алар жуппу же такпы?

66, 69, 72, __, 78, 81, 84

80, 73, 66, 59, __

77

76

73

75

53

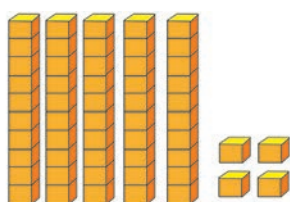
57

52

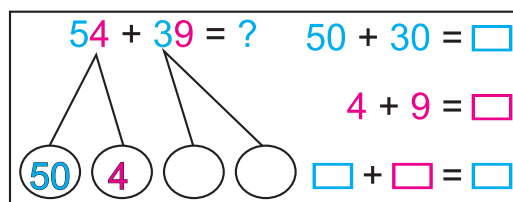
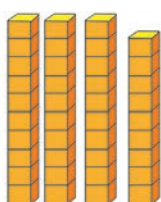
49

Суммасы 24 кө барабар болгон эки орундуу сандарды айтабыз.
Эки орундуу сандарды кошконубузду эстей алабызбы?

2. Эсептөөнү аткарабыз.

+

①

$$\begin{array}{r} 54 \\ + 39 \\ \hline \end{array}$$

$27 + 51$

$48 + 36$

$78 + 15$

$56 + 29$

$65 + 27$

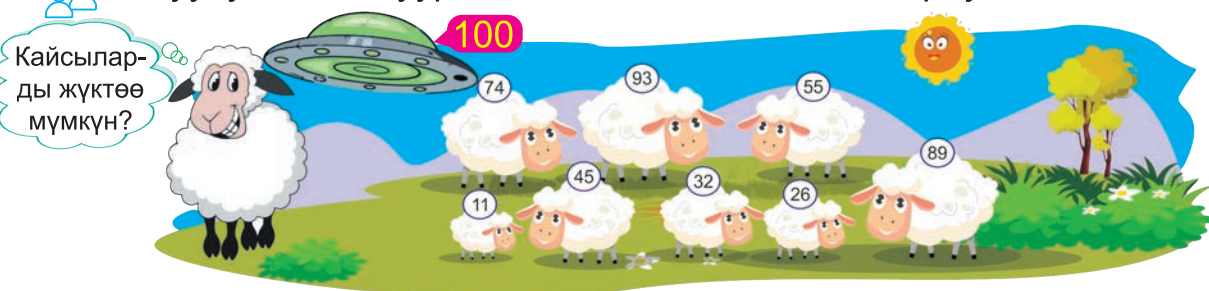
$82 + 18$

Мен сумманы ушундай эсептеймин, айтчы, бул туурабы?

$$\begin{array}{r} 54 \\ + 39 \\ \hline 813 \end{array}$$

3. Мен турган вагон поезддин башынан эсептегенде 4-вагон, акырынан эсептегенде 11-вагон экендиги белгилүү болсо, поезддин бардык вагондору канча?

4. Учуучу телого туура келген салмактагы койлорду тандайбыз.

5. Сумманы табабыз.

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ + 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ + 67 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ + 23 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19 \\ + 74 \\ \hline \end{array}$$

6. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 36 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ + 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 41 \\ + 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ + 38 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 39 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 45 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 58 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 39 \\ + 17 \\ \hline \end{array}$$

2-сабак

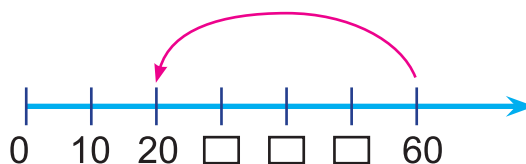
Эки орундуу сандарды кемитүү

1. Ким тез эсептейт?

6 ондук бар.
4 ондукту алабыз.
Канча ондук калды?

6 онд. – 4 онд. = ? онд.
 $60 - 40 = ?$

$$60 - \square = 20$$

$$70 - 20 \quad 60 - 30 \quad 90 - 50$$

2. Кемитүү кандай аткарылгандыгын эстейбиз. Белгисиз сандарды табабыз.

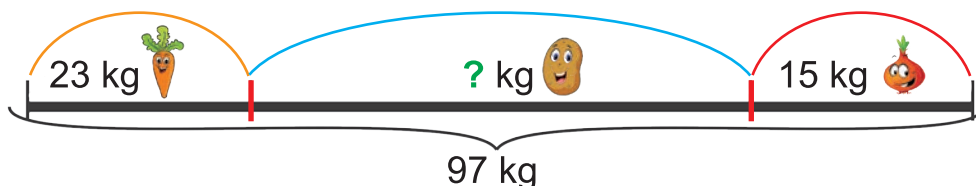
94 $94 - x = 47$
 $94 - 47 = ?$

83 $83 - \square = 25$
 $83 - 25 = \square$

$$\square + \square = \square$$

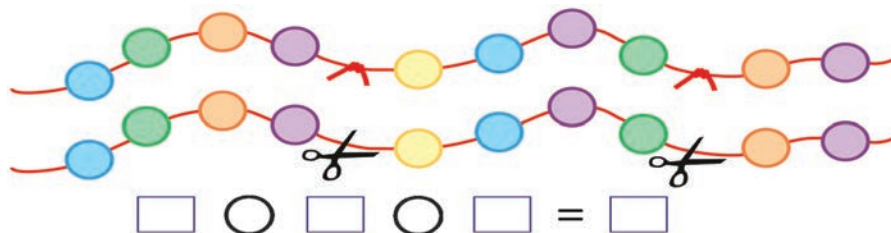
$$\square + \square = \square$$

3. Дүкөнгө канча килограмм картошка келди? Туюнтмалар эмнени түшүндүрөт?

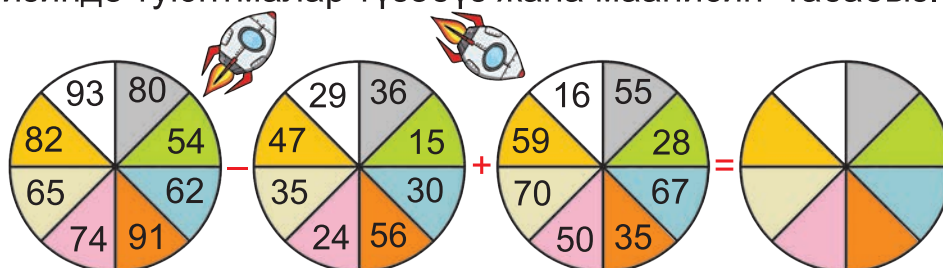

$$97 - (23 + 15) = \square \quad 97 - \square - 15 = \square \quad 97 - 23 - \square = \square$$

4. Сүрөттүн негизинде туюнтмалар түзөбүз. Ким көп түзөт?

5. Тегеректерде берилген туура келген түстөгү сандардын негизинде туюнтмалар түзөбүз жана маанисин табабыз.

6. Туюнтмаларды салыштырабыз.

$$88 - 55 - 13 \bigcirc 88 - 55 - 15$$

$$18 + 27 + 52 \bigcirc 32 + 27 + 29$$

$$63 - (43 - 33) \bigcirc 63 - (46 - 37)$$

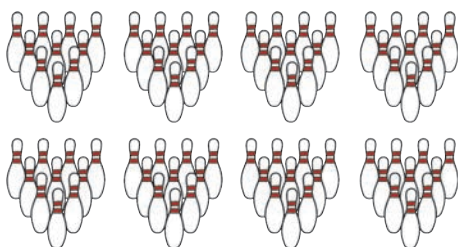
$$36 + (90 - 41) \bigcirc 99 - (61 - 47)$$

3-сабак

Көбөйтүү

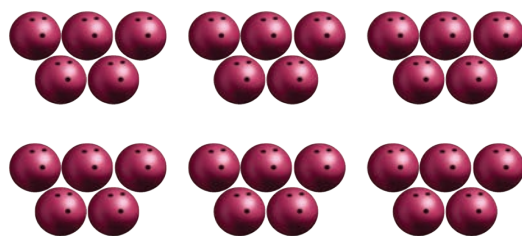
1. Кегль жана боулинг шарлары канчадан топторго ажыратылган?

10 дон эсептейбиз

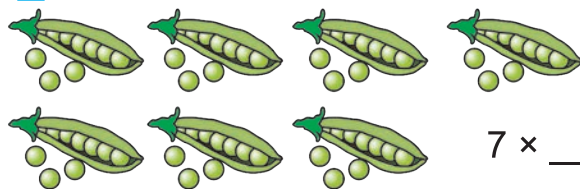
Бардык кеглдер канча?

5 ден эсептейбиз

Боулинг шарлары канча?

2. Ар бир башакта канчадан буурчак бар? Бардык буурчактар канча?

$$7 \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$7 \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} \times 7 = \underline{\quad}$$

$$4 \times \underline{\quad} = 40$$

$$\underline{\quad} \times 4 = 40$$

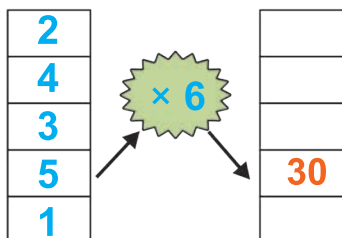
$$3 \times \underline{\quad} = 30$$

$$\underline{\quad} \times 3 = 30$$

3. Жадыбалдан пайдаланып, бош чакмактарга туура келген сандарды табабыз.

Пифагор жадыбалы

	2	3	4	5	6	7	8	9	
2	4	6	8	10	12	14	16	18	2
3	6	9	12	15	18	21	24	27	3
4	8	12	16	20	24	28	32	36	4
5	10	15	20	25	30	35	40	45	5
6	12	18	24	30	36	42	48	54	6
7	14	21	28	35	42	49	56	63	7
8	16	24	32	40	48	56	64	72	8
9	18	27	36	45	54	63	72	81	9
	2	3	4	5	6	7	8	9	

$$6 \times 9$$

$$9 \times 6$$

$$7 \times 8$$

$$8 \times 7$$

$$8 \times 9$$

$$9 \times 8$$

Кандай аткарылды?

$9 \times 1 =$	9
$9 \times 2 =$	18
$9 \times 3 =$	27
$9 \times 4 =$	36
$9 \times 5 =$	45
$9 \times 6 =$	54
$9 \times 7 =$	63
$9 \times 8 =$	72
$9 \times 9 =$	81
$9 \times 10 =$	90

4. Сүрөттө көрсөтүлгөн калемдердин канчасы столго тийбестен турат?

10

5. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$b \times 6 = 24 \quad 7 \times x = 28 \quad d \times 4 = 28 \quad 8 \times y = 64 \quad a \times 9 = 72 \quad 9 \times c = 72$$

6. Эсептейбиз.

$$6 \times 7 = \square$$

$$9 \times 4 = \square$$

$$5 \times \square = 45$$

$$\square \times 10 = 30$$

$$\square \times 6 = \square$$

$$4 \times \square = 36$$

$$\square \times 5 = \square$$

$$10 \times \square = \square$$

$$\square \div \square = 6$$

$$\square \div \square = 9$$

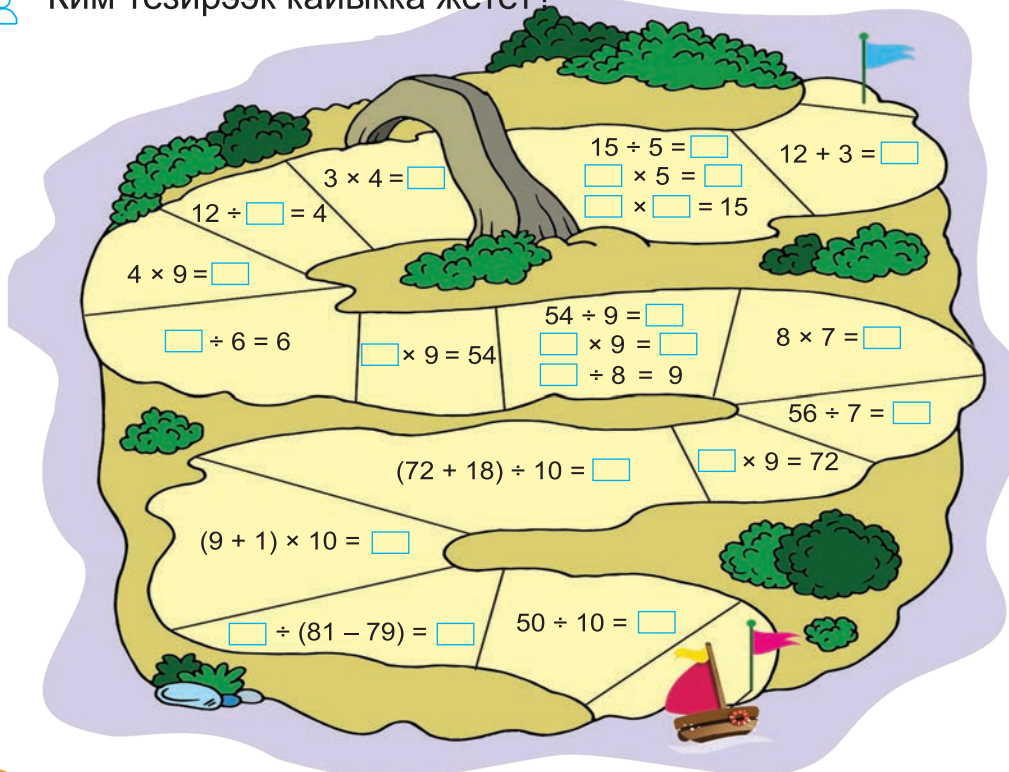
$$45 \div \square = \square$$

$$30 \div \square = \square$$

4-сабак

Бөлүү

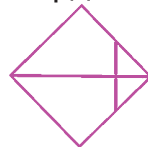
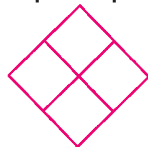
1. Ким тезирээк кайыкка жетет?

2. Айланалардын кандай бөлүгү боёлгон? Аларды атайбыз.

3. Фигуралар кандай бөлүктөргө бөлүнгөн? Алар барабарбы? Барабар бөлүктөргө бөлүнгөн фигураларды табабыз жана сызабыз.

4. Эсептейбиз.

$$72 \div 8$$

$$63 \div 7$$

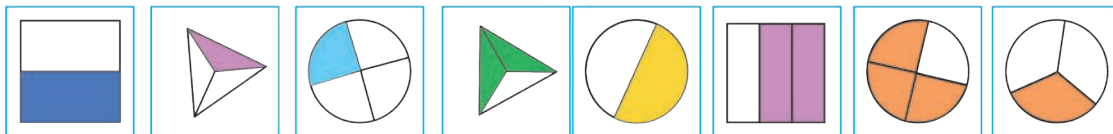
$$42 \div 6$$

$$50 \div 5$$

$$28 \div 4$$

$$27 \div 3$$

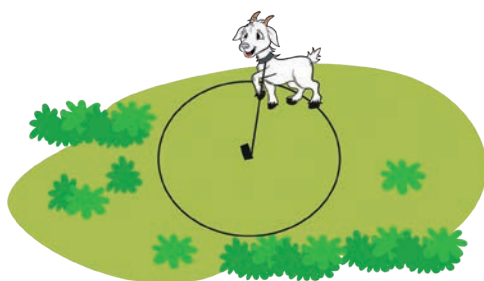
5. Жарым жана чейрек бөлүгү боёлгон фигураларды табабыз жана аларды сызабыз.

5-сабак

Геометриялык фигуралар жана ченөөлөр

1. Эчкинин казыктын айланасындагы бир жолку аракети кандай фигураны пайда кылган? Казыктын орду фигурада эмнени билдирет? Казык жана эчкиге байланган аркандын узундугу сага эмнени эстетти?

Эмнелер тегерекке окшойт?

2. Жооптордун кайсы биринде бурчтардын өсүү тартиби көрсөтүлгөн? Бурчтарды ушундай тартипте сызабыз.

1) Q, P, R, S

2) Q, R, P, S

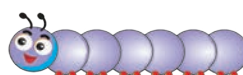
3) S, P, R, Q

4) S, R, P, Q

3. 3. Ар бир курттун узундугун табабыз. Аларды бир катарга жайгаштырсак, баары канча сантиметр болот?

cm

cm

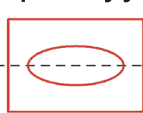
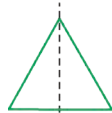

cm

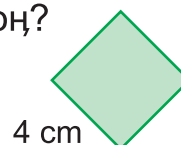
4. Кийинки фигураны сызабыз. Ал канча квадраттан түзүлгөн?

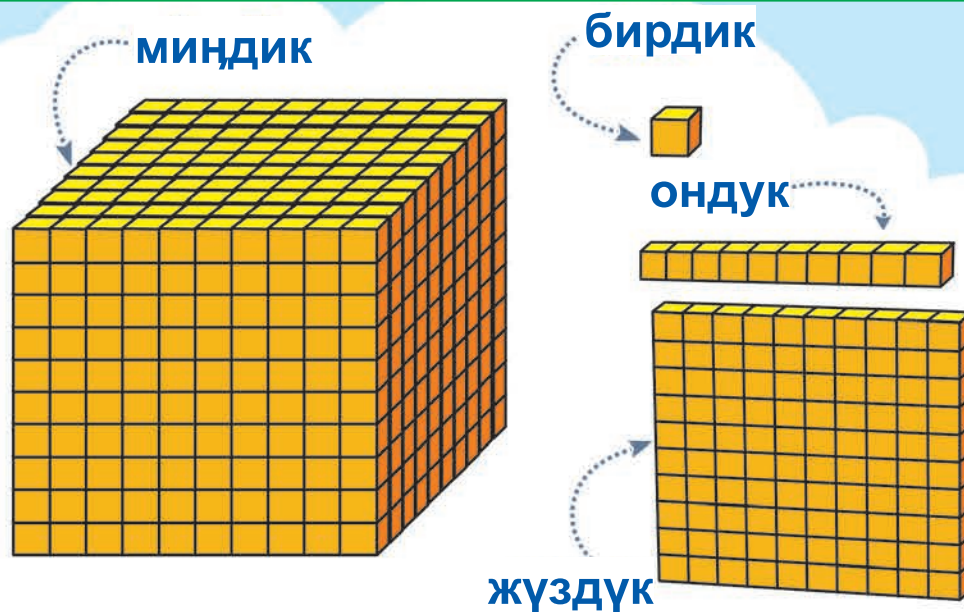
5. Фигуранын симметриялуулугун текшеребиз.

6. Кайсы фигуранын периметри эң чоң?

1-БӨЛҮМ ҮЧ ОРУНДУУ САНДАР. МИҢДИК

$$\boxed{7} \boxed{0} \boxed{0} \triangleright \boxed{7} \boxed{0} \triangleright \boxed{7} \triangleright$$

$$777 = 700 + 70 + 7$$

6

7

3

5

1

9

4

8

2

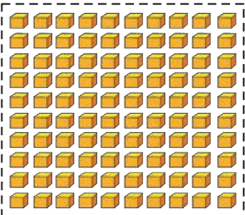
?

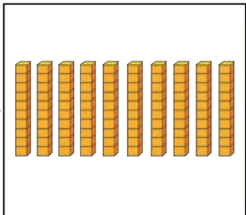

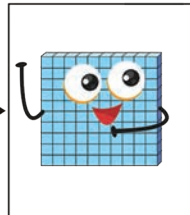
1-бөлүм.
1-сабак

Үч орундуу сандар

1. 100 саны кандай пайда болду?

 100 бирдик

 10 ондук

 1 жүздүк

жазылышы →

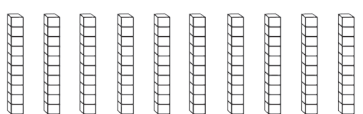
окулушу →

жүздүк	ондук	бирдик
1	0	0
100		
жүз		

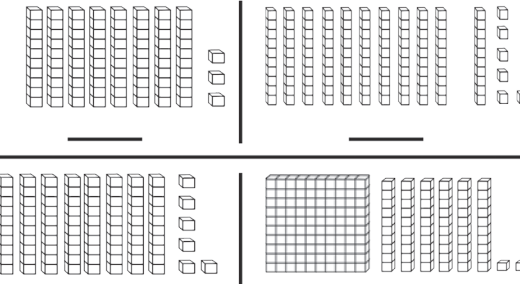

100 бирдиктен 10 ондук, 10 ондуктан 1 жүздүк пайда болот.

2. Пайда болгон сандарды жазабыз жана окуйбуз.

 10 ондук 2 бирдик
102

Ондуктар
жана бир-
диктер

3. Сандарды сөздөр менен туюнтабыз: 103, 109, 111, 130, 142, 155.

4. Берилген машиналар эмне үчүн кызмат кылышат?

машиналар	жазылышы	окулушу	машиналар	жазылышы	окулушу
					
					

5. Сандарды окуйбуз жана жазабыз.

– бир жүз элүү сегиз; – бир жүз жетимиш алты; – бир жүз он.

6. Берилген сандардан эки бирдик алдыңкы жана беш бирдик кийинки сандарды айтабыз.

123	155	172	194
-----	-----	-----	-----

7. Сандарды сөздөр менен жазабыз.

107, 110, 109, 120, 121, 200, 203, 213, 220, 250.

1-бөлүм.
2-сабак

Үч орундуу сандар

1. Берилген сандарда 6 цифрасы кайсы разрядда турат?

567

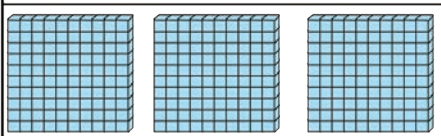
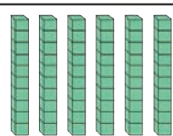
643

186

126

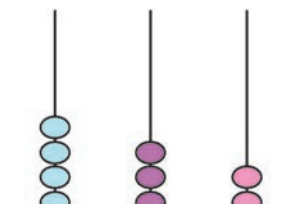
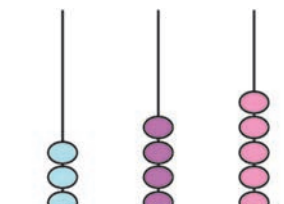
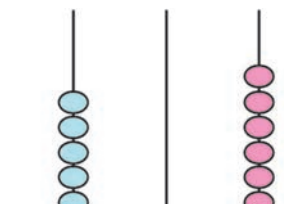
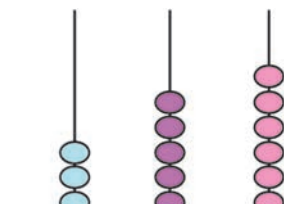
666

2. Берилген сүйлөмдөгү сандарды цифралар менен жазабыз.
Бир жыл үч жүз алтымыш беш күн болот.
Бул санды разряд бирдиктеринде туюнтабыз.

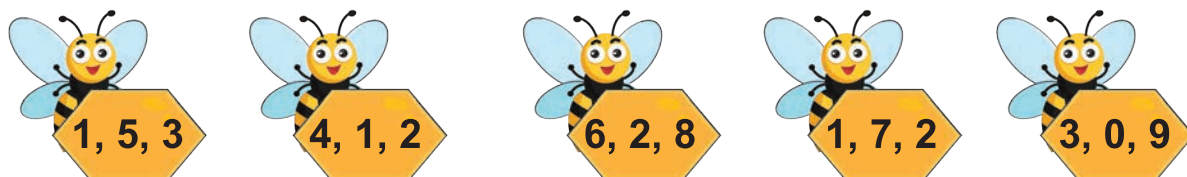
Жүздүк	Ондук	Бирдик
		
_____ жүздүк	_____ ондук	_____ бирдик

Эки жүз сексен эки. Үч жүз отуз тогуз. Төрт жүз токсон алты.

3. Берилген сандарды үлгүнүн негизинде жазабыз жана окуйбуз.

			
жүздүк ондук бирдик	жүздүк ондук бирдик	жүздүк ондук бирдик	жүздүк ондук бирдик
432			
төрт жүз отуз эки			

4. Бал аарылар көрсөтүп турган цифралардан пайдаланып, эң кичине жана эң чоң үч орундуу санды түзөбүз.

5. Сандарды өсүү тартибинде жайгаштырабыз. Кайсы сан 170 санына жакын?

15

6. Сандар шооласында берилген бош чакмактарды толтурабыз. Сандар канчадан көбөйүп барууда? Сандардын катарын улантабыз.

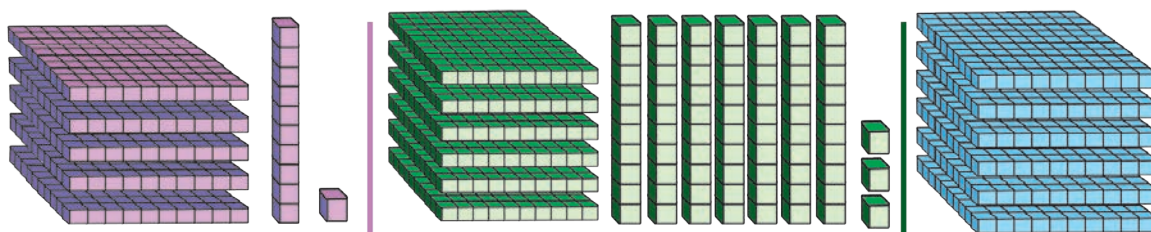
7. Цифралар менен жазабыз жана окуйбуз.

Эки жүз жетимиш беш, үч жүз он, төрт жүз, үч жүз жыйырма эки, үч жүз токсон бир, төрт жүз кырк төрт, бир жүз алтымыш, эки жүз алты.

1-бөлүм.
3-сабак

Үч орундуу сандар

1. Кайсы сандар пайда болду? Аларды окуйбуз жана жазабыз.

? жүздүк ? ондук ? бирдик

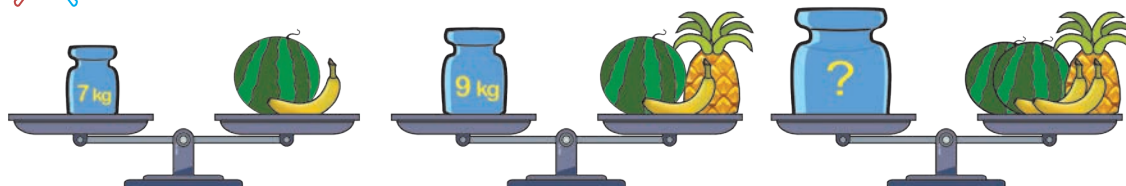
2. Эсептейбиз.

$92 - 43$ $76 + 18$ $81 - 77$ $68 - 49$ $91 - 67$ $47 + 28$ $67 + 8$

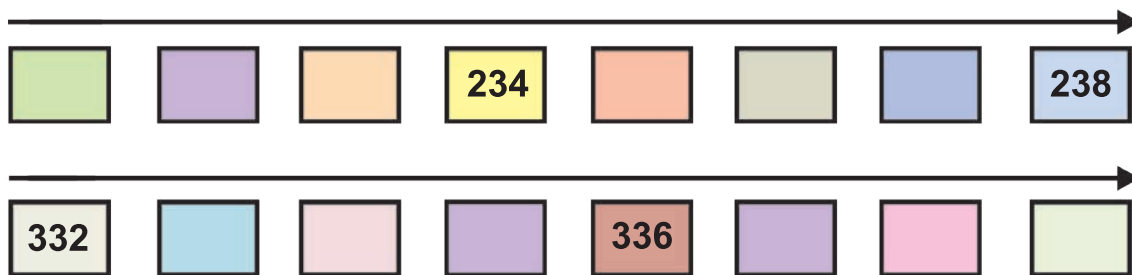
3. Жадыбалды толтурабыз.

	Жазылышы	Окулушу
1 жүздүк 2 ондук 1 бирдик	121	Бир жүз жыйырма бир
4 жүздүк 6 ондук 3 бирдик		
3 жүздүк 9 ондук 6 бирдик		
6 жүздүк 0 ондук 5 бирдик		
5 жүздүк 7 ондук 0 бирдик		
0 жүздүк 8 ондук 2 бирдик		

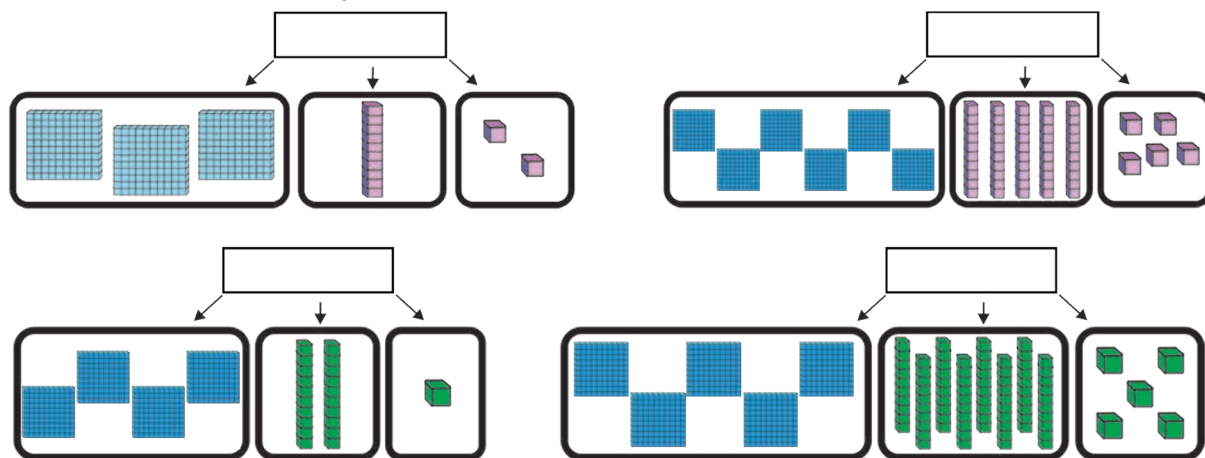
4. Белгисиз масса канча килограмм?

5. Сандардын катарын толтурабыз.

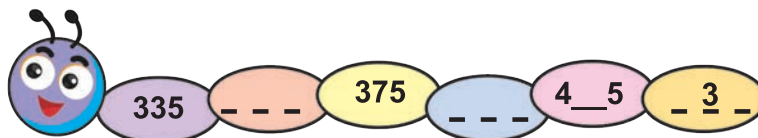
6. Пайда болгон сандарды разряд бирдиктеринде туюнтабыз жана сөздөр менен жазабыз.

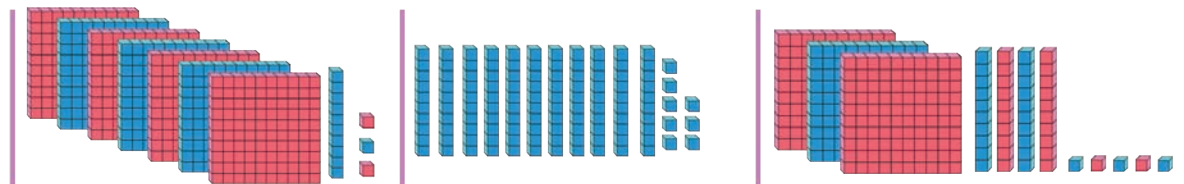
1-бөлүм.
4-сабак

Үч орундуу сандар

1. Түшүп калган сандарды табабыз.

2. Пайда болгон сандарды жазабыз.

3. Сандарга туура келген сөздөрдү таап окуйбуз жана жазабыз.

765 450 306 128 800
659 133 788 555

бир жүз отуз үч
алты жүз элүү тогуз жети жүз алтымыш беш
жети жүз сексен сегиз беш жүз элүү беш
төрт жүз элүү сегиз жүз үч жүз алты
бир жүз жыйырма сегиз

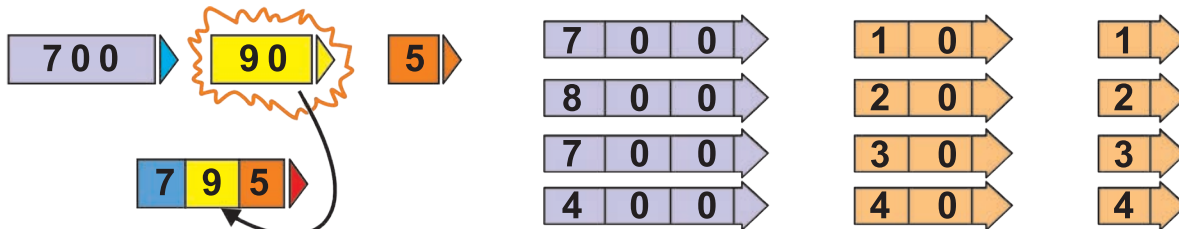
4. Кайсы цифраны жазуу үчүн көбүрөөк тегерек иштетилген?

5. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{llll} (91 - 67) + 12 & (76 - 69) \times 8 & 64 \div (53 - 45) & 23 + (84 - 45) \\ 6 \times (98 - 89) & (34 + 38) \div 9 & 7 \times (92 - 84) & (73 - 66) \times 9 \end{array}$$

6. Үлгүдөгүдөй карточкалар жардамында сандарды пайда кылабыз.

7. Ар бир цифрадан бир гана жолу пайдаланып, үч орундуу сандар түзөбүз. Сенде канча болду?

1-бөлүм. 5-сабак

Үч орундуу сандар

1.

Сандардагы 8 цифрасы кандай разряд бирдигин билдирет?

Жүздүктөр разрядында 7 жана бирлер разрядында 6 боло турган бардык үч орундуу сандарды жазабыз.

2. Жадыбал негизинде үч орундуу сандарды пайда кылабыз жазабыз, окуйбуз жана разряд бирдиктерине ажыратабыз. Канча сан пайда болду?

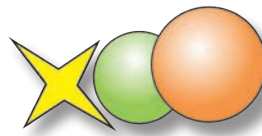
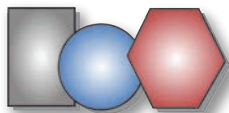
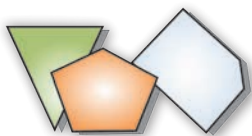
Үлгү:

2	5	7
8	3	0
9	1	4

Сан	Окулушу	Жүздүк	Ондук	Бирдик
289	Эки жүз сексен тогуз	2	8	9

3. Саида бир сан ойлоду. Анын 7 ондугу алынса, 8 жүздүк калат. Эгерде ага 3 ондук кошулса, 9 жүздүк пайда болот. Саида кандай сан ойлогон?

4. Фигуралардын бурчтары санына карата кандай үч орундуу сандарды түзүүгө болот?

5. Туюнтмаларды салыштырабыз.

$$(49 \div 7) + 83 \bigcirc 56 \div 7 + 77$$

$$81 \div (27 \div 3) \bigcirc 90 \div (27 - 18)$$

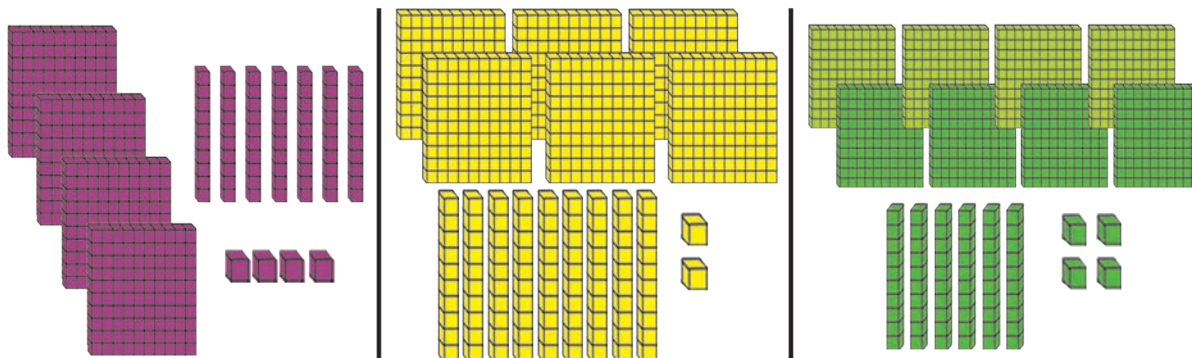
$$(68 + 22) \div 9 \bigcirc 1 \times (100 + 0)$$

$$9 \times 10 - 10 \bigcirc 72 + 32 \div 4$$

6. Түшүп калган сандарды жазабыз жана окуйбуз.

		410			440		
	564						504

7. Моделдер пайда кылган сандарды разряд бирдиктеринде жазабыз.

1-бөлүм.
6-сабак

Миңдик

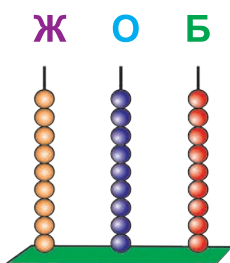
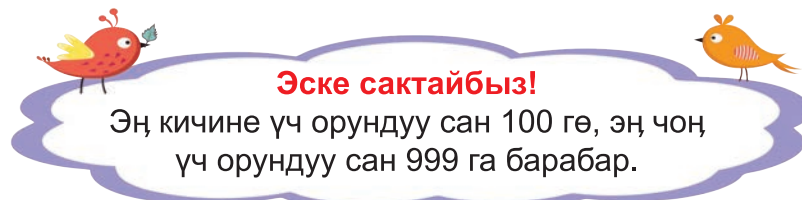
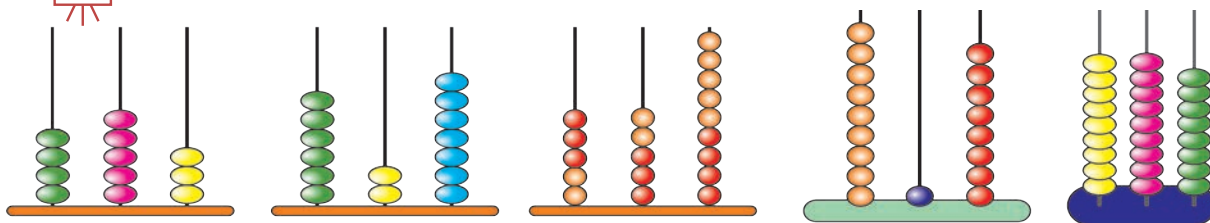
1. Сандарды кемүү тартибинде жайгаштырабыз. Ошондо кайсы сан үчүнчү орунда болот?

678 675 688 595 690 700

Сандардагы 7 цифрасы кайсы разряд бирдигин билдирет?

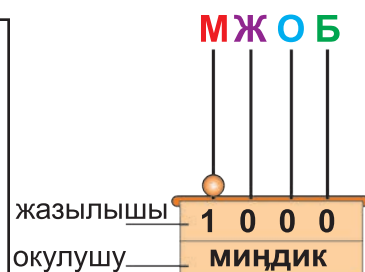
712 671 307 700 417 574 997 617 475 770

2. Моделдерге карап сандарды окуйбуз жана жазабыз.

999 санына 1 саны кошулса, кайсы сан пайда болот?

- Бирдик разряд 10 го толуп, 1 ондук пайда болот жана ондукка өтөт;
- Ондук разряд да 10 ге толуп, жүздүккө өтөт;
- Жүздүк разряд да 10 го толот;
- Миңдик разряд бирдиги пайда болот.

3. Түстөр үчтүгү негизинде сандарды түзөбүз жана жазабыз.

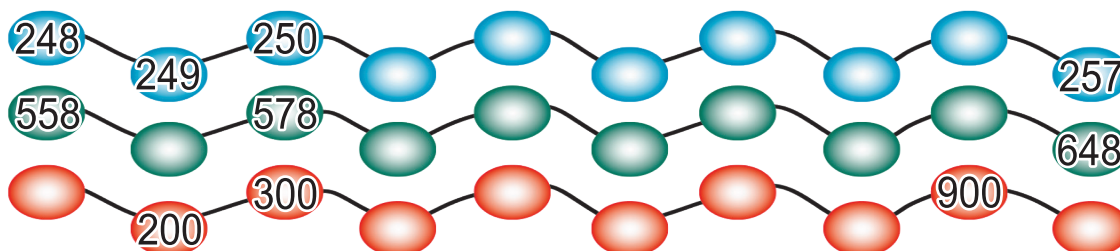
Үлгү: светофордун түстөрүнөн **234** – эки жүз отуз төрт.

Берилген сандардан миң санын пайда кылса болобу?
Анда кайсы түстөгү цифралар катышат? Эмне өзгөрөт?

4. Цифралары ар түрдүү болгон эң кичине жана эң чоң үч орундуу сандар кайсылар?

5. Сандар кандай тартипте өсүп барууда? Ар бир катарда үчтөн санды разряд бирдиктерине ажыратабыз.

6. Түшүп калган сандарды табабыз.

650 800 1000

**1-бөлүм.
7-сабак**

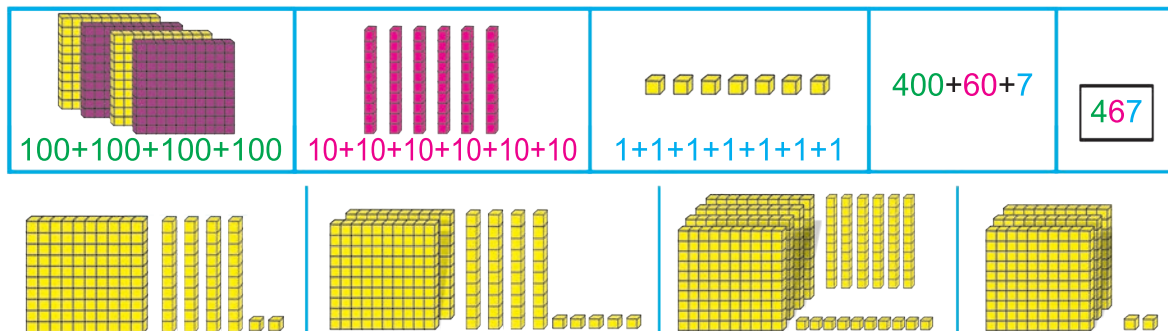
Үч орундуу сандын разряд бирдиктеринин суммасы

1. Кандай сандар разряд бирдиктерин түзөт? 2 жүздүк = 200 бирдик

5 ондук = бирдик; жүздүк = 900 бирдик; 8 ондук = бирдик

518 = жүздүк ондук бирдик; 7 жүздүк 1 ондук 4 бирдик =

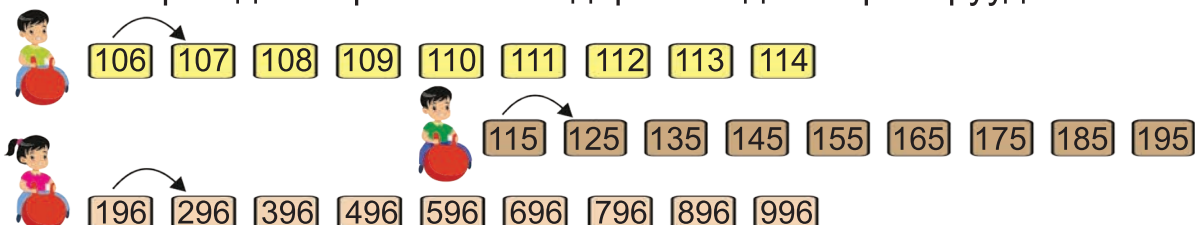
2. Моделдер негизинде сандарды разряд бирдиктеринин суммасы көрүнүшүндө жазабыз.

3. Суммага туура келген сандарды табабыз.

$700 + 70 + 4$	$600 + 80 + 5$	$900 + 6$	$400 + 60$	$900 + 90 + 9$
906	999	774	685	460

4. Адыл, Умида, Саид сандарды айтып секиришти. Ар бир секиргенде алар айткан сандар канчадан өсүп барууда?

1-бөлүм.
8-сабак

Үч орундуу сандын разряд бирдиктеринин суммасы

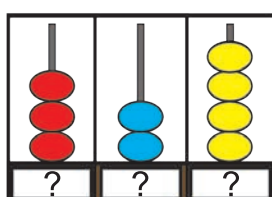
1. Суроолор эмнени билдирет? Жашырылган сандарды моделдер жардамында табабыз?

Тогуз жүз элүү ? 9 жүздүк 5 ондук	$900+50+0$? ? жүздүк ? ондук ? бирдик
--	--

2. Разряд бирдиктеринин суммасы кандай ажыратылган? Жадыбалды толтурабыз.

- 3 цифрасы
- бирлер разряды 3 ($1+1+1$)
 - ондор разряды 30 ($10+10+10$)
 - жүздөр разряды 300 ($100+100+100$)

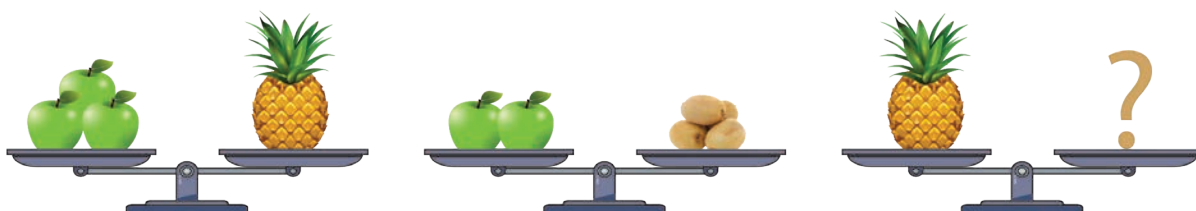
$100 + 100 + 100 + 10 + 10 + 1 + 1 + 1 + 1$	324
$100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 1$	
$100+100+100+100+10+10+10+10+10+10+10+10$	
$100+100+100+10+10+10+10+1+1+1+1+1+1$	

3. Досубуз жазган сандарды окуйбуз, сөздөр менен жазабыз жана разряд бирдиктерине ажыратабыз.

637	Алты жүз отуз жети	
904		
555		

514		$500 + 10 + 4$
600		
789		

4. Бир ананас канча киви салмагына барабар?

5. Текстте берилген сандарды разряд бирдиктеринин суммасы көрүнүшүндө жазабыз.

Улуу математик окумуштуу Мухаммад ал-Хоразмий жети жүз сексен үчүнчү жылы туулган. Ал жыйырмадан ашуун чыгармалар жазган, бизге жетиси гана жетип келген. Хоразмий сегиз жүз элүүнчү жылда дүйнөдөн кайткан.

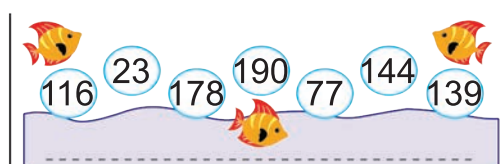
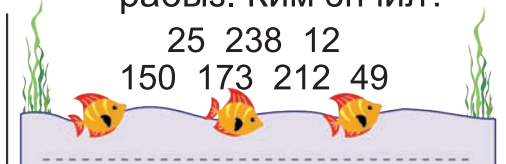
6. Үлгүнүн негизинде сандарды жазабыз.

844	493	548	беш жүз кырк сегиз	502	892	788	7 жүздүк 8 ондук жана 8 бирдик
378	296	654	$600+50+4$	771	999	246	$100+100$ $10+10+10+10$ $1+1+1+1+1+1$

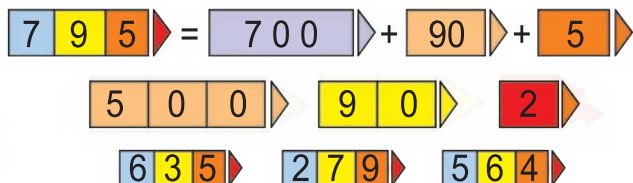
1-бөлүм. 9-сабак

Үч орундуу сандын разряд бирдиктеринин суммасы

1. Ар бир аквариумдагы сандарды кемүү тартибинде жайгаштырабыз. Ким эпчил?

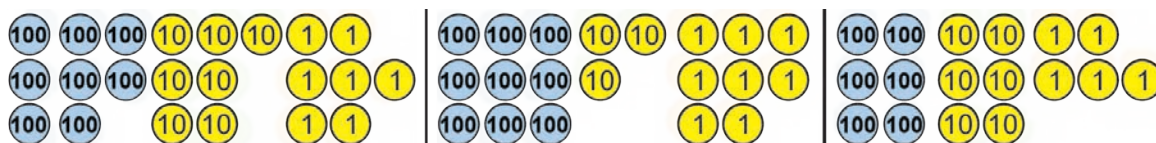

2. Үлгүнүн негизинде карточкалардан пайдаланып, сандарды түзөбүз.

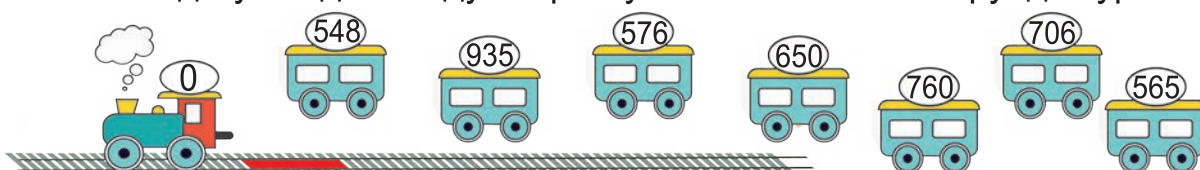
жүздүк	ондук	бирдик
100, 100, 100, 100	10, 10, 10, 10, 10, 10, 10, 10	1, 1

3. 3. Моделдердин негизинде кандай сандарды түзүү мүмкүн? Сандардын разряд бирдиктери канчадан?

4. Акыл 12 санын, Адыл болсо ушул санга анын цифраларынын суммасын кошуп айтты. Оюн ушундай уланса, 50 саны пайда болобу?

5. Вагондордогу сандарды өсүү тартибинде жайгаштыр. Кайсы вагондогу санда 5 ондук бар? Бул вагон канчанчы орунда турат?

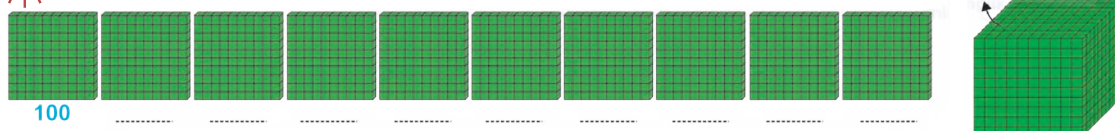
6. Сандарды сөздөр менен жазабыз жана разряд бирдиктеринин суммасы көрүнүшүндө туюнтабыз.

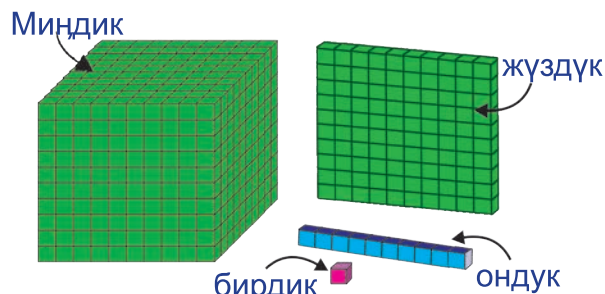
1-бөлүм.
10-сабак

Миң санынын разряд бирдиктери суммасы

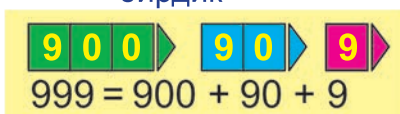
1. Удаалаштыкта эсептейбиз. Кайсы сан пайда болду?

$$100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 = ? \dots$$

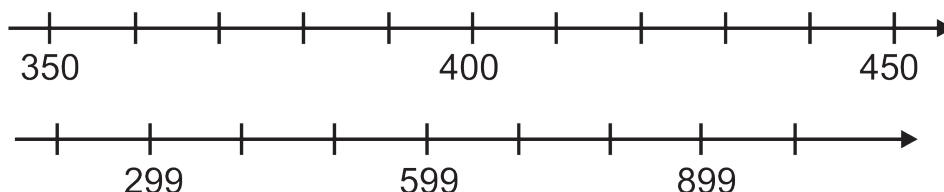

Миңдик	Жүздүк	Ондук	Бирдик
			
1	0	0	0
1	0	0	0

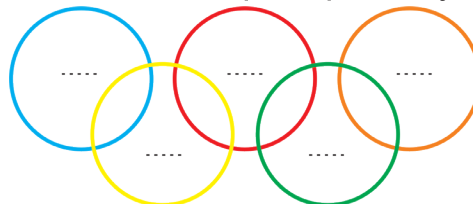

$$1000 = 1000 + ? + ? + ?$$

2. Ар бир сандын шооласында түшүп калган сандар кандай разряд бирдигине артып барат?

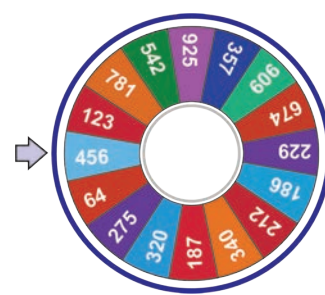

3. Олимпиада белгиси калкалары ичиндеги 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 сандарын ушундай жайгаштыргын, ар бир үчүнчү калкадагы сандардын суммасы 15 ке барабар болсун.

4. Сандардын барабанындагы түстөрдү тандайбыз жана ушул түстөгү сандарды разряд бирдиктери суммасы көрүнүшүндө туюнтабыз.

Үлгү: $542 = 500 + 40 + 2$; $909 = 900 + 0 + 9$.

5. Жадыбалды толтурабыз. Мамычада берилген сандар пайда болушу үчүн бош чакмакка канча жүздүк коюу керек?

300	500	900	600	800	600	700
	200		400		500	200
		600	100		100	
100		200		600		300

Табылган сандардын бирдик жана ондук разряддары канчага барабар?

6. Сандарды окуйбуз жана жазабыз. Аларда кандай разряд бирдиктери бар?

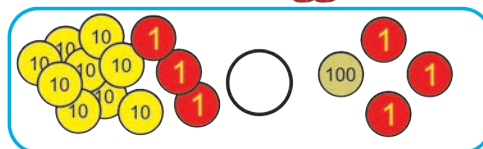
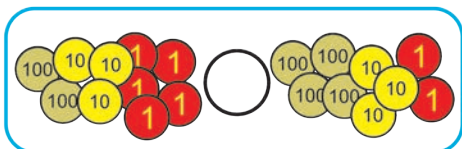
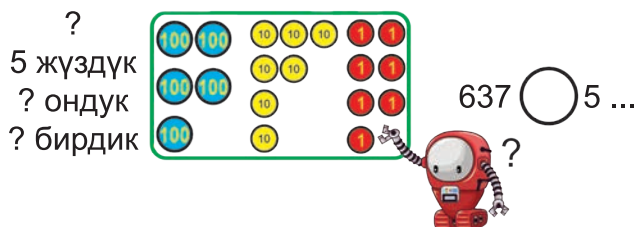
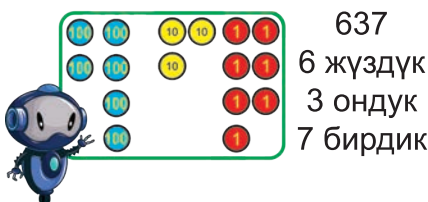
Эки жүз сексен; төрт жүз; бир жүз элүү беш; алты жүз токсон; сегиз жүз сегиз; беш жүз элүү беш; тогуз жүз токсон; бир миң.

**1-бөлүм.
11-сабак**

Үч орундуу сандарды салыштыруу

1. Камала 70 ден баштап, 90 го чейин аралатып санады. Ал 5 тен санаган болушу мүмкүнбү? 3 төнчү? Кемел 35 тен баштап, 7 ден санады. Ал 90 до токтотушу мүмкүнбү? 98 дечи?

2. Роботторго тиешелүү сандарды табабыз жана салыштырабыз. Кайсы роботко тиешелүү сандын жүздүгү чоң, ондугучу? Сандардын кайсы разряд бирдиги барабар?

3. Сандардын кайсы разряд бирдиги барабар? Аларды салыштырабыз.

545 va 534
 $5=5$
 $4>3$

496 va 499
?

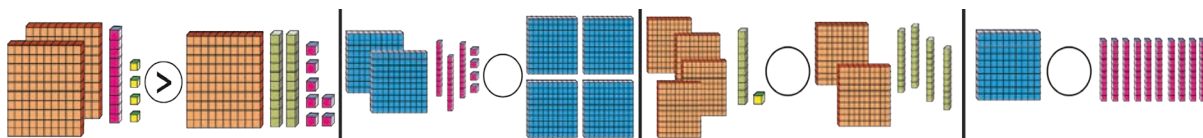
502 va 408 613 va 563
786 va 789 325 va 352

4.

Өспүрүмдөр ортосунду өткөрүлгөн жүгүрүү боюнча мелдеште 1 минутада Анвар 203 метр, Сабыр 304 метр жана Надыр 255 метрге жүгүрдү. Алардан кайсы бири эң узун аралыкка, кайсы бири эң кыска аралыкка жүгүргөн?

5. Салыштыруу кандай аткарылган? Моделдерде туюнтулган эң чоң сандын разряд бирдиги канчага барабар?

6. Салыштырабыз.

599 595
287 287

737 735
945 954

582 833
763 763

344 423
644 624

7. Сандарды разряд кошулуучулардын суммасына ажыратабыз жана салыштырабыз.

242 312
164 115

612 741
532 235

566 731
784 784

981 918
775 446

1-бөлүм.
12-сабак

Үч орундуу сандарды салыштыруу

1. Сандарды кемүү тартибинде жайгаштырабыз. Ушунда кайсы бири эң кичине болот?

255

253

257

251

Төмөндөгү сандардын кайсы бири жуп? Кайсы бири так?

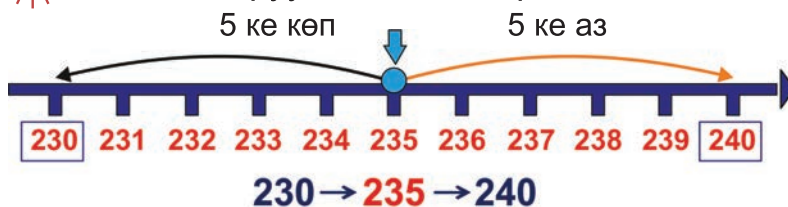
 40

 421

 144

 969

2. Салыштыруу кандай аткарылган? Кандай жыйынтыкка келдің?

235 > 230
235 < 240
230 < 235 < 240

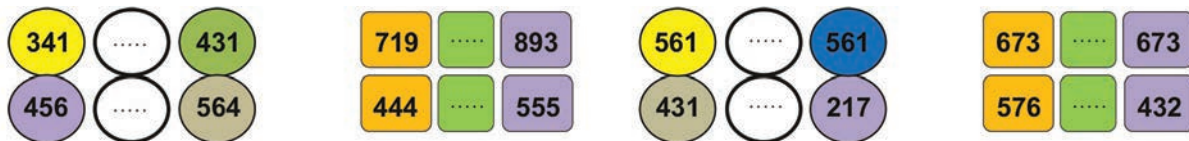
3. Сандарды разряд бирдиктерине ажыратабыз жана туура келген түстөрдү салыштырабыз.

726	436	870	308	963	762
	254	542	419	807	475

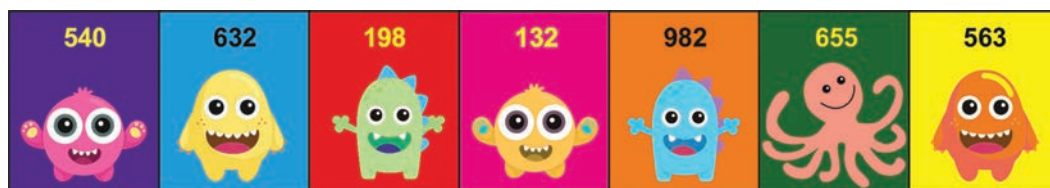
Кайсы түстөгү сан артыкча? Анын цифраларынын ордун алмаштырып, эң кичине сан пайда кыла алабызбы?

4. Бөлмөдө 14 уул бала, 16 кыз бар. Бөлмөдөн 22 бала чыгып кеткенден кийин, уул балдар менен кыздардын саны барабар болуп калды. Бөлмөдөн канча уул бала чыгып кеткен?

5. Салыштырабыз. Сандардын ичинен эң чоң жана эң кичинесин табабыз.

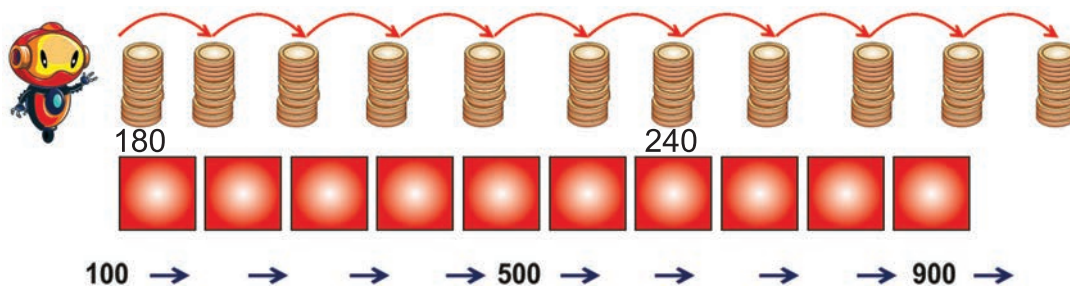
6. Сүрөттөгү каармандарга туура келген сандарды салыштырабыз. Бардык сандарды кемүү тартибинде жайгаштырсак, сегиз буттууга тиешелүү болгон сан канчанчы орунда турат?

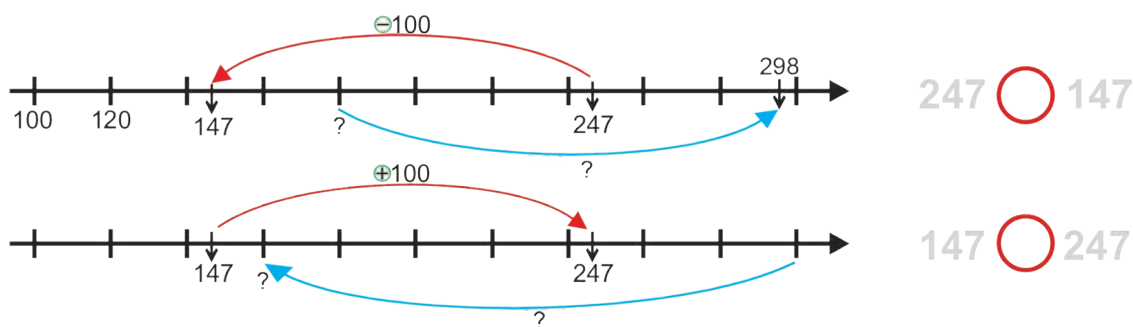
1-бөлүм. 13-сабак

Миңдик, жүздүк, ондук жана бирдиктер ортосундагы байланыш

1. Сандар канчадан көбөйүп барууда? Кайсы сандар пайда болду?

2. Сандардын разряд бирдиктери ортосунда кандай байланыш бар? Аларды кандай салыштырабыз?

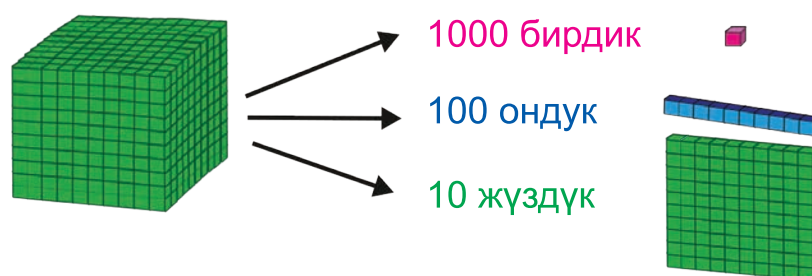

3. Цифраларынын суммасы 26 барабар болгон үч орундуу сандар канча?

4. Жадыбалда сатылган гүлдөр жөнүндө маалымат берилген. Бул маалыматтар негизинде эң көп гүл сатылган айды аныктайбыз. Кайсы айда эң аз гүл сатылган?

Сатылган гүлдөр	
Айлар	Гүлдөр саны
июль	163
август	198
сентябрь	284
октябрь	355

5. Моделде эмне көрсөтүлгөн? Кандай жыйынтык кылабыз?

800, 730, 995 сандарын 1000 ге толтуруу үчүн канча жүздүк, ондук, бирдик керек болот?

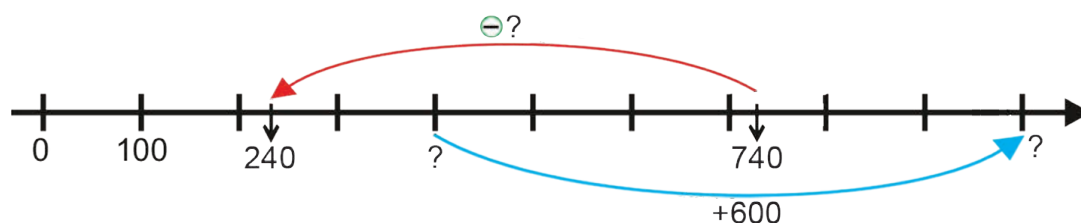
6. Тыйындар жардамында 1000 санын пайда кылабыз. Ким кандай усул менен эсептеди? Ким канча тыйындан пайдаланды?

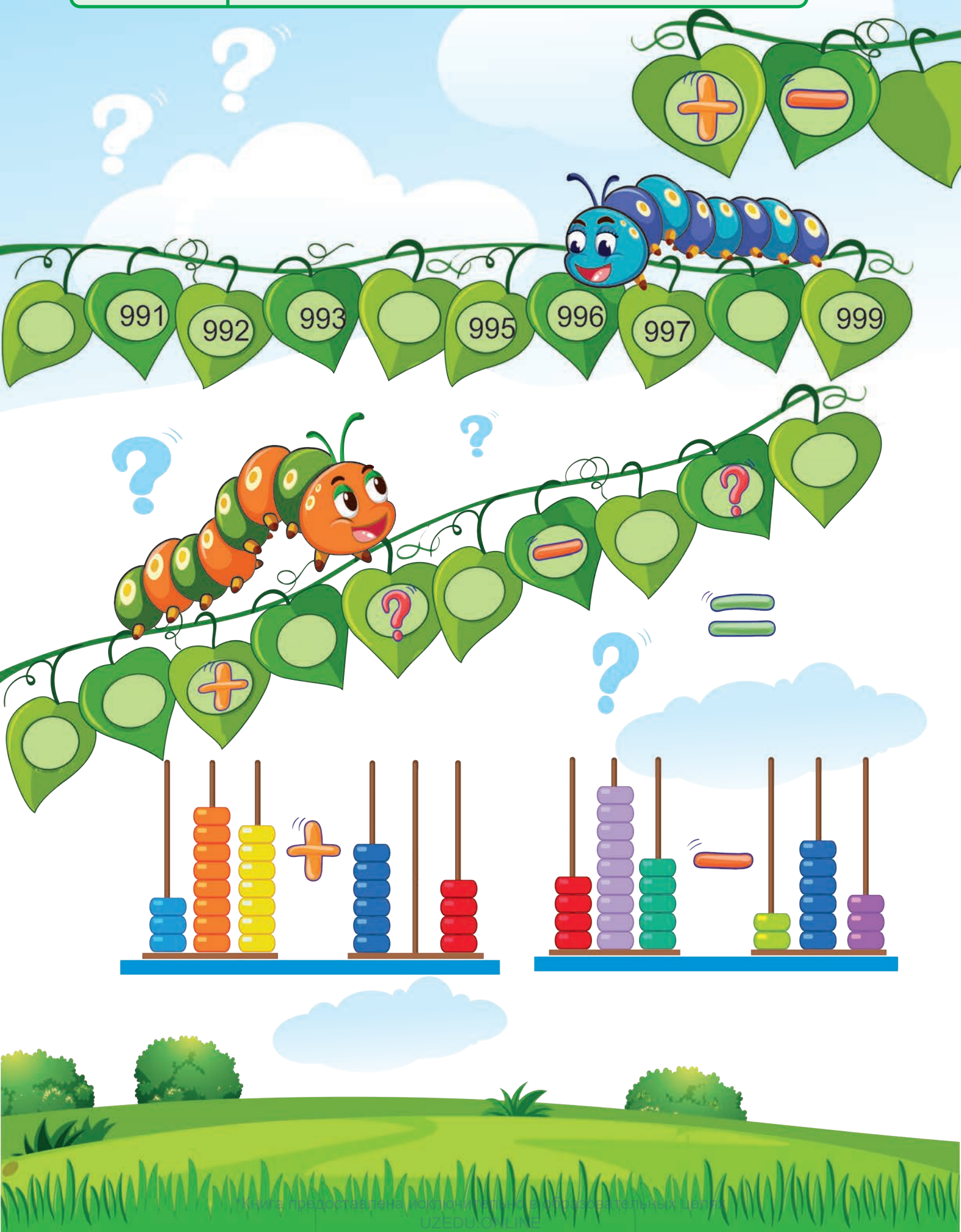
7. Салыштырабыз.

545 ○ 534 882 ○ 828 410 ○ 401 762 ○ 627
674 ○ 676 656 ○ 562 358 ○ 676 987 ○ 798

8. Белгисиз сандарды табабыз. Разряд бирдиктери ортосундагы байланышты аныктайбыз.

2-БӨЛҮМ САНДАРДЫ КОШУУ ЖАНА КЕМИТУУ

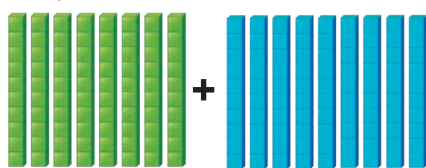

2-бөлүм.
1-сабак

1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

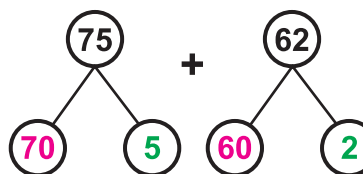
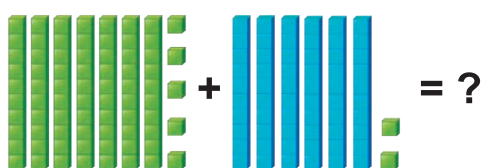

1. Суммалар кандай эсептелген?

$$\begin{array}{r} 80 \\ + 90 \\ \hline 170 \end{array}$$

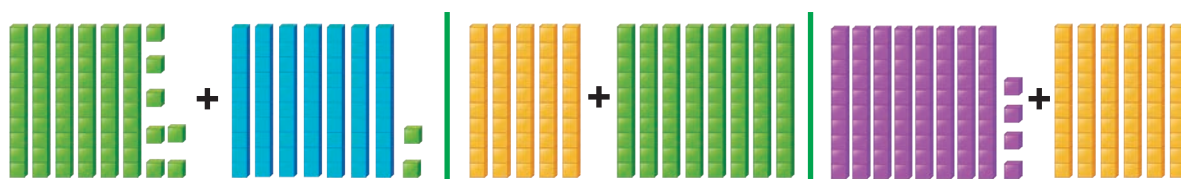
8 ондук + 9 ондук = 17 ондук

+ =

+ =

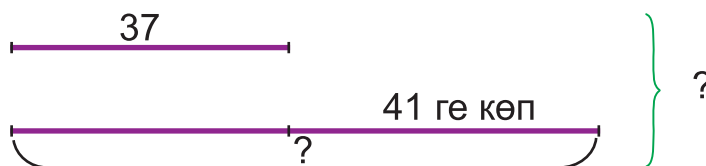
+ =

2. Эсептейбиз.

50 + 60 70 + 80 75 + 62 87 + 21 84 + 50 90 + 38

3. Бардык тыйын чычкан жана коёндордун саны канча?

4. = ? = ? = ?

+ + = 120

+ + = 130

+ = 100

5. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 70 \\ + 10 \\ \hline 140 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 51 \\ \hline 109 \end{array}$$

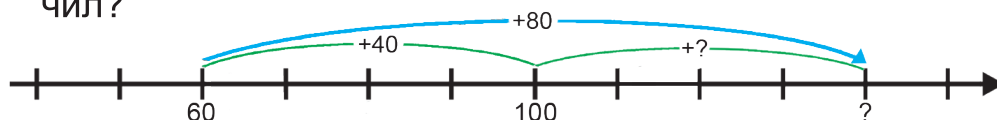
$$\begin{array}{r} 10 \\ + 60 \\ \hline 130 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ + 83 \\ \hline 156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 51 \\ + 13 \\ \hline 126 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ + 63 \\ \hline 120 \end{array}$$

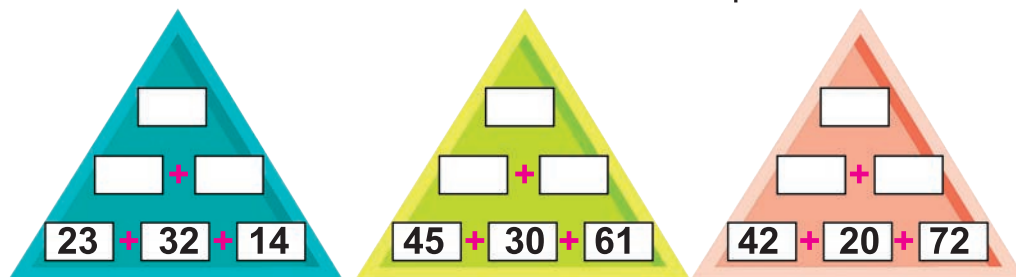
6. Сандардын шооласынан пайдаланып, эсептейбиз. Ким эпчил?

60 + 80 90 + 50 70 + 40 50 + 70 30 + 90 40 + 30

Эсептейбиз жана натыйжаны салыштырабыз.

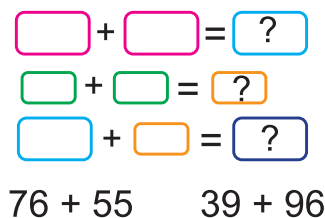
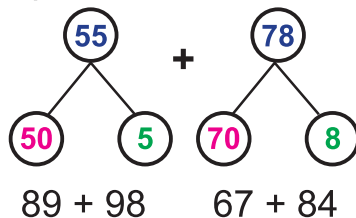
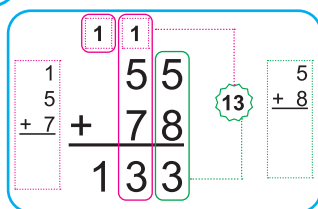

2-бөлүм.
2-сабак

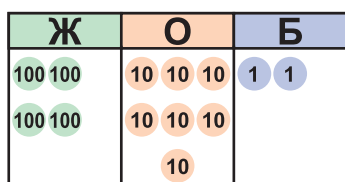
1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

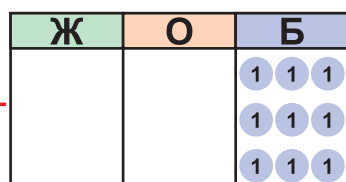
1. Эсептөө кандай аткарылган?

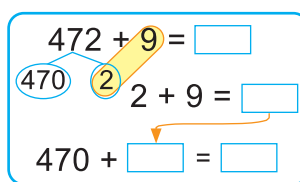
2. Моделдер негизинде сумманы эсептейбиз.

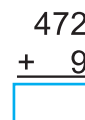
476 + 8

386 + 7

89 + 65

538 + 9

3. Касым 1 ден баштап бир нече сандарды удаалаштыкта жазмакчы болду. 15 санын жазгандан кийин, калемги сынып калды. Ал акырында кайсы цифраны жазган. Сандарды жазууда эң көп кайсы цифрадан пайдаланган? Эң азычы?

4. Эсептейбиз.

148 + 5

367 + 4

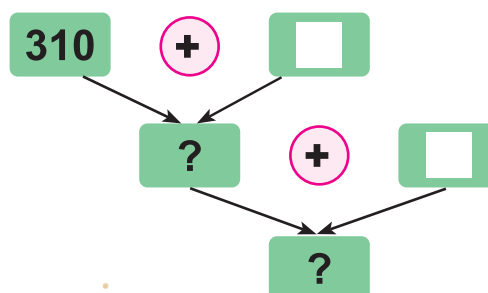
624 + 8

76 + 88

84 + 97

333 + 9

5. Математикалык тапшырмалар топтомунда 310 кошууга, андан 9 га көп кемитүүгө, кемитүүдөн 6 га көп бөлүү жана көбөйтүүгө байланыштуу тапшырмалар берилген. Топтомдо көбөйтүү жана бөлүүгө байланыштуу канча тапшырма берилген. Бардык тапшырмалар канча?

31

6. Удаалаштыкта эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 75 \\ + 96 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + 8 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + 6 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

2-бөлүм.
3-сабак

1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

1. Моделдер негизинде сумманы табабыз.

$$\begin{array}{r} 556 \\ + 43 \\ \hline \end{array}$$

$300 + 84$

$632 + 57$

$844 + 32$

$702 + 96$

2. Сумманы эсептөөнүн оозеки усулунан пайдаланабыз. Кандай жыйынтыкка келдиң?

$246 + 9 = ?$

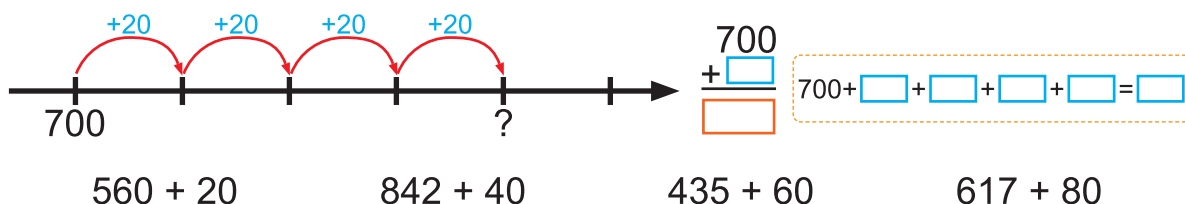
$246 + 10 = 256$

$256 - 1 = 255$

	+ 9
246	255
572	
838	
153	

	+ 19
625	
497	
364	
789	

3. Үлгүгө карап эсептейбиз.

4. Канча кой жана канча эчкинин биргеликтеги салмагы бир музоонун салмагына барабар?

145 kg

35 kg

25 kg

5. Ўнгайлуу усулда эсептейбиз.

$$62 + (17 + 38) = (62 + 38) + 17 = 100 + 17 = 117$$

$$40 + 17 + 83 \quad 26 + (98 + 74) \quad (49 + 32) + 51 \quad 65 + (35 + 72)$$

6. Мамыча түрүндө эсептейбиз.

$$830 + 20$$

$$263 + 10$$

$$842 + 55$$

$$510 + 80$$

$$420 + 50$$

$$348 + 30$$

$$714 + 81$$

$$921 + 30$$

7. Эсептейбиз.

$$642 + 40$$

$$935 + 62$$

$$456 + 43$$

$$412 + 84$$

$$70 - 30 + 260$$

$$40 + 200 + 60$$

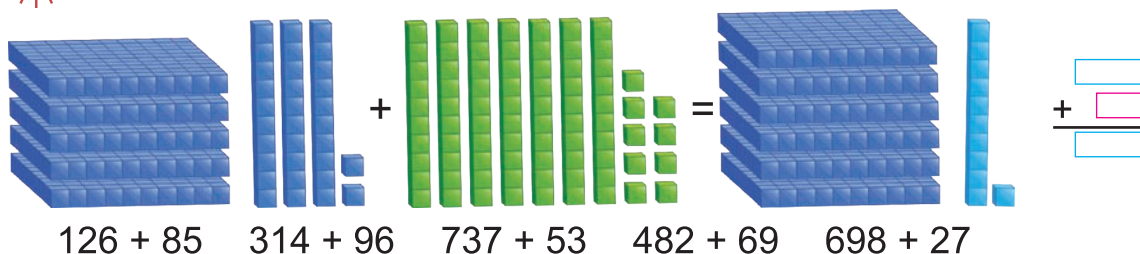
$$245 + (35 + 16)$$

$$125 - 30 + 41$$

2-бөлүм. 4-сабак

1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

1. Моделдер негизинде эсептейбиз.

2. Туюнтманын маанисин салыштырабыз.

$$189 + 79 \bigcirc 891 + 97 \quad 648 + 55 \bigcirc 562 + 58 \quad 591 + 87 \bigcirc 915 + 78$$

$$267 + 58 \bigcirc 349 + 72 \quad 46 + 487 \bigcirc 39 + 573 \quad 779 + 49 \bigcirc 129 + 65$$

3. Ар бир мамлекеттин жалпы медалдар санын аныктайбыз.

Мамлекеттер	Алтын	Күмүш	Бронза	Бардыгы
АКШ	39	41	33	
Кытай	38	32	18	
Япония	27	14	17	
Германия	10	11	16	

4. Бош чакмактарга туура келген сандарды коюп, эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 323 \\ + 58 \\ \hline \square\square1 \end{array}$$

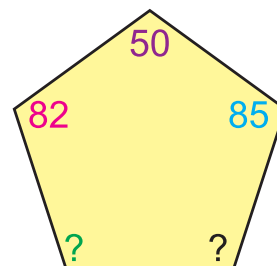
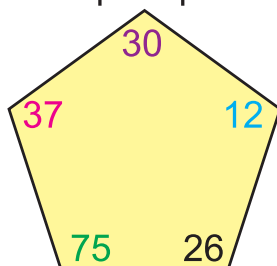
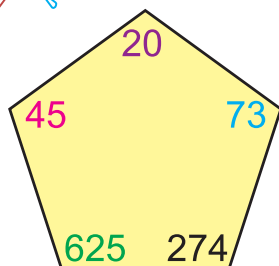
$$\begin{array}{r} 3\square7 \\ + 8\square \\ \hline \square31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87\square \\ + 55 \\ \hline \square31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square78 \\ + 9\square \\ \hline 3\square4 \end{array}$$

33

5. Белгисиз сан канчага барабар?

6. Натыйжаны табабыз жана салыштырабыз.

$$123 \xrightarrow{+5} \boxed{} \xrightarrow{+10} \boxed{} \xrightarrow{+15} \boxed{} \xrightarrow{+20} \boxed{}$$

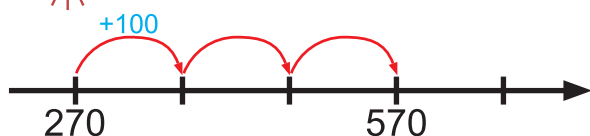
$$87 \xrightarrow{+25} \boxed{} \xrightarrow{+35} \boxed{} \xrightarrow{+45} \boxed{} \xrightarrow{+55} \boxed{}$$

Экинчи кошулуучу кандай тартипте көбөйүп барууда?

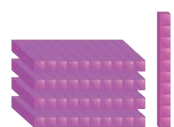
2-бөлүм.
5-сабак

1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

1. Эсептөө кандай аткарылды?

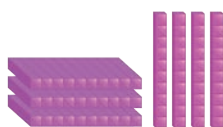

$$270 + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

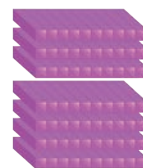
$$640 + 130$$

+

$$536 + 360$$

=

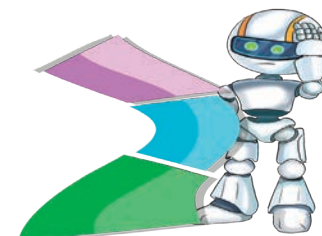
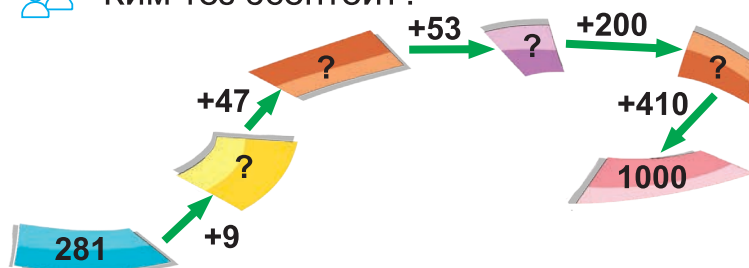
$$440 + 258$$

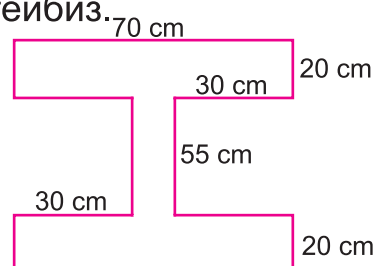
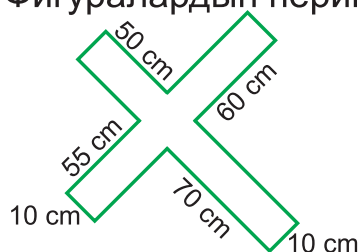
$$730 + 129$$

$$\begin{array}{r} 410 \\ + \\ \hline \end{array}$$

2. Ким тез эсептейт?

3. Фигуралардын периметрин эсептейбиз.

4. Сүрөткө туура келген цифраларды табабыз.

 3
 + 2

 9 7 1

 = ?
 = ? = ?

 4
 + 5

 9 1 2

 = ?
 = ? = ?

5. Эсептейбиз.

① $203 + 31 = \square$

+

② $422 + 300 = \square$

+

③ $433 + 39 = \square$

+

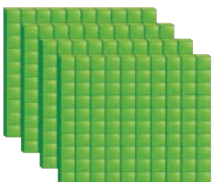
④ $133 + 600 = \square$

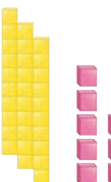
+

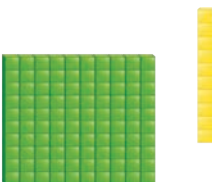
6. Эсептейбиз. Тамгаларга туура келген цифраларды аныктайбыз.
- $260 + 100 = a$ $a + 200 = b$ $b + 300 = c$ $c + 40 = d$

2-бөлүм. 6-сабак 1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

1. Моделдер негизинде кошууну аткарабыз.

 $764 + 128$

 $611 + 269$

 $527 + 325$

$= ?$

$$\begin{array}{r} 438 \\ +145 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

2. Сумманы эсептейбиз. Кандай жыйынтыкка келдиң?

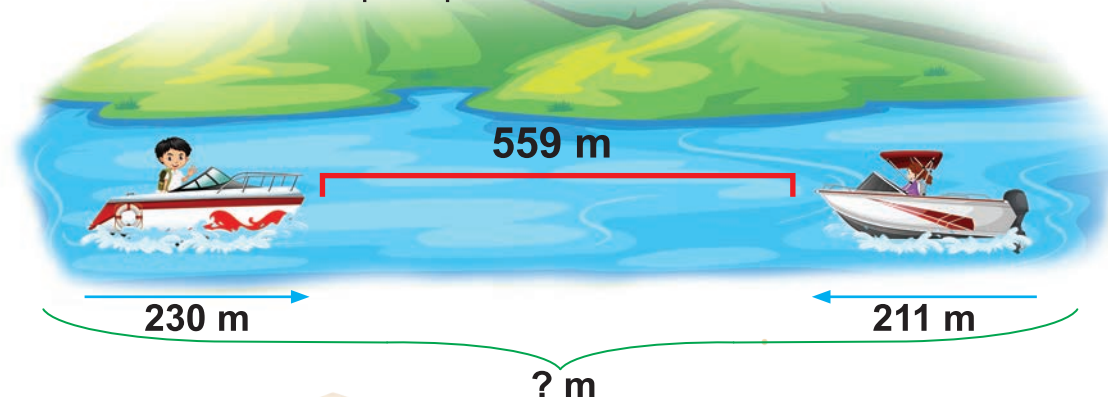
$\begin{array}{r} 524 \\ +268 \\ \hline \square\square\square \end{array}$

$\begin{array}{r} 576 \\ +114 \\ \hline \square\square\square \end{array}$

$\begin{array}{r} 661 \\ +329 \\ \hline \square\square\square \end{array}$

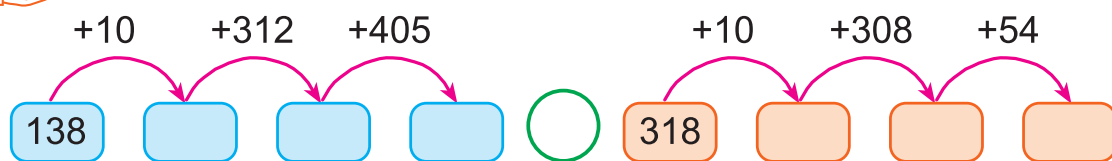
$\begin{array}{r} 353 \\ +427 \\ \hline \square\square\square \end{array}$

3. Кайыктар учурашканга чейин, алар басып өткөн бардык аралык канчага барабар болот?

4. Цифраларынын суммасы 3 кө барабар болгон 3 орундуу так жана 3 орундуу жуп сандарды жазабыз.

5. Эсептейбиз. Натыйжаны салыштырабыз.

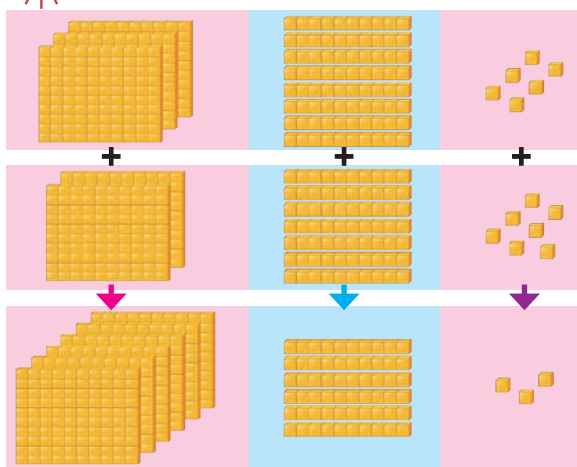
6. Бош чакмактарды толтурабыз.

$\begin{array}{r} \square\square\square \\ + 245 \\ \hline 872 \end{array}$	$\begin{array}{r} 406 \\ + \square\square\square \\ \hline 723 \end{array}$	$\begin{array}{r} 312 \\ \square\square\square \\ + 448 \\ \hline 965 \end{array}$	$\begin{array}{r} 124 \\ + \square 1 \square \\ \hline 541 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2\square 9 \\ + \square 5 \square \\ \hline 672 \end{array}$
---	---	--	---	--

2-бөлүм. 7-сабак

1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

1. Моделдерди окуйбуз, үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 1 \quad 1 \\ 386 \\ + 277 \\ \hline \end{array}$$

$$386 + 277 = \square$$

6 бирдик + 7 бирдик = 13 бирдик = 1 ондук 3 бирдик
8 ондук + 7 ондук = 15 ондук + 1 ондук =
= 16 ондук = 1 жүздүк 6 ондук
3 жүздүк + 2 жүздүк = 5 жүздүк + 1 жүздүк
= 6 жүздүк

$$\begin{array}{ll} 312 + 498 & 184 + 547 \\ 619 + 187 + 166 & 245 + 416 + 323 \end{array}$$

2. Өрдөктөргө туура жоопту табууга жардам беребиз.

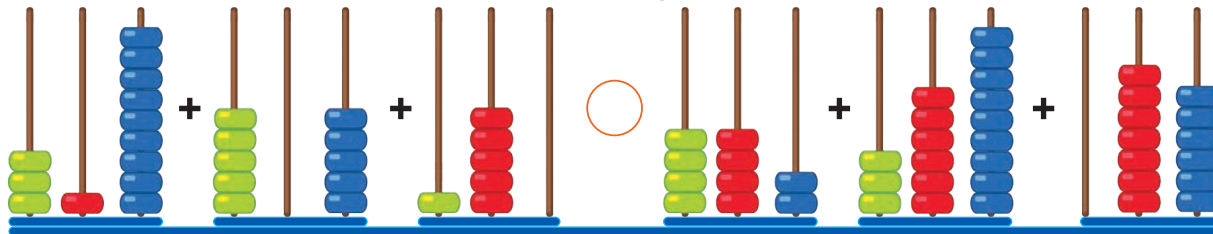
$\begin{array}{r} 349 \\ + 528 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 235 \\ + 185 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 547 \\ + 365 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 179 \\ + 286 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 593 \\ + 308 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 457 \\ + 384 \\ \hline \end{array}$
841	912	465	420	877	901

3. Эсептейбиз.

$$259 + 573 \quad 343 + 468 \quad 413 + 389 \quad 639 + 197 \quad 786 + 214$$

4. Класста 12 кыз жана 16 уул бала бар. Эгерде класстан 13 бала чыгып кетса, класста эң көбү менен канча уул бала калышы мүмкүн? Эң азычы?

5. Моделдердин негизинде сандарды аныктайбыз. Туюнтмалардын маанисин таап, салыштырабыз.

6. Мөмөлөргө туура келген сандарды аныктайбыз.

700, 680, 640, 580, , 400, , 140.

70, 120, 180, , 330, 420, 520, .

7. Берилген тамгаларга туура келген жоопторду өсүп баруу тартибинде жайгаштырып, жашырынган сөздү табабыз.

$$467 + 84 = g$$

$$470 + 350 = r$$

$$386 + 275 = o$$

$$670 + 200 = i$$

$$342 + 63 = l$$

$$574 + 417 = m$$

$$671 + 236 = t$$

$$290 + 54 = a$$

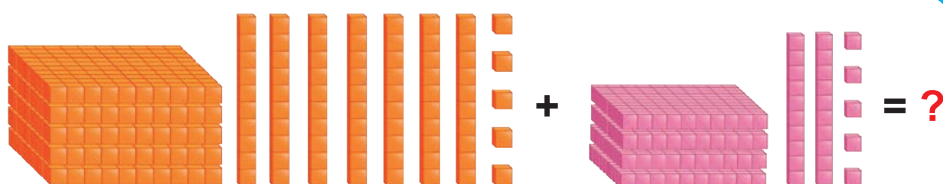
2-бөлүм.
8-сабак

1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

$$\begin{array}{r} 1 \quad 5 \quad 6 \\ + 8 \quad 4 \quad 3 \\ \hline 9 \quad 9 \quad 9 \end{array}$$

1. Моделдердин негизинде эсептейбиз. Натыйжада кайсы сан пайда болду?

$$\begin{array}{r} 575 \\ + 425 \\ \hline \end{array}$$

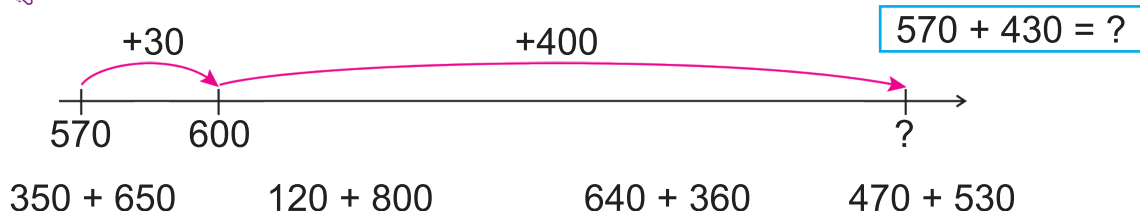
$$936 + 64$$

$$643 + 357$$

$$207 + 793$$

$$483 + 379$$

2. Ўлгунун негизинде туюнтманы сан шооласында кўрсөтөбүз.

3. Эсептейбиз.

68 + 547 + 385 84 + 426 + 489 77 + 323 + 546 192 + 430 + 378

$\boxed{?}$ $\boxed{?}$ $\boxed{?}$ $\boxed{?}$

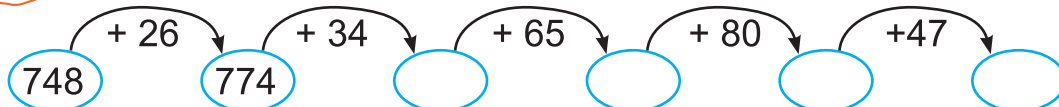
4. Кайсы транспортко эң көп жүргүнчү батат?

Бир эле убакытта бул транспорттор канча жүргүнчүгө кызмат кылышат?

$200 + 200 + 200 + 200 + 200$; $350 + 250$; $350 + 350$ туюнтмалар эмнени билдирет? Ушуга окшош дагы кандай туюнтмаларды тузүү мүмкүн?

5. Натыйжа эмнеге барабар?

6. Эсептейбиз.

365 + 635 524 + 476 272 + 548 459 + 391 763 + 237
483 + 279 136 + 748 615 + 197 707 + 293 346 + 654

2-бөлүм.
9-сабак

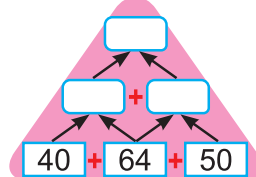
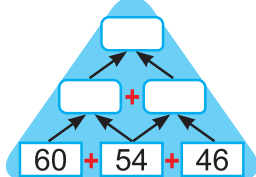
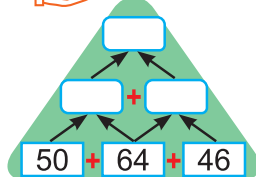
1000 ичиндеги сандарды кошуу усулдары

1. Ыңгайлуу усулда эсептейбиз.

$143 + 289 + 457$ $214 + 142 + 358$

$\begin{array}{r} 138 \\ 142 \\ + 315 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 41 \\ 133 \\ + 59 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 52 \\ 331 \\ + 148 \\ \hline \end{array}$

2. Ким тез эсептейт?

3. Узундуктарды сантиметрде туюнтабыз жана балдардын боюна туура келген узундукту таап, өсүү тартибинде айтабыз: 1 m 48 cm, 1 m 35 cm, 1 m 65 cm, 1 m 20 cm.

Шухрат

Азиза

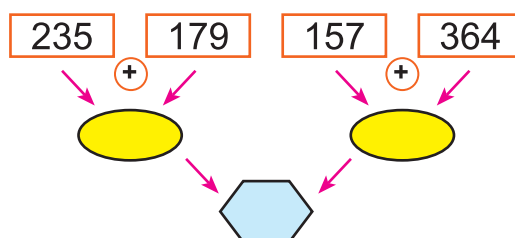
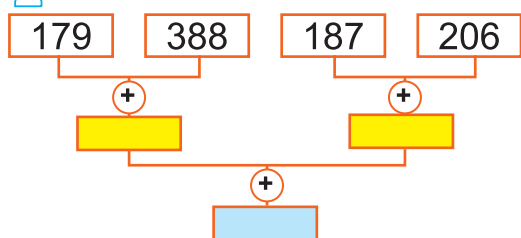
Наргиза

Шарипа

Шухрат менен Шарипанын бойлорунун узундугунун суммасы Наргиза менен Азизанын бойлорунун узундугунун суммасынан кандай айырмаланат?

4. Эсептейбиз. Натыйжаны салыштырабыз.

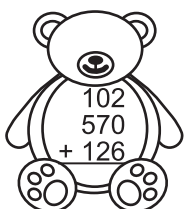
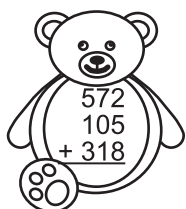
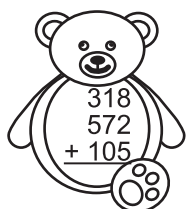
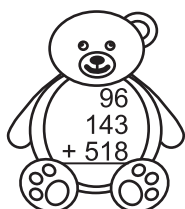
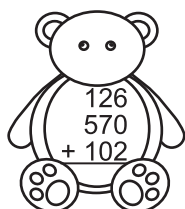

5. 1000 ге чейинки болгон сандардын ортосунда канчасынын цифраларынын суммасы 1 ге барабар?
1000 ге чейинки болгон сандардын ортосунда канчасынын цифраларынын суммасы 2 ге барабар?

6. Туура келген сандарды коюп эсептейбиз.

192 + 34 576	67 + 172 819	32 + 426 746	01 + 331 632	337 + 59 929	216 + 184 679	310 + 181 792	165 + 183 546
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---------------------	---------------------	---------------------

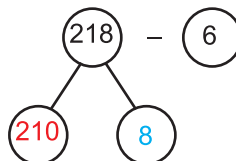
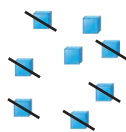
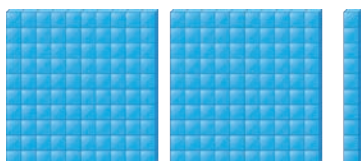
7. Эсептейбиз жана мамалактардын тартылбай калаган органдарын табабыз.

2-бөлүм.
10-сабак

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

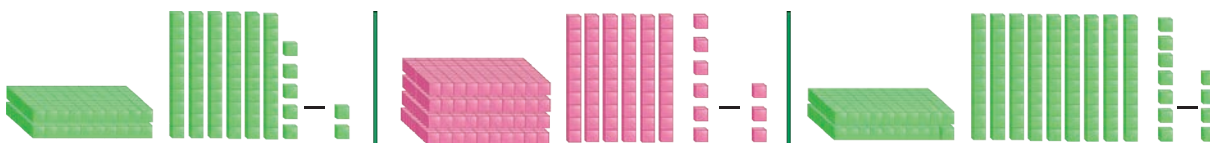
1. Эсептөө кандай аткарылган?

$$\begin{array}{r} 8 - 6 = \square \\ \square + \square = \square \end{array}$$

$$289 - 3 \quad 329 - 7 \quad 846 - 5 \quad 167 - 4 \quad 628 - 8 \quad 455 - 2$$

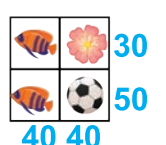
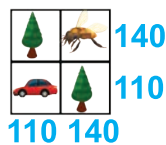
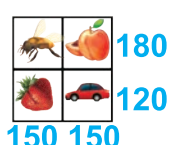
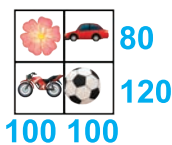
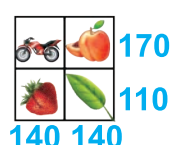
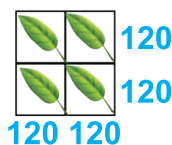
2. Моделге туура келген туюнтма түзүп, маанисин табабыз.

3. Бош чакмактарга туура келген сандарды жазабыз.

$$\begin{array}{l} 438 - 2 > 421 \quad \square > 189 - 4 \quad \square > 767 - 6 \\ 125 + 27 < \square \quad \square < 347 + 34 \quad \square < 918 - 0 \end{array}$$

4. Берилген нерселер кандай сандарды билдирет?

5. Автобекет 133 машинага ылайыкташтырылган. Анда 5 машина турат. Канча бош жай бар?

6. Сандарды кемүү тартибинде жайгаштырабыз. Ким тез айтат?

$$\square > \square > \square > \square > \square > \square$$

7. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 325 \\ - 4 \\ \hline 321 \end{array}$$

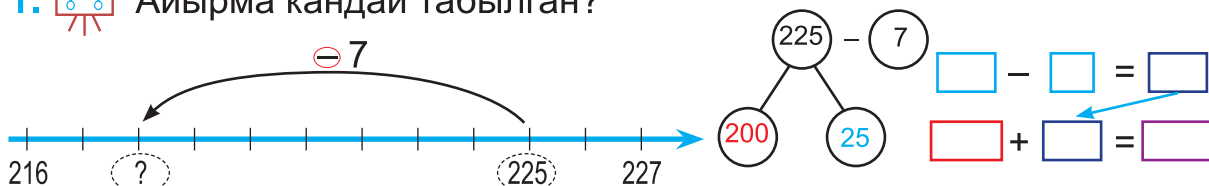
$$325 - 4 \quad 368 - 5 \quad 618 - 8 \quad 789 - 2 \quad 708 - 7 \quad 589 - 6$$

2-бөлүм.
11-сабак

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

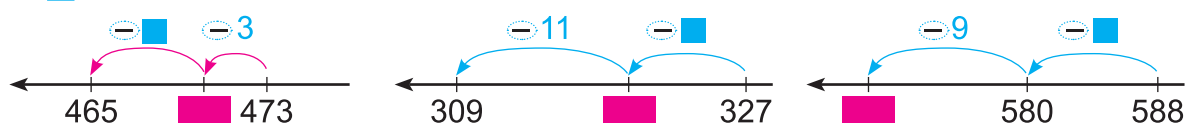

1. Айырма кандай табылган?

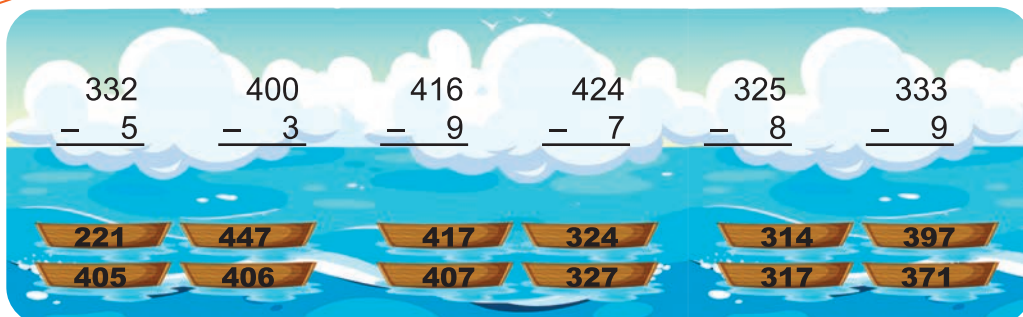
254 - 6 371 - 5 478 - 9 546 - 8 654 - 7 762 - 4

2. Туюнтмалар түзөбүз жана маанисин табабыз.

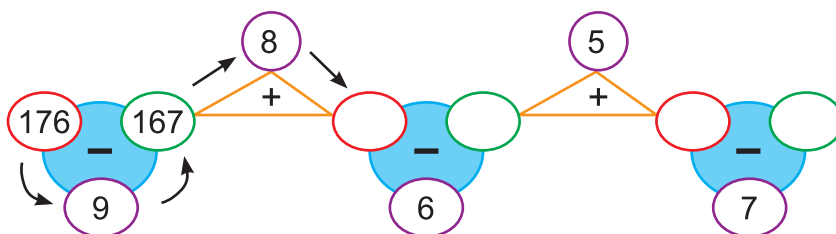

3. Цифраларынын суммасы 4 кө барабар болгон жана жазууда 0 цифрасы болбогон үч орундуу сандарды жазабыз.

4. Айырмага туура келген жоопторду табабыз.

5. Эсептейбиз жана бош тегерекчелерди толтурабыз.

6. Көлмөдө 125 өрдөк сүзүп жүргөн эле. Эртең менен 9, түштө дагы 8 өрдөк учуп кетти. Көлмөдө канча өрдөк калды? Бардыгы канча өрдөк учуп кеткен?

7. Натыйжаны салыштырабыз.

241 - 3

252 - 9

325 + 6 + 9

674 - 5 - 6

976 - 9

967 - 9

775 - 8 - 9

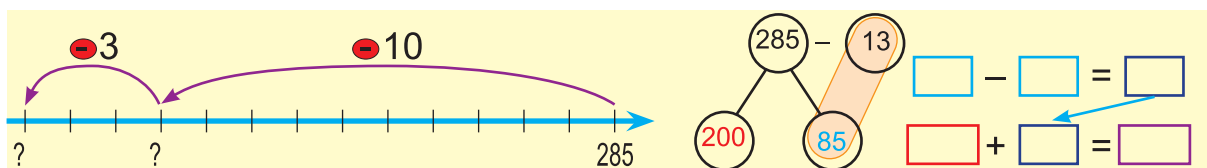
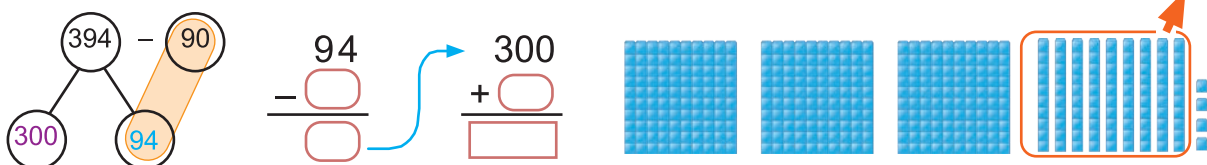
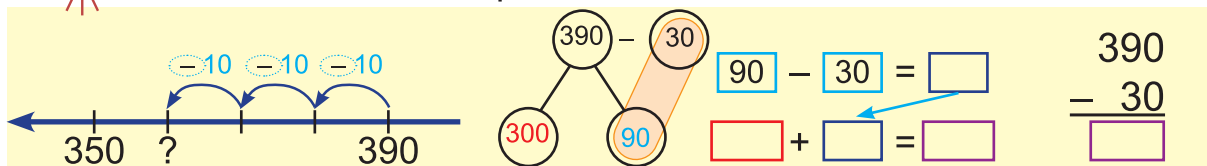

892 - 7 - 8

2-бөлүм.
12-сабак

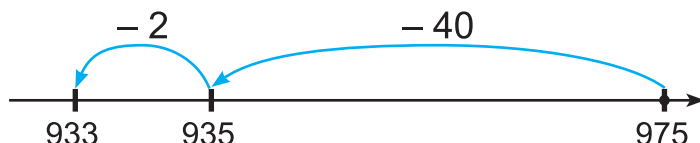
1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Эсептөө кандай аткарылган?

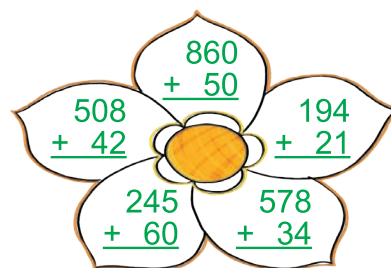
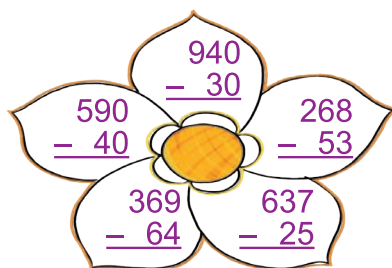
580 - 40 875 - 50 685 - 30 737 - 20 475 - 32 969 - 26

2. Моделде кайсы туюнтма берилген?

● 402 - 35
● 975 - 42
● 975 - 420

3. Ким тез эсептейт?

4. Кемитүү кандай аткарылган? Жыйынтыгыбызды билдиребиз.

627 - 11 = ? 627 - 10 = 617 617 - 1 = ?

	- 11
627	616
355	

	- 11
784	
462	

	- 11
191	
533	

	- 11
279	
848	

5. Белгисиз кемүүчүнү жана кемитүүчүлөрдү табабыз.

$$\begin{array}{r} 150 \\ - \text{?}0 \\ \hline 140 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 168 \\ - \text{?} \\ \hline 101 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3\text{?}4 \\ - \text{?}1 \\ \hline 323 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 680 \\ - \text{?}0 \\ \hline 650 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76\text{?} \\ - \text{?}2 \\ \hline 731 \end{array}$$

6. Дилбек 179 беттүү китеп окуп жатат. Ал биринчи күнү 28 бет, экинчи күнү биринчи күнгө караганда 12 бетке көп окуган болсо, дагы канча бет окуусу керек?

7. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 790 \\ - 60 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 784 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 448 \\ - 26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 357 \\ - 36 \\ \hline \end{array}$$

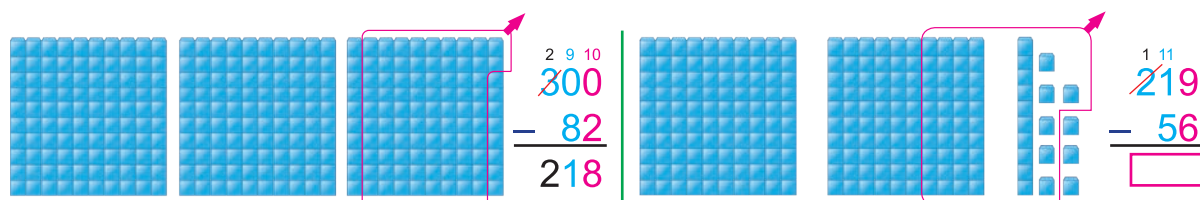
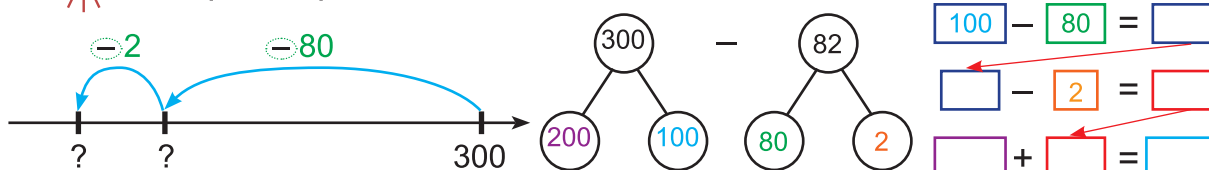
$$\begin{array}{r} 674 \\ - 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 927 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

**2-бөлүм.
13-сабак**

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Айырмалар кандай табылганын эстеп калабыз.

400 - 58 600 - 75 213 - 22 547 - 93 732 - 27 907 - 29

2. Бош чакмактарга туура келген сандарды коёбуз.

3. Ар бир фигурага туура келген сандарды табабыз жана туюнтма түзөбүз.

$$50 + 100 = \triangle + 70$$

$$\blacksquare + \triangle = 30 + 90$$

$$\blacksquare - \bullet = 100 - \triangle$$

$$\bullet + \triangle + \blacksquare = ?$$

4. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 409 \\ - 82 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 973 \\ - 54 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 84 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 645 \\ - 78 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 523 \\ - 65 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 782 \\ - 96 \\ \hline \end{array}$$

5. Бардыгы 200 баш кийим сатылган болсо, топулар саны канча?

35	?	27
----	---	----

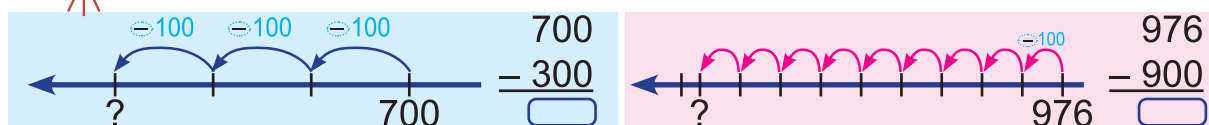
6. Айырманы табабыз жана эң кичине маанисин аныктайбыз.

$$\begin{array}{r} 295 \\ - 83 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 820 \\ - 46 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 238 \\ - 96 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 305 \\ - 18 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 752 \\ - 64 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 853 \\ - 89 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 926 \\ - 47 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 329 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$$

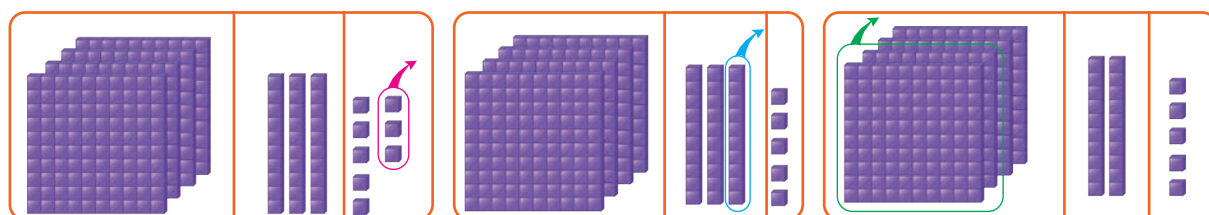
2-бөлүм.
14-сабак

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Эсептөө кандай аткарылган?

$$400 - 100 \quad 600 - 500 \quad 862 - 800 \quad 993 - 600 \quad 788 - 500$$

$$\begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 379 \\ - 143 \\ \hline 236 \end{array} \quad \begin{array}{r} 407 \\ - 106 \\ \hline 301 \end{array} \quad \begin{array}{r} 676 \\ - 254 \\ \hline 422 \end{array} \quad \begin{array}{r} 824 \\ - 513 \\ \hline 311 \end{array} \quad \begin{array}{r} 976 \\ - 665 \\ \hline 311 \end{array}$$

2. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array} \quad \begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array} \quad \begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array}$$

$$456 - 124 \quad 523 - 312 \quad 779 - 645 \quad 967 - 256$$

3. Тараза, барабар болуу үчүн суроо белгисинин ордуна кайсы фигуралар туура келет?

4. Ресторанда баары болуп 348 пица даярдалды. Алардан 114 тү быштактуу жана помидорлуу, 102 си помидорлуу жана эттүү болсо, козу карындуу пицадан канча даярдалган?

5. Эсептейбиз. Туура келген жоопторду табабыз.

$$\begin{array}{r} 151 - 9 \\ 910 - 6 \\ 336 - 7 \end{array}$$

$$904 \quad 142 \quad 329$$

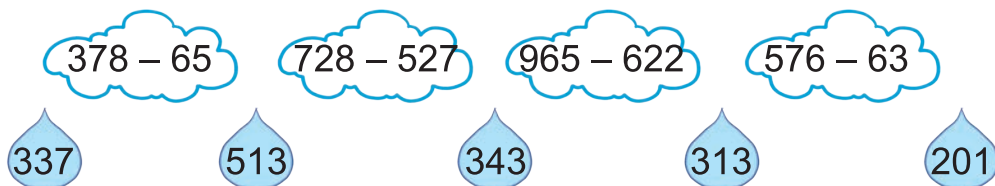
$$\begin{array}{r} 588 - 18 \\ 332 - 32 \\ 493 - 63 \end{array}$$

$$570 \quad 430 \quad 300$$

$$\begin{array}{r} 874 - 444 \\ 345 - 325 \\ 933 - 703 \end{array}$$

$$430 \quad 20 \quad 230$$

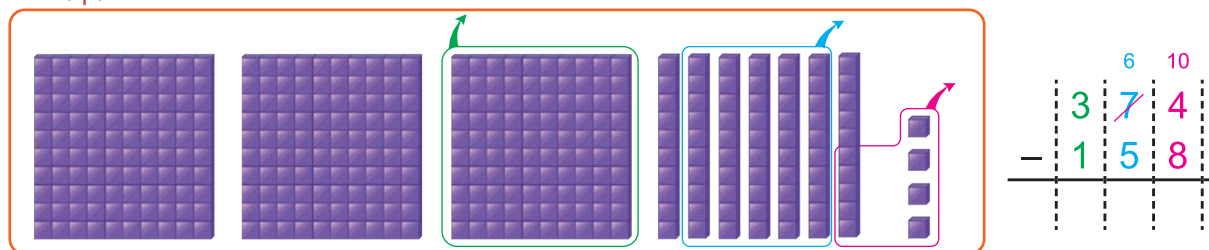
6. Ар бир туюнтманын маанисин табабыз. Берилген сандардын кайсы бири артыкча?

2-бөлүм.
15-сабак

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Моделдер негизинде эсептейбиз.

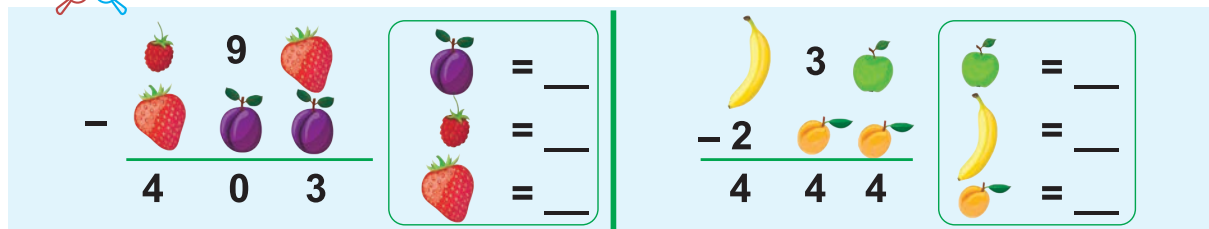

791	423	865	672	961
$- 428$	$- 404$	$- 136$	$- 245$	$- 547$

2. Айырмаларды табабыз.

$561 - 435$	$780 - 308$	$835 - 118$	$992 - 278$
-------------	-------------	-------------	-------------

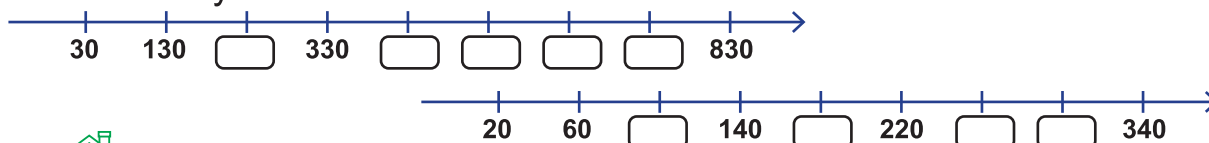
3. Мөмөлөр кандай цифраларды билдирет?

4. Куурчак театрынын көрүү залы 282 орундуу. «Аппак ай» театр тамашасы үчүн 267 чыпта сатылды. Театрдын көрүү залында канча орундук калды?

5. Сандардын удаалаштыгын логикалык улантабыз.

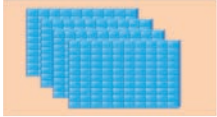
6. Эсептейбиз.

191	172	900	580	690	593	785
$- 156$	$- 145$	$- 600$	$- 458$	$- 490$	$- 547$	$- 367$

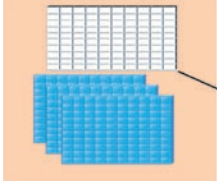
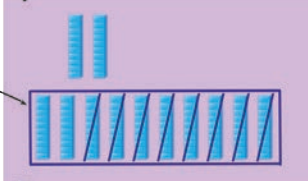
2-бөлүм.
16-сабак

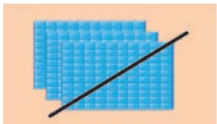
1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Моделдердин жардамында эсептөөнү түшүндүрөбүз.

①

ж	о	б
4	2	7
1	8	2
5		

②

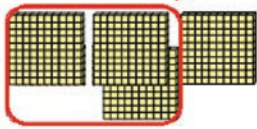
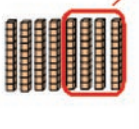
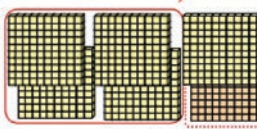
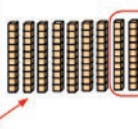
ж	о	б
3	12	7
1	8	2
4		

③

ж	о	б
3	12	7
2	4	5

$$\begin{array}{r}
 528 \\
 + 293 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 - 431 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 + 310 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 - 235 \\
 \hline
 465
 \end{array}$$

2. Үлгүнүн негизинде туюнтмага ылайык моделдер түзүп эсептейбиз.

жүздүк	ондук	бирдик
		
$482 - 341$		
		
$613 - 442$		

245 – 183 537 – 246 825 – 674 326 – 184 417 – 295

3. Айырманы эсептөөнүн оозеки усулун көрөбүз жана жыйынтыгын айтабыз.

$$479 - 198 = ?$$

Айырманы $479 - 200$ гө алмаштырып, кийин 2 ни кошобуз.

$$\begin{aligned}
 479 - 200 &= 279 \\
 279 + 2 &= 281
 \end{aligned}$$

945 – 296 632 – 297 854 – 199 501 – 202

4.

$$\begin{array}{r}
 5 \text{ milk cartons} \\
 - 2 \text{ bananas} \\
 \hline
 5 \text{ milk cartons}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 5 \text{ milk glasses} \\
 - 2 \text{ bananas} \\
 \hline
 1 \text{ milk glass} \quad 1 \text{ banana} \quad 1 \text{ banana}
 \end{array}$$

 = ?
 = ?
 = ?

5. Бөлүктөп ажыратабыз.

$$\begin{array}{r} 547 - 385 - 68 \\ \boxed{?} \end{array} \quad \begin{array}{r} 489 - 84 - 126 \\ \boxed{?} \end{array} \quad \begin{array}{r} 376 - 127 - 27 \\ \boxed{?} \end{array} \quad \begin{array}{r} 678 - 81 - 269 \\ \boxed{?} \end{array}$$

6. Удаалаштыкта эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 976 \\ - 243 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 167 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 103 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 96 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 143 \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

2-бөлүм.
17-сабак

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Моделдер жардамында эсептөөнү түшүндүрөбүз

$$1000 - 300 = ?$$

1000 – 10 жүздүк
300 – 3 жүздүк

10 жүздүктөн 3 жүздүктү
кемитсек, 7 жүздүк калат.
Демек, $1000 - 300 = 700$.

$$\begin{array}{r} 1000 - 70 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 100 - 70 = ? \\ 900 + 30 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 10 \\ \cancel{1}000 \\ - 70 \\ \hline 930 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 370 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 900 - 300 = 600 \\ 100 - 70 = 30 \\ 600 + 30 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 10 \\ \cancel{1}000 \\ - 370 \\ \hline 630 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 9 \ 10 \\ \cancel{1}000 \\ - 325 \\ \hline 675 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 400 \\ 1000 - 60 \\ 1000 - 245 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 900 \\ 1000 - 420 \\ 1000 - 573 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 40 \\ 1000 - 760 \\ 1000 - 666 \end{array}$$

2. Айырмаларды табабыз.

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 190 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 230 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 431 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 647 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 777 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 820 \\ \hline \end{array}$$

3.

$$\begin{array}{r} \text{3 knives} \\ - \text{1 slice} \quad 3 \quad \text{3 slices} \\ \hline \text{2 slices} \quad 3 \quad \text{1 slice} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{1 knife} = ? \\ \text{1 slice} = ? \\ \text{1 slice} = ? \end{array}$$

4. Керим жана Анара лего даанасын бөлүп алышмакчы. Эгерде Керим өзүнө 528 даана лего алган болсо, Анарага канча лего калат?

5. Ким тез эсептейт? Натыйжа эмнеге барабар?

$$\begin{array}{r} 927 \\ - 415 \\ \hline \end{array} - \begin{array}{r} 415 \\ - 207 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 765 \\ - 546 \\ \hline \end{array} - \begin{array}{r} 546 \\ - 364 \\ \hline \end{array}$$

6. Эсептейбиз. Кайсы туюнтманын мааниси эң чоң?

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - \text{yellow box} \\ \hline 126 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 695 \\ - \text{green box} \\ \hline 287 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 582 \\ - 60 \\ \hline \text{yellow box} \end{array}$$

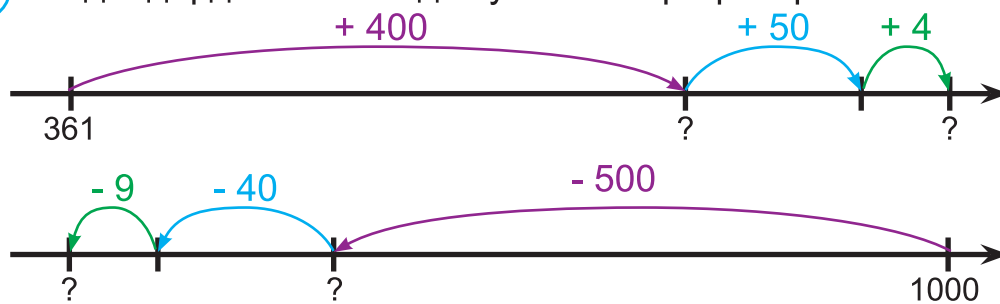
$$\begin{array}{r} \text{green box} \\ - 286 \\ \hline 714 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 849 \\ - \text{yellow box} \\ \hline 217 \end{array}$$

2-бөлүм.
18-сабак

1000 ичиндеги сандарды кемитүү усулдары

1. Моделдердин негизинде туюнтмалар түзөбүз.

2. Үлгүнүн негизинде сандарды көбөйтөбүз жана эсептейбиз.

$$\begin{array}{lll} 16 - 5 = 11 & 160 - 50 = ? & 160 + 500 = ? \\ 8 + 23 = 31 & 80 + 230 = ? & 800 - 230 = ? \end{array}$$

$$34 - 6$$

$$7 + 19$$

$$62 - 3$$

$$4 + 47$$

$$3 + 68$$

$$25 + 7$$

3. Туура келген сандарды табабыз.

90

90

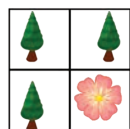
90 90

120

130

130 120

80

60

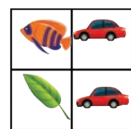
80 60

100

120

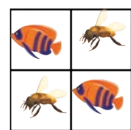
130 90

200

90

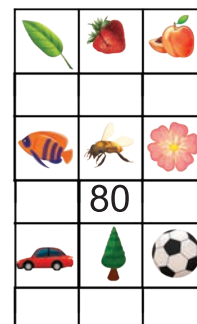
170 120

220

220

220 220

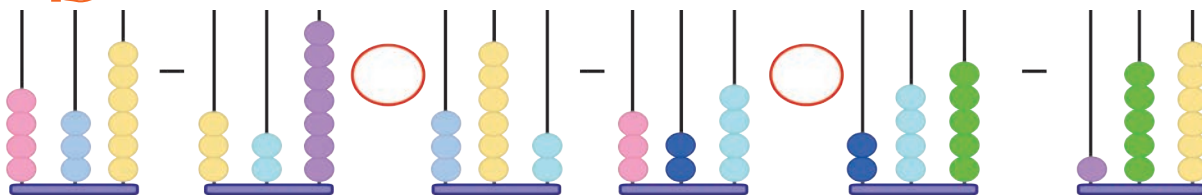

80

4. Спорт жабдыктары дүкөнүндө 1000 топ бар. Жадыбалдан пайдаланып айтчы, боулинг шарлары канча?

				
284	154	?	379	104

5. Модель негизинде айырмаларды табабыз жана салыштырабыз.

6. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 305 \\ + 126 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ - 315 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ + 666 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ - 493 \\ \hline 289 \end{array}$$

2-бөлүм. 19-сабак

Кошууга карата маселелер

1. Жадыбалды толтурабыз. Ким эпчил?

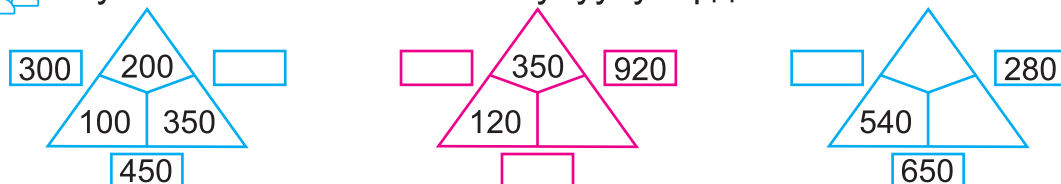
<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>										← 10 го аз	<table><tr><td>95</td><td>105</td><td>707</td></tr><tr><td>122</td><td>590</td><td>480</td></tr><tr><td>289</td><td>874</td><td>399</td></tr></table>	95	105	707	122	590	480	289	874	399	→ 10 ке көп	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>									
95	105	707																													
122	590	480																													
289	874	399																													
<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>										← 100 го аз	<table><tr><td>340</td><td>690</td><td>450</td></tr><tr><td>710</td><td>870</td><td>180</td></tr><tr><td>530</td><td>900</td><td>260</td></tr></table>	340	690	450	710	870	180	530	900	260	→ 100 ке көп	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>									
340	690	450																													
710	870	180																													
530	900	260																													

2.

Велосипед жолунун узундугу 870 м. 1-желекчеге чейинки аралык 360 м жана 2-желекчеге чейинки аралык 190 м болсо, марага дагы канча аралык бар?

3. Сумма жана белгисиз кошулуучуларды табабыз.

4. Тараза барабар болуусу үчүн кандай сумманы коюу мүмкүн? Барабар маанилүү суммаларды өз алдынча түзө аласыңбы?

5. Кайсы жол менен жүрсөк, үйдөн циркке тез жетип алабыз?

6. Үлгүнүн негизинде натыйжасы 1000 ге барабар болгон туюнтмалар түзөбүз.

$$100 + 900 = 1000$$

$$250 + 250 + 250 + 250 = 1000$$

$$500 + 100 + 150 + 200 + 250 + 300 + 350 + 400 + 450 + 500$$

$$550 + 600 + 650 + 700 + 750 + 800 + 850 + 900 + 950$$

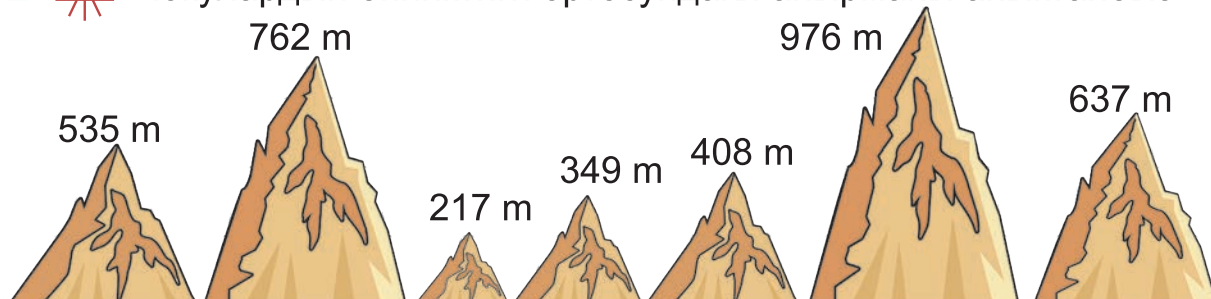
2-бөлүм.
20-сабак

Кемитүүгө карата маселелер

1. Атам 35, апам 32 жашта. Менин жашым атам жана апамын жаштарынын суммасынан 57 ге кичүү. Менин жашым канчада?

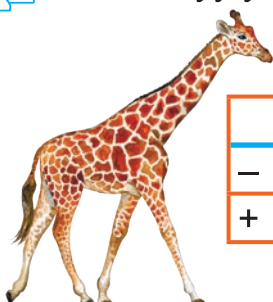

2. Чокулардын бийиктиги ортосундагы айырманы аныктайбыз.

- Эң төмөн чоку канча метр? Кайсы чокунун бийиктиги ага жакын?
- Эң бийик чоку менен эң төмөн чокунун ортосунда канча метр айырма бар?
- Чокулар бийиктигин өсүү жана кемүү тартибинде айтабыз. Ким тез айтат?

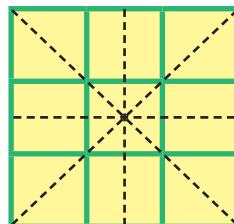
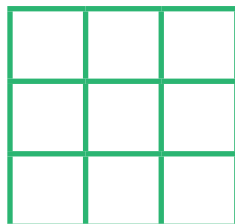
3. Ыңгайлуу усулда эсептейбиз жана жадыбалды толтурабыз.

	209	427	215	370	533	299	643
– 198	11						
+ 109	318						

4. Сандарды жадыбалга ушундай жайгаштыралы, бардык жактан эсептегенде суммасы 150 ке барабар болсун.

80	30	10
	20	50
40		60
		90
	70	

5. Майрамдык азем үчүн 183 шардан гүл жасатылды. Азем учурунда бир канча шарлар жарылып, 171 шар калды. Жасалган гүлдө шарлар канчага азайды?

6. Жадыбалда автосалон эки жыл ичинде саткан автомобилдер саны жөнүндө маалымат берилген:

	Янв.	Фев.	Март	Апр.	Май	Июн	Июл	Авг.	Сен.	Окт.	Ноя.	Дек.
1-жыл	85	83	98	102	118	135	88	97	116	83	125	128
2-жыл	123	106	87	114	90	106	124	113	131	77	92	75

- Ар бир жылда сатылган автомобилдер санын айлар боюнча салыштырабыз.
- 1-жылдын кайсы айында эң аз машина сатылган?
- 2-жылдын кайсы айында өткөн айга караганда соода көлөмү эң көп өскөн?

2-бөлүм. 21-сабак

Кошуу жана кемитүүгө карата маселелер

1. Туюнтмалар сага эмнени эстетти? Жыйынтыгыбызды билдиребиз.

$$147 + 138 = 285$$

$$138 + 147 = 285 \quad 285 - 147 = 138 \quad 285 - 138 = 147$$

$$243 + 649 = ?$$

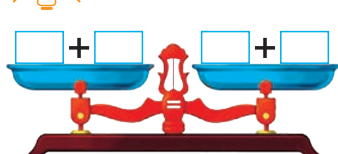
$$700 - 278 = ?$$

$$329 + 495 = ?$$

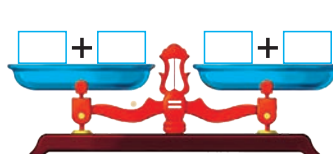
2. Асан чоң ата бул жылы талаасынан лоя, маш жана буурчак жыйнап алды. Дыйкан чоң атанын бул жылдагы түшүмү канча килограмм болот? Маш жана лоянын суммасы буурчактан канча килограммга көп? Кайсы түшүм эң аз алынган?

3. Сандарды таразага ылайыкташтырып жайгаштырабыз.

240
180
460
520

200
800
400
600

4. Ўзбекстан Кызыл жарым ай коому тарабынан 225 куту азык-түлүк, жылуу жууркан жана кийимдер даярдалды. Алардан 78 куту азык-түлүк, 105 куту жылуу жууркан болсо, канча куту кийим бар?

5. Белгисиз кошулуучуларды табабыз.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline 73 & + & \dots & + & 18 \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline \dots & + & 94 & + & \dots \\ \hline \end{array} = 125$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 126 & + & \dots \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline 371 & + & \dots & + & \dots \\ \hline \end{array} = 813$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 94 & + & \dots \\ \hline \dots & + & 94 & + & \dots \\ \hline \end{array} = 206$$

140 128 63

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 126 & + & \dots \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline 371 & + & \dots & + & \dots \\ \hline \end{array} = 813$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 126 & + & \dots \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline 371 & + & \dots & + & \dots \\ \hline \end{array} = 928$$

796 485 460

6.

Мектептин спорт ийриминде 255 окуучу футбол, баскетбол жана волейбол менен машыгып жатышат. 75 окуучу футбол, андан 50 гө көп окуучу баскетбол ойноодо. Айтчы, канча окуучу волейбол ойноп жатат?

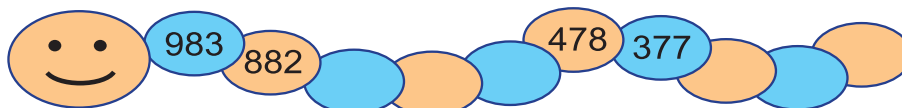
7. Үлгүнүн негизинде жадыбалды толтурабыз. Сумма кандай өзгөрүп барууда?

40 + 50 = 90	400 + 500 = 900	400 + 50 = 450	40 + 500 = 540
10 + 70			
60 + 30			
50 + 10			
90 + 10			
60 + 40			

2-бөлүм. 22-сабак

Сандардын жана фигуралардын удаалаштыгын логикалык улантуу

1. Сандардын катарын толтурабыз жана айырмасын табабыз.

2. Фигуралардын удаалаштыгын тамгалар менен белгилөө кандай ишке ашырылган? Дагы кандай варианттар болушу мүмкүн?

3. Сүрөттөрдүн негизинде күн тартибин удаалаштыкта коюп чыгабыз.

07:00

07:15

07:45

06:45

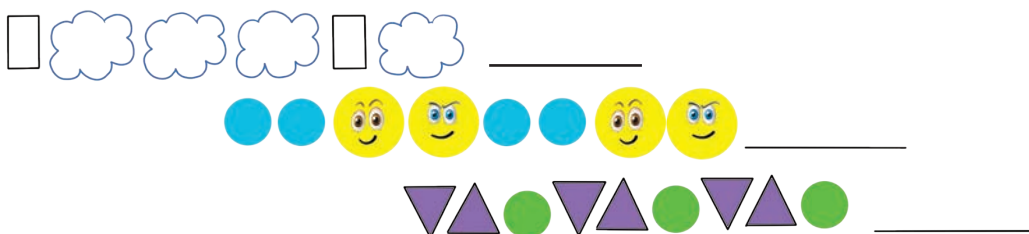
Азыр саат канча болду? Саат 10.00 дө сен эмне менен алек болуп жатасың?

4. Картадан борбор менен шаарлардын ортосундагы аралыктарды удаалаштыкта айтабыз жана айырмалайбыз.

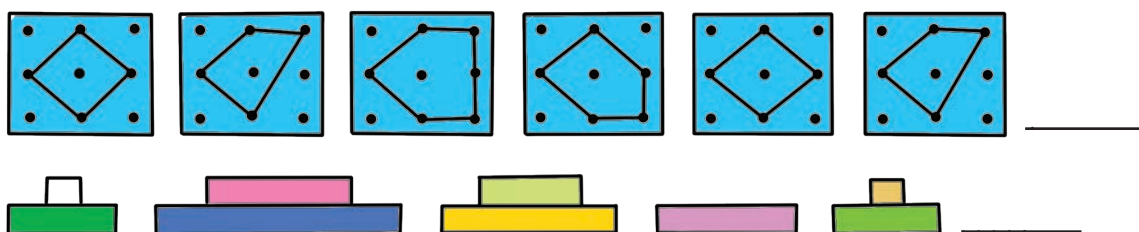

- Борборго эң жакын жана эң узак шаарлар арасында канча айырма бар?
- Бири-бирине жакын шаарларды айта аласыңбы?

5. Удаалаштыкты тамгалар аркылуу туюнтабыз жана улантабыз.

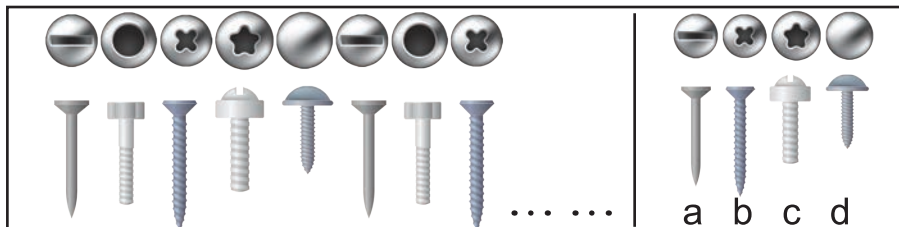
6. Фигураларды сызабыз. Кийинки фигуралар кандай болот?

**2-бөлүм.
23-сабак**

**Сандардын жана фигуралардын удаалаштыгын
логикалык улантуу**

1. Чекиттер ордуна кайсы жооптогу мыктар туура келет?

2. Кийинки фигураны жана ага туура келген санды аныктайбыз.

Туура келген фигуралардагы сандарды салыштырабыз жана сумма-сын табабыз.

3. Тегеректер кандай удаалаштыкта улантылганын аныктайбыз.

8-орунда жайгашкан тегерек жана андагы тегерекчелердин сүрөтүн сызабыз.

4. Сандар катарын кандай уланат?

222, 224, ..., ..., ..., 232, ..., ..., ..., | 2, 4, ..., 16, 32, ..., 128, ...

Дагы кандай тартипте ушундай сандар катарын түзө алабыз?

5. 12-гүл түбөктүн алдыңкы гүлүнүн түсү кандай болот?

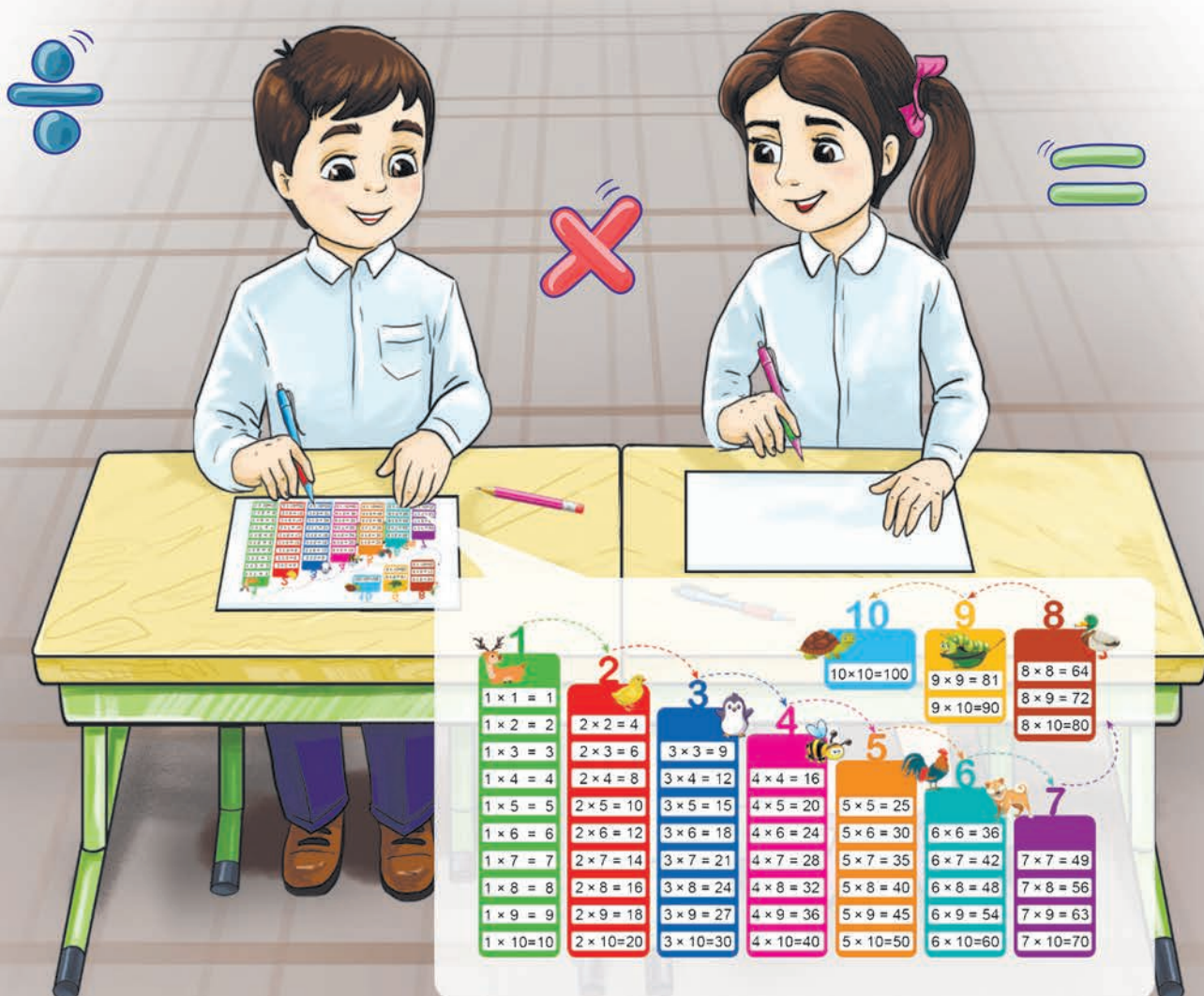
6. Тегеректердин кесилишкен бөлүгүндөгү шахмат дааналары эмне үчүн жашыл түстө берилген?

Шахмат дааналарынын санын аныктай-быз. Ар бир түстөгү шахмат дааналары-нын санын удаалаштыкта жайгаштыр-сак, кандай 3 орундуу сан пайда болот? Бул цифралар аркылуу дагы кандай үч орундуу сандарды жаза алабыз?

3-БӨЛҮМ САНДАРДЫ КӨБӨЙТҮҮ ЖАНА БӨЛҮҮ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	88	96
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120
11	11	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132
12	12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144

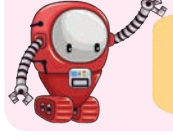
3-бөлүм.
1-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Бирдей кошулуучулар суммасына туура келген көбөйтүндүнү табабыз.

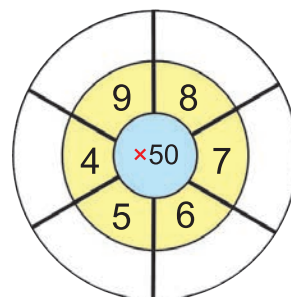
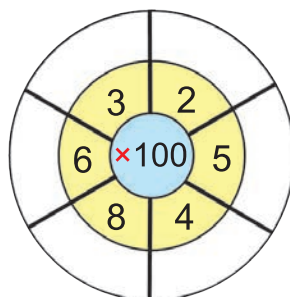
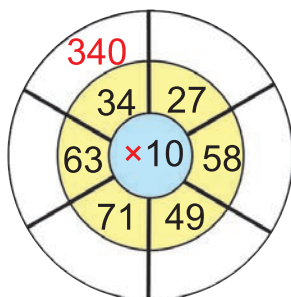
 4×10 $5+5+5+5$ $5+5$
 6×2 2×5 $4+4+4+4$ 10 12 20
 4×4 4×5 $10+10+10+10$ 16 40
 $2+2+2+2+2+2$

2.

 10 10 10 10 10
 $5 \text{ 10 дук} = 5 \times 10 = 50$
 Санды 10 го көбөйтүү үчүн бул сандын оң жагына бир нөл коёбуз.

 100 100 100 100 100
 $5 \text{ 100 дук} = 5 \times 100 = 500$
 Санды 100 ге көбөйтүү үчүн бул сандын оң жагына эки нөл коёбуз.

3. Эсептейбиз.

4. Суммасы 5 ке барабар болгон 6 сандын көбөйтүндүсүн табабыз.

5. Жаш китепкөйлөр мелдешинде 1-жылы 52, 2-жылы андан 10 эсе көп катышты. Жаш китепкөйлөр мелдешине 2-жылда жалпы канча окуучу катышкан?

6. Эсептейбиз.

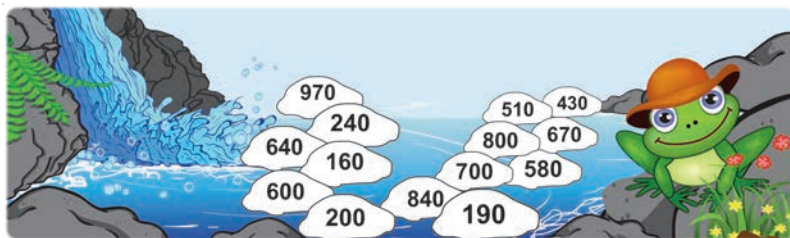
8×10	11×10	36×10	29×10	24×10	4×100
9×100	10×10	6×10	68×10	75×10	81×10

3-бөлүм. 2-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Бака кайсы таштарга секирет? Туура келген жоопту табабыз.

24×10	6×100
67×10	8×100
51×10	7×100
19×10	84×10
16×10	64×10

Ал секирген таштардагы сандардын эң кичинеси кайсы?

2. Сегиз буттуунун жалпы буттарынын саны канча?

$8 \rightarrow 16 \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow ?$

12×8 $\begin{cases} 10 \times 8 = ? \\ 2 \times 8 = ? \end{cases}$ $\square + \square = ?$

Эл кайда көчөттө жалпысынан канча мең бар?

$7 \rightarrow 14 \rightarrow 21 \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ?$

3. Канча окуучу робототехника менен машыгышат?

«Баркамол авлод» балдар борборунун робототехника ийриминде 3 тайпада 16 дан окуучу бар.

16
 $10 \quad 6$
 $\begin{array}{|c|c|} \hline ? & ? \\ \hline \end{array}$
 3

4.

$\text{candy} + \text{candy} + \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} + \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} \times \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} \times \text{candy} = \text{candy}$

$\text{candy} = \underline{\quad}$
 $\text{candy} = \underline{\quad}$
 $\text{candy} = \underline{18}$
 $\text{candy} = \underline{\quad}$
 $\text{candy} = \underline{\quad}$

5. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 25 & \times & 3 & \\ \hline 3 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 19 & \times & 5 & \\ \hline 5 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 15 & \times & 7 & \\ \hline 7 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 17 & \times & 4 & \\ \hline 4 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 21 & \times & 2 & \\ \hline 2 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 33 & \times & 3 & \\ \hline 3 & & & \\ \hline \end{array}$$

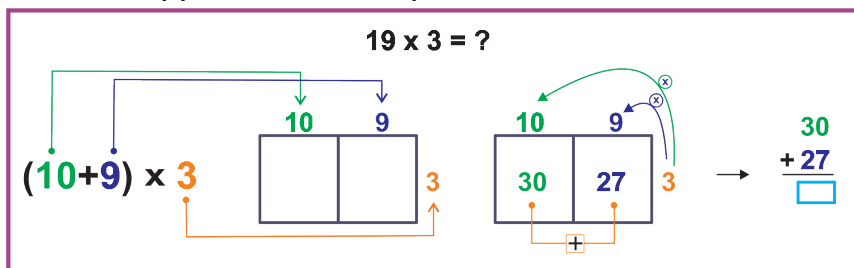
6. Эсептейбиз жана натыйжаларды салыштырабыз.

16×4 $\bigcirc$ 23×3 15×6 $\bigcirc$ 17×5 11×8 $\bigcirc$ 11×9
 28×2 $\bigcirc$ 12×6 24×4 $\bigcirc$ 19×2 26×4 $\bigcirc$ 52×2

3-бөлүм.
3-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Көбөйтүү кандай аткарылган?

17×5
 22×4
 13×7
 45×2
 65×3
 31×4

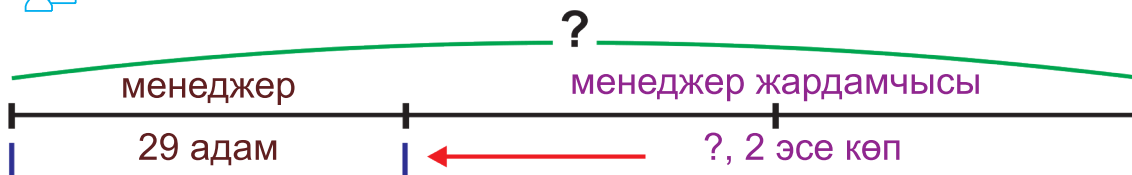
2. Сумманы көбөйтүндү менен алмаштырабыз.

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & 3 & 4 \\ \hline + & 3 & 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & 3 & 4 \\ \hline \times & & 2 \\ \hline \end{array}$$

$24 + 24$ $43 + 43$ $41 + 41$
 $14 + 14$ $33 + 33$ $11 + 11$
 $23 + 23 + 23$ $32 + 32 + 32$

3. Офисте жалпысынан канча ишчи иштейт?

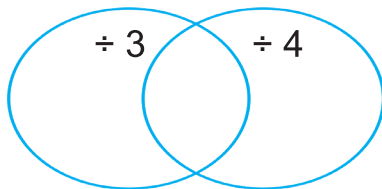
4.

$\text{raspberry} + \text{raspberry} + \text{raspberry} + \text{raspberry} = \text{strawberry} \times \text{raspberry}$
 $\text{blueberry} \times \text{strawberry} = \text{strawberry} + \text{strawberry} + \text{strawberry}$
 $\text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} = \text{raspberry} \times \text{blueberry}$

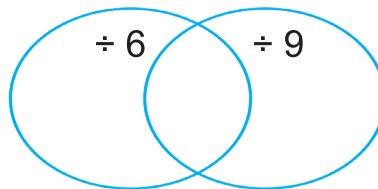
$\text{raspberry} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{strawberry} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{blueberry} = \underline{\hspace{2cm}}$

5. Венн диаграммаларынын ар бир бөлүгүндө берилген сандардын туура келгенин жайгаштырабыз.

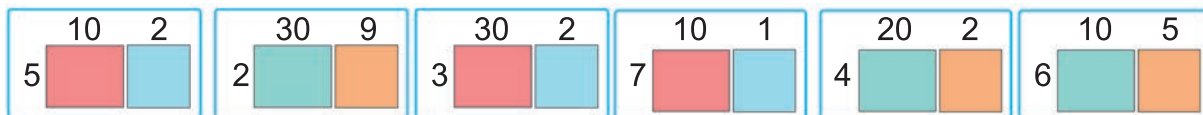
6, 8, 12, 15, 16, 18, 20, 24

12, 18, 24, 27, 36, 42, 45, 54

6. Туюнтма түзүп, ыңгайлуу усулда эсептейбиз.

3-бөлүм.
4-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Көбөйтүндү кандай эсептелген?

$36 \times 4 = ?$
 $\begin{array}{|c|} \hline 30 \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{|c|} \hline 6 \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{|c|} \hline 24 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline 120 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} \times 36 \\ 4 \\ \hline \end{array}$

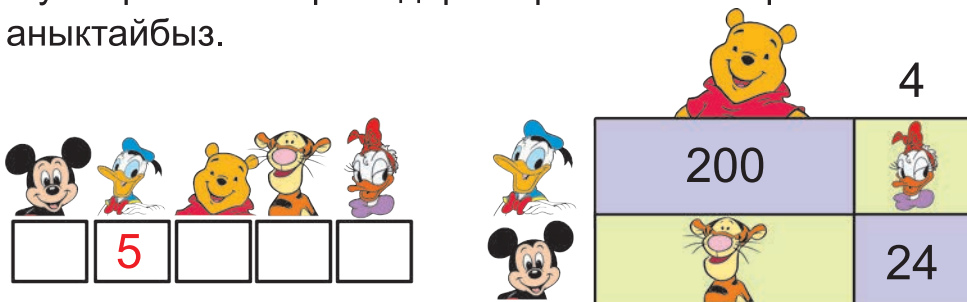
25×4 46×6 72×3 68×2 39×5

2. Эсептейбиз.

$\begin{array}{r} 72 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 35 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 57 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 41 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 59 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 68 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 46 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$

3. Класска 36 окуучу, залга болсо андан 3 эсе көп окуучу батат. Зал канча орундуу? Класска жана залга бир убакытта канча окуучу батат?

4. Мультфильм каармандары артына жашырынган сандарды аныктайбыз.

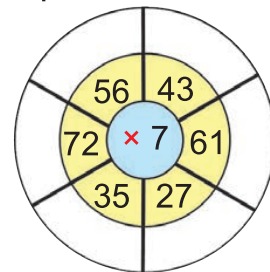
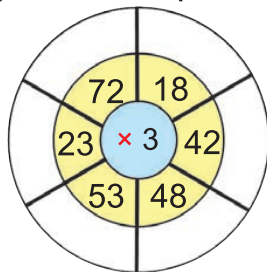
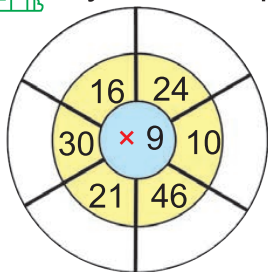

5. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$32 \times 4 = (30 \times 4) + (2 \times 4) = 120 + 8 = 128$

39×7 56×6 44×5 92×3 70×9 67×8

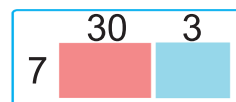
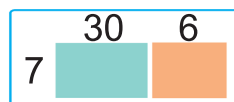
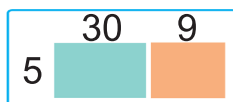
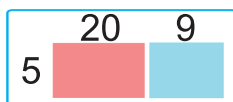
6. Туюнтмалар түзөбүз жана бирдей маанилерин табабыз.

3-бөлүм.
5-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Кайсы модель 29×5 ди туюнтат? Кайсы модель 7×33 тү туюнтат?

2. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$2 \times 9 \times 5 = (2 \times 5) \times 9 = 10 \times 9 = 90$$

$$3 \times 9 \times 5$$

$$50 \times 9 \times 2$$

$$6 \times 9 \times 5$$

$$10 \times 3 \times 10$$

3. Биринчи сезондо күнөсканада 85 kg бадыраң өстүрүлдү. Жерди кайрадан айдагандан кийин, алдыңкыдан 3 эсе көп түшүм алынды. Кийинки сезондо канча килограмм түшүм алынган?

4. Көбөйтүндүгө туура келген тамгаларды тиешелүү жерлерге коюп, жашырынган сөздү табабыз.

$$\begin{array}{r} 25 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 51 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 89 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

312

225

153

128

344

238

153

258

325

356

5. Бош чакмактарды толтурабыз жана жыйынтык билдиребиз.

$$\begin{array}{r} 120 \\ 24 \text{ — } 5 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 196 \\ 98 \text{ — } 2 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ 86 \text{ — } 5 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ 67 \text{ — } 8 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$98 \xrightarrow{\times 1} \square \xrightarrow{\times 2} \square \xrightarrow{\times 3} \square$$

$$98 \xrightarrow{\times 6} \square$$

6. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 87 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 97 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 96 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

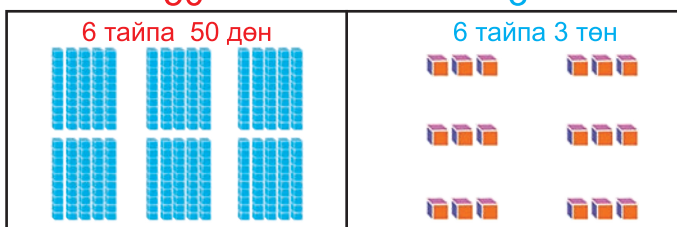
3-бөлүм.
6-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Эсептөө кандай аткарылган?

50 3

6 тайпа 50 дөн 6 тайпа 3 төн

6 × 50 = ? 6 × 3 = ?

$$\begin{array}{r} 1 \\ 53 \\ \times 6 \\ \hline ??8 \end{array}$$

48×7

 84×5

 $\begin{array}{r} 32 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$

67

 $\begin{array}{r} 67 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$

2. Ыңгайлуу усулда эсептейбиз жана натыйжаларды салыштырабыз.

$29 \times 3 \times 4$ ○ 7×28 $9 \times 3 \times 6$ ○ 3×50 32×4 ○ $4 \times 5 \times 7$
 $2 \times 33 \times 3$ ○ 6×40 $9 \times 8 \times 5$ ○ 5×73 61×1 ○ 1×63

3. Карточкалар жардамында туюнтмаларды үлгүдөгүдөй даярдайбыз. Сен кандай туюнтманы түзө аласың?

$2 \quad 6 \quad \times \quad 1 \quad 0$

$2 \quad 6 \quad 0$

$8 \quad 9 \quad \times \quad 1 \quad 0$

4. $10 \times$ = 80×5

$60 \times$ = 9×20

 $\times$ = $\times$

 $\times$ = $6 \times$

 = ?

 = ?

 = ?

 = ?

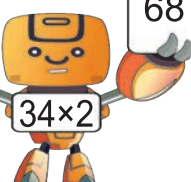
5. Туюнтмалардын маанилери туура эсептелгенби?

$(9 + 7) \times 4 - 12 = 52$ $700 - 155 + 55 \times 5 = 817$
 $155 + 80 - 40 \times 2 = 155$ $111 + 889 - 40 \times 9 = 604$

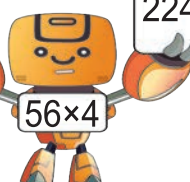
6. Ташкент метрополитени вагону 48 жүргүнчүгө ылайыкташтырылган болсо, төрт вагон бир убакытта канча жүргүнчүгө кызмат кылат?

7. Эсептеп, туура жоопту табабыз.

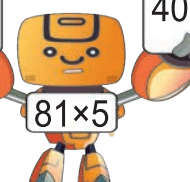
86 68 432 224 445 405 552 225

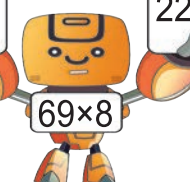
34 × 2

56 × 4

81 × 5

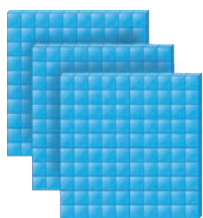

69 × 8

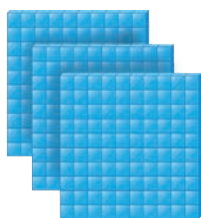
3-бөлүм.
7-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Көбөйтүндүлөр эмнеге барабар? Эсептөөнү түшүндүрөбүз.

100×3

200×2

3 жүздүктү 2 жолу
көбөйтсөк, 6 жүздүк
болот.
Демек, $300 \times 2 = 600$.

300×3

400×1

500×2

$$\begin{array}{r} 300 \\ + 300 \\ \hline 600 \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ \times 2 \\ \hline 600 \end{array}$$

2. Ыңгайлуу усулда көбөйтөбүз.

$100 \times 2 \times 3$

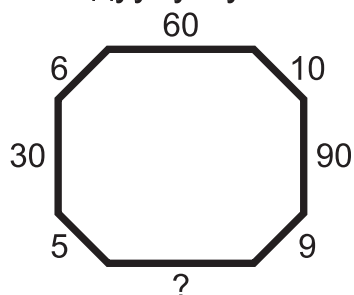
$200 \times 2 \times 2$

$500 \times 1 \times 2$

$700 \times 0 \times 1$

3. Кондитердик фабрикада бир күндө 300 kg дан 3 жолу ун, 200 kg дан 4 жолу кум шекер иштетилди. Бир күндө иштетилген ун жана кум шекердин айырмасы канча? Бир аптадачы?

4. Мыйзамдуулукту аныктап, белгисиз санды табабыз.

8	5	7	43
2	6	3	20
8	4	9	44
6	2	5	?

5. Берилген сандарды өсүү жана кемүү тартибинде жазабыз.

900 190
109
690 69
960

$\square > \square > \square > \square > \square > \square$

$\square < \square < \square < \square < \square < \square$

761 701
76 617
670 176

6. Эсептейбиз.

300×2

400×2

500×1

200×3

100×7

600×0

$700 \times 0 \times 7$

$800 \times 1 \times 1$

$400 \times 2 \times 1$

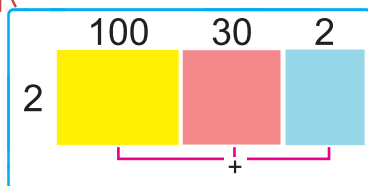
$500 \times 1 \times 2$

3-бөлүм.
8-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Эсептөөнү түшүндүрөбүз.

$$\begin{aligned} 2 \times 100 &= ? \\ 2 \times 30 &= ? \\ 2 \times 2 &= ? \end{aligned}$$

	1	3	2
+	1	3	2

	1	3	2
x			2

2. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 304 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 213 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 410 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 231 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 201 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

3. Бош чакмактарга туура келген сандарды коёбуз.

a.

	4		4
x			2
	8	2	8

b.

	1	2	2
x			
	4	8	8

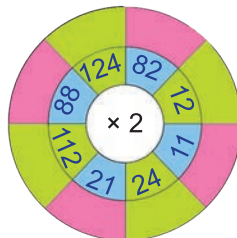
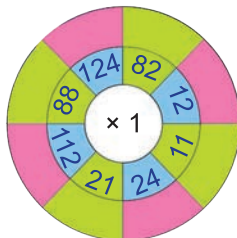
c.

	2	0	0
x			
	6	0	0

d.

			2
x			4
	3	2	8

4. Көбөйтүүнү аткарабыз. Ким тез табат?

5. Бир саатта банкоматтан 111 кардар пайдаланса, 3 саатта канча кардар пайдаланат? 5 сааттачы?

6. Кайсы балага эмне туура келет?

936

448

693

86

7. Эсептейбиз.

$$111 \times 3 \quad 433 \times 2 \quad 241 \times 3 \quad 315 \times 3 \quad 244 \times 4$$

3-бөлүм.
9-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Эсептөөнү түшүндүрөбүз.

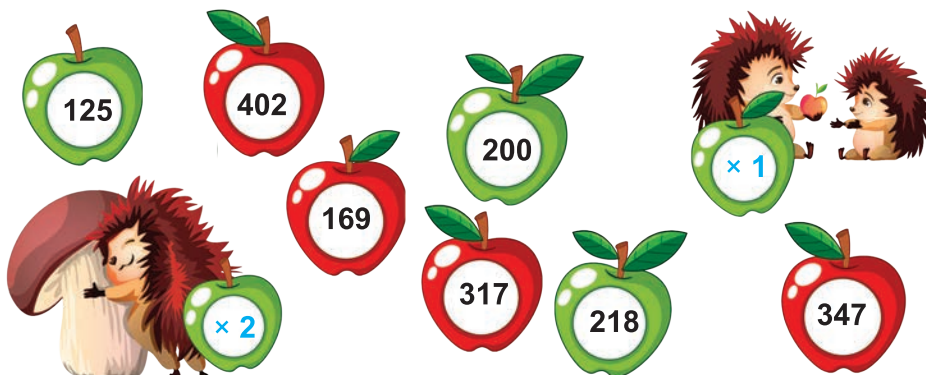
$$224 \times 3 = ?$$

200 × 3 = ?
20 × 3 = ?
4 × 3 = ?

	2	2	4
×			3
	6	7	2

$$\begin{array}{l} 246 \times 2 \\ 124 \times 4 \\ 327 \times 3 \\ 418 \times 2 \end{array}$$

2. Берилген сандарды алгач 1 санына, кийин 2 санына көбөйтөбүз.

3. Шерзат клавиатурада 10 минутада 124, эжеси болсо андан 4 эсе көп сөз жазат. Алар биргеликте 10 минутада канча сөз жазышат?

4. Ар бир фигурага туура келген сандарды табабыз.

	●	●	6
×			●
	◆	▼	2

	1	●	●
×			6
	8	▼	4

	2	●	8
×			▼
	◆	8	4

● = _ ▼ = _ ◆ = _

● = _ ▼ = _

● = _ ▼ = _ ◆ = _

5. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 162 \\ \times 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 414 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 205 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 318 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

6. Эң чоң үч орундуу сан жана эң кичине эки орундуу сандын айырмасы менен эң кичине үч орундуу сан жана эң чоң эки орундуу сандын суммасын салыштырабыз.

7. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$118 \times 2 = ?$$

100 10 8

	1	1	8
+	1	1	8

	1	1	8
×			2

$$123 \times 4$$

$$225 \times 3$$

$$121 \times 5$$

$$307 \times 3$$

$$116 \times 6$$

3-бөлүм.
10-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Көбөйтүү кандай аткарылган?

	1	1	
	2	5	4
×			3
			2

156×2

243×3

467×2

134×4

×	200	50	4
3	600	150	12
$600 + 150 + 12 = ?$			

	2	5	
	1	3	9
×			6
			4

139×5

309×3

2. Эсептейбиз жана натыйжаны салыштырабыз.

294×3

468×2

359×2

176×5

123×8

745×1

121×7

245×3

242×3

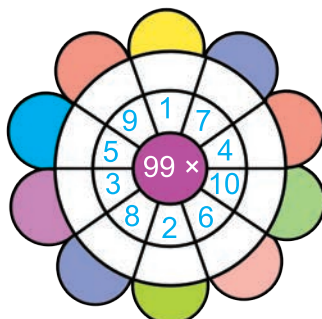
134×4

476×2

475×2

3. Белек китептеги 130 мисалды, Батыр болсо андан 6 эсе көп мисалды чыгарды. Алар биргеликте канча мисал чыгарышкан?

4.

5. Эсептөөнү улантабыз.

$$\begin{array}{r} 24\overline{)8} \\ \underline{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4\overline{)79} \\ \underline{5} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3\overline{)65} \\ \underline{7} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13\overline{)6} \\ \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1\overline{)57} \\ \underline{8} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2\overline{)78} \\ \underline{8} \end{array}$$

6. Үлгүнүн негизинде көбөйтүндүнү табабыз.

×	237		
4	200	30	7
	800	120	28

112×6

342×2

298×3

473×2

152×6

143×5

7. Көбөйтүндүнү табабыз жана аларды кемүү тартибинде жазабыз.

$$\begin{array}{r} 221 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 475 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 289 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 197 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

3-бөлүм.
11-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Натыйжаларды табабыз жана салыштырабыз. Кандай чечимге келдиң?

$$226 \times 4 = ? \quad 4 \times 226 = ?$$

$$\begin{array}{ll} 125 \times 4 & 412 \times 2 \\ 125 \times 8 & 386 \times 2 \end{array}$$

2. Бош чакмактарды толтурабыз жана чечимибизди айтабыз.

$$124 \xrightarrow{\times 1} \boxed{?} \xrightarrow{\times 2} \boxed{?} \xrightarrow{\times 4} \boxed{?}$$

$$124 \xrightarrow{\times 8} \boxed{?}$$

$$108 \xrightarrow{\times 1} \boxed{?} \xrightarrow{\times 3} \boxed{?} \xrightarrow{\times 3} \boxed{?}$$

$$108 \xrightarrow{\times 9} \boxed{?}$$

$$125 \times 4 \times 2 \times 1$$

$$156 \times 3 \times 2$$

$$278 \times 0 \times 8 \times 1$$

3. 5 күндө баары канча килограмм жүзүм экспортко даярдалды?

	1 ящиктеги жүзүмдүн көлөмү	1 күндө экспортко даяр ящиктер саны
	8 kg	25

4. Суроо белгиси ордуна туура келген санды табабыз.

5	4	10	2
5	100	?	5
2	?	?	10
25	2	10	1

50	4	100	2
5	?	?	5
2	?	?	10
250	2	100	1

5. Барабардык туура болуу үчүн амал белгилерин коёбуз.

$$14 \bigcirc 6 \bigcirc 116 = 200$$

$$135 \bigcirc 5 \bigcirc 165 = 510$$

$$(145 \bigcirc 25) \bigcirc 8 = 960$$

$$85 \bigcirc 2 \bigcirc 4 = 680$$

6. Эсептейбиз. Натыйжаны кемүү тартибинде жазабыз.

$$\begin{array}{r} 102 \\ \times \quad 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 219 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 127 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 394 \\ \times \quad 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 132 \\ \times \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 315 \\ \times \quad 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 225 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

3-бөлүм.
12-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга көбөйтүү

1. Үлгүгө карап көбөйтүндүнү табабыз.

$178 \times 3 = ?$

$100 \times 3 = ?$
 $70 \times 3 = ?$
 $8 \times 3 = ?$

$324 \times 3 = ?$
 $300 + 20 + 4$
3

--	--	--

$282 \times 3 = ?$
 $200 + 80 + 2$
3

--	--	--

$437 \times 2 = ?$
 $400 + 30 + 7$
2

--	--	--

$174 \times 5 = ?$
 $100 + 70 + 4$
5

--	--	--

2. Көбөйтүндүнү табабыз.

$\begin{array}{r} 289 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 376 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 247 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 468 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 199 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 126 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$

3. 58 ден 199 га чейинки бардык жуп сандарды жазуу үчүн канча цифра иштетилет?

4. Белгисиз санды аныктайбыз. Натыйжаларды өсүп баруу тартибинде жайгаштырабыз.

	2	4	2
$\times$			
	7		6

	2	4	5
$\times$			
		9	0

	1	1	
$\times$			5
	5		0

	1	4	2
$\times$			
		6	8

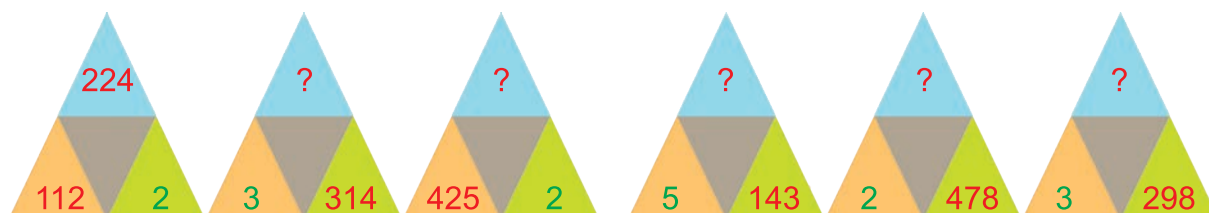
5. Ыңгайлуу усул менен эсептейбиз жана натыйжаларды салыштырабыз.

$25 \times 7 \times 4 \bigcirc 120 \times 3$ $125 \times 3 \times 2 \bigcirc 135 \times 3$ $32 \times 6 \times 5 \bigcirc 450 \times 2$
 $8 \times 17 \times 5 \bigcirc 175 \times 4$ $432 \times 2 \bigcirc 5 \times 42 \times 3$ $75 \times 6 \times 2 \bigcirc 154 \times 4$

6. Чоң аквариумда 120 литр суу бар эле. Каныбек аквариумга 30 литр суу куйду, Кемел дагы аквариумга 30 литр куйду. Аквариумдагы суунун көлөмүн кантип эсептөө мүмкүн?

A	B	C	D
$120 + (20 + 30)$	$(120 + 30) + (120 + 30)$	$(120 + 30) \times 2$	$120 + (2 \times 30)$

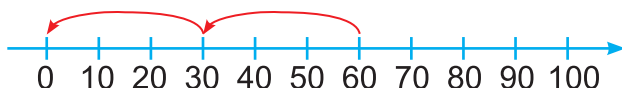
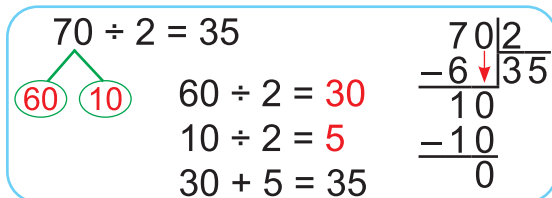
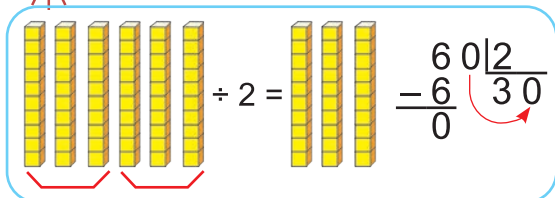
7. Жашырынган сандарды аныктайбыз.

3-бөлүм. 14-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Эсептөөнү түшүндүрөбүз.

40 ÷ 2 80 ÷ 4 90 ÷ 9 70 ÷ 2 50 ÷ 2 90 ÷ 2

2. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$x \times 2 = 30$$

$$3 \times y = 60$$

$$a \times 5 = 70$$

3. 54 жуп бут кийим 9 кутуга барабар салынды. 90 жуп бут кийимди салуу ушундай канча куту керек болот?

4. Жашырынган сандарды табабыз.

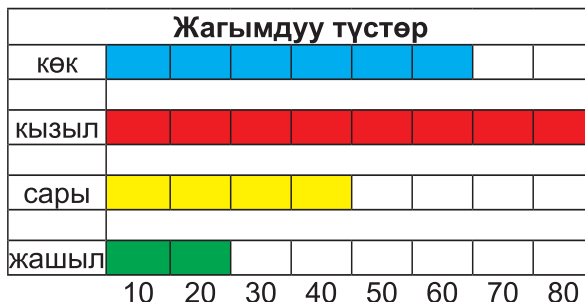
96	÷	3	=	
			×	
100	-		=	4
			=	
149	-		=	

84	÷	6	=	
	÷			
4	×	26	=	
	=			

5. Бардык цифралары так жана ар түрдүү болгон эң чоң жана эң кичине үч орундуу санды тап.

6. Мадина 3-класстардын ортосунда анкета өткөздү жана аны жадыбалда туюнтту.

3-класста көк түстү жактырган канча окуучу бар? Кызыл түстү жактыргандарчы? Кайсы түстү жактырган окуучулар саны башка түстү жактырган окуучулар санынан 2 эсе аз?

7. Эсептейбиз.

$$60 \div 5$$

$$80 \div 4$$

$$60 \div 3$$

$$70 \div 5$$

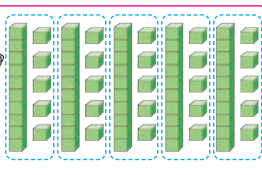
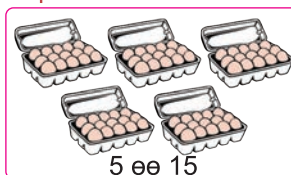
$$90 \div 6$$

$$86 \div 2$$

3-бөлүм.
15-сабак

Эки орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Эсептөөнү түшүндүрөбүз.

$$\begin{array}{r} 75 \overline{) 5} \\ - 5 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$75 \div 5 = 15$$

$$50 \div 5 = \square$$

$$25 \div 5 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$34 \overline{) 2}$$

$$76 \overline{) 4}$$

$$42 \overline{) 3}$$

$$55 \overline{) 5}$$

$$96 \overline{) 6}$$

$$75 \overline{) 3}$$

2. Белгисиз бөлүүчүнү табабыз.

56	
2	?
1	?
4	?

78	
1	?
3	?
2	?

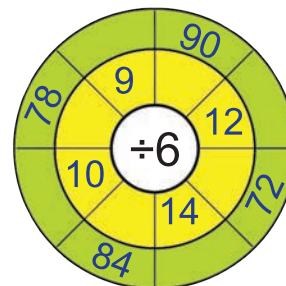
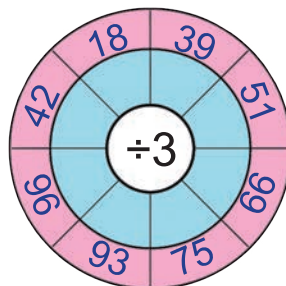
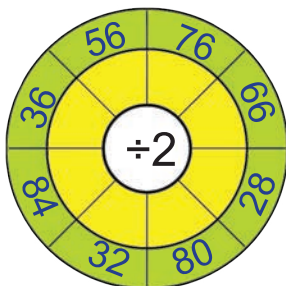
96	
8	?
4	?
6	?

3. Шапка жана шарфтарды канча усулда кийүү мүмкүн?

4. Автоташуучуга бир каттоодо 8 автомобиль жүктөлөт. 96 автомобилди автоташуучу канча каттоодо жеткирет? 24 каттоодо канча автомобилди жеткизет?

5. Ким эпчил?

6. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{c} 96 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 6 \quad 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 48 \\ \div \\ \hline 1 \quad 6 \quad 2 \quad 3 \quad 8 \quad 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 72 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 6 \quad 4 \quad 3 \quad 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 100 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 5 \quad 4 \quad 10 \end{array}$$

7. Берилген сандар 2 ге дагы, 3 кө дагы бөлүнөбү? 6 гачы?

24

36

42

66

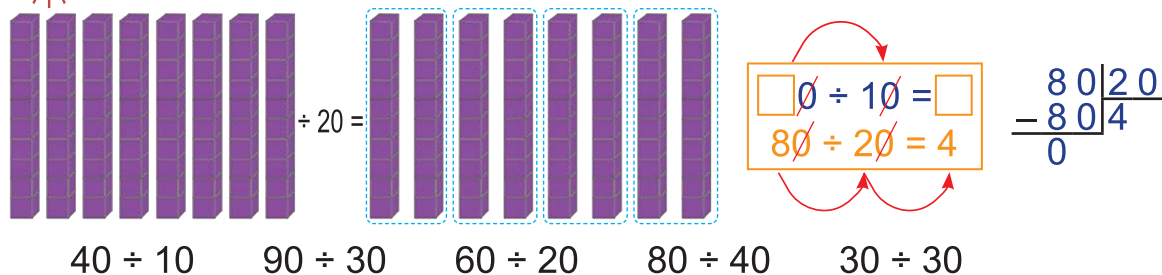
84

96

3-бөлүм.
16-сабак

Эки орундуу санды эки орундуу санга бөлүү

1. Эсептөөнү түшүндүрөбүз.

2. Тийиндилер канчага барабар?

$$40 \div 20$$

$$50 \div 50$$

$$80 \div 40$$

$$90 \div 30$$

$$100 \div 20$$

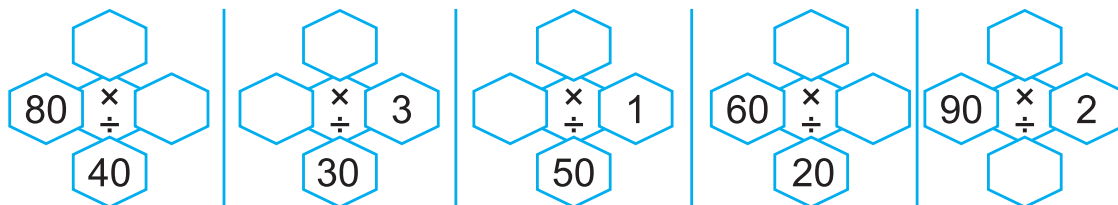
$$70 \div 10$$

$$90 \div 90$$

$$60 \div 20$$

3. 90 дептер жана 30 калем 30 окуучуга барабар бөлүштүрүлсө, ар бир окуучу канчадан дептер жана канчадан калем алат?

4. Бош чакмактарды толтурабыз.

5. Декабрь айынын экинчи күнү аптанын шейшемби күнүнө туура келди. 25-декабрь аптанын кайсы күнүнө туура келет? Кайсы айда 28 күн бар? Кайсы айларда 30 күн бар?

6. Эсептейбиз жана натыйжаны салыштырабыз

$$40 \div 20 \bigcirc 30 \div 10$$

$$60 \div 20 \bigcirc 50 \div 50$$

$$80 \div 40 \bigcirc 40 \div 20$$

$$30 \div 30 \bigcirc 20 \div 10$$

7. Бош орундарды толтурабыз жана жыйынтыгын айтабыз.

8. Эсептейбиз.

$$30 \overline{) 30}$$

$$50 \overline{) 10}$$

$$80 \overline{) 40}$$

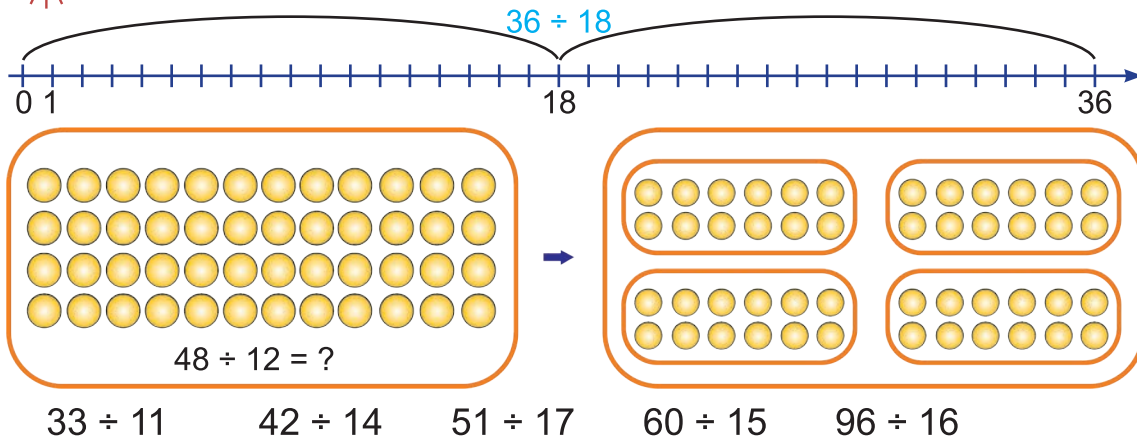
$$80 \overline{) 10}$$

$$90 \overline{) 10}$$

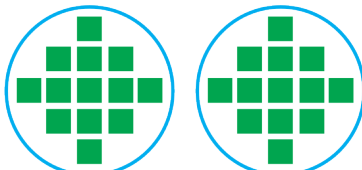
3-бөлүм.
17-сабак

Эки орундуу санды эки орундуу санга бөлүү

1. Эсептөөнү түшүндүрөбүз

2. Топторго ажыратабыз жана бош чакмактарды толтурабыз.

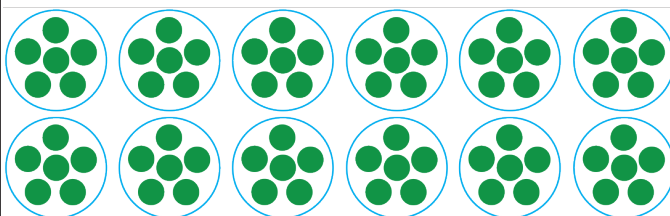

26 квадратчаны 2 ден
13 топко ажыратабыз.

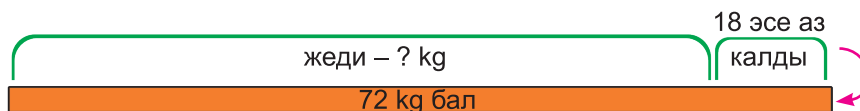

39 квадратчаны ____ тен ____
топко ажыратабыз.

____ тегерекче ____
____ топко
ажыратабыз.

3. Винни-Пух жеген бал калган балдан канча эсе көп?

4. Корейс арчасы салыштырмалуу болжол менин 5 жылда 15 см ге өсөт. Анын бою 1 метрге жетүү үчүн канча убакыт керек болот?

5. Эсептейбиз.

$50 \overline{) 10}$ $66 \overline{) 33}$ $65 \overline{) 13}$ $75 \overline{) 15}$ $72 \overline{) 18}$ $64 \overline{) 16}$

6. Эсептейбиз.

$96 \div 4$ $75 \div 25$ $84 \div 12$ $78 \div 26$ $91 \div 13$ $80 \div 16$

3-бөлүм.
18-сабак

Эки орундуу санды бир жана эки орундуу санга бөлүү

1. Сейилбактагы электромобиль бир убакта 14 саякатчыга кызмат кылат. Дем алуу күндөрү саякатчылар сейил кылуу үчүн электромобиль канча жолу каттайт?

Күндөр	Саякатчылар саны	Каттоолор саны
Ишемби	70	?
Жекшемби	84	?

2. Сандардын катышуусунда бөлүү амалына карата туюнтма түзөбүз.

2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 18, 20
24, 30, 36, 63, 75, 84, 96

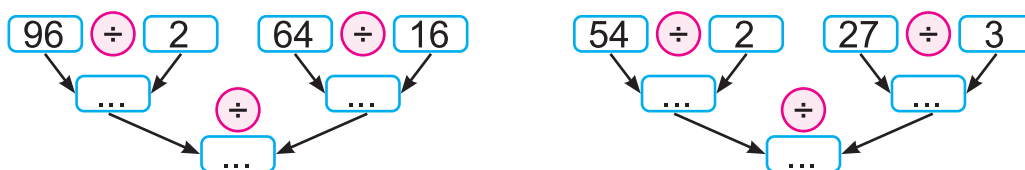
Үлгү: $12 \div 3 = 4$

3. Жашырынган сөздү табабыз.

1	16	4	10	184	13	72

 $91 \div 7$ $80 \div 5$ $40 \div (80 \div 2)$ $200 - 80 \div 5$
 8×9 $56 \div 14$ $50 \div 5$

4. Удаалаштык негизинде эсептейбиз.

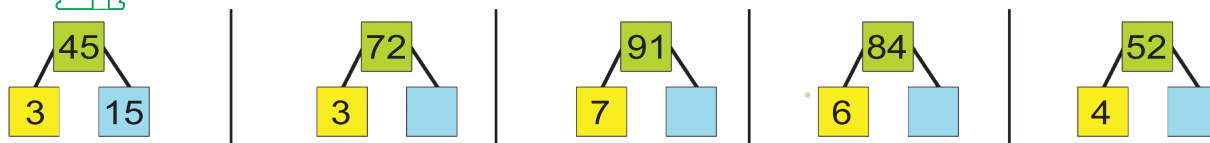
5. Бардыгы, канча метр жол ремонттолгон? Эки күндөчү?

6. Фигуралардын ордуна кандай цифралар коюлса, сумма экиге бөлүнөт?

 2 + 1 7 1   + 5 9 5 1 + 6

7. Белгисиз тийиндини табабыз.

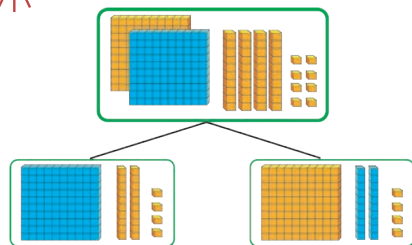
73

3-бөлүм.
19-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Модель негизинде тийиндилерни табабыз.

$$\begin{array}{r} 248 \div 2 \\ \hline 200 \div 2 = \square \\ 40 \div 2 = \square \\ 8 \div 2 = \square \\ \square + \square + \square = \square \end{array}$$

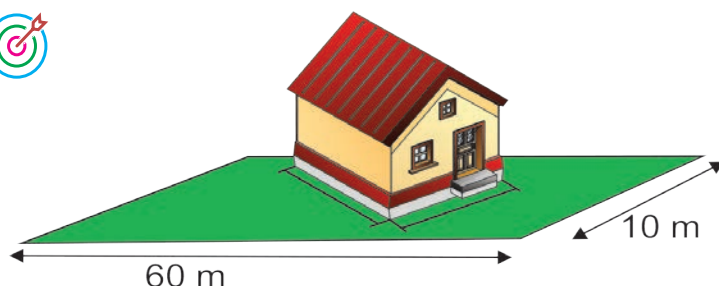
$$\begin{array}{r} 248 \overline{) 2} \\ \underline{2} \\ 04 \\ \underline{4} \\ 08 \\ \underline{8} \\ 0 \end{array}$$

424 ÷ 2 639 ÷ 3 842 ÷ 2 693 ÷ 3 993 ÷ 3 848 ÷ 4

2. Туюнтмалардын маанисин табабыз.

462 ÷ 2 + 125 1000 - 286 ÷ 2 884 ÷ 2 - 442 555 ÷ 5 + 369 ÷ 3

- 3.

Үйдүн периметри короонун периметринен 4 эсе кичине болсо, анын периметри канча метрге барабар?

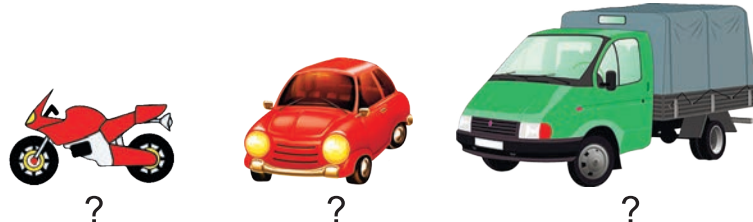
4. Белгисиз сандарды аныктайбыз.

1	2	3	1	842	?	1	?
121	242	639	?	2	1	2	628

5. Эсептейбиз жана натыйжаны салыштырабыз.

226 ÷ 2 262 ÷ 2 368 ÷ 2 386 ÷ 2 842 ÷ 2 482 ÷ 2 468 ÷ 2 864 ÷ 2

6. 960 дөнгөлөктү канчадан транспортко иштетүү мүмкүн?

7. Үлгүнүн негизинде эсептеп, жадыбалды толтурабыз.

693 ÷ 3		
600	90	3
200	30	1

226 ÷ 2		
		6

369 ÷ 3		
	60	

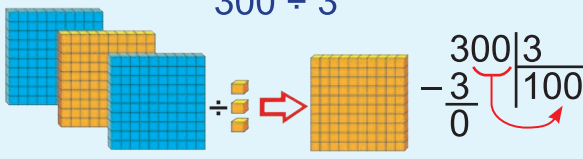
488 ÷ 4		
	80	

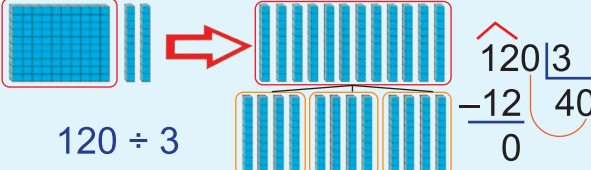
246 ÷ 2		
200		

3-бөлүм. 20-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Бөлүү кандай аткарылды?

$300 \div 3$

 $600 \div 6 \quad 800 \div 8 \quad 900 \div 9$

$120 \div 3$

 $560 \div 7 \quad 270 \div 9 \quad 360 \div 6$

2. Туюнтмалардын маанисин табабыз.

$$(255 + 15) \div 3 \quad (630 \div 9) + 123 \quad 120 \times 3 \div 6 \quad 483 - (810 \div 9)$$

3. Коён бөжөгүнө караганда 3 эсе көп сабиз жейт. Эгерде коён бир айда 216 сабиз жесе, бөжөгү канча сабиз жейт? Экөө эки айда канча сабиз жешет?

4. $540 \div \text{apple} = \text{mushroom} \times \text{pear}$
 $270 \div \text{apple} = 30$
 $360 \div \text{apple} \times \text{pear} = 120$

$200 \div \text{mushroom} + \text{apple} \times \text{pear} = ?$
 $\text{mushroom} = ? \quad \text{apple} = ? \quad \text{pear} = ?$

5. Удаалаштыкта эсептеп, бош чакмактарды толтурабыз.

$\times 4$
 $\div 2$
 $\div 5$
 $\times 1$

6. 120 санын ушундай эки кошулуучулардын суммасы көрүнүшүндө жазганыңда, бул кошулуучулардын ар бири 3 кө калдыксыз бөлүнсүн.

7. Тийиндилерди салыштырабыз.

$$400 \overline{) 2} \quad 600 \overline{) 3} \quad 140 \overline{) 7} \quad 700 \overline{) 7} \quad 500 \overline{) 5} \quad 200 \overline{) 2}$$

8. Эсептейбиз.

$150 \div 3$

$400 \div 4$

$480 \div 6$

$560 \div 8$

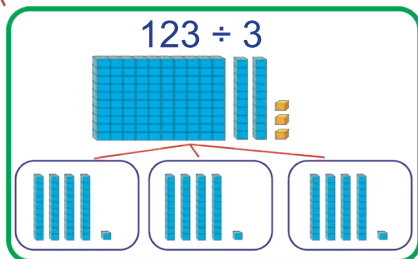
$700 \div 7$

$400 \div 5$

3-бөлүм.
21-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Тийинди кандай чыгарылган?

$123 = 120 + 3$

$120 \div 3 = \square$

$3 \div 3 = \square$

$\square + \square = \square$

$$\begin{array}{r} 123 \overline{) 3} \\ - 12 \downarrow 41 \\ \hline 03 \\ - 3 \\ \hline 0 \end{array}$$

287 ÷ 7 168 ÷ 2 486 ÷ 6 729 ÷ 9 648 ÷ 8 546 ÷ 6

2. Бөлүүнү аткарабыз. Натыйжаны өсүү тартибинде жайгаштырабыз.

$250 \div 5$

÷	200	
5		10

$637 \div 7$

÷	630	
7		1

$213 \div 3$

÷	210	
3		1

$728 \div 8$

÷	720	
8		1

$568 \div 8$

		8
	70	

$279 \div 9$

		9
	30	

$183 \div 3$

		3
	60	

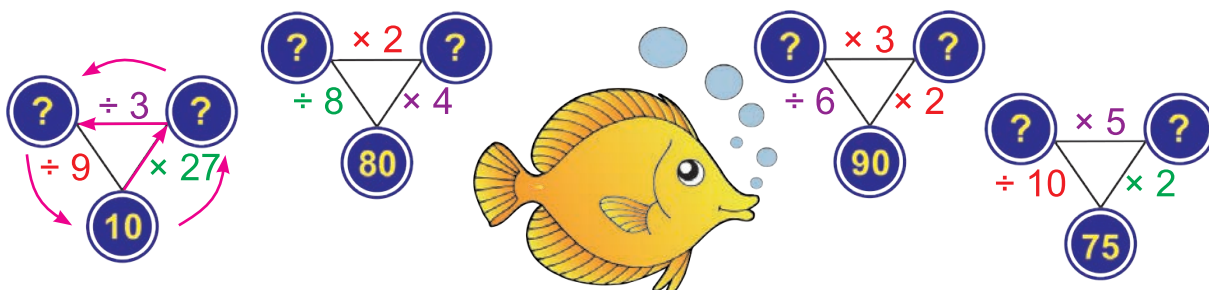
$546 \div 6$

÷		
6		1

3. Мааланин ар түрдүү жерлеринде 150 таштанды идиштери 3 тен кылып орнотулган болсо, жалпы канча жайда таштанды идиштери коюлган?

4. Белгисиз сандарды табабыз.

5. Эсептейбиз.

$248 \overline{) 4}$

$129 \overline{) 3}$

$486 \overline{) 6}$

$164 \overline{) 4}$

$279 \overline{) 9}$

$284 \overline{) 4}$

6. Эсептейбиз.

$728 \div 8$
 $244 \div 4$

$455 \div 5$
 $486 \div 6$

$427 \div 7$
 $684 \div 4$

$639 \div 9$
 $325 \div 5$

3-бөлүм.
22-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Тийинди кандай чыгарылган?

$$\begin{array}{r} \overline{)723} \quad 3 \\ \underline{6} \\ 12 \\ \underline{12} \\ 03 \\ \underline{3} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)783} \quad 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)532} \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

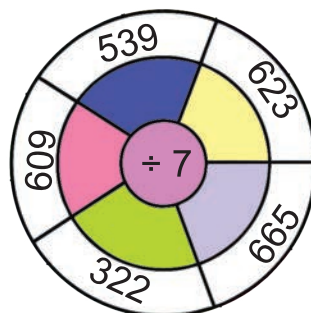
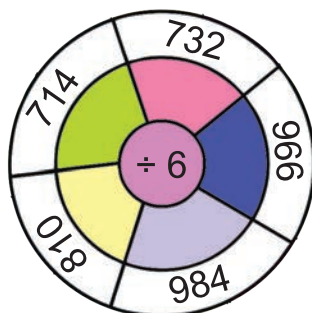
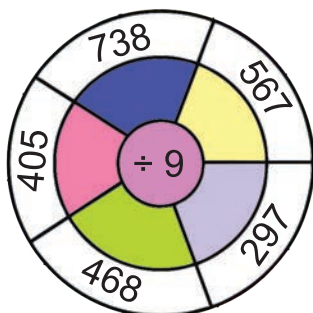
$$\begin{array}{r} \overline{)984} \quad 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)625} \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)328} \quad 8 \\ \hline \end{array}$$

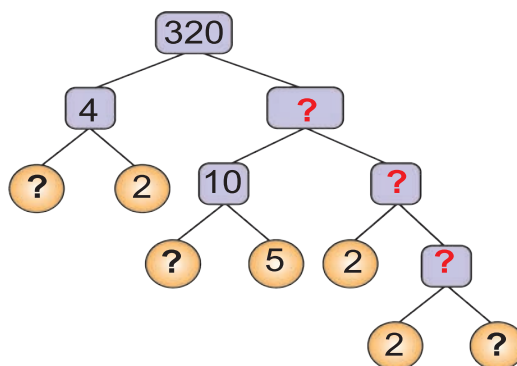
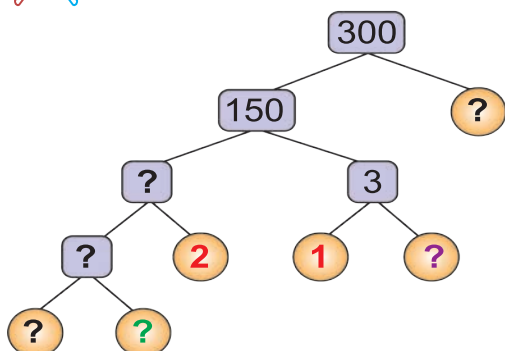
$$\begin{array}{r} \overline{)448} \quad 7 \\ \hline \end{array}$$

2. Эсептейбиз. Туура келген түстөгү тийиндилерди салыштырабыз жана жазабыз.

3. Бака үч жылда бойго жетет. Ал бойго жеткенге чейин орустун ак тоогу 900 жумуртка тууйт. Айтчы, бул тоок бир жылда канча жумуртка тууйт? 2 жылдачы?

4. Белгисиз сандарды табабыз.

5. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} \overline{)665} \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)896} \quad 7 \\ \hline \end{array}$$

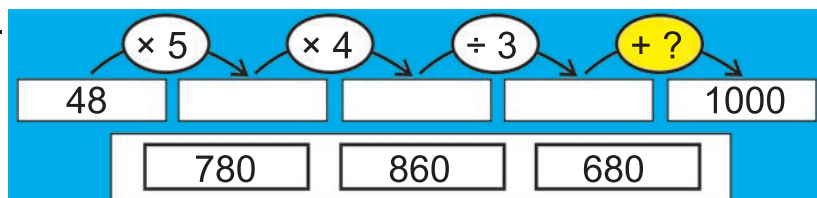
$$\begin{array}{r} \overline{)652} \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)858} \quad 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)786} \quad 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overline{)855} \quad 9 \\ \hline \end{array}$$

6. Бош чакмактарды толтуруп, ? белгиси ордундагы туура жоопту аныктайбыз.

3-бөлүм.
23-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Үлгүнүн негизинде тийиндини табабыз.

$$\begin{array}{r} 812 \overline{) 4} \\ - 8 \\ \hline 012 \\ - 12 \\ \hline 0 \end{array}$$

Бөлүнүүчүдөгү эки цифра удаалаштыкта түшүрүлгөндө тийиндиге бир (0) жазылат.

$$480 \overline{) 2}$$

$$915 \overline{) 3}$$

$$214 \overline{) 2}$$

$$816 \overline{) 2}$$

$$328 \overline{) 4}$$

$$448 \overline{) 4}$$

2. Тийиндиси бирдей болгон туюнтманы табабыз жана жазабыз.

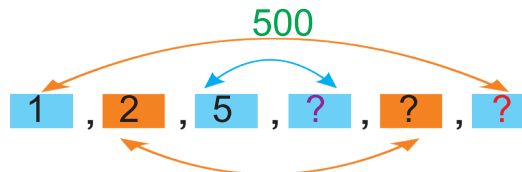
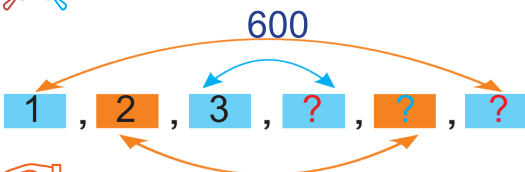
Үлгү: $640 \div 8 = 720 \div 9 = 560 \div 7$

Баштоо	$640 \div 8$	$480 \div 6$	$450 \div 9$	$360 \div 6$	$720 \div 8$
$480 \div 8$	 40 60 70				
$180 \div 3$					$270 \div 3$
$280 \div 7$	 60 90 80				$540 \div 9$
					$490 \div 7$
$320 \div 8$	 80 70 40 50				$420 \div 6$
$350 \div 7$					$160 \div 4$
$560 \div 7$	$240 \div 4$	$630 \div 9$	$810 \div 9$	$210 \div 3$	

3. Нооруз майрамында даярдалган ашка иштетилген азыктар өлчөмү канчадан?

Аш	Күрүч	Сабиз	Эт	Пияз
				
	1000 kg	менен бара-бар өлчөмдө	дин тең жарымынча	тен 5 эсе аз

4. Көрсөткүчтөр жардамында белгисиз санды аныктайбыз.

5. Эсептейбиз.

$$437 + 621 \div 3$$

$$408 \div 4 \times 5$$

$$603 \div 3 + 799$$

$$327 \div 3 + 111$$

6. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\begin{array}{r} 414 \overline{) 2} \\ - 4 \\ \hline 14 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 738 \overline{) 9} \\ - 7 \\ \hline 18 \\ - 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 238 \overline{) 7} \\ - 1 \\ \hline 24 \\ - 28 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 486 \overline{) 6} \\ - 42 \\ \hline 47 \\ - 48 \\ \hline 0 \end{array}$$

3-бөлүм.
24-сабак

Үч орундуу санды бир орундуу санга бөлүү

1. Салыштырабыз.

$534 \div 2$ $198 \div 3$ $429 \div 3$ $624 \div 4$ $525 \div 5$ $255 \div 5$

2. Эсептейбиз.

$858 \div 3 + 297$ $952 \div 4 \times 3$ $367 + 842 \div 2$ $1000 - 736 \div 2$

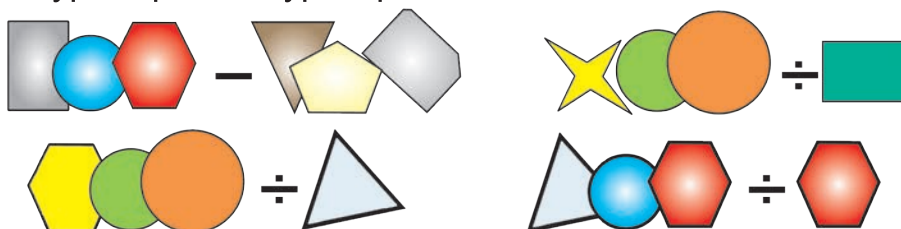
3. Маданият үйүндө орундуктар жаш көрүүчүлөр театрындагыдан канчага көп?

Жаш көрүүчүлөр театрында – ?, 2 эсе аз

Улуттук театрда – 500 орундук

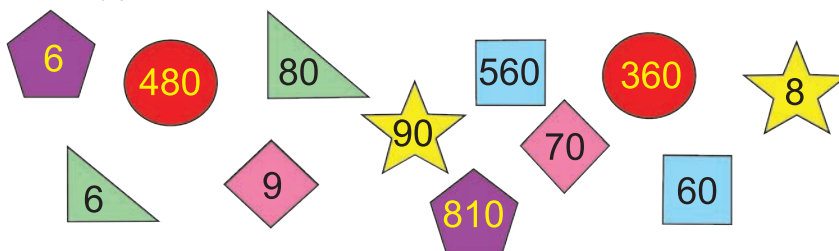
Маданият үйүндө – ?, 250 гө көп

4. Фигуралардагы бурчтардын санынын негизинде эсептейбиз.

5. Эгерде ойлогон сан 3 жолу азайтырылса, эң кичине үч орундуу сан пайда болот. Ойлогон санды тап?

6. Фигураларда берилген сандардан пайдаланып, бөлүүгө байланыштуу мисалдар түзөбүз жана чыгарабыз.

7. Амалдарды аткарабыз.

8. Эсептейбиз.

4×10 $800 \div 8$ $400 \div 4$ $70 \div 10$ $50 \div 5$ 100×2
 $128 \div 4$ $888 \div 4$ $404 \div 4$ $870 \div 3$ $950 \div 5$ $672 \div 6$

**3-бөлүм.
25-сабак**

Көбөйтүү жана бөлүүгө маселелер

1.

Мен бир сан ойлодум.
Аны 3 кө көбөйтүп, натыйжага 50 нү кошсом, 500 пайда болот. Үмүт айтчы, мен кайсы санды ойлодум?

Мен болсо ушундай сан ойлодум... аны 4 кө бөлүп 70 ти кошсок, 270 болот.

2.

Математикадан практикалык жумушту аткарып жатканда 5 тайпанын ар биринде 35 ден окуучу бар. Төмөндөгү суроолорго жооп табабыз:

– жалпы окуучулар саны канча?

– ар бир окуучуга 2 ден түстүү кагаз берилсе, жалпы канча түстүү кагаз керек болот?

3.

Чакмактар ордуна тиешелүү санды коёбуз.

$$5 \times \square = 80$$

$$\square \times 7 = 84$$

$$6 \times \square = 72$$

$$\square \div 8 = 80$$

$$\square \div 3 = 90$$

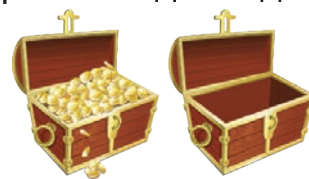
$$240 \div \square = 6$$

$$\square \times 3 = 45$$

$$\square \div 6 = 60$$

4.

Каракчыларда эки сандыкча бар. Солдогу сандыкчада 100 теңге бар, оңдогу сандыкча бош. Каракчылар эки сандыкчадагы теңгелерди барабар кылуу үчүн ар күнү солдогу сандыкчага 1 ден, оңдогу сандыкчага 2 ден тенге салып барышты. Сандыкчалардагы теңгелердин саны канча күндө барабар болот?

5.

Эсептейбиз жана салыштырабыз.

$$545 \div 5 \bigcirc 534 \div 3 \times 1$$

$$882 + 118 \bigcirc 828 + 118$$

$$344 \times 1 \bigcirc 423 \times 0$$

$$287 \div 7 \bigcirc 287 \div (3 + 4)$$

$$945 - 445 \bigcirc 954 - 554$$

$$763 + 37 \bigcirc 763 + 0$$

6.

Бир орундуу сан ойлойбуз. Өзүнө өзүн кошобуз. Натыйжаны 7 ге көбөйтүрөбүз. Пайда болгон көбөйтүндүнү ойлогон саныбызга бөлөбүз. Натыйжаны досубуздуку менен салыштырабыз. Кандай чечимге келдиң?

7.

Фермада тоок жана койлор багылат. Тооктордун жалпы буттарынын саны 108, койлордун жалпы буттарынын саны 96 болсо, фермада канча тоок жана кой багылат?

3-бөлүм.
26-сабак

Көбөйтүү жана бөлүүгө маселелер

1. Жасмина мектеп китепканасын тартипке келтирүүгө жардам берүүдө. Ал китепканадагы 639 көркөм китепти барабар өлчөмдө 3 текчесине канчадан жайгаштырат?

2. Туюнтма түзүп, маанисин салыштырабыз.

8	50	945	9	3		287		4	125	
				312		7		160	8	

3. Зоопаркта канча жылан бар?

Жалпы жаныбарлар				
214	?, дан 5 эсе аз	35	?, дөн 13 эсе көп	?

4. Тамгалардын ордуна кайсы сандар туура келет?

$$\begin{array}{r} a \ a \ b \\ + \ b \ a \ b \\ \hline 9 \ 3 \ 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} b \ c \ a \\ + \ a \ c \ b \\ \hline 9 \ c \ 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} a \ x \ 6 \\ \times \ \ \ x \\ \hline 7 \ b \ c \end{array}$$

5. Маалада 128 үй бар. Ар бир үйдө 4 төн перзент, 2 ден мышык жана 1 ден күчүк бар.

- Бул маалада канча бала жашайт?
- Маалада канча үй жаныбарлары бар?

6. Эсептейбиз.

26	35	46	39	7	141	135
$\times 4$	$\times 6$	$\times 3$	$\times 6$	$\times 51$	$\times 2$	$\times 5$

7.

Футбол боюнча мелдеште ар бир жеңгени 3 упай, тең чыгуу 1 упай, жеңилүү 0 упайды алып келди. Командада 16 жеңиш, 18 тең чыгуу, 8 жеңилүү болсо, жалпы упайлардын саны канча?

3-бөлүм.
27-сабак

Көбөйтүү жана бөлүүнү текшерүү

1. Белгисиз көбөйтүүчүлөрдү табабыз.

$2 \times \underline{\quad} = 160$

$\underline{\quad} \times 9 = 180$

$\underline{\quad} \times 4 = 200$

$2 \times \underline{\quad} = 20$

$\underline{\quad} \times 5 = 100$

$5 \times \underline{\quad} = 1000$

2. Көбөйтүндүнүн туура экенин кандай текшеребиз?

$14 \times 6 = 84$

$25 \times 3 = ?$

$17 \times 5 = ?$

$84 \div 6 = 14$

3. Автобекет 3 кабаттуу болуп, биринчи кабатка 243 машина батат. Кийинки кабаттарга болсо өзүнөн алдыңкы кабаттан 3 эсе аз автомобиль батат. Ар бир кабаттан 12 ден майып болгон айдоочулар үчүн ажыратылган болсо, автобекет жалпы канча машинаны батыра алат? Майып болгон айдоочулар үчүн канча орун ажыратылган?

4. Амалдардан пайдаланып, барабардыкты пайда кылабыз.

$7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 = 70$

$7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 = 77$

5. Үлгүнүн негизинде туюнтма түзөбүз жана маанисин табабыз.

50	$\times$	3	=	
	$\times$		=	
150	$\div$	3	=	
	$\div$		=	

150	50	3
400	?	8

900	?	?
?	?	1000

19	4
?	?

6. Эсептейбиз.

210	$70 \times 3 = ?$
70	$? \times 70 = 210$
3	$210 \div 3 = ?$
	$210 \div ? = 3$

320	$8 \times ? = ?$
8	$? \times 8 = ?$

?	$5 \times 17 = ?$
5	$? \times 17 = ?$

500	$? \times ? = ?$
?	$? \times ? = ?$

999 $\xrightarrow{\div 1}$? $\xrightarrow{\div 3}$? $\xrightarrow{\times 2}$? $\xrightarrow{\div 6}$? $\xrightarrow{\times 9}$?

3-бөлүм.
28-сабак

Көбөйтүү жана бөлүүнү текшерүү

1. Жадыбалды толтурабыз. Ким тез аткарат?

×	60	111
7		
9		

÷	9	3
981		
360		

2. Эсептейбиз. Кандай жыйынтык чыгардың?

$$\begin{array}{c} \div 2 \\ \boxed{286} \rightleftarrows \boxed{?} \\ \times 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \div 3 \\ \boxed{324} \rightleftarrows \boxed{} \\ \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \div 4 \\ \boxed{} \rightleftarrows \boxed{164} \\ \times 4 \end{array}$$

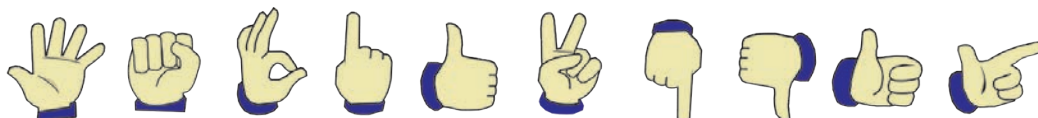
$$\begin{array}{c} \div 5 \\ \boxed{} \rightleftarrows \boxed{184} \\ \times 5 \end{array}$$

3. Эсептейбиз жана ар бир натыйжаны түшүндүрөбүз.

Өзгөчө кырдаалдар бөлүмүндө 9 өрт өчүрүүчү машина бар. 108 өрт өчүрүүчү күзөтчүлүк кылат. Ар бир машинага өрт өчүрүүчүлөрдү барабар бөлүү мүмкүнбү?

Шаардык тез жардам бөлүмүндө 21 тез жардам машинасы бар. Ар бир машинага 3 төн медайым, 1 ден дарыгер бөлүнсө, жалпы канча кызматкер керек болот?

4. Сүрөттөрдөгү канча кыймыл оң колдо аткарылган?

A) 3

B) 4

C) 5

D) 6

E) 7

5. Эсептейбиз.

$$\begin{aligned} 8 \times 59 &= 8 \times (\underline{} + 9) \\ &= (\underline{} \times 50) + (8 \times \underline{}) \\ &= \underline{} + \underline{} = \underline{} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 \times 59 &= 8 \times (\underline{} - 1) \\ &= (\underline{} \times 60) - (8 \times \underline{}) \\ &= \underline{} - \underline{} = \underline{} \end{aligned}$$

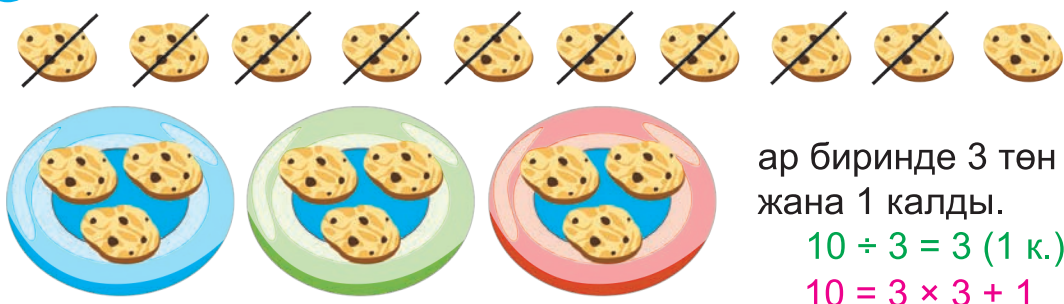
6. Ар күнү Самарканддан Ташкентке 3 рейс самолёт учат. Ар бир самолётко 293 жүргүнчү учат. Эгерде ар бир рейсде орундуктар бош калбаса, бул рейстерде 1 күндө канча жолоочу учат?

3-бөлүм.
29-сабак

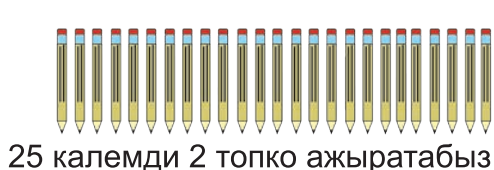
Калдыктуу бөлүү

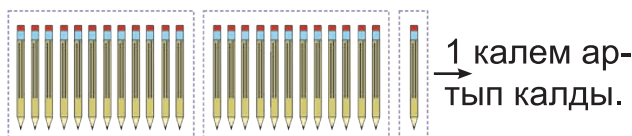
1. Таттуулар кандай бөлүштүрүлгөн?

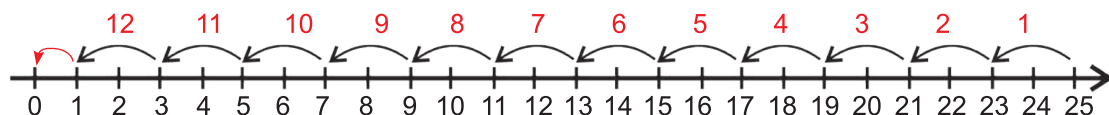
2. Бөлүү кандай аткарылган? Жыйынтыгыбызды айтабыз.

$$\begin{array}{r} 25 \overline{) 2} \rightarrow \text{топтор саны} \\ - 2 \downarrow \overline{) 12} \rightarrow \text{ар бир топкогу калемдер саны} \\ \hline 05 \\ - 4 \\ \hline 1 \rightarrow \text{артып калган калем саны} \end{array}$$

Бөлүү амалын аткаруу эң чоң разряд бирдигинен башталат. Эгерде калдык бөлүүчүдөн кичине болсо бөлүү токтотулат.

3. Тийинди жана калдыкты табабыз.

÷	31	32	33	34	35	36	37	38	39
÷ 3		10 (2 к.)							
÷ 4						9			

4. Касапчы 48 kg этти 5 kg дуу пакеттерге салып чыкты. Касапчыга канча пакет керек болот? Канча kg эт артып калды?

5. Эсептейбиз.

$68 \overline{) 3}$ $68 \overline{) 5}$ $83 \overline{) 7}$ $32 \overline{) 5}$ $46 \overline{) 9}$ $97 \overline{) 3}$

- 6.

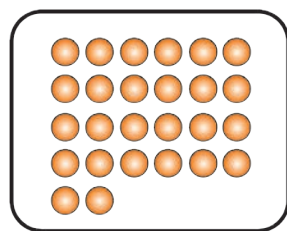
$$\begin{array}{l} 144 \div 9 = \square \\ (90 + \square) \div 9 = \square \\ (\square \div 9) + (\square \div 9) = \square \\ \square + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 168 \div 8 = \square \\ (88 + \square) \div 8 = \square \\ (\square \div 8) + (\square \div 8) = \square \\ 11 + \square = \square \end{array}$$

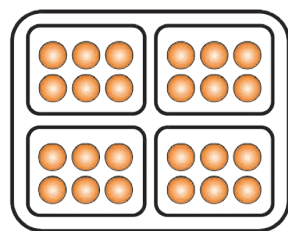
3-бөлүм.
30-сабак

Калдыктуу бөлүү

1. Калдык кандай табылган?

26

$4 \times 6 = ?$

?

$$26 - 4 \times 6 = 26 - 24 = 2 \text{ калдык}$$

$$\begin{array}{r} 26 \overline{) 4} \\ - 24 \overline{) 6} \\ \hline 2 \text{ (к.)} \end{array}$$

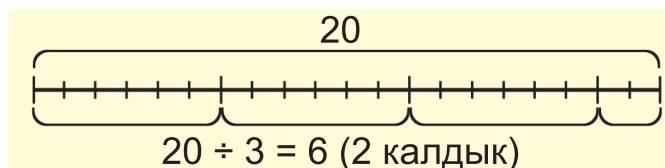
$$26 = 4 \times 6 + 2$$

$$\begin{array}{r} \text{бөлүнүүчү} \rightarrow 57 \overline{) 5} \leftarrow \text{бөлүүчү} \\ - 5 \overline{) 11} \leftarrow \text{тийинди} \\ \hline 07 \\ - 5 \\ \hline 2 \leftarrow \text{калдык} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \rightarrow \text{тийинди} \rightarrow 55 \\ \times 5 \rightarrow \text{бөлүнүүчү} \rightarrow 55 \\ \hline 57 \rightarrow \text{бөлүнүүчү} \end{array}$$

Калдык ар дайым бөлүүчүдөн кичине болушу керек

2. Үлгүнүн негизинде тийинди жана калдыкты аныктайбыз.

$$\begin{array}{l} 12 \div 5 = ? \text{ (2 к.)} \\ 56 \div 3 = 18 \text{ (? к.)} \\ 89 \div 4 = ? \text{ (1 к.)} \\ 91 \div 11 = 8 \text{ (? к.)} \end{array}$$

3. Класста 33 окуучу бар. Эгерде ар бир партага 2 ден окуучу отурууга ылайыкташтырылган болсо, жалпы канча парта керек болот?

4. Беш кабаттуу үйдө Анвар Фархаддан жогоруда, бирок Сарвардан төмөндө жашайт. Камил болсо Фархаддан төмөндө жашайт. Камил үйдүн 2-кабатында жашаса, Анвар кайсы кабатта жашайт?

5. Үлгүнүн негизинде эсептеп, жадыбалды толтурабыз.

Бөлүнүүчү	Бөлүүчү	Тийинди	Калдык
97	8	12	1
?	4	16	0
?	7	13	4
?	5	7	3

$$\begin{array}{l} 8 \times 12 = 96 \\ 96 + 1 = 97 \end{array}$$

6. Эсептейбиз.

$$69 \overline{) 5}$$

$$27 \overline{) 3}$$

$$62 \overline{) 4}$$

$$59 \overline{) 6}$$

$$92 \overline{) 7}$$

$$44 \div 10$$

$$64 \div 10$$

$$81 \div 10$$

$$97 \div 10$$

3-бөлүм.
31-сабак

Калдыктуу бөлүү

$$\begin{array}{r} 93 \div 6 = ? \\ 93 - 60 + 33 \\ - 60 \quad 10 \times 6 \\ \hline 33 \\ - 30 \quad 5 \times 6 \\ \hline 3 \quad 15 \\ 93 \div 6 = 15 (3 \text{ к}) \end{array}$$

Бөлүү кандай
аткарылган?
Кандай жыйынтыкка
келдиң?

$$\begin{array}{ll} 70 \div 6 & 61 \div 4 \\ 89 \div 4 & 77 \div 4 \end{array}$$

Үлгүнүн негизинде бөлүүнү аткарабыз.

90 ÷ 7 84 ÷ 8 507 ÷ 9 100 ÷ 9 520 ÷ 3 750 ÷ 4

Ашканада 1 столго 6 киши отурат. Кайсы күнү эң көп стол даярдалган? Бул ишемби күнү даярдалган столдор санынан канчага айырмаланат? Жадыбалды толтурабыз.

Күндөр	Адамдар саны	Столдор саны	Калдык менен бирге даярдалган столдор саны
Дүйшөмбү	756		
Шейшемби	935		
Ишемби	734		
Жекшемби	821		

Беш 5 саны жана амал белгилери жардамында 100 санын пайда кыла алабызбы? 5 ден 3 санынанчы?

Белгисиз санды табабыз.

$$6 \times \underline{\quad} = 486$$

$$48 \div \underline{\quad} = 12$$

$$\underline{\quad} \div 7 = 11 (1 \text{ к.})$$

$$563 \div \underline{\quad} = 7 (3 \text{ к.})$$

$$\underline{\quad} \div 9 = 77 (2 \text{ к.})$$

$$310 \div \underline{\quad} = 103 (1 \text{ к.})$$

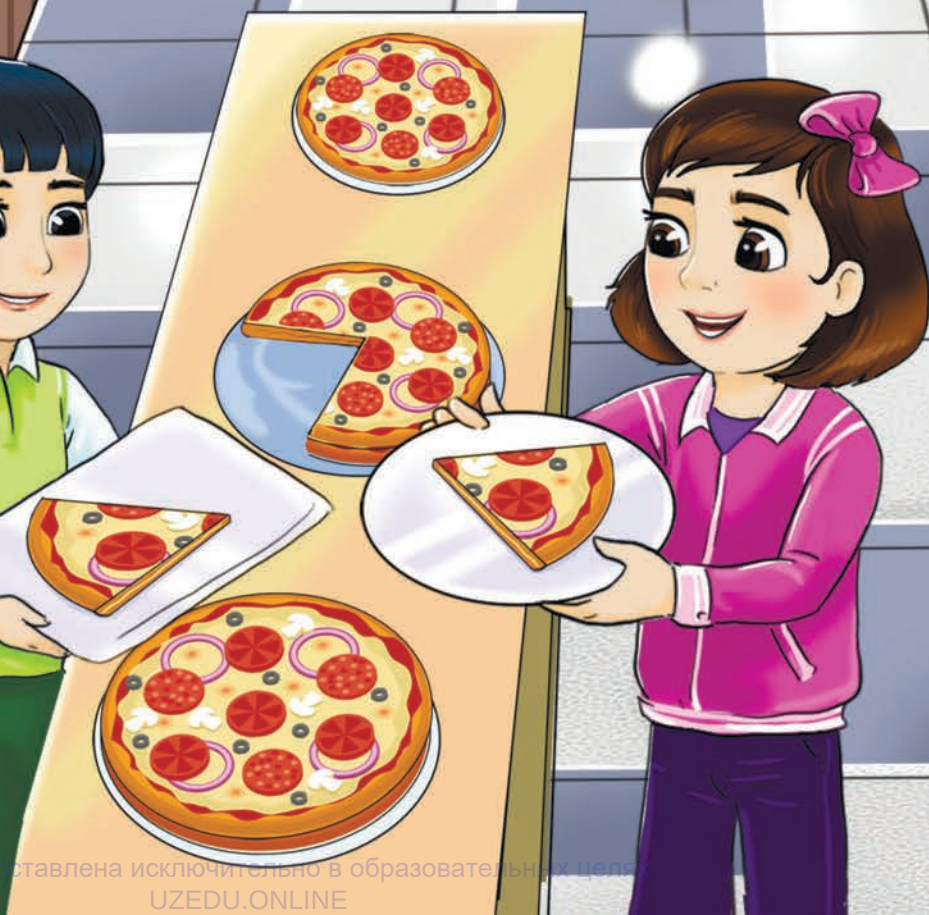

Тийинди жана калдыктарды табабыз.

4-БӨЛҮМ

БӨЛЧӨКТӨР

1											
$\frac{1}{2}$						$\frac{1}{2}$					
$\frac{1}{3}$				$\frac{1}{3}$				$\frac{1}{3}$			
$\frac{1}{4}$			$\frac{1}{4}$			$\frac{1}{4}$			$\frac{1}{4}$		
$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$	
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$
$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$
$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$
$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$
$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$
$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$
$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$

4-бөлүм.
1-сабак

Бөлчөк жөнүндө түшүнүк

1. Фигуралардын кайсы бөлүгү боёлгон?

Буларды сандар аркылуу төмөндөгүчө жазуу мүмкүн.

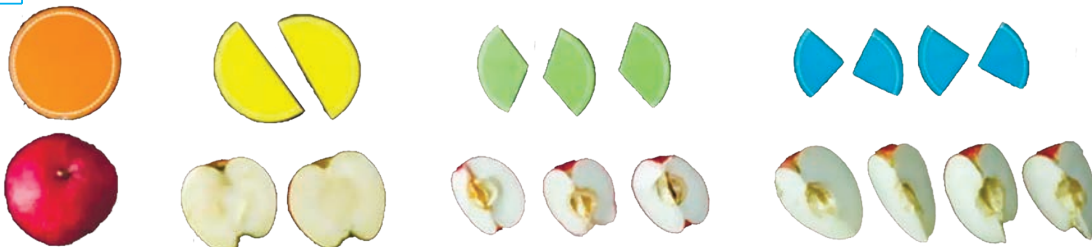
Экиден бир = 2 ден 1 $\frac{1}{2}$ Үчтөн бир = 3 тен 1 $\frac{1}{3}$ Төрттөн бир = 4 тен 1 $\frac{1}{4}$

Мындай туюнтма **бөлчөк** деп аталат.

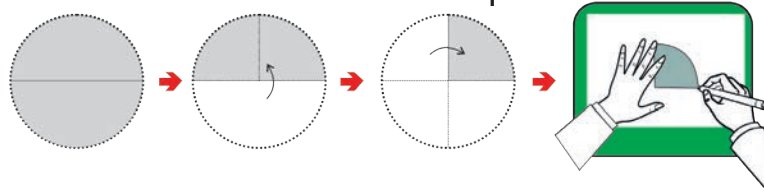
$\frac{1}{3}$ → Бөлчөктүн алымы
→ Бөлчөк сызыгы
3 → Бөлчөктүн бөлүмү

2. Фигура жана мүмөлөрдүн бөлүктөрүн бөлчөктөрдө туюнтабыз.

3. Бүктөө жардамында тегеректин $\frac{1}{4}$ бөлүгүн пайда кылабыз.

4. > барабардык туура болуу үчүн 0, 1, 2, 5 цифраларынан пайдаланып, эки орундуу сандар түзөбүз.

5. Жадыбалды толтурабыз.

Бөлчөктөр	Алымы	Бөлүмү
$\frac{1}{2}$		1 2

Бөлчөктөр	Алымы	Бөлүмү

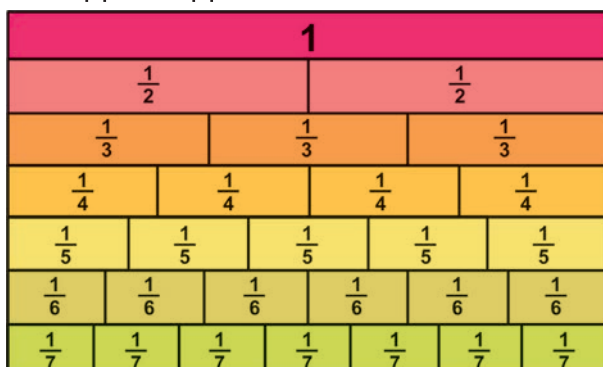
6. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$ бөлчөктөргө ылайык фигура сызабыз.

4-бөлүм.
2-сабак

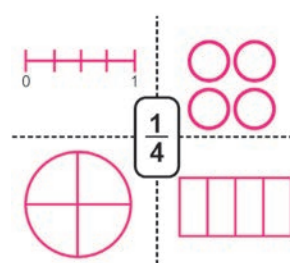
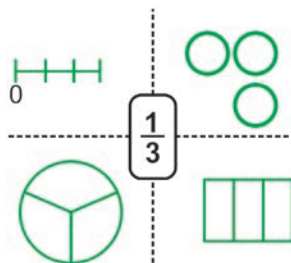
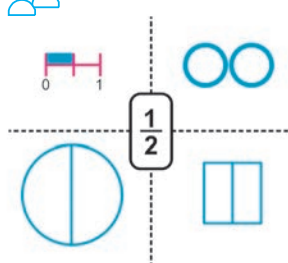
Бөлчөк жөнүндө түшүнүк

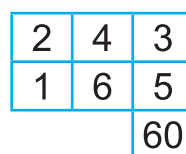
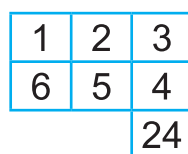
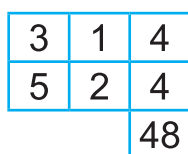
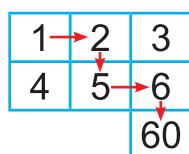
1. Суроолорго жооп беребиз жана бөлчөктөрдө туюнтабыз.
 - Дүйшөмбү аптанын кандай бөлүгү?
 - Жаз мезгили бир жылдын кандай бөлүгү?
 - Март айы жаздын кандай бөлүгү?
 - Март айы бир жылдын кандай бөлүгү?
2. Бөлүмү 12 ге чейин болгон бөлчөктөр дубалын жасайбыз жана далилдейбиз.

3. Фигураларды сызабыз жана бөлчөктөргө ылайык бөлүгүн боёйбуз.

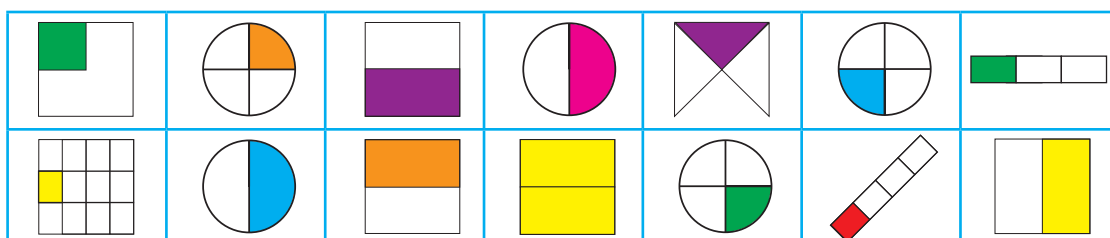

4. Көбөйтүндү туура боло турган төрт цифраны бириктиребиз.

5. Тортту барабар 8 бөлүккө бөлүү үчүн бычакты жок дегенде канча жолу иштетүү мүмкүн? 16 бөлүккө бөлүү үчүнчү?

6. Бөлчөктөрдү жазабыз жана ылайык фигураларды сызабыз.

4-бөлүм.
3-сабак

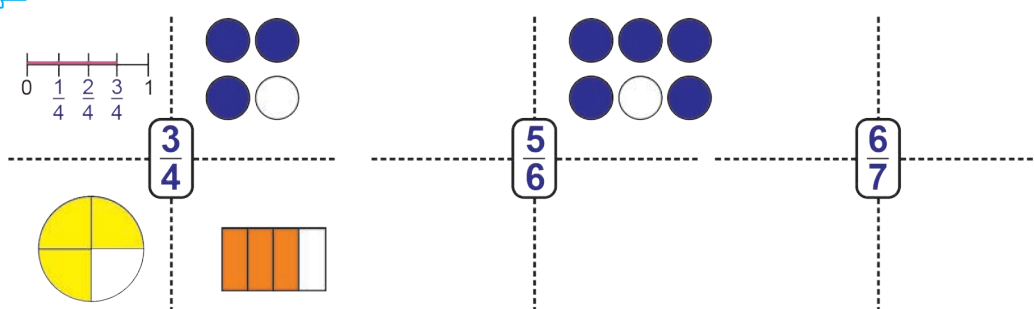
Бөлчөк жөнүндө түшүнүк

1. Тегеректи барабар үч бөлүккө бөлүп, анын эки бөлүгүн боёйбуз. Тегеректин кандай бөлүгү боёлбогонун бөлчөктө туюнтабыз.

2. Фигураларды сызабыз жана бөлчөктөргө туура келген бөлүгүн боёйбуз.

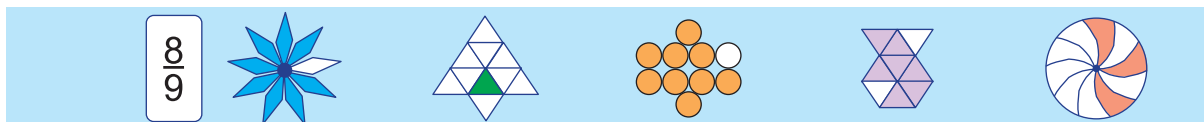

3. Уул балдар жалпы балдардын кандай бөлүгүн түзөт?
– Көз айнек таккан балдар кандай бөлүгүн түзөт?
– Балдардын кандай бөлүгү жылмайып турат?

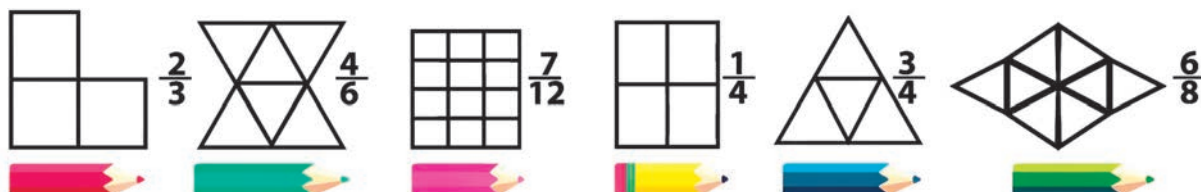

4. Мектеп короосунда 19 кыз жана 12 уул бала ойноп жатышат. Балдарга дагы канча окуучу кошулса, алар алты барабар топторго бөлүнүшү мүмкүн?

5. Фигуралардын кандай бөлүгү боёлгон? Бөлчөктөрдө туюнтабыз.

6. Фигуралардын бөлчөктөрдө көрсөтүлгөн бөлүгүн боёйбуз. Алар кандай фигуралардан түзүлгөнүн айтабыз.

4-бөлүм.
4-сабак

Бөлчөк жөнүндө түшүнүк

1. Бөлчөктөр дубалынан пайдаланып, $\frac{2}{6}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{4}{5}$, $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{6}$ бөлчөктөр кандай пайда болгонун көрсөтөбүз.

$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$	
$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$	
$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$	
$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$	

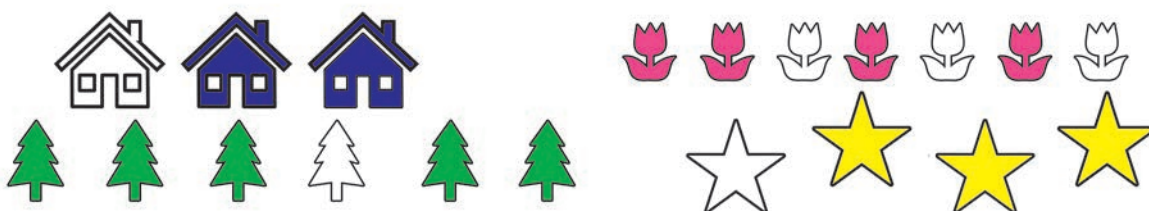
Бир бүтүн үчүн 1 же $\frac{1}{1}$ жазуу кабыл кылынган:

$$1 = \frac{1}{1} = \frac{2}{2} = \frac{3}{3} = \frac{4}{4} = \frac{5}{5} = \frac{6}{6} = \frac{7}{7} = \frac{8}{8} = \frac{9}{9} = \frac{10}{10} = \frac{11}{11} = \frac{12}{12}$$

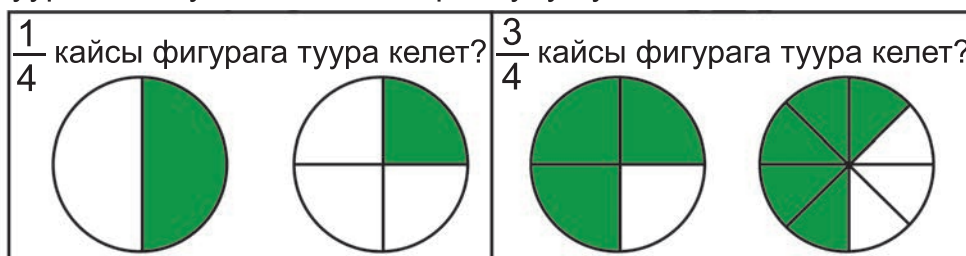
2. Бөлчөктөрдө туюнтабыз.
Жарым, алтыдан беш, сегизден үч, төрттөн эки, жетиден бир, ондон тогуз, сегизден жети, он экиден он бир, жетиден төрт, чейрек, тогуздан тогуз, бүтүн.

3. Сүрөттөрдүн кандай бөлүгү боёлгон?

4. Класста 18 кыз, 12 уул бала бар эле. 19 окуучу чыгып кетти. Класста калган кыздар жана уул балдардын санын бирдей бөлүү мүмкүнбү?

5. Туура жоопту таап, бөлчөктүн окулушун жана жазылышын айтабыз.

6. Эсептейбиз.

$$560 \div 8 + 720 \div 9$$

$$360 \div 6 + 250 \div 5$$

$$210 \div 3 - 250 \div 5$$

$$480 \div 6 - 280 \div 7$$

$$320 \div 4 \times 5$$

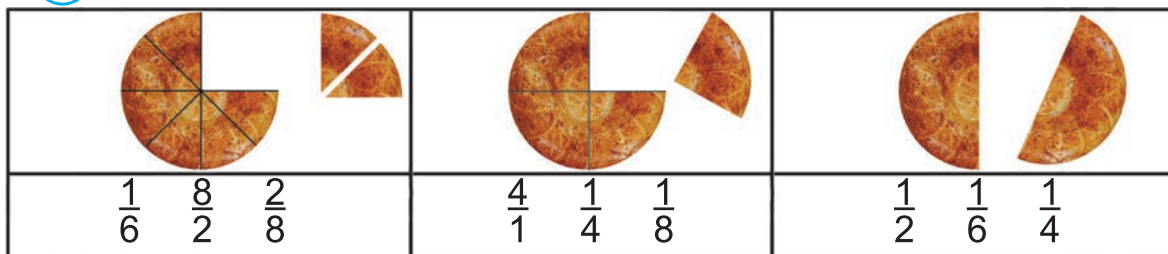
$$120 \div 4 \times 7$$

4-бөлүм.
5-сабак

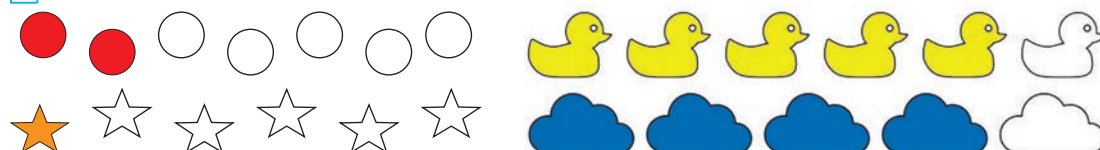
Бөлчөк жөнүндө түшүнүк

1. Нандын алынган бөлүктөрү кайсы бөлчөккө туура келет?

2. Нерселердин топтомун бөлчөктөрдө туюнтабыз.

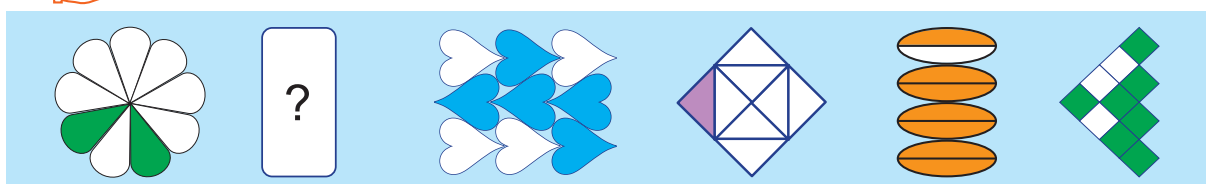

3. Жадыбалды бөлчөк көрүнүшүндө туюнтабыз.
– Тамактануу буюмдарынын кайсы бири бычактар?
– Кайсы бөлүгүн кашыктар түзөт? Вилкаларчы?
– Кайсы буюмду билдирген бөлчөк кичинерээк?

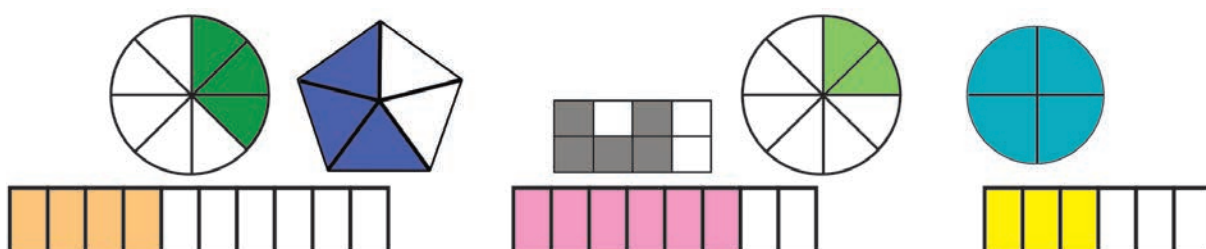
4. 39 дан 101 ге чейин болгон сандарды пайда кылуу үчүн канча цифра катышат?

5. Фигуралардын кандай бөлүгү боёлбогон? Бөлчөктөрдө туюнтабыз.

6. Бөлчөктөрдө туюнтабыз.
Алтыдан бир; төрттөн үч; сегизден эки; бештен төрт; үчтөн эки; жетиден беш; тогуздан тогуз; ондон үч; он экиден сегиз.

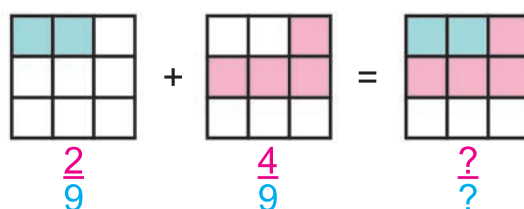
7. Боёлгон бөлүктөргө туура келген бөлчөктөрдү жазабыз.

4-бөлүм.
6-сабак

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кошуу

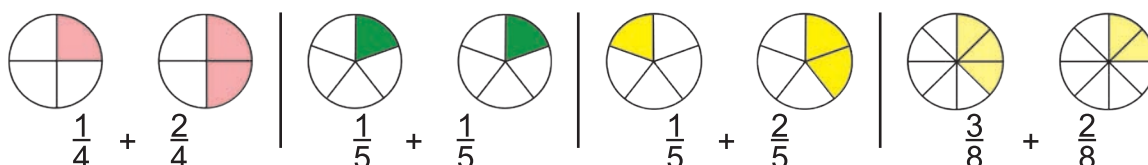
1. Сумма кандай пайда болду?

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кошкондо алардын алымдары кошулат. Бөлүмү болсо өзгөрбөйт.

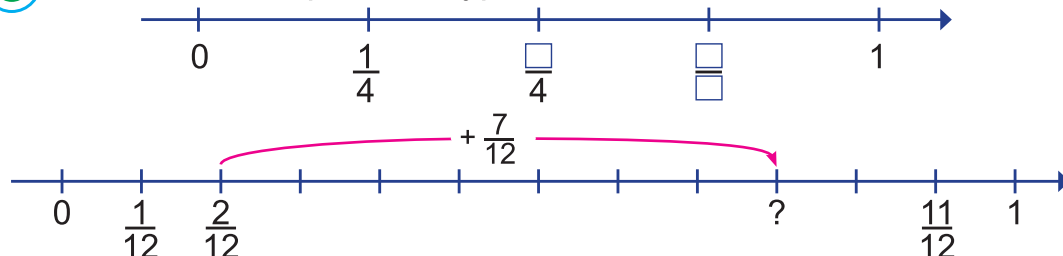
$$\frac{1}{5} + \frac{3}{5} = \frac{\square + \square}{5} = \frac{?}{5}$$

2. Моделдер негизинде бөлчөктөрдү кошобуз.

3. Феруза нанды барабар төрт бөлүккө бөлүп, бир бөлүгүн өзү, бир бөлүгүн иниси жеди. Алар биргеликте нандын кандай бөлүгүн жешкен?

4. Бош чакмактарды толтурабыз жана эсептейбиз.

5. Мадина ар күнү 6 дан, Дилбар болсо 4 тен маселе чыгарат. Мадина 4 күндө чыгара турган маселени Дилбар канча күндө чыгарат?

6. Берилгендердин кандай бөлүгү ачыкчтар? Кандай бөлүгү кулпулар?

7. Эсептейбиз.

$$\frac{2}{10} + \frac{7}{10}$$

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$$

$$\frac{2}{8} + \frac{6}{8}$$

$$\frac{7}{10} + \frac{3}{10}$$

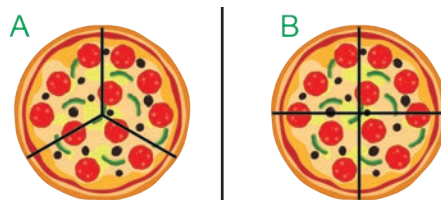
$$\frac{9}{12} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{3}{9} + \frac{6}{9}$$

4-бөлүм.
7-сабак

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кошуу

1. Али, Асан жана Гүлү пицаны барабар бөлүктөргө бөлүштү. Алардын ар бири бир бөлүктөн жеп түгөтүштү. Балдар пицаны кандай бөлүктөргө бөлүшкөн?

2. Эсептейбиз.

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$$

$$\frac{10}{12} + \frac{1}{12}$$

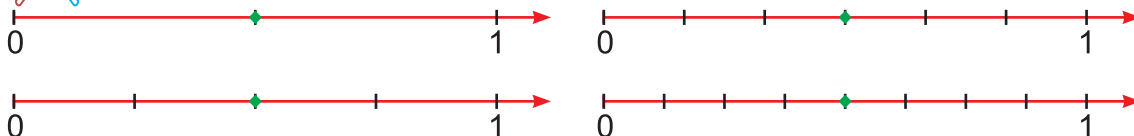
$$\frac{2}{6} + \frac{2}{6}$$

$$\frac{5}{7} + \frac{1}{7}$$

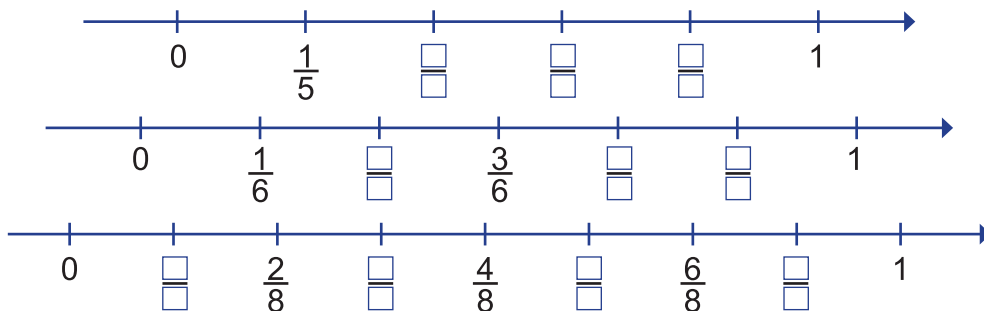
$$\frac{6}{11} + \frac{4}{11}$$

3. Динара китепканадан китептерди сатып алды. Ал алган жалпы 10 китептен 3 өө жомоктор, 4 өө өсүмдүктөр жөнүндө. Жомоктор жана өсүмдүктөр жөнүндөгү китептер бардык алынган китептердин кандай бөлүгүн түзөт?

4. Чекиттерге туура келген бөлчөктөрдү жазабыз. Ким кандай туюнтат?

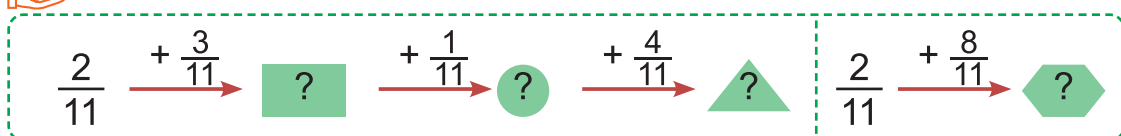
5. Бош чакмактарды толтурабыз.

6. Моделдер негизинде туюнтмалар түзүп, эсептейбиз.

7. Кандай жыйынтыкка келдиң?

8. Бөлчөктөрдү кошобуз.

$$\frac{1}{7} + \frac{2}{7}$$

$$\frac{4}{11} + \frac{6}{11}$$

$$\frac{5}{6} + \frac{1}{6}$$

$$\frac{1}{4} + \frac{3}{4}$$

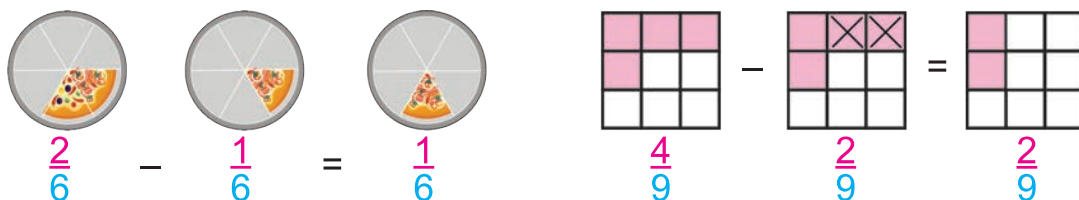
$$\frac{2}{5} + \frac{3}{5}$$

$$\frac{4}{12} + \frac{7}{12}$$

4-бөлүм.
8-сабак

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөкчөктөрдү кемитүү

1. Айырма кандай пайда болгонун түшүндүрөбүз.

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кемитүүдө алардын бир гана алымы кемитилет, бөлүмү өзгөрбөйт.

$$\frac{3}{5} - \frac{1}{5} = \frac{3-1}{5} = \frac{2}{5}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{4}{12}$$

$$\frac{5}{6} - \frac{1}{6}$$

$$\frac{6}{7} - \frac{2}{7}$$

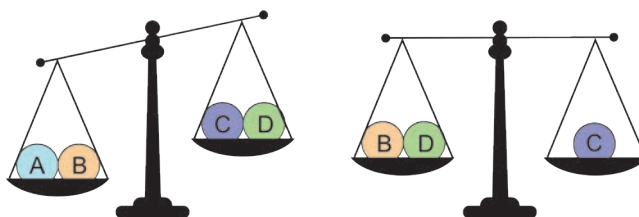
$$\frac{6}{11} - \frac{4}{11}$$

2. Зуура нанды барабар бөлүктөргө бөлүп, бир бөлүгүн Асанга берди. Зуура нандын $\frac{3}{4}$ бөлүгүн жеген болсо, Асан кандай бөлүгүн жеди?

3. Фигуралардын кызыл түскө боёлгон бөлүгүн аныктайбыз жана ага туура келген бөлчөктөрдү таап жазабыз.

4. Төрт шардын салмагы 1 kg, 2 kg, 3 kg жана 4 kg ды түзөт. Кайсы топтун салмагы 3 kg?

5. Бөлчөктөрдү кемитебиз.

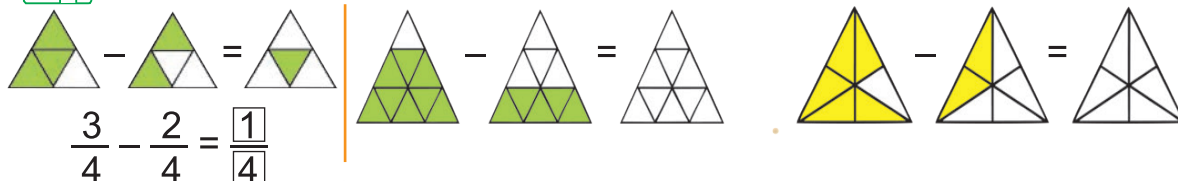
$$\frac{6}{7} - \frac{2}{7} - \frac{1}{7}$$

$$\frac{7}{8} - \frac{4}{8} - \frac{2}{8}$$

$$\frac{9}{11} - \frac{5}{11} - \frac{3}{11}$$

$$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} - \frac{1}{5}$$

6. Үлгүнүн негизинде бөлчөктөрдү кемитебиз жана боёйбуз.

4-бөлүм.
9-сабак

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөкчөктөрдү кемитүү

1. Эсептейбиз.

$$\frac{3}{4} - \frac{2}{4} \quad \frac{7}{12} - \frac{3}{12} \quad \frac{4}{5} - \frac{2}{5} \quad \frac{2}{3} - \frac{1}{3} \quad \frac{5}{7} - \frac{3}{7} \quad \frac{6}{9} - \frac{3}{9}$$

2. Белгисиз сандарды аныктайбыз.

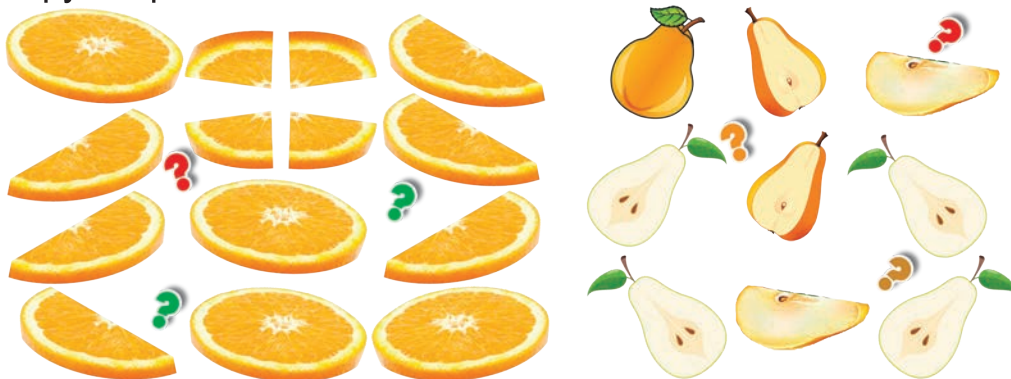
$$\frac{10}{10} - \frac{?}{10} = \frac{3}{10} \quad \frac{?}{11} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11} \quad \frac{9}{12} - \frac{?}{12} = \frac{5}{12} \quad \frac{8}{9} - \frac{?}{9} = \frac{4}{9}$$

3. Натыйжа эмнеге барабар? Кандай жыйынтыкка келдиң?

$$\frac{9}{12} \xrightarrow{-\frac{2}{12}} ? \xrightarrow{-\frac{3}{12}} ? \xrightarrow{-\frac{1}{12}} ? \quad \frac{9}{12} \xrightarrow{-\frac{6}{12}} ?$$

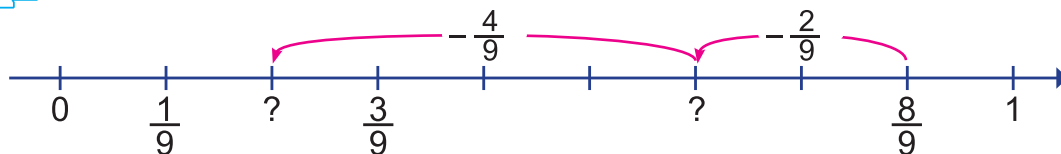
4. Батыр кармаган балыктардын $\frac{3}{10}$ бөлүгү Бектурга, $\frac{5}{10}$ бөлүгүн Маратка берди. Батыр балыктардын канча бөлүгүн досторуна берди? Канча бөлүгү өзүндө калды?

5. Апельсиндердин канча бүтүн бөлүгү бар? Канча бүтүн алмур бар?

6. Мектеп багынын $\frac{4}{12}$ бөлүгүнө гүлдөр, $\frac{2}{12}$ бөлүгүнө картошка, $\frac{5}{12}$ бөлүгүнө помидор эгилди. Бактын канча бөлүгүнө эгин эгилбеди?

7. Туюнтманын мааниси эмнеге барабар?

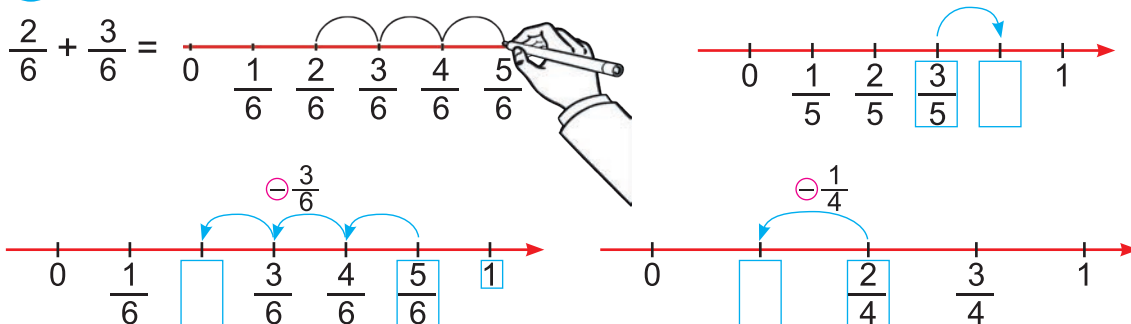
8. Эсептейбиз.

$$\frac{3}{7} - \frac{2}{7} \quad \frac{10}{12} - \frac{6}{12} \quad \frac{8}{11} + \frac{1}{11} \quad \frac{2}{4} - \frac{1}{4} \quad \frac{9}{12} + \frac{1}{12} \quad \frac{4}{5} - \frac{3}{5}$$

4-бөлүм.
10-сабак

Бөлүмү бирдей болгон бөлчөктөрдү кошуу жана кемитүү

1. Бош чакмактарды толтурабыз жана жыйынтыгыбызды айтабыз.

2. Эсептейбиз.

$$\frac{9}{11} - \frac{4}{11} + \frac{2}{11} \quad \frac{7}{9} - \frac{3}{9} + \frac{4}{9} \quad \frac{7}{8} + \frac{1}{8} - \frac{7}{8} \quad \frac{5}{6} - \frac{3}{6} + \frac{1}{6} \quad \frac{7}{12} + \frac{4}{12} - \frac{6}{12}$$

3. Суроолорго жооп беребиз.

- Сабиз мөмө жана жашылчалардын кандай бөлүгүн түзөт?
- Алардын канча бөлүгү банан?
- Жашылчалар кандай бөлүгүн түзөт?

4. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$\frac{3}{12} + \frac{9}{12} = \frac{12}{12} = 1$$

$$\frac{4}{7} + \frac{3}{7} \quad \frac{4}{9} + \frac{5}{9} \quad \frac{6}{12} + \frac{6}{12} \quad \frac{1}{5} + \frac{4}{5} \quad \frac{3}{8} + \frac{5}{8}$$

5. Өрдөктөр катар болуп суу ичүүгө бара жатышкан эле. Алардын бири алдыга карап 17 башты, артына карап 42 манжаны көрдү. Жалпы канча өрдөк суу ичүүгө бара жатышат?

6. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\frac{4}{5} - \frac{\square}{5} = \frac{1}{5} \quad \frac{\square}{6} - \frac{3}{6} = \frac{3}{6} \quad \frac{\square}{\square} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4} \quad \frac{7}{12} - \frac{\square}{12} = \frac{2}{12}$$

7. Фигураларга туура келген туюнтмалар түзөбүз жана маанисин табабыз.

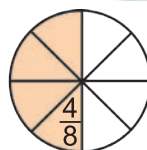
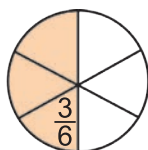
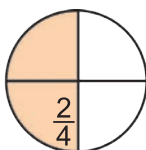
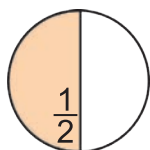
4-бөлүм.
11-сабак

Бөлчөктөрдү салыштыруу. Барабар бөлчөктөр

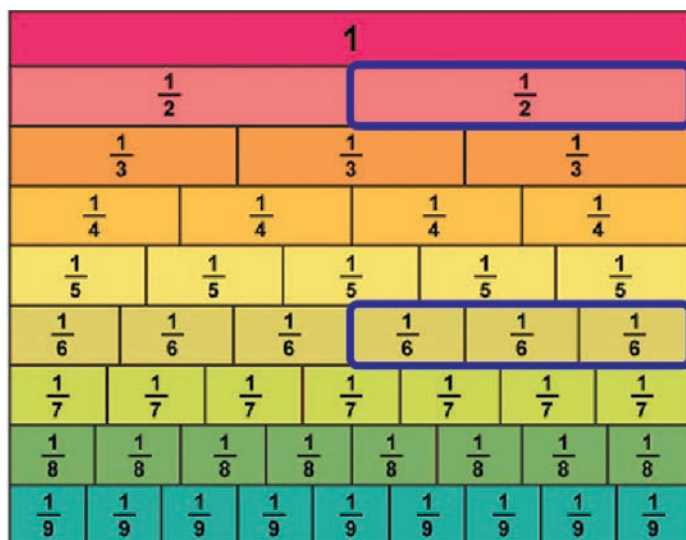
1. Берилген бөлчөктөр барабарбы? Эмне үчүн?

Булар барабар бөлчөктөр.

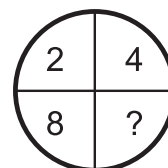
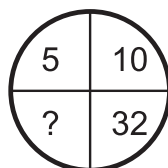
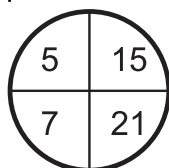
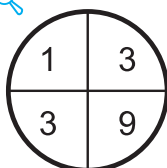

$$\frac{1}{2} = \frac{2}{4} = \frac{3}{6} = \frac{4}{8}$$

2. Бөлчөктөр дубалынан пайдаланып, барабар бөлчөктөрдү аныктайбыз жана жазабыз.

3. Белгисиз санды табабыз.

4. Зыяда 12 лентанын $\frac{1}{2}$ бөлүгүн, Дияра болсо $\frac{2}{4}$ бөлүгүн кыркып алды. Алар чогуу лентанын канча бөлүгүн кыркып алышкан? Лентанын канча бөлүгү калды?

5. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\frac{\square}{2} = \frac{6}{12}$$

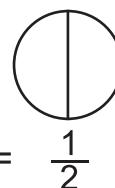
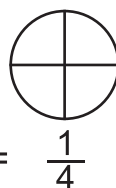
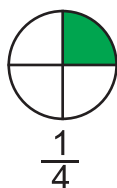
$$\frac{\square}{3} = \frac{2}{6}$$

$$\frac{\square}{2} = \frac{2}{4}$$

$$\frac{\square}{3} = \frac{6}{9}$$

$$\frac{3}{6} = \frac{1}{\square}$$

6. Фигураларды сызабыз жана барабар бөлчөктөрдү үлгүдө көрсөтүлгөндөй боёйбуз.

4-бөлүм.
12-сабак

Бөлчөктөрдү салыштыруу

1. Бөлүмдөрү бирдей болгон бөлчөктөрдү салыштырабыз.

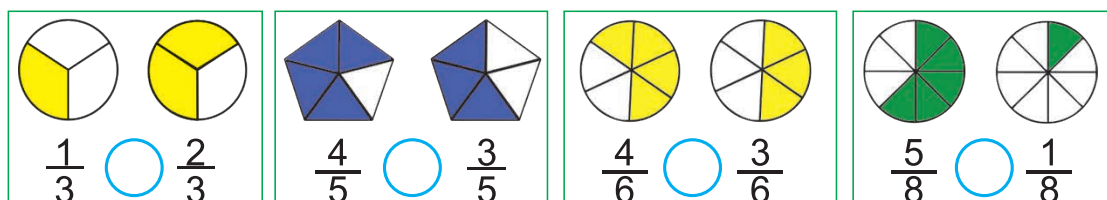
$\frac{4}{9}$ кичине $\frac{5}{9}$ себеби $4 < 5$, демек $\frac{4}{9} < \frac{5}{9}$

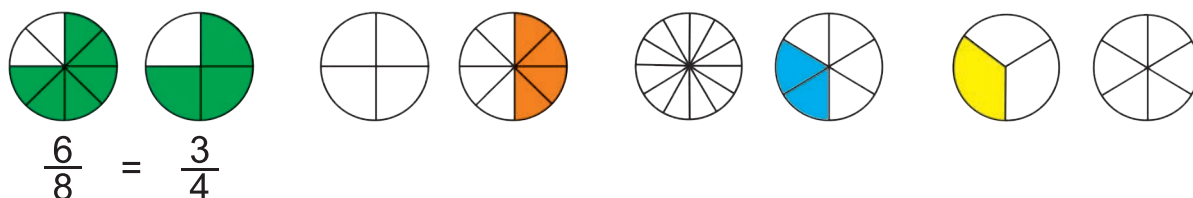
Бөлүмдөрү бирдей болгон бөлчөктөрдүн алымдары салыштырылат.

2. Моделдердин негизинде салыштырабыз.

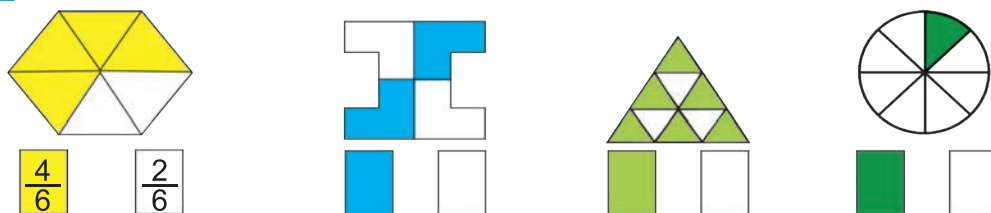
3. Тегеректерди сызабыз. Бөлчөктөрдүн барабар бөлүгү үчүн ылайык бөлүктөрдү боёп, барабар бөлчөктөрдү пайда кылабыз.

4. Салыштыруу туура болуусу үчүн белгисиз сандарды табабыз.

$\frac{3}{15} < \frac{?}{15}$ $\frac{2}{3} > \frac{?}{3}$ $\frac{?}{2} = \frac{1}{2}$ $\frac{2}{4} = \frac{?}{2}$ $\frac{?}{6} < \frac{3}{6}$

5. Бүтүндүн бөлүктөрүн салыштырабыз.

6. Бөлчөктөрдү салыштырабыз.

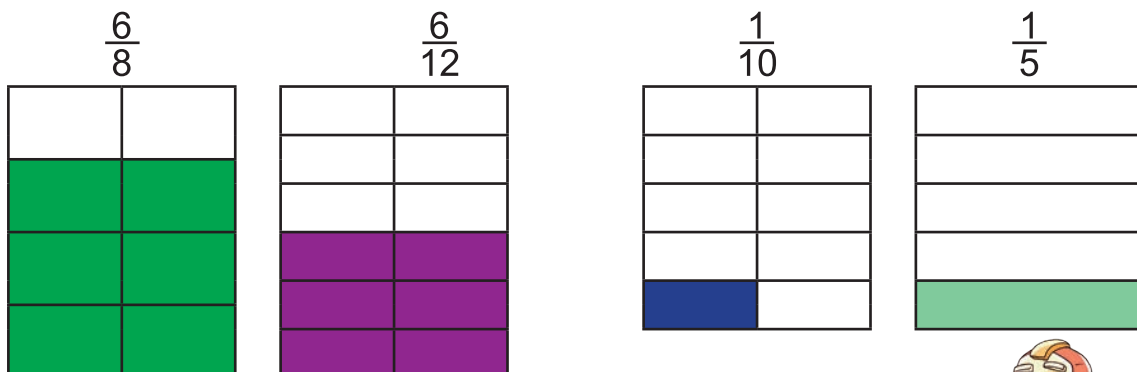
$\frac{2}{6} \square \frac{3}{6}$ $\frac{5}{8} \square \frac{6}{8}$ $\frac{1}{7} \square \frac{5}{7}$ $\frac{6}{9} \square \frac{7}{9}$ $\frac{5}{10} \square \frac{9}{10}$

4-бөлүм.
13-сабак

Бөлчөктөрдү салыштыруу

1. Алымдары бирдей болгон бөлчөктөрдү салыштырабыз.

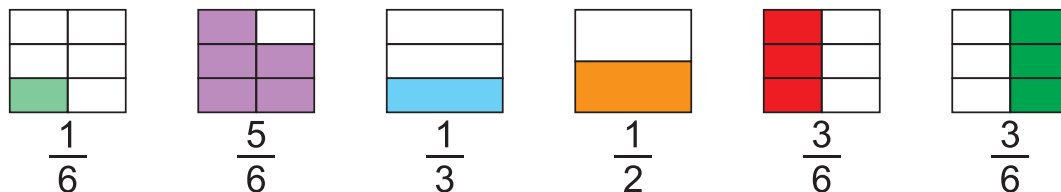
Алымдары бирдей, бөлүмдөрү түрдүүчө болгон бөлчөктөрдүн бөлүмдөрү салыштырылат. Бөлүмү кичине бөлчөк чоң болот.

$$\frac{6}{8} > \frac{6}{12} \quad \frac{1}{10} < \frac{1}{5}$$

2. 6 даана алма бар эле. Элдар алманын $\frac{2}{6}$ бөлүгүн, Керим болсо $\frac{3}{6}$ бөлүгүн жеди. Алар биргеликте бардык алманын канча бөлүгүн жеди?

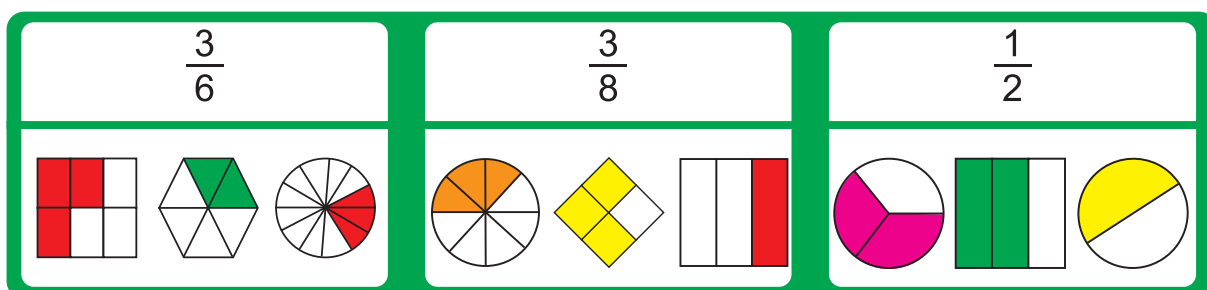
3. Моделдин негизинде бөлчөктөрдү салыштырабыз.

4. Өсүү тартибинде айтабыз. $\frac{5}{7}$; $\frac{2}{7}$; $\frac{7}{7}$; $\frac{6}{7}$; $\frac{4}{7}$; $\frac{1}{7}$; $\frac{3}{7}$

Кемүү тартибинде айтабыз. $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{6}$; $\frac{1}{5}$; $\frac{1}{7}$

5. Бөлчөктөргө ылайыктуу фигураларды аныктайбыз жана сызабыз.

6. Бөлчөктөрдү салыштырабыз.

$$\frac{1}{2} \square \frac{1}{2} \quad \frac{3}{8} \square \frac{5}{8} \quad \frac{5}{8} \square \frac{5}{7} \quad \frac{1}{10} \square \frac{4}{10} \quad \frac{4}{6} \square \frac{4}{8} \quad \frac{5}{12} \square \frac{9}{12}$$

5-БӨЛҮМ

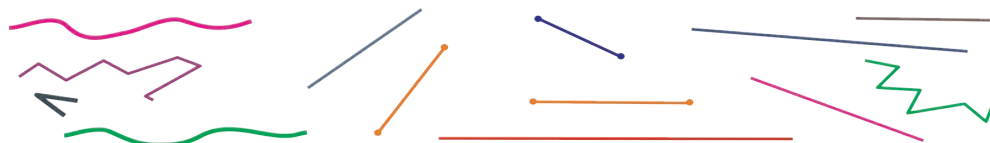
ГЕОМЕТРИЯЛЫК ФИГУРАЛАР

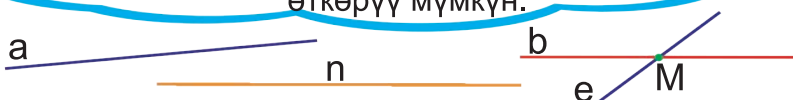
5-бөлүм.
1-сабак

Түз сызык

1. Сызыктарды эстейбиз жана аттарын айтабыз. Түз сызыктарды дептерибибизге сызабыз.

Түз сызык алиппедеги кичине тамгалар менен белгиленет. Бир чекиттен бир канча түз сызык өткөрүү мүмкүн.

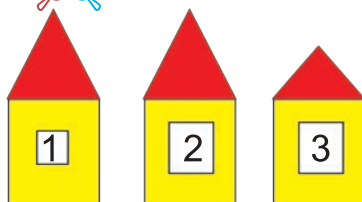

2. Бир чекиттен эки түз сызык өткөрүп, түрдүү бурчтарды пайда кылабыз. Кимде кандай бурчтуктар пайда болду?

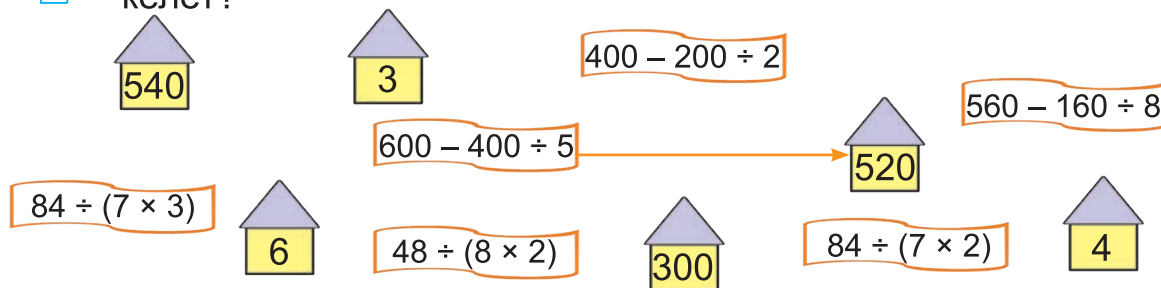
3. Уста 4 м бийиктиктеги дубалды 3 күндө бүтүрдү. Биринчи күнү бийиктиги 1 м 45 см, экинчи күнү бийиктиги 1 м 55 см дубал курду. Уста үчүнчү күнү канча метр бийиктикте дубал курган?

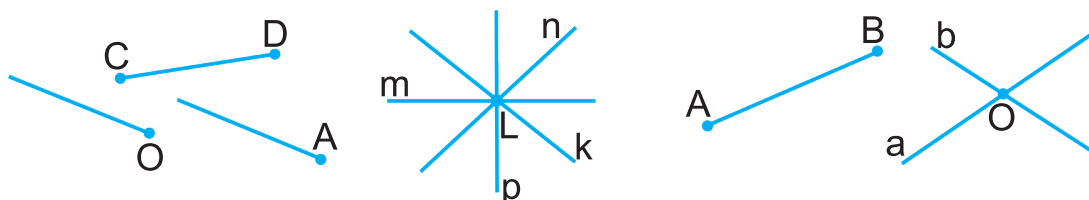
4. Үч фигура – үч бурчтук, алты бурчтук жана тегерек үч үйдө жашайт: бийик үй бирок кичине айнектүү; бийик тамдуу жана чоң айнектүү; төмөн чатырлуу чоң айнектүү. Үч бурчтук жана тегерек чоң айнектүү үйдө жашайт, тегерек жана алты бурчтук бийик чатырлуу үйдө жашайт. Ар бир фигура канчанчы үйдө жашайт?

5. Эсептейбиз. Туюнтманын мааниси кайсыл түстөгү үйгө туура келет?

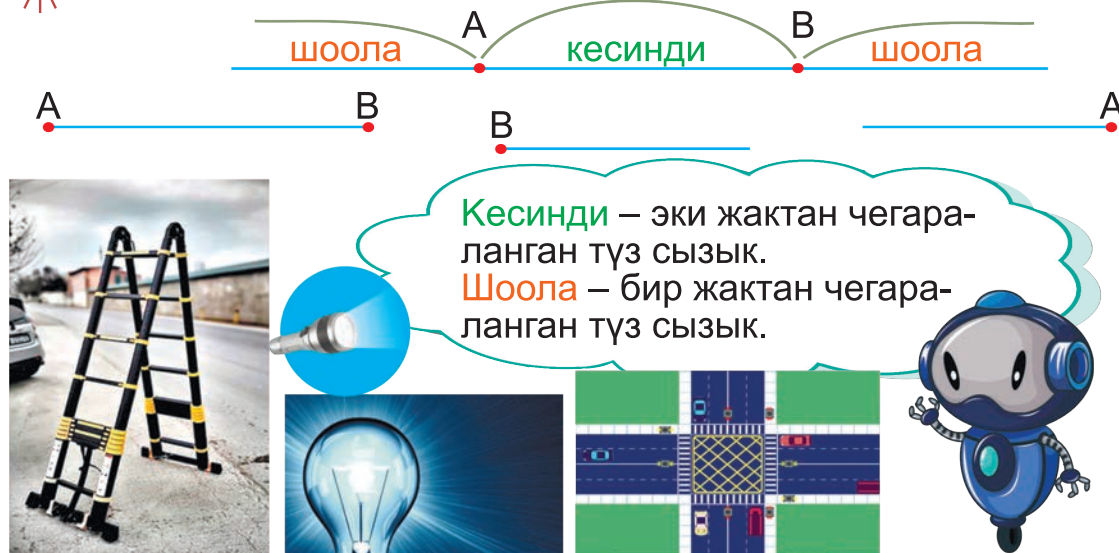
6. Түз сызыктарды аныктайбыз жана сызабыз.

5-бөлүм.
2-сабак

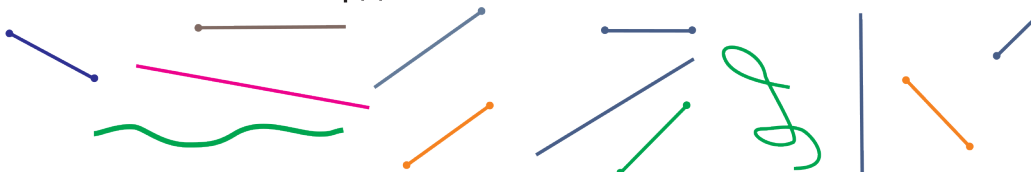
Кесинди. Шоола

1. Түз сызыктан эмнелер пайда кылынат?

Дагы эмнелерде кесинди жана шоолада көрүшүбүз мүмкүн?

2. Берилген фигуралардан шоола жана кесиндилерди аныктайбыз жана аларды сызабыз.

Өз алдыңча түз сызыктан бир шоола пайда кыла аласыңбы?

3. Кесиндинин узундугун ченеп, эң узун жана эң кыскасын дептерибизге сызабыз.

4. Рабия жана иниси ар күнү эрте менен 200 м узундуктагы жолдо жүгүрүшөт. Рабия жолду бойлоп беш жолу, иниси эки жолу жүгүрөт.
– Рабия ар күнү канча метр жүгүрөт? Инисичи?
– Эжеси менен инисинин кайсы бири көп жүгүрөт? Канчага көп?

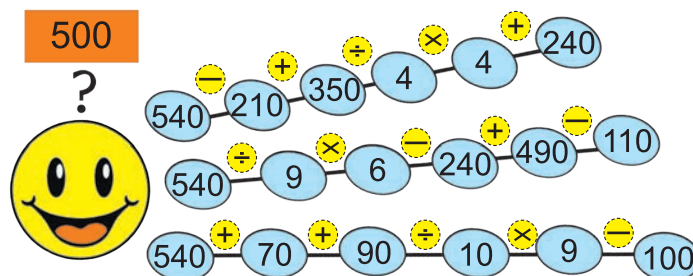

5.

Кесиндилер саны канча?

6. Көмөчтүн туура жоопко баруусу үчүн жардам беребиз.

7. Кесиндилердин узундугун табабыз. Экинчи кесинди биринчи кесиндиден канча эсе узун, үчүнчү кесиндичи?

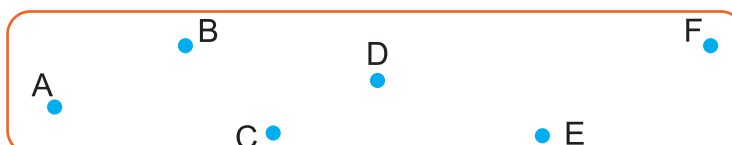
5-бөлүм.
3-сабак

Түз сызык, кесинди, шоола

1. Берилген кесиндилерди өз ара туташтыруу менен кандай фигура пайда кылууга болот? Анын периметрин табабыз.

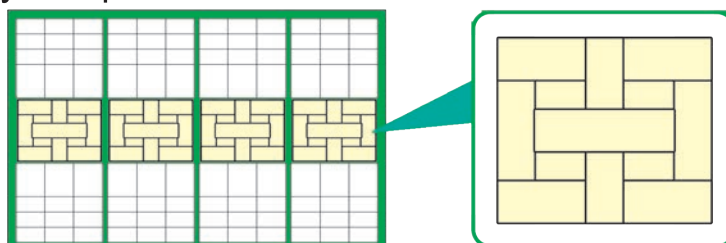
2. Дептерибизде берилген чекиттерди белгилеп аларды удаалаштыкта бириктиребиз. Кандай фигура пайда болду? Анын узундугун ченей алабызбы?

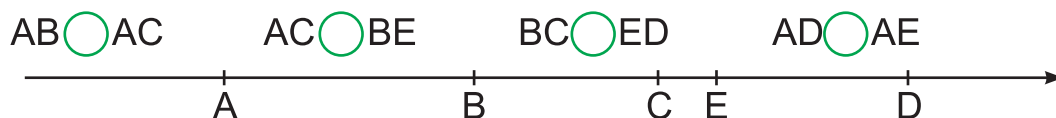
3. 3-класс окуучулары майрам үчүн сахнаны кездеме менен жасашты. 7 метрлүү кездемеден сахнанын алды жагы үчүн 430 см кесип алынды, калган кездеме жасалга үчүн иштетилди.
- Сахна жасалгалары үчүн канча сантиметр кездеме иштетилген?
 - Алды жагы үчүн иштетилген кездеме жасалга үчүн иштетилген кездемеден канча сантиметрге көп?

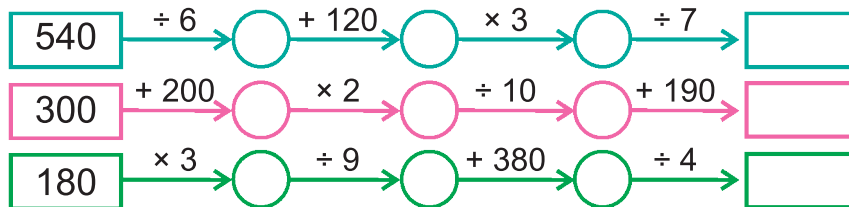
4. Ажыратып көрсөтүлгөн фигурада канча квадрат жана тик бурчтук бар?

5. Сандар шооласынан пайдаланып салыштырабыз. Эң чоң кесиндини болжолдоп айта алабызбы? Канча кесинди пайда болгон? Шоолачы?

6. Эсептейбиз.

5-бөлүм.
4-сабак

Параллель түз сызыктар

1. Жүгүрүү жолундагы сызыктарды ушунтип уланта берсек, алар кесилишеби?

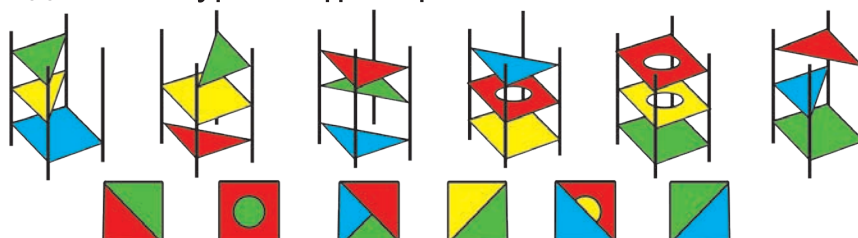
Булар – параллель түз сызыктар.
Алар кесилишпейт.

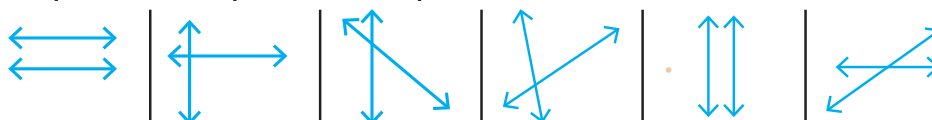
2. Сүрөттөрдө кандай сызыктарды көрүп жатасың? Дагы кандай мисалдар келтире аласың?

3. Фигураларды параллель көрүнүштө үстүмө-үстү түшүргөндө пайда боло турган сүрөттү аныктайбыз.

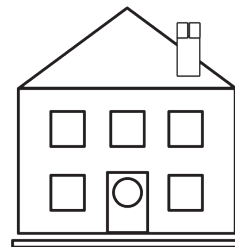

4. Параллель түз сызыктарды аныктайбыз жана сызабыз.

5. Квадрат жана төрт бурчтук сызабыз, алардын параллел жактарын аныктайбыз. Периметрин табабыз.

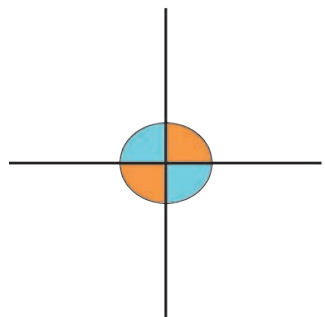
6. Сүрөттөгү параллель сызыктарды бирдей түстө сызабыз. Сенде канча параллель сызык пайда болду?

5-бөлүм.
5-сабак

Перпендикуляр түз сызыктар

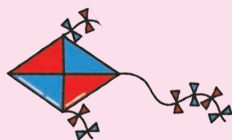
1.

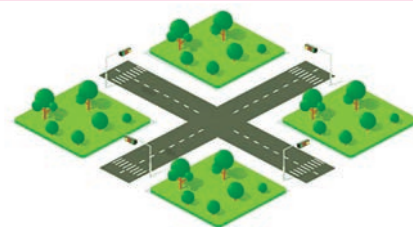
Булар – перпендикуляр түз сызыктар. Алар түз сызык астында кесилишет.

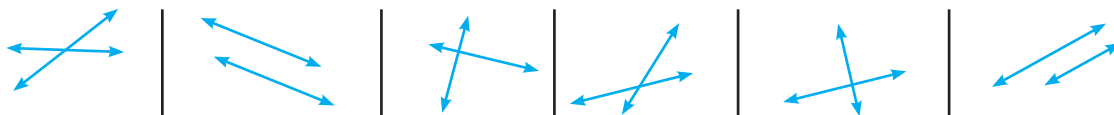
Дагы эмнелерде перпендикуляр сызыктарды көрүүгө болот?

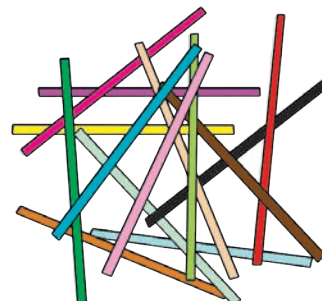
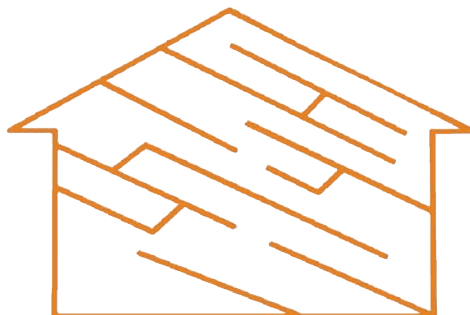
2. Квадрат формасындагы бактын бир жагынын узундугу 20 м. Бак айланасынын узундугу канча метр? Жалпы 4 бактын периметрин табабыз

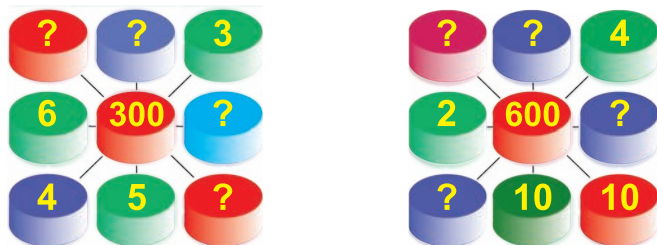
3. Перпендикуляр түз сызыктарды табабыз жана сызабыз.

4. Фигураларда канчадан параллель жана перпендикуляр сызыктар бар?

5. Перпендикуляр түз сызыктар бойлоп ушундай санды тапкын, алардын көбөйтүндүсү борбордогу санга барабар болсун.

6. Перпендикуляр түз сызыктар менен сүрөттөлгөн жол кыймылынын белгисин аныктайбыз жана дептерибиизге сызабыз.

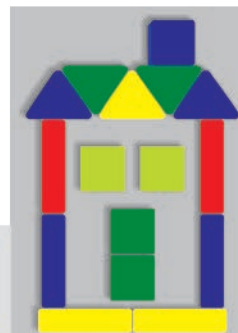
5-бөлүм. 6-сабак

Жөнөкөй жана жалпак фигураларды жасоо

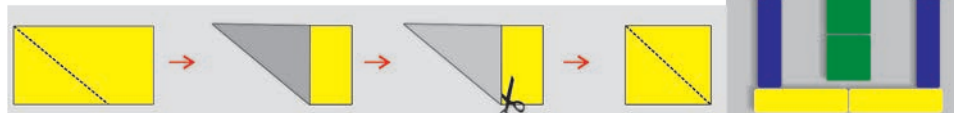
1. Сүрөттөгү нерселерде кандай геометриялык фигураларды көрүп жатасың?

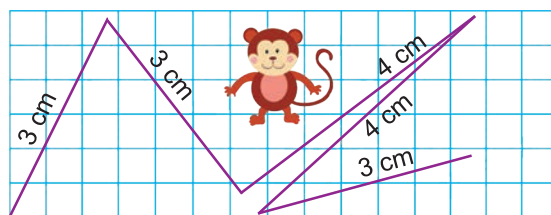
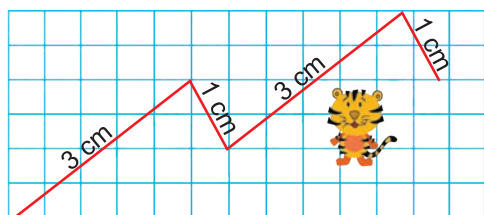
Аларды
дагы
каерлерде
көргөнсүң?

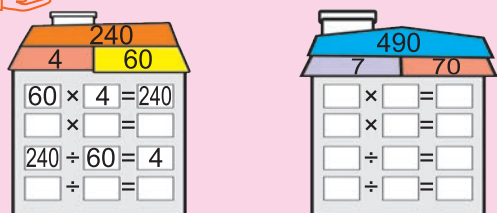
2. Бүктөө жана кыркуу жолу менен түрдүү фигуралардан үй жасайбыз.

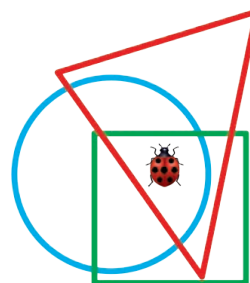
3. Сынык сызыктардан фигуралар жасайбыз жана алардын периметрин табабыз.

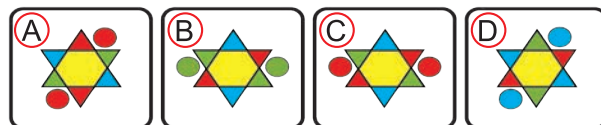
4. Эсептейбиз.

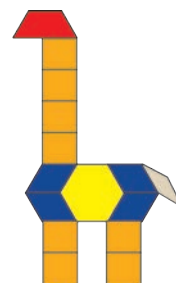
5. Эл кайда көчөт кайсы фигуранын ичине тартылган?

6. Удаалаштыктын негизинде кийинки фигураны аныктайбыз.

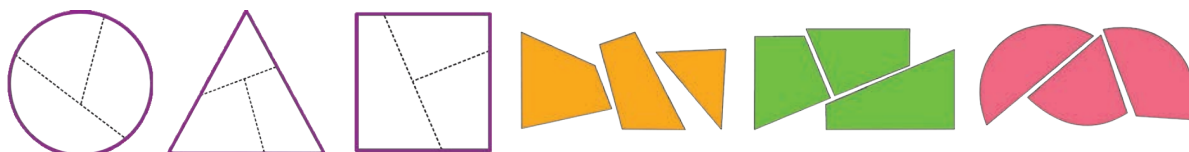
7. Түстүү кагаздын жардамында түрдүү фигуралардан жирафты жасайбыз.

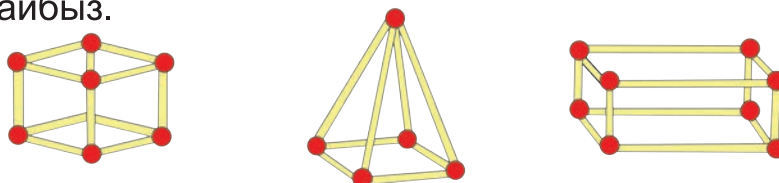
**5-бөлүм.
7-сабак**

Жөнөкөй жана жалпак фигураларды жасоо

1. Фигураларга ылайык кыркымдарды аныктайбыз.

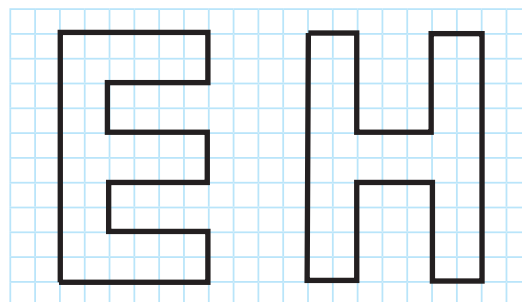
2. Пластилин жана санак чөптүн жардамында фигураларды жасайбыз.

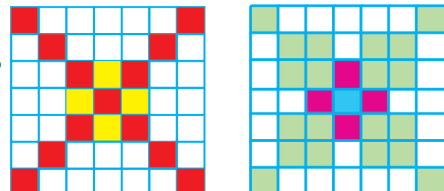
3.

Экинчи болуп кайсы фигура жайгаштырылган?

4. Циркулдун жардамында радиусу 2 см болгон айлана жана тегерек сызып, диаметрини аныктайбыз.

5. Фигураларды сызып, чакмактарды саноо аркылуу аянтын табабыз.

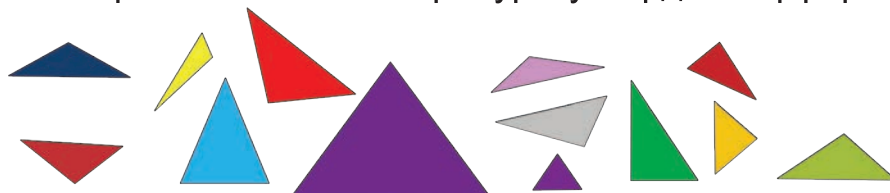
6.

Фигуралардын аянтын чакмактарды эсептеп табабыз жана сызабыз. Дагы ушуга окшош фигураларды өз алдыңча сыза аласынбы?

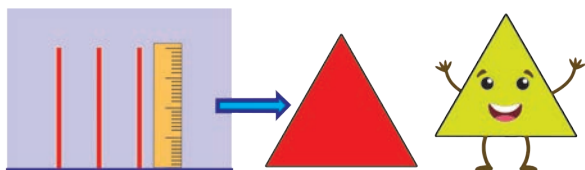
5-бөлүм.
8-сабак

Үч бурчтуктун түрлөрү

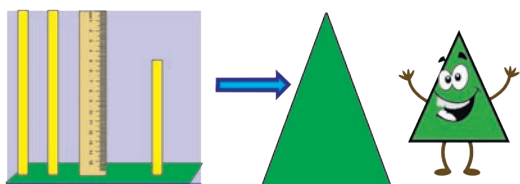
1. Сүрөттө канча үч бурчтукту көрүп жатасың? Алар эмнени менен айырмаланат? Кайсы үч бурчтуктардын көрүнүшү бирдей?

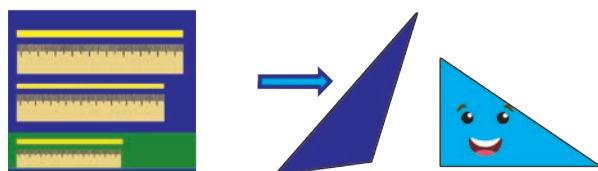
2. Үч бурчтуктар кандай жасалды?

Мен тең жактуу үч бурчтукмун.
Менин бардык жактарым барабар.

Мен тең капталдуу үч бурчтукмун.
Менин эки капталым барабар.

Мен түрдүү жактуу үч бурчтукмун.
Менин жактарым ар түрдүү.

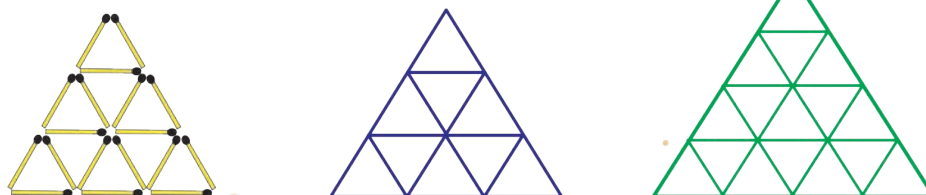
Дагы эмнелер тең жактуу, тең капталдуу жана түрдүү жактуу үч бурчтуктарга окшойт?

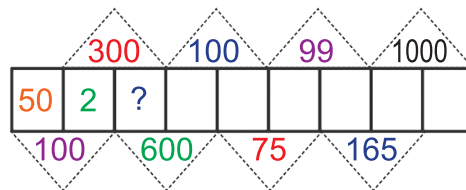
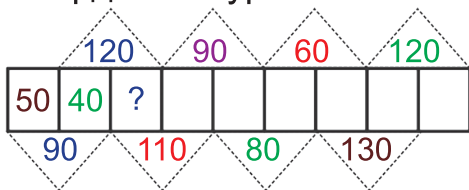
3. Кездемеден жактары 8 см ден болгон тең жактуу үч бурчтук формасындагы курактар кыркып алынды. Алардын 4 төөнөн квадрат пайда болду. Эгерде бир жаздык үчүн 10 ушундай квадрат керек болсо, жаздыктын периметрин табабыз.

4. Фигураларда канча үч бурчтук бар экенин ширеңке таякчаларынын жардамында аныктайбыз.

5. Кошуу жана көбөйтүү амалдарынын жардамында бош чакмаларды толтурабыз.

6. Тең жактуу, тең капталдуу жана түрдүү жактуу үч бурчтуктарды сызабыз жана периметрин табабыз.

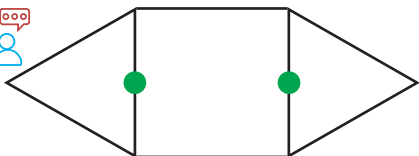
5-бөлүм.
9-сабак

Үч бурчтуктун түрлөрү

1. Сүрөттөрдө канчадан үч бурчтук бар экендигин аныктайбыз жана салыштырабыз.

2. Берилген фигура квадрат жана тең жактуу үч бурчтуктардан түзүлгөн. Эгерде квадраттын периметри 124 см болсо, фигуранын периметри эмнеге барабар?

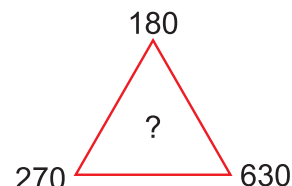
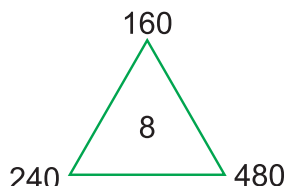
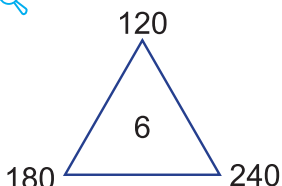
3. Түстүү кагаздардан үч бурчтуктарды кыркып, алардан төрт бурчтуктар жасайбыз.

Дагы кандай үч бурчтук формасындагы нерселерден төрт бурчтук жасоо мүмкүн?

4. Белгисиз санды табабыз.

5. Барабардыкты түзөбүз.

$$120 \text{ cm} = \square \text{ m } \square \text{ cm}$$

$$456 \text{ cm} = \square \text{ m } \square \text{ dm } \square \text{ cm}$$

$$999 \text{ dm} = \square \text{ m } \square \text{ cm}$$

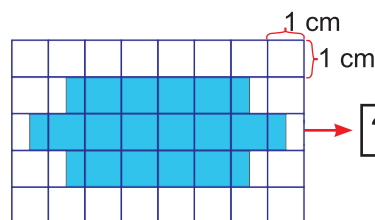
$$230 \text{ dm} = \square \text{ m}$$

$$75 \text{ m} = \square \text{ dm}$$

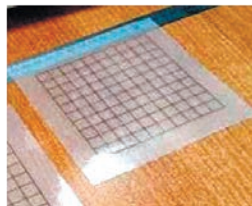
$$381 \text{ cm} = \square \text{ dm } \square \text{ cm}$$

-
- A diagram showing a large green rectangle. Four green arrows are positioned around the rectangle, pointing in a clockwise direction: one above the top edge pointing right, one to the right of the right edge pointing down, one below the bottom edge pointing left, and one to the left of the left edge pointing up.

1. Фигуралардын аянты кандай табылат?

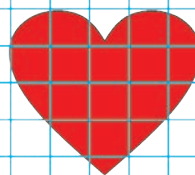
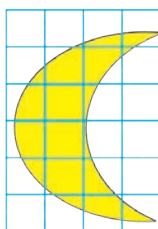
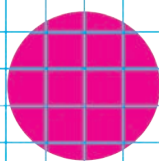
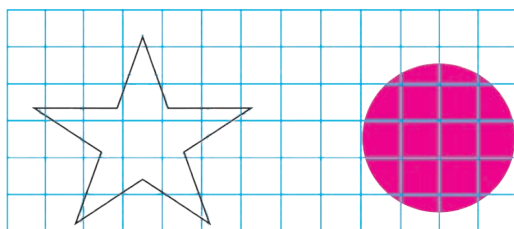

			3	4	5	6			
	1	2	1	2	3	4	7	8	
24	5	6	7	8	9	10	11	12	9
23	22	13	14	15	16	17	18	11	10
	21	20	19	19	20	14	13	12	
			18	17	16	15			

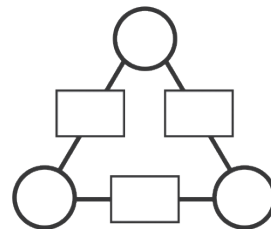

- Палетка жардамында толук квадраттарды эсептеп чыгабыз: **20**
- Толук эмес квадраттар санын 2 ге бөлөбүз: $24 \div 2 = 12$.
- Натыйжаны кошобуз: $20 + 12 = \boxed{}$.

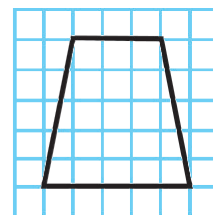
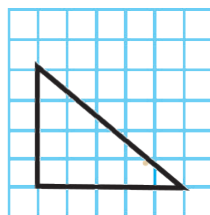
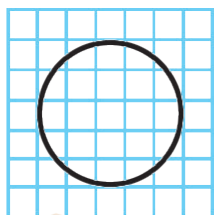
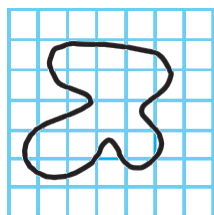
3. Фигуралардын аянтын табабыз жана салыштырабыз.

4. Бош чакмактарга 7, 8, 9, 12, 13, 14 сандарын ушундай жайгаштыргын, ар бир картдагы сандардын суммасы бирдей болсун.

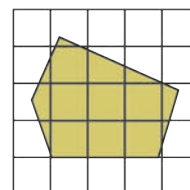
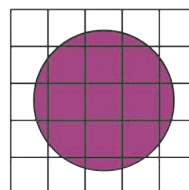
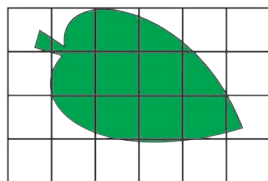
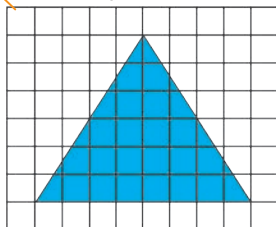
5. Кайсы фигуранын аянты эң чоң? Ал эң кичине аянттан канчага айырмаланат?

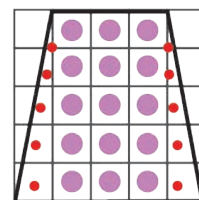
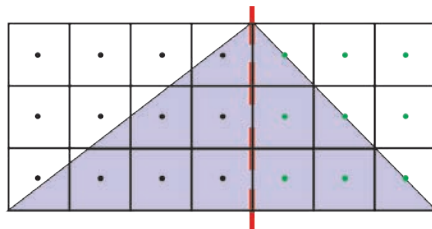
**5-бөлүм.
11-сабак**

Фигуралардын аянтын палетка жардамында ченөө

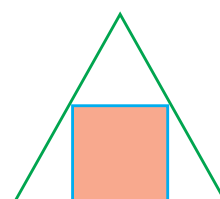
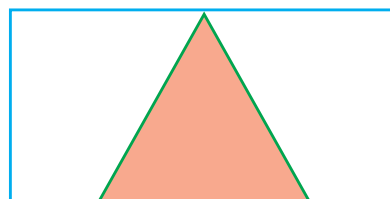
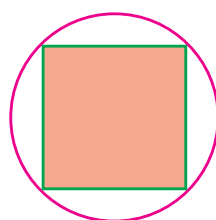
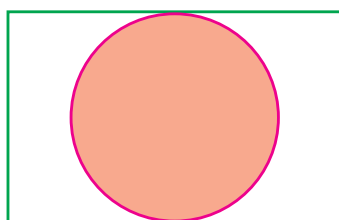
1. Фигуралардын аянтын табабыз жана салыштырабыз.

2. Фигуралардын аянтын эсептейбиз. Так ушундай 3 үч бурчтуктун жана 2 төрт бурчтуктун аянты канчага айырмаланат?

3. Берилген фигуралардын боёлбогон бөлүгүнүн аянттарын палетка жардамында эсептейбиз жана салыштырабыз.

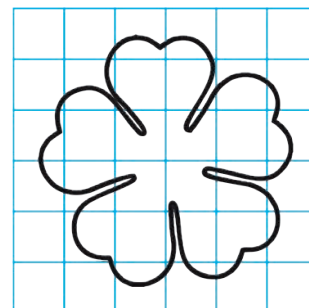
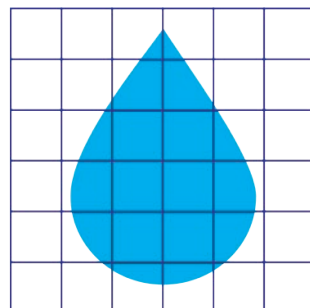
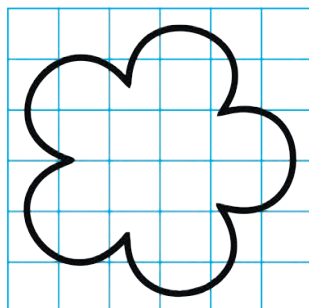

4. Төрт 4 цифралуу, арифметикалык амалдар жана кашаалар жардамында туюнтма түз, алардын натыйжасы 1 ден 9 га чейинки сандарга барабар болсун.

5. Балдардын бөлмөсүнүн полу квадрат формасында килемдер менен капталган. Аны толтуруу үчүн дагы канча килем керек болот?

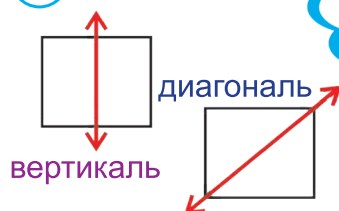
6. Фигураларды сызабыз жана палетка жардамында аянтын эсептейбиз.

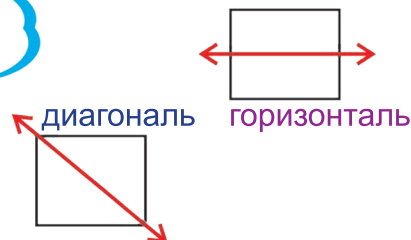
5-бөлүм.
12-сабак

Окко салыштырмалуу симметрия

1. Эстейбиз.

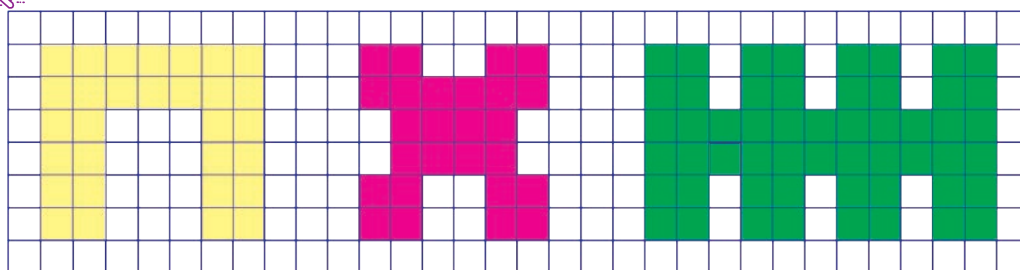
Симметрия октору кандай аталышын билесиңби?

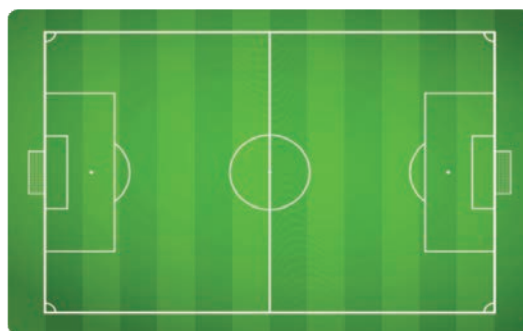
Нерселерден канча симметрия огу өткөрүүгө болот?

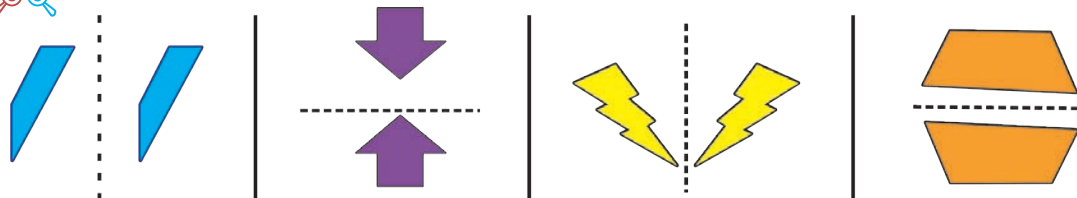
2. Фигуралардын симметриялык окторун аныктайбыз жана сызабыз.

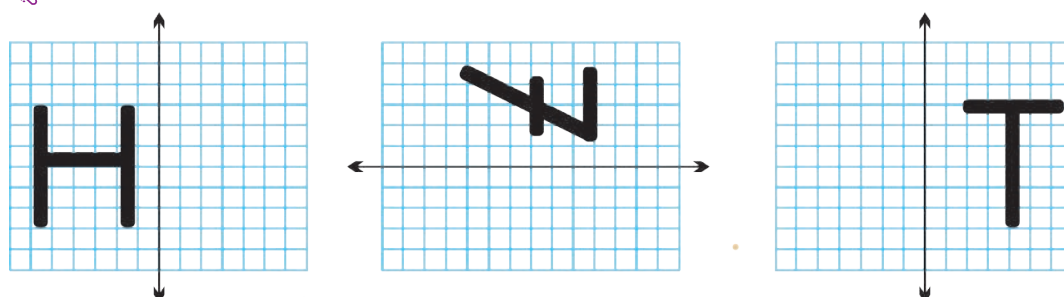
3. Футбол аянтчасынын туурасы 45 метр, узундугу 90 метр болсо, аянтчадан горизонталь өткөн симметрия огу вертикаль симметрия огуна караганда канча эсе чоң болот? Бул аянтчадан диагональ симметрия огу өткөрүү мүмкүнбү?

4. Күзгүдө туура көрсөтүлгөн фигураларды аныктайбыз.

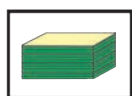
5. Симметриялык фигураларды сызабыз.

6. Мааниси барабар болгон нерселердин симметриялуулугун аныктайбыз.

$$250 \div 5$$

$$147 + 324$$

$$96 \div 16$$

$$500 \times 1$$

$$567 - 189$$

$$320 \div 4$$

$$480 \div 6$$

$$629 - 436$$

$$50 \times 10$$

$$125 + 457$$

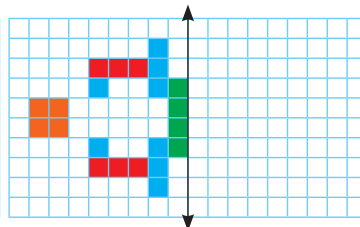
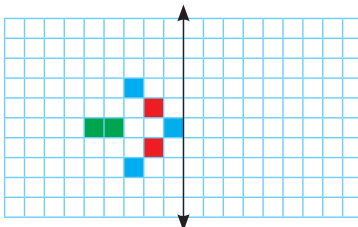
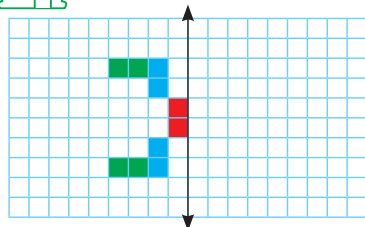

$$34 \div 17$$

$$326 \times 3$$

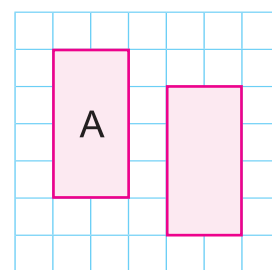
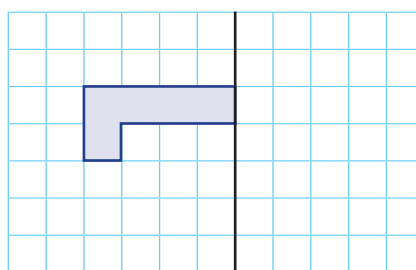
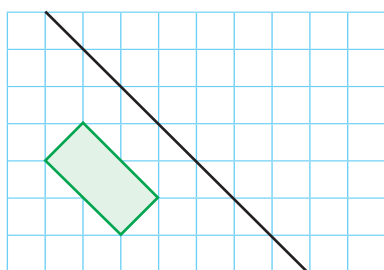
7. Симметриялуу фигураларды сызабыз.

**5-бөлүм.
13-сабак**

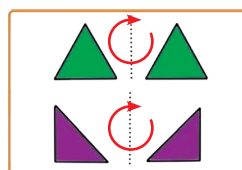
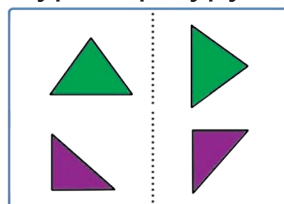
Фигураларды буруу, жылдыруу, айландыруу

1. Окторго салыштырмалуу фигуралардын симметриялуу сүрөтүн көрсөтөбүз. А фигура канча жана кайсы багытка аракеттенген?

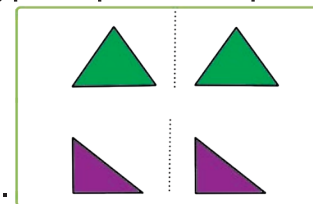
2. Аракеттенүүнү эстеп калабыз.

Фигуралар бурулду.

Фигуралар айландырылды.

Фигуралар жылдырылды.

3. Фигуранын аракеттери кандай маанини билдирет?

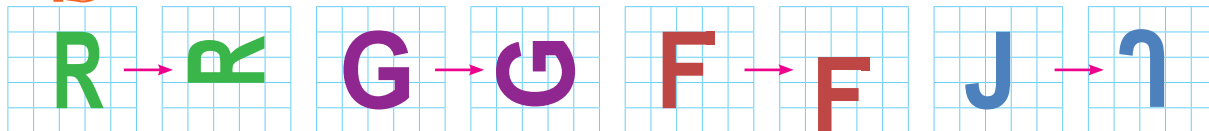

4. Фигуралардын кийинки абалын аныктайбыз.

5. Бабур ўйдон чыгып, 27 m алдыга, 32 m солго, 16 m оңго жана 12 m солго жүрүп, мектепке келди. Батыр болсо үйүнөн 45 m солго, 18 m оңго, 23 m солго жана дагы 15 m солго жүрүп мектепке келет. Алардын кайсы бири көп аралыкты жана бурулууларды басып өтөт?

6. Сүрөттөр кандай аракеттерден пайда болууда?

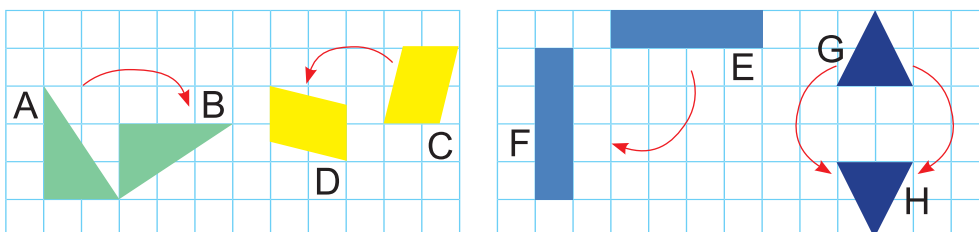
7. Ар бир фигуранын кийинки жана алтынчы бурулуштагы абалын сызабыз.

5-бөлүм. 14-сабак

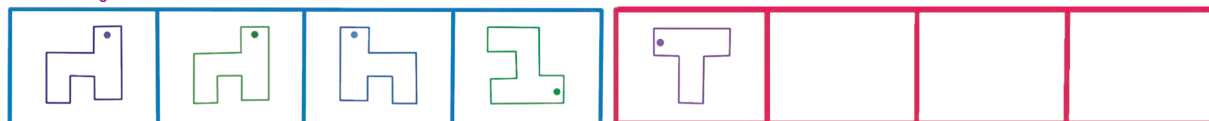
Фигураларды буруу, жылдыруу, айландыруу

1. Фигуралар кандай аракеттин натыйжасында кийинки абалга өттү?

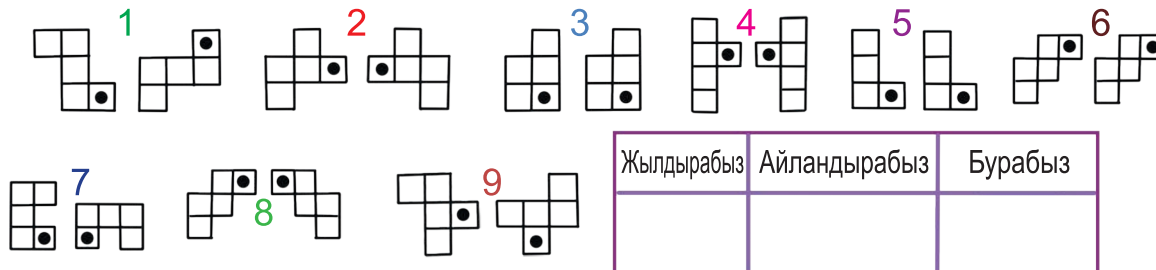

Фигуралардын үчүнчү бурулуудагы абалын айтып бере аласыңбы?

2. Үлгүнүн негизинде жылдырабыз, айландырабыз, бурабыз.

3. Цифраларга ылайык абалдарды аныктайбыз жана жадыбалга жазабыз.

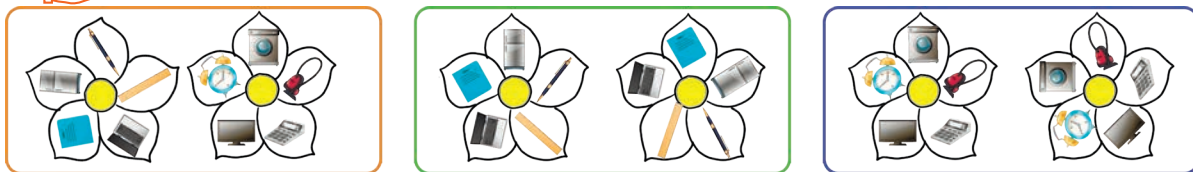

Жылдырабыз	Айландырабыз	Бурабыз

4. Эсептейбиз, натыйжаларды өсүү тартибинде жайгаштырабыз.

740	433	548	125	430	230
- 579	+ 377	- 269	+ 168	- 207	- 178
					

5. Ар бир гүлдүн аракети кандай өзгөргөн?

Алгачкы көрүнүшүнө кайтуу үчүн сүрөттү канча жолу бурабыз?

6. Фигураларды сызып бурабыз, жылдырабыз жана айландырабыз.

5-бөлүм.
15-сабак

Көлөмдүк геометриялык фигуралар

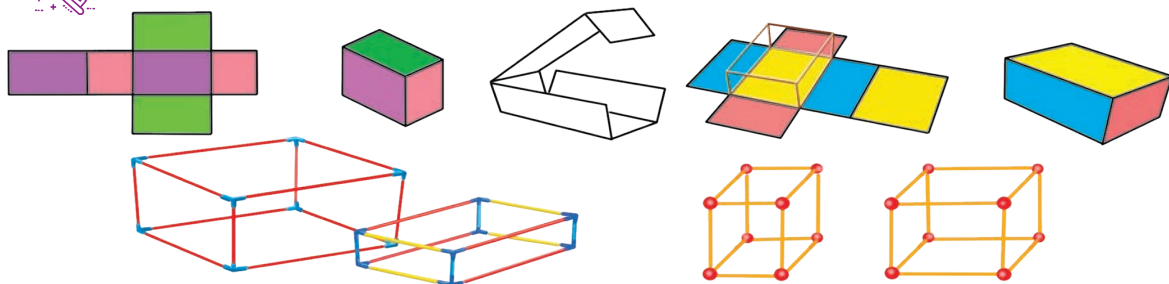
1.

Бул – кубоид, башкача айтканда параллелепипед.

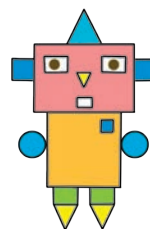
Дагы эмнелер кубоидке окшойт?

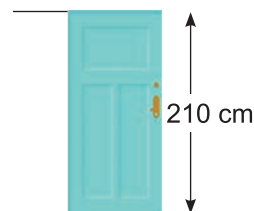
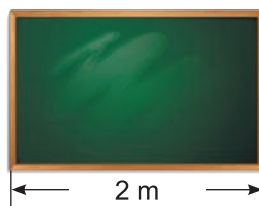
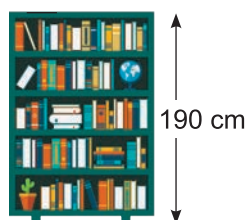
2. Кубоид кандай жасалышын билесиңби?

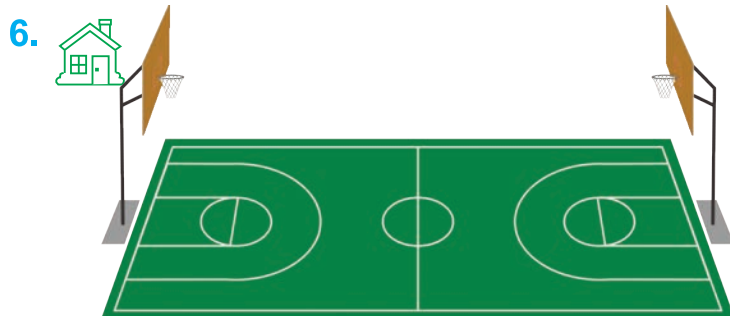
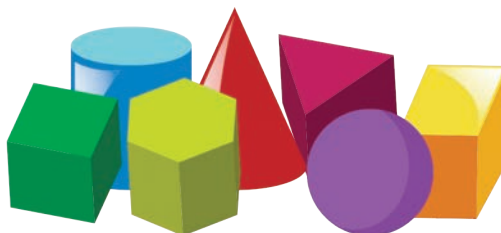
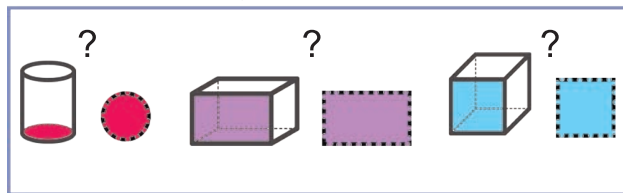
3. Роботторду жасоо үчүн кандай фигуралардан пайдаланылган?

4. Сүрөттө көрсөтүлгөн буюмдардын туурасы узунунан 2 эсе кыска болсо алардын периметрин табабыз.

5. Көлөмдүк фигуралар түрдүү жактан каралганда кандай жалпак фигураны көрөсүң?

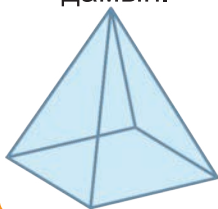
Тик бурчтуу баскетбол аянтынын узун жагы 28 м, кыска жагы 15 м. Бул аянттын периметрин кандай табууга болот?

5-бөлүм.
16-сабак

Көлөмдүк геометриялык фигуралар

1.

Мен пирамидамын.

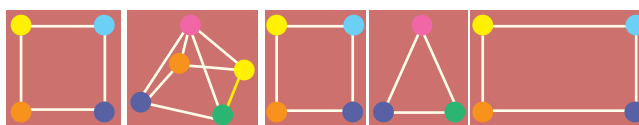
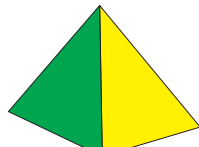
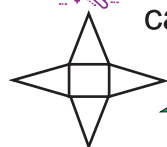

Дагы эмнелер пирамидага окшойт?

2.

Пирамида кандай жасалышын билесиңби? Биргеликте жасайбыз.

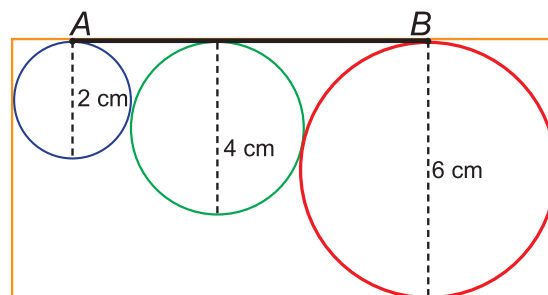

3.

Саякатчылар тоо этегине кичине жана чоң чатырларды тигишти. Эгерде кичине чатырлардын ар бирине 6 дан, чоң чатырга болсо андан 2 эсе көп саякатчы жайгашса, жалпы канча саякатчы тоо этегине дем алууга чыккан?

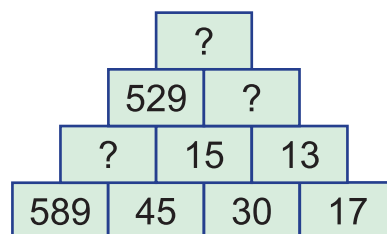
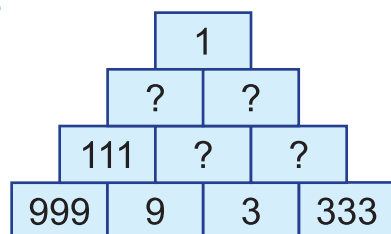
4. Айланаларды сызабыз жана АВ кесиндинин узундугун табабыз.

5. Көбөйтүндүнү табабыз.

$$\begin{array}{r} 315 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 327 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 292 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 162 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 385 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 276 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 416 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

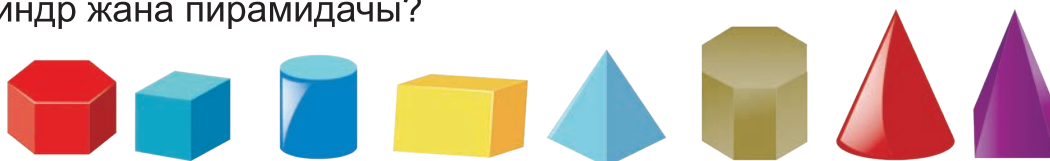
6. Эсептейбиз.

5-бөлүм. 17-сабак

Көлөмдүк геометриялык фигуралар

1. Берилген фигуралардын аттарын айтабыз. Алар кандай фигуралар? Алардын жактары кандай фигуралардан түзүлгөн? Кубоид кандай фигуралардан пайда болот? Цилиндр жана пирамидачы?

2. Нерселер кайсы көлөмдүк фигурага туура келет?

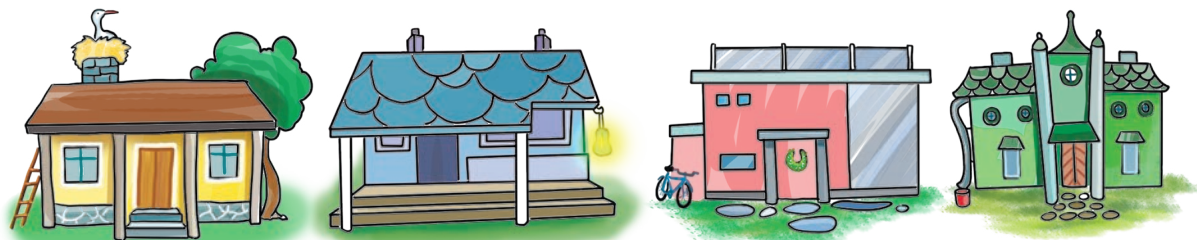

- Бардык жактары квадраттардан түзүлгөн фигура эмне деп аталат?
- Оюнчуктун жактарын түзгөн фигура кандай аталат?
- Балмуздак жана оюнчуктун формасында кандай окшоштуктар бар?
- Кышт жана кубдунчу?

3. Эсептейбиз. Кайсы топ дарбазанын төрүнөн орун алат?

4. Балдардын үйлөрүн жана кызыккан машыгууларын тап.

- Камила – атлетикачы, ал жүгүрүү менен машыгат.
- Баскетболчу жана хоккейчи коңшу эмес.
- Баскетболчу көк үйдө жашайт.
- Алишер атлетикачынын жанында жашайт.
- Айкыз кызыл жана сары үйлөр ортосунда жашайт.
- Малика көк үйдүн жанында жашайт.
- Атлетикачы кызыл үйдө жашайт.
- Айкыздын кошуңшусу сүзүшкө каттайт.

5. Маалыматтардан пайдаланып, квадратты каптоо мүмкүн болгон фигуралар санын аныктайбыз.

	Фигуралар	Ушул фигурадан канча иштетилди?

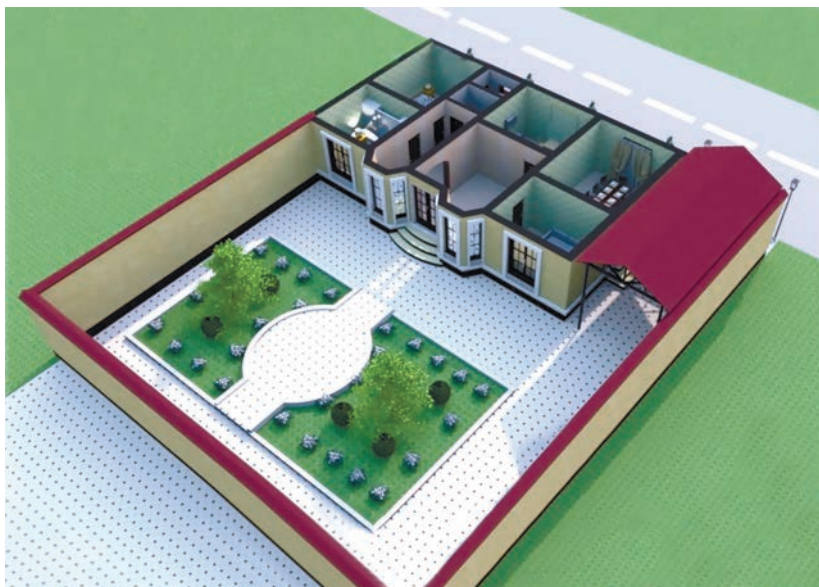
6. Үйүбүздөгү көрүнүшү кубоид, пирамида жана конуска окшош буюмдарды аныктап жазабыз, ошондой эле сүрөтүн сызабыз.

5-бөлүм.
18-сабак

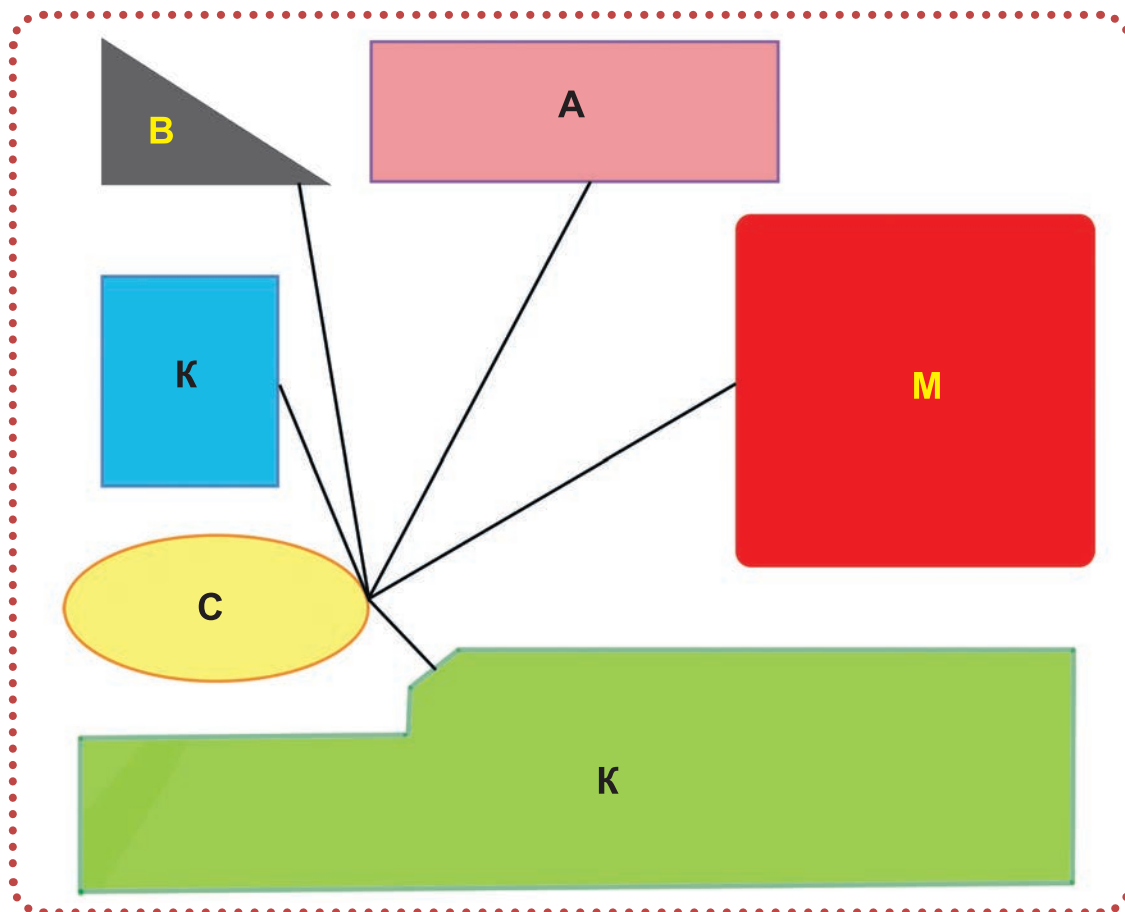
Көлөмдүк геометриялык фигуралар. STEM тапшырма

Үйүбүздөгү сабак бөлмөгө караганда башка бөлмөлөрдүн (ашкана, мейманкана, короо, ванна, жатакана) жайгашуусун чагылдыруучу чийме, график сызабыз. Ар бир бөлмөнү каалаган түстөр менен боёйбуз жана келечектеги сүрөттөрүбүздү чагылдырабыз.

С – **сабак бөлмө**
К – **китепкана**
В – **ванна**
А – **ашкана**
М – **мейманкана**
К – **короо**

Айтчы, эмне үчүн мейманкана кызыл түстө?
Сен анын кандай түстө болуусун каалайт элең?

6-БӨЛҮМ

ЧЕН БИРДИКТЕРИ

Акча

сум

Саат

h

Миллиметр

mm

Метр

m

Килограмм

kg

Сантиметр

cm

Километр

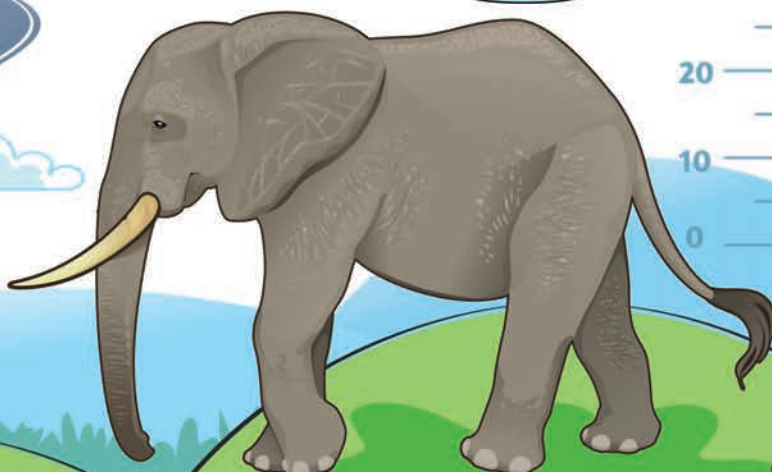
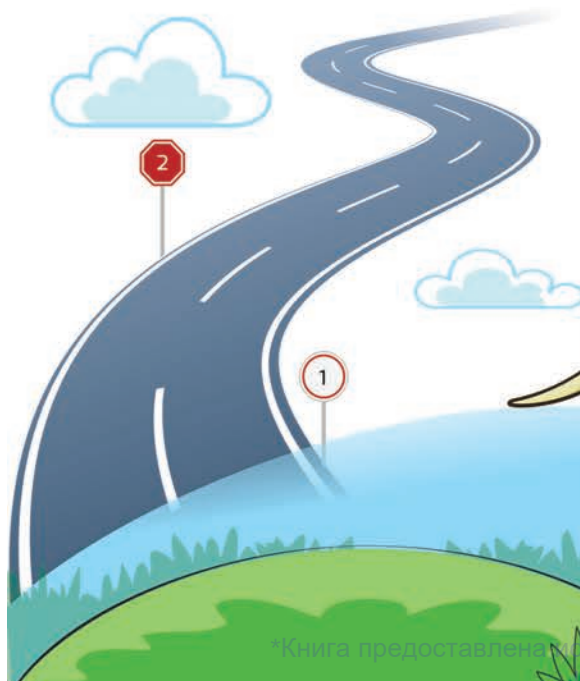
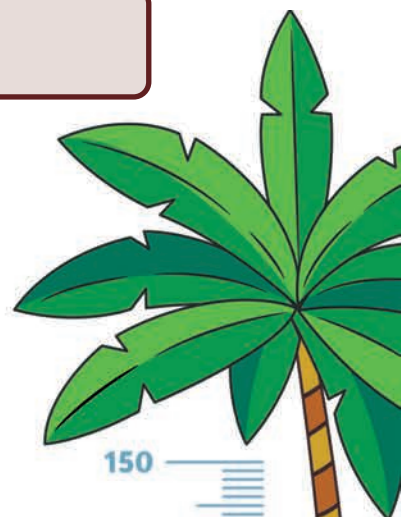
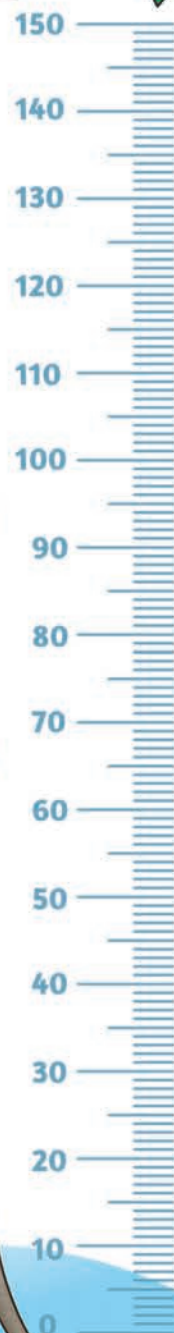
km

Литр

L

Грамм

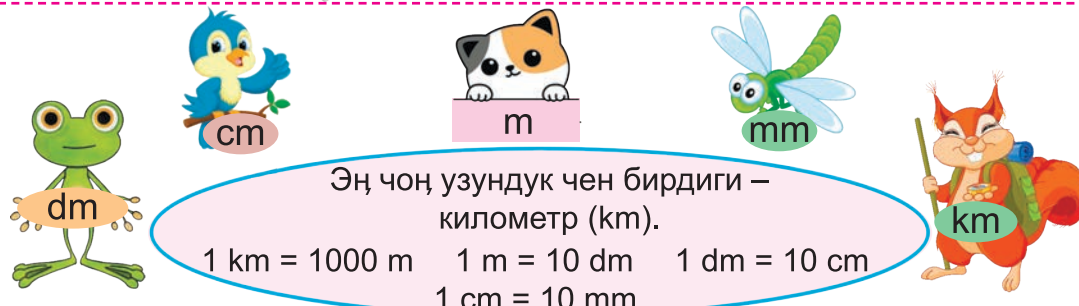
g

6-бөлүм.
1-сабак

Узундук чен бирдиктери

1. Бул нерселерди кандай узундук чен бирдиктери жардамында ченейбиз?

2. Барабардык пайда кылабыз.

$3 \text{ m} = \square \text{ dm}$

$5 \text{ m } 6 \text{ dm} = \square \text{ cm}$

$800 \text{ dm} = \square \text{ m}$

$6 \text{ m} = \square \text{ dm}$

$2 \text{ m } 5 \text{ dm} = \square \text{ cm}$

$900 \text{ dm} = \square \text{ m}$

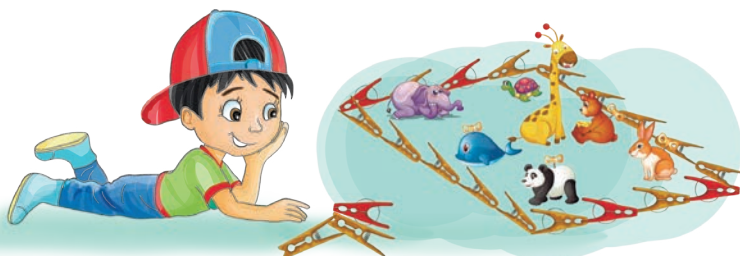
3. Казына издөөчүгө казынаны табууда жардам беребиз.
Картада казына мунарадан 6 см алыста, дарактан 5 см алыстыктагы таштын астында жайгашкан.

Казынага баруу жолуна барабар болгон кесиндилерди сызабыз.

4. 60 m арканды 5 m ден бөлүү үчүн канча жолу кыркуу керек?

5. Шакир өзүнүн оюнчуктары үчүн кичинекей зоопарк курду. Зоопарктын тосмосун кыстыргыч менен өлчөдү. Эгер ар бир кыстыргыч 2 см узундукта болсо, ар бир жагынын узундугу канча сантиметрге барабар? Тосмонун периметрин дециметр жана сантиметрлерде туюнтабыз.

6. Үй-бүлө мүчөлөрүнүн бойлорун аныктайбыз. Маалыматтарды жадыбалда туюнтабыз.

Үй-бүлө мүчөлөрү	Бою	Эң узун	Эң кыска	
Мен	105 cm	–		
Атам				

Айтчы, кимдин бою эң кыска бойлуу үй-бүлө мүчөсүнө салыштырмалуу узунураак? Эң бийик жана эң кыска бойлордун арасында канча айырма бар?

6-бөлүм.
2-сабак

Узундук чен бирдиктери

1. Узундуктарды болжолдоп табабыз.

- Үйдүн бийиктиги m
- Туунун бийиктиги m
- Дарактын бийиктиги m
- Эшиктин бийиктиги m
- Тосмонун бийиктиги m
- Эмненин узундугу эшиктен бийик, туудан кыска?

2. Болжолдойбуз жана ченейбиз.

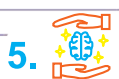
	Болжолдогондо	Анык ченөө		Болжолдогондо	Анык ченөө
	cm	cm		cm	cm
	cm	cm		cm	cm
	cm	cm		cm	cm

3. Эсептейбиз.

$$\begin{aligned} 3 \text{ cm } 2 \text{ mm} + 5 \text{ cm } 19 \text{ mm} \\ 7 \text{ cm } 1 \text{ mm} - 2 \text{ cm } 43 \text{ mm} \\ 13 \text{ dm} + 97 \text{ dm} \end{aligned}$$

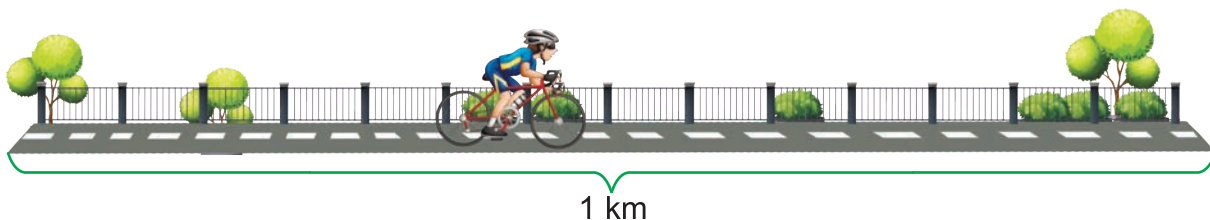
$$\begin{aligned} 4 \text{ cm } 93 \text{ mm} - 2 \text{ cm } 17 \text{ mm} \\ 2 \text{ dm } 5 \text{ cm} + 7 \text{ dm } 7 \text{ cm} \\ 23 \text{ cm } 7 \text{ mm} + 76 \text{ cm } 3 \text{ mm} \end{aligned}$$

4. Жүгүрүү боюнча мелдеште алты катышуучу бир-биринен 10 m алыстыкта. Биринчи жана алтынчы катышуучунун арасындагы аралык канча метр?

5. Спортчу 1 km жолдун 473 m аралыгын басып өттү.

- Спортчу марага жетип баруу үчүн дагы канча метр жол жүрүү керек?
- Калган жол басып өткөн жолдон канча метрге көп?

6. Оюнчук машинаны ар түрдүү бийиктиктерден коюп жиберебиз.

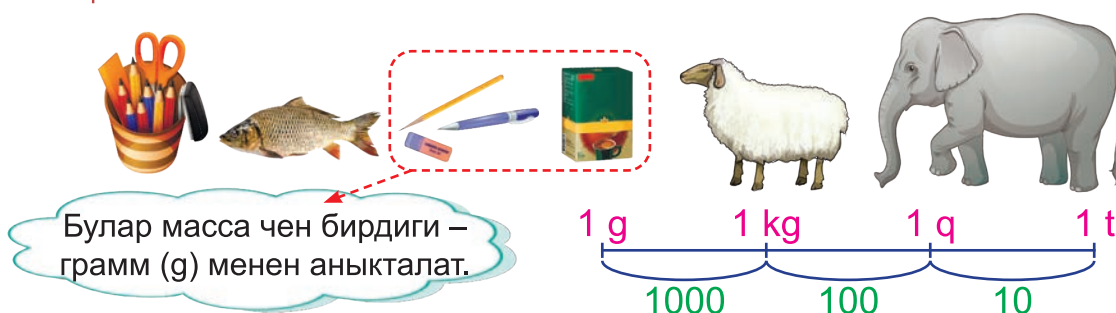
Машинанын басып өткөн аралыгын ченейбиз. Кандай абалда машина алысра-акаралыкты басып өтөт? Жадыбал түзүп, белгилейбиз.

6-бөлүм. 3-сабак

Масса чен бирдиктери

1. Нерсе жана жаныбарлардын массасын кандай өлчөйбүз?

Булар масса чен бирдиги – грамм (g) менен аныкталат.

g – грамм

kg – килограмм

q – центнер

t – тонна

1 kg = 1000 g

1 q = 100 kg

1 t = 1000 kg

2. Барабардыкты түзөбүз.

7 q = kg

9 q = kg

6 t = q

5 t 4 q = q

2 t 7 q = q

8 t 3 q = q

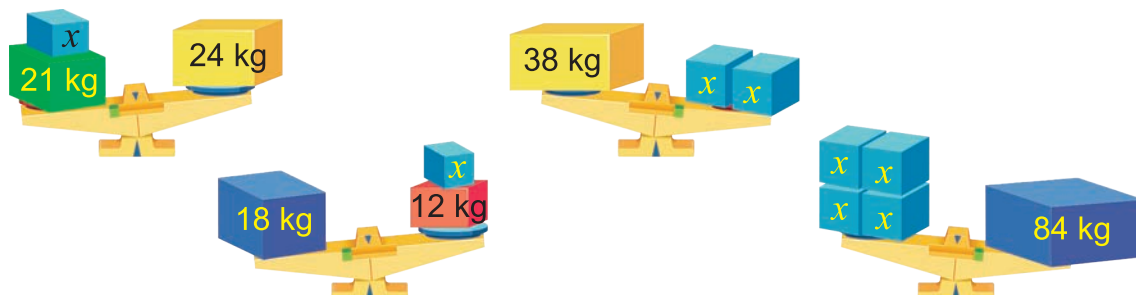

3. 3 китеп бар. Алардын массасы 350 g, 225 g, 375 g дан.

- Китептердин жалпы массасы канча?
- Бардык китептердин массасы 1 килограммдан оорбу же жеңилби?
- Кайсы китеп оор? Кайсы бири жеңил?

4. Кубдун салмагы канча?

5. Короздун массасы 2 kg. Сүрөттүн негизинде жаныбарлардын массасын табабыз.

- Күчүктүн массасы короздун массасынан канча эсе көп?
- Мышыктын массасы коёндун массасынан канча килограммга жеңил?

6. Үй-бүлө мүчөлөрүнүн салмагын аныктайбыз. Маалыматтарды жадыбалда туюнтабыз.

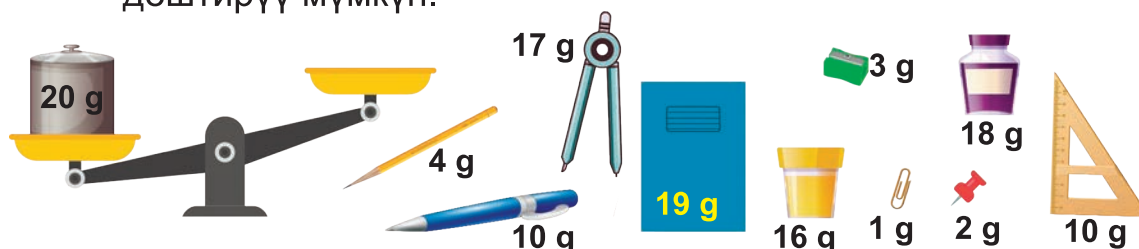
Үй-бүлө мүчөлөрү	Салмагы	Эң оор	Эң жеңил
Атам	84 kg	+	–

- Кимдин салмагы эң жеңил салмактуу үй-бүлө мүчөсүнө караганда оор?
- Эң оор жана эң жеңил салмактардын арасындагы айырма канча?

6-бөлүм.
4-сабак

Масса чен бирдиктери

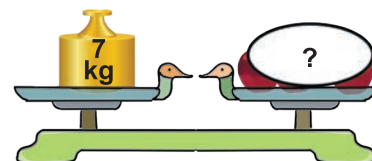
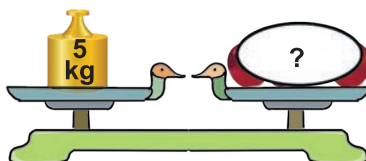
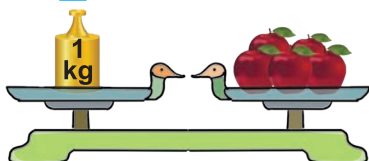
1. Буюмдардан пайдаланып, канча усул менен таразыны тең- дештирүү мүмкүн.

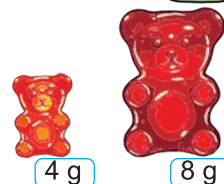
2. Эсептейбиз жана салыштырабыз.

$$\begin{array}{l}
 725 \text{ g} + 275 \text{ g} \bigcirc 347 \text{ g} + 504 \text{ g} \quad 954 \text{ g} - 163 \text{ g} \bigcirc 187 \text{ g} + 604 \text{ g} \\
 477 \text{ g} - 319 \text{ g} \bigcirc 635 \text{ g} - 409 \text{ g} \quad 537 \text{ g} + 85 \text{ g} \bigcirc 1 \text{ kg} + 601 \text{ g}
 \end{array}$$

3. Бир алманын массасы канча грамм?

4. 5 даана 8 граммдуу мамалак менен канча 4 g дуу мамалак таразада тең салмактуу болот?

5. Маалыматтардан пайдаланып суроолорго жооп беребиз.

Балдар	Белек	Анара	Бермет
салмагы	23 kg	?	21 kg
Баары	63 kg		

Анаранын салмагы канча килограмм? Белектин салмагы Берметтин салмагынан канча килограмм оор? Анаранын салмагы Берметтин салмагынан канча килограммга жеңил? Бермет жана Анаранын жалпы салмагы канча килограмм? Белек жана Берметтин жалпы салмагы канча килограмм?

6. Эсептейбиз.

$$725 \text{ g} + 275 \text{ g}$$

$$635 \text{ g} - 409 \text{ g}$$

$$537 \text{ g} + 85 \text{ g}$$

$$477 \text{ g} - 319 \text{ g}$$

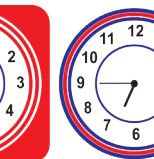
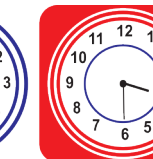
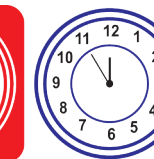
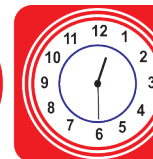
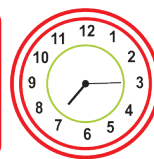
$$347 \text{ g} + 504 \text{ g}$$

$$1 \text{ kg} - 631 \text{ g}$$

6-бөлүм. 5-сабак

Убакыт чен бирдиктери

1. Сааттар кайсы убакытты көрсөткөнүн айтабыз жана жазабыз.

2. Айтчы, сен канча жаштасың? Маалыматтардан пайдаланып жашыңды айларда туюнт.

24 саат = 1 күн

7 күн = 1 апта

4 апта = 1 ай
1 ай 28 – 31 күн

Апрель 2022						
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

12 ай = 1 жыл
1 жыл = 365 күн

3. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

$$12 \text{ ай} + 40 \text{ ай} = 52 \text{ ай}$$

$$245 \text{ сутка} + 112 \text{ сутка}$$

$$37 \text{ жыл} + 89 \text{ жыл}$$

$$365 \text{ сутка} - 176 \text{ сутка}$$

$$1 \text{ жыл} - 6 \text{ ай}$$

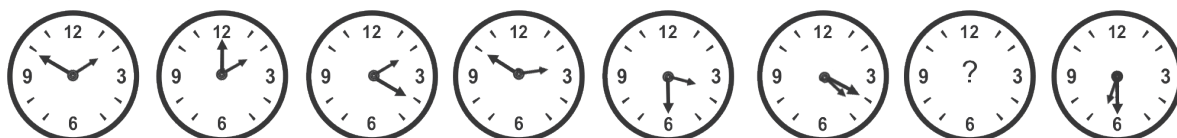
$$365 \text{ күн} - 8 \text{ апта}$$

4. Бир жылда 7 ай 31 күндөн, 4 ай 30 күндөн болсо, калган ай канча күндөн турат?

Эгер ар төрт жылда февраль айы 29 күн болсо, ушул жылда канча күн болот?

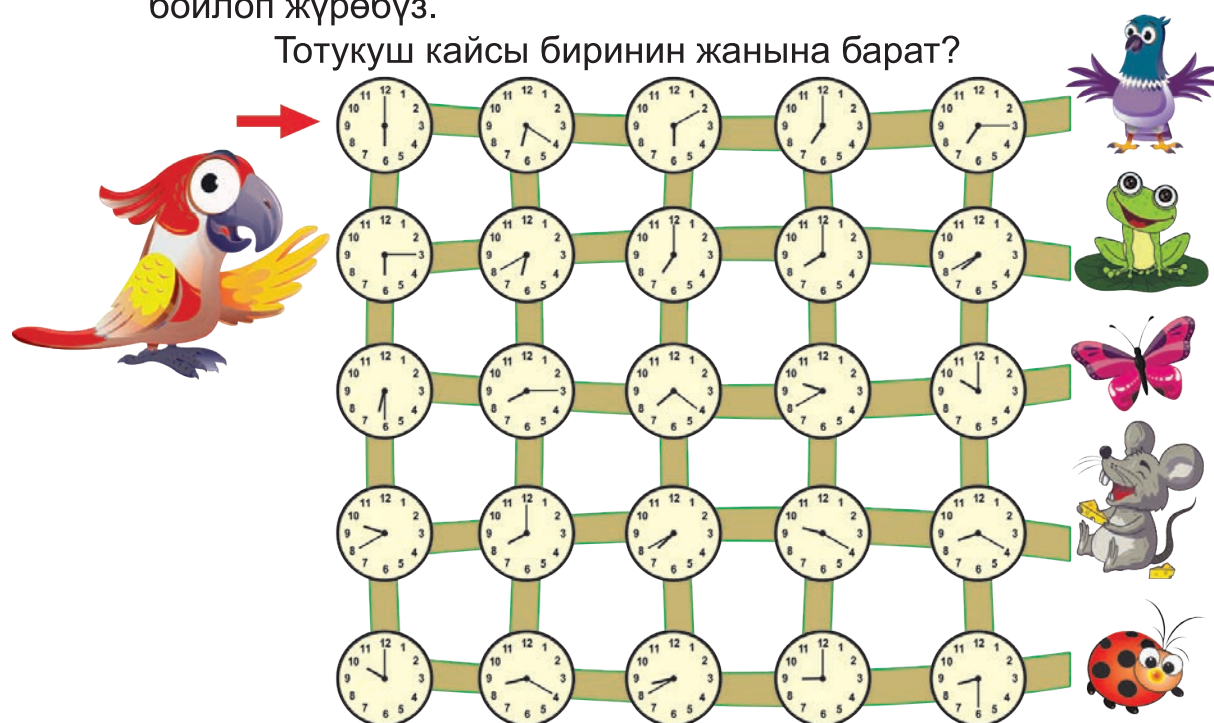
Январь	Февраль	Март	Апрель	Май	Июнь
31 күн	28/29 күн	31 күн	30 күн	31 күн	30 күн
Июль	Август	Сентябрь	Октябрь	Ноябрь	Декабрь
31 күн	31 күн	30 күн	31 күн	30 күн	31 күн

5. Сааттар логикалык удаалаштыкта берилген. 7-саат кайсы убакытты көрсөтүүсү керек?

6. Убакыттар аралыгы 20 минут улантыла турган маршрут бойлоп жүрөбүз.

Тотукуш кайсы биринин жанына барат?

7. Раяна чоң энесинин үйүндө 15-июлдан 12-августка чейин калды. Раяна чоң энеси менен канча күн калган?

6-бөлүм.
6-сабак

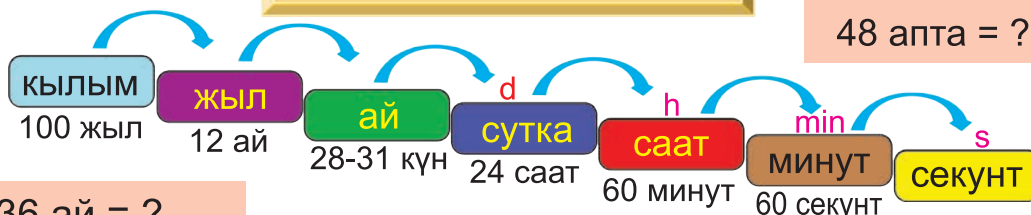
Убакыт чен бирдиктери

1. Айдын аттарын сүрөттөр менен ылайыкташтырып айтабыз.

2. Медициналык илимдин билимдүүсү Абу Али ибн Сина 9-кылымда жашаган. Бул канчанчы жылдарга туура келет?

1 кылым 100 жылга барабар.

48 апта = ? күн

36 ай = ?

500 жыл = ?

91 күн = ? апта

72 h = ? d

3. Эсептейбиз.

2 жыл 65 күн + 5 жыл 256 күн

7 ай 18 күн + 5 ай 12 күн

8 ай + 43 жыл 2 ай

12 мин 45 с + 25 мин 15 с

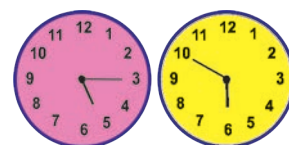
8 кылым 50 жыл + 1 кылым 40 жыл

11 жыл 12 д + 48 ай 18 д

6 h 42 мин + 17 h 18 мин

59 мин + 36 с

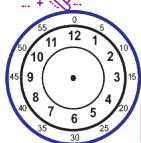
4. Равшан менен Садык ар күнү кечинде бадминтон ойнойт. Алардын оюн убактысы канчага улануусун айта аласынбы?

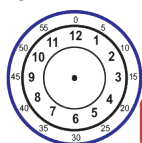
5. Бош чакмактарды толтурабыз. Автобус канча убакытта дарегине жетип барат?

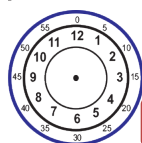
6. Убакытка карап саат жебелерин жайгаштырабыз.

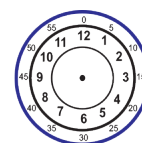
2:35

15:30

8:30

22:45

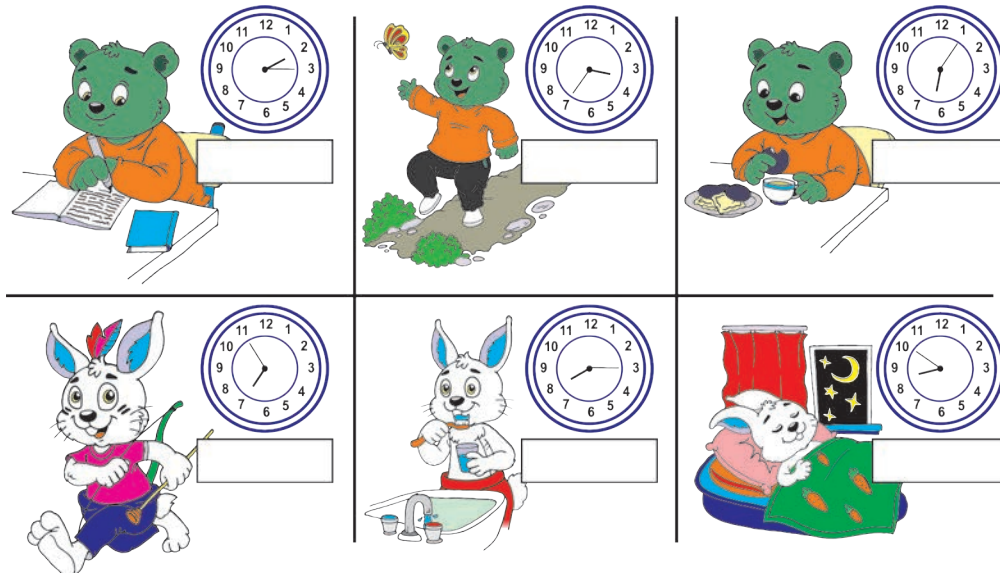
7. Салыштырабыз.

5 кылым		50 жыл	4 d		98 h	12 ай		жарим жыл
500 жыл		7 кылым	6 h		300 min	100 h		9 d
5 жыл		60 ай	70 min		2 h	24 h		1 апта

6-бөлүм. 7-сабак

Убакыт чен бирдиктери

1. Күн тартибин көрсөтүүчү убакыттарды жазабыз.

2. Жунус ден соолугу үчүн чуркап жатат. Үйүнөн 14:20 да чыкты. Чуркоо үчүн 2 саат 15 минут сарптады. Жунус үйүнө саат канчада жетип келет?

3. Кайсы убакыттар жетишсиз? Табабыз.

4. Ылайыктуусун табабыз жана белгилейбиз.

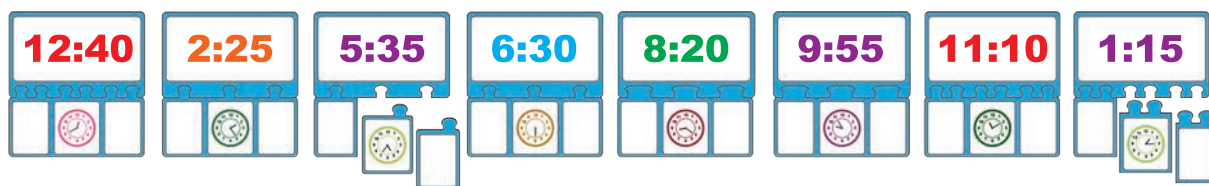
15 минут кем 11	10:45	6:45	20 минут кем 10
10 дон 30 минут өттү	20:15	9:40	15 тен 10 минут өттү
10 минут кем 8	10:30	8:15	6 дон 45 минут өттү
20 дон 15 минут өттү	7:50	15:10	8 дон 15 минут өттү

5. Бир күндө кинотеатрда саат 10:00 дөн баштап «Космоско саякат» тасмасы 4 жолу көрсөтүлөт. Тасманын узактыгы 1 саат 40 минут, аралык тыныгуу 20 минут болот.

- 1- жана 3-сеанстар күндүн кайсы бөлүгүнө туура келет?
- 4-сеанс саат канчада түгөйт?
- Тыныгуулардын жалпы убактысы канча?

6. Берилген убакыттарды үлгүнүн негизинде айтабыз.

4 төн 45 минут өттү $\leftarrow 4:45 \rightarrow$ 15 минут кем 5

7. Барабардык орундуу болуу үчүн туура келген сандарды жазабыз.

4 минут = ____ секунд

10 минут = ____ секунд

12 минут = ____ секунд

12 апта = ____ күн

7 кылым = ____ жыл

96 саат = ____ сутка

27 ай = ____ жыл ____ ай

120 ай = ____ жыл

8. Эсептейбиз жана салыштырабыз.

2 h 15 min + 4 h 48 min 3 h 24 min + 2 h 39 min

15 ай 48 d + 9 ай 2 d 2 жыл 3 ай + 9 ай

17 min 57 s + 43 min 2 s 21 min 36 s + 39 min 47 s

6-бөлүм.
8-сабак

Рим цифралары

1.

Бул цифралар **рим цифралары** деп аталат.

Кичине рим цифрасы чоң цифрадан оңго жазылса, алар кошулат:
 $VI = 5 + 1 = 6$, $CXV = 100 + 10 + 5 = 115$.

Кичине цифра чоң цифрадан солго жазылса, кемитилет: $IV = 5 - 1 = 4$,
 $IX = 10 - 1 = 9$, $XC = 100 - 10 = 90$.

400 40 4

CDXLIV

444

Сандарды түзүүдө рим цифраларын 3 жолудан көп удаалаштыкта жазуу мүмкүн эмес.

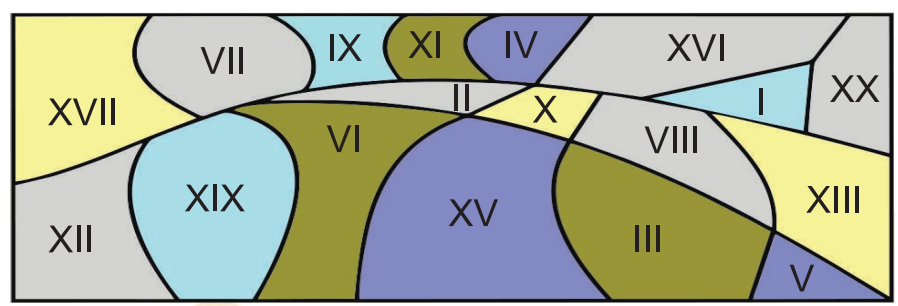
2.

Сандарды окуйбуз жана жазабыз.

1			XI		30	
	II				XL	
3			XIII		50	
	IV				LX	
5			XV		70	
	VI				LXXX	
7			XVII		90	
	VIII				C	
9			XIX		500	
	X		20		M	

3.

Түшүп калган сандарды аныктайбыз.

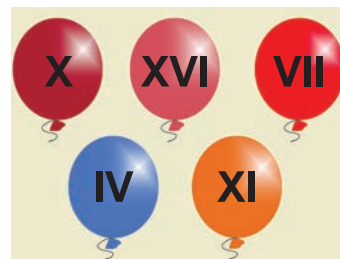

4. Сандар катарын улантабыз жана жазабыз.

5. Керим жетиден чоң, он экиден кичине болгон цифралар жазылган көбүкчөлөрдү алды.

- Керим кайсы цифраларды алды?
- Кайсы цифрадагы көбүкчөлөр калды?
- Калган көбүкчөлөрдө туюнтулган цифралардын суммасы жана көбөйтүндүсү канчага барабар?

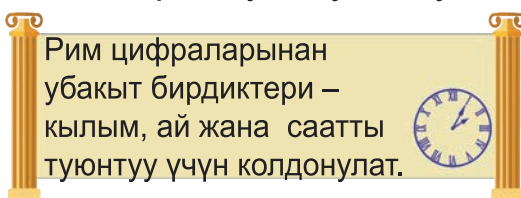

6. Үй-бүлө мүчөлөрүнүн туулган күндөрүн рим цифрасында жазабыз.

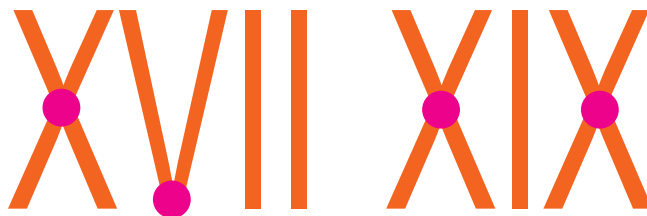
6-бөлүм.
9-сабак

Рим цифралары

1. Сааттарда туюнтулган убакыттарды аныктайбыз.

2. Пластилин жана таякчалардын жардамында 1-20 чейинки рим цифраларын жазабыз.

3. Төмөндөгү сандарды рим цифрасында жазабыз: 34, 76, 125, 467, 871, 1000.

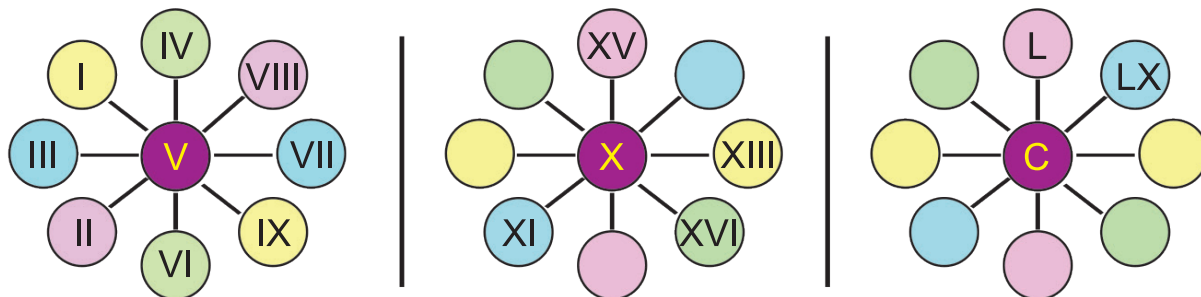
4. **X V D C M** Берилген рим цифраларынан канча симметрия огун өткөрсө болот.

Кайсы цифралардан симметрия огу өткөрүлгөндө дагы башка цифраны көрүүгө болот? Аларды буруу жана айландыруу аркылуучу?

5. Китеп текчесинде турган китептер тартинбинде кайсы сандар түшүп калган?

6. Тегеректерде жашырынган сандарды аныктайбыз.

7. Циркуль жардамында радиусу 2 см болгон чоңдуктагы саат моделини сызып, анда төмөндөгү убакыттарды рим цифрасында белгилейбиз: 2:30; 16:05; 20:50; 7:15.

6-бөлүм.
10-сабак

STEM тапшырма

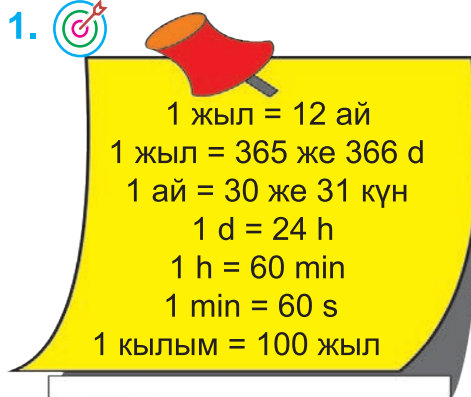
Өз алдынча күндү убакыттарга ажыратып айтуу жана жазуу, түштөн алдынкы жана түштөн кийинки убакытты сааттарда эсептөө. Убакытты пландаштыруу (күн тартибин түзүү жана сааттарда көрсөтүү).

6-бөлүм.
11-сабак

Чондуктар ортосундагы байланыш

1.

1 жыл = 12 ай
1 жыл = 365 же 366 d
1 ай = 30 же 31 күн
1 d = 24 h
1 h = 60 min
1 min = 60 s
1 кылым = 100 жыл

Узундук чен
бирдиктери

$$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$$

$$1 \text{ m} = 10 \text{ dm}$$

$$1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$$

$$1 \text{ cm} = 10 \text{ mm}$$

Масса чен
бирдиктери

$$1 \text{ t} = 1000 \text{ kg}$$

$$1 \text{ t} = 10 \text{ q}$$

$$1 \text{ q} = 100 \text{ kg}$$

$$1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$$

2.

Берилген кездемеден канча көйнөк тигүүгө болот? Артып калган кездемеден бир көйнөк тигүү үчүн дагы канча кездеме керек?

3 m	125 m	Калды	Жетпейт
1 көйнөк	? көйнөк	? m	? m

3.

Велосипедчи Фергана шаарынан жолго чыгып, 2 саат бою жүрдү. Кийин ал жол көрсөтүүчү белгиге туш келди.

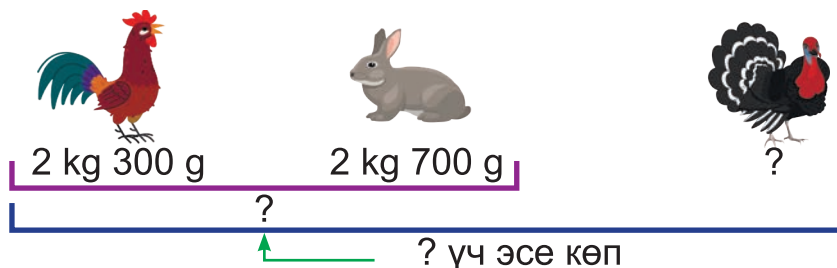

Велосипедчи ушундай тездик менен жүрсө жол көрсөтүүчү белгиден Кокон шаарына жетип баруу үчүн канча саат убакыт сарптайт?

Ал канча убакытта бардык жолду басып өтөт?

4.

Курканын массасы канча?

5.

Суткаларда туюнтабыз.

$$48 \text{ саат} = \boxed{} \text{ d}$$

$$96 \text{ саат} = \boxed{} \text{ d}$$

$$4 \text{ апта} = \boxed{} \text{ d}$$

$$7 \text{ апта} = \boxed{} \text{ d}$$

Жылдарда туюнтабыз.

$$36 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

$$84 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

$$144 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

$$240 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

6.

Өзүбүздүн салмагыбызды, боюбүздү жана туулган күнүбүздү жазабыз. Мында кайсы чен бирдиктеринен пайдаландың?

7. Календар боюнча суроолорго жооп жазабыз.

- Шерзат март айынын биринчи жума күнү электр тогу үчүн төлөө кылуу керек. Ал бул ишти канчанчы март күнү ишке ашырат?
- Шерзат белгилеген күнүнөн үч күн алдын төлөө кылды. Ал эсебин качан толтурган?
- Март айынын акыркы дүйшөмбүсү кайсы число?
- 29-март аптанын кайсы күнү? 21-мартчы?
- Март айында канча шаршемби бар?

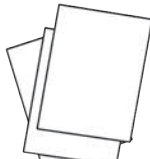
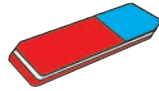
Март						
Д	Ш	Ш	Б	Ж	И	Ж
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

6-бөлүм. 12-сабак

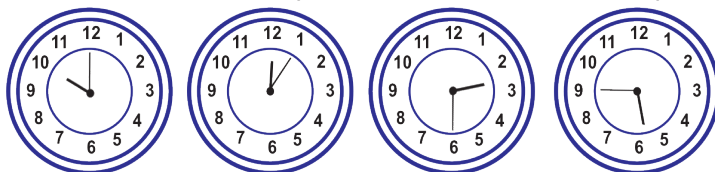
Чондуктар ортосундагы байланыш

1. 1000 сумга окуу куралдарынын ар биринен канчадан алууга болот?

Кайсы биринде канча сум артып калат?

					
500 сум	100 сум	250 сум	400 сум	700 сум	150 сум

2. Саат жебелери 10:00 дү көрсөтүүдө. Саат 12:05, 14:30, 17:45 болгончо сааттын минут жебеси канча жолу айланат?

3. Секунддарда туюнтабыз.

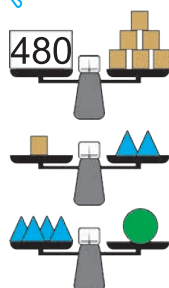
1 min 45 s
5 min 59 s

3 min 18 s
7 min 26 s

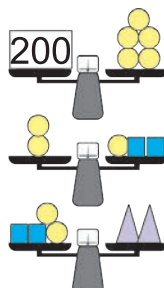
8 min 5 s
9 min 30 s

10 min 39 s
12 min 48 s

4. Ар бир фигуранын салмагы канча?

$$\begin{aligned} \square &= ? \\ \triangle &= ? \\ \bullet &= ? \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \bullet &= ? \\ \square &= ? \\ \triangle &= ? \end{aligned}$$

5. Тик бурчтук формасындагы эгин аянтынын бир жагы 350 м. Эгин аянты узундугу 5 метрден болгон 180 тор менен курчап алынды. Бул аянттын экинчи жагынын узундугун жана периметрин табабыз.

6. Ар бир банкага 15 стакан суу батат. Болжолдоп айтабыз: банкалар толуу үчүн дагы канча стакандан суу кую керек?

Банкалар толуу үчүн жалпы канча стакан суу керек болот?

7. Карагай дарагы каакымдан канча сантиметр узун?

? 9 эсе узун

? 5 эсе узун

20 cm

6-бөлүм.
13-сабак

Чондуктар ортосундагы байланыш

1. Абанын температурасы дегенде эмени түшүнөсүң?

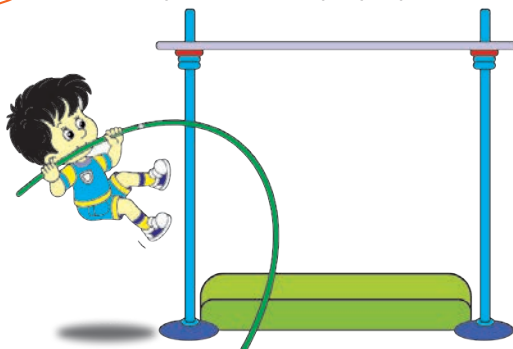
Күндүн ысык же суук болушу абанын температурасы деп аталат. Тмпература термометр жардамында өлчөнөт.

Дагы эмнелер термометр жардамында өлчөнөт?

Жергебизде жай мезгилинде абанын температурасы 30–35 градус ысык болот. Чөл аймактарында болсо бул мезгилде абанын температурасы 50–60 градус ысык болот. Чөлдүн жайындагы абасы башка аймактарга караганда канчага градус ысык?

2. Спортчу экинчи урунушта кандай бийиктикке секирген?

5 m
88 cm

?, 29 cm
узун

1-урунуш

2-урунуш

3. Эсептейбиз.

$$\begin{aligned} 2 \text{ kg } 300 \text{ g} + 3 \text{ kg } 200 \text{ g} \\ 1 \text{ q } 60 \text{ kg} + 5 \text{ q } 40 \text{ kg} \\ 1 \text{ t } 3 \text{ kg} - 7 \text{ q} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5 \text{ kg } 400 + 4 \text{ kg } 600 \text{ g} \\ 28 \text{ q } 200 \text{ kg} + 21 \text{ q } 800 \text{ kg} \\ 1 \text{ t } 26 \text{ kg} - 326 \text{ kg} \end{aligned}$$

4. Самолёт Ташкенттен учуп Бухара шаарына 45 минутта жетип барса, Нукус шаарына канча убакытта жетип барат?

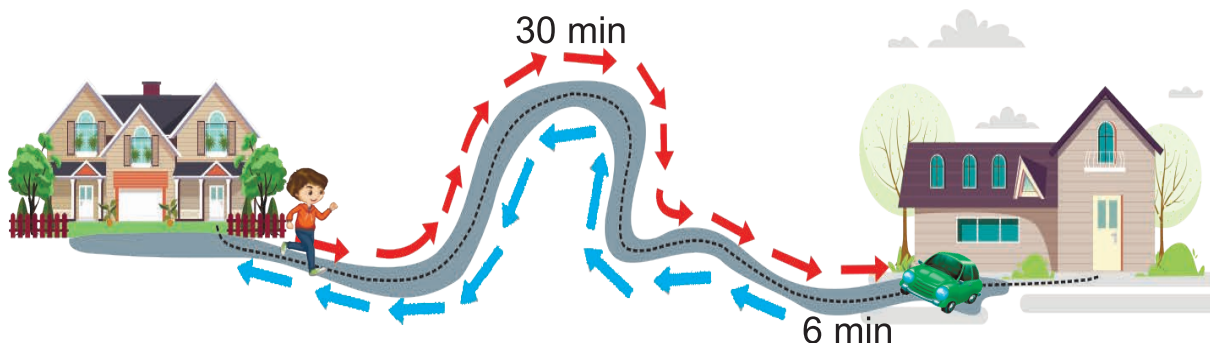

Ташкент – Бухара-450 km

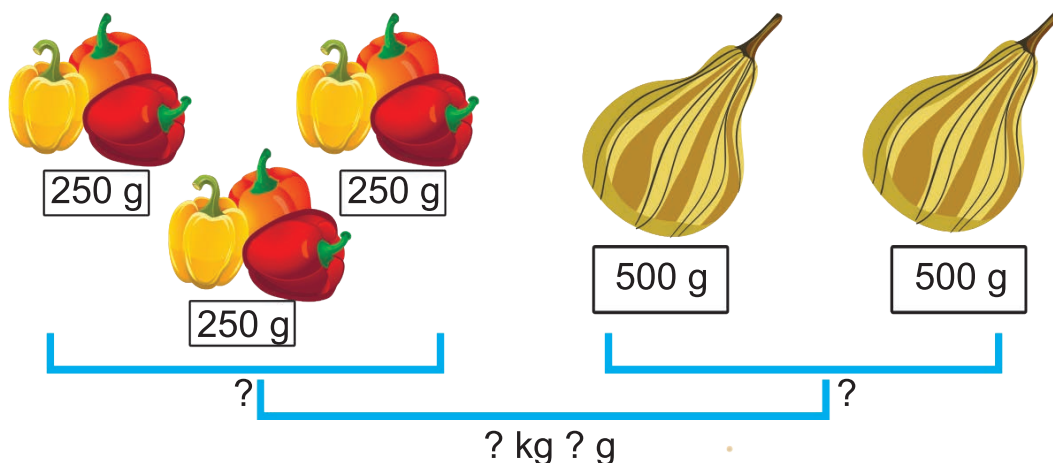
Ташкент – Нукус-900 km

Нукус менен Бухара шаарларынын арасындагы айырмачылык канча километр?

5. Саида чоң энесиникине жөө жана машинада барып келүүгө убакыт сарптады. Ал кайтканда барганга караганда канча эсе аз убакыт сарптады. Саида чоң энесиникине барганга чейин канча жолу бурулган?

6. Кабак жана балгар калемпиринин биргеликтеги массасы канча?

7-БӨЛҮМ

ТУЮНТМАЛАР

$$25 \times 3 + 180$$

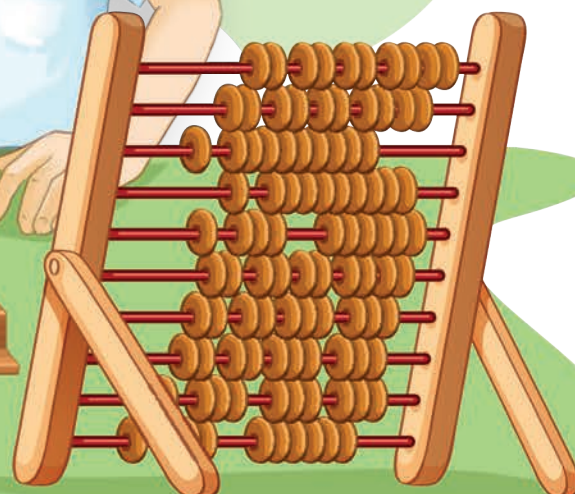
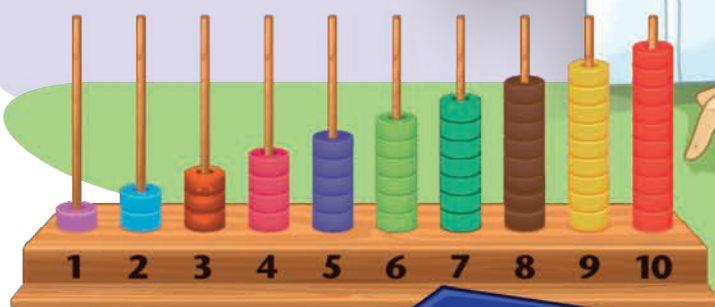
$$763 \div 7 = 102$$

$$+ ? \quad 801 - 49 =$$

?

=

1

7-бөлүм.
1-сабак

Амалдарды аткаруу тартиби

1. Кандай арифметикалык амалдарды билесиң?

$$561 + 254$$

$$636 - 124$$

$$245 \times 2$$

$$749 \div 7$$

Туюнтмада канча арифметикалык амал катышты:

$$215 + 502 - 685$$

$$102 \times 8 \div 4$$

Дагы ушундай туюнтма түзө аласыңбы?

2. Туюнтмалардын маанисин табабыз. Туюнтмаларда кандай амалдар катышкан?

$$256 + 157$$

$$427 + 100 + 243$$

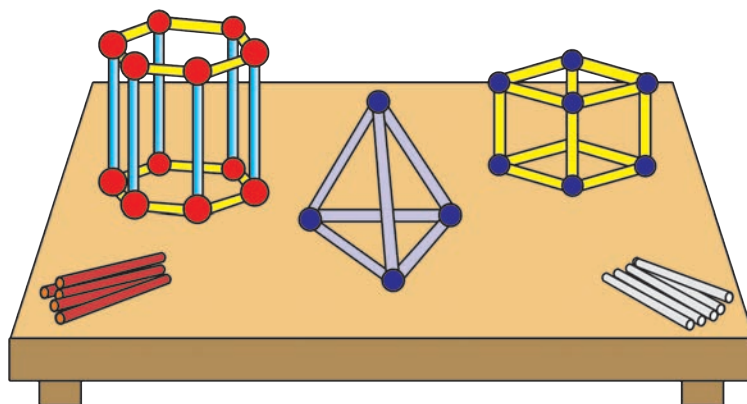
$$300 + 420 + 133 + 145$$

$$214 \times 3$$

$$114 \times 3 \times 2$$

$$231 \times 2 \times 1 \times 2$$

3. Таякчалар жана пластилиндин жардамында жасайбыз. 150 таякча болсо, экинчи фигурадан канча жасоо мумкүн? Үчүнчү фигураданчы?

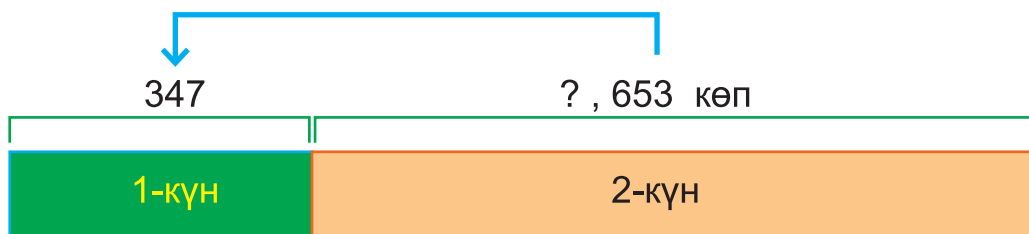

4. Бош чакмактарга туура келген сандарды табабыз.

$$420 + 290 + 158 = 420 + \boxed{} + 290 \quad 816 - 419 - 176 = 569 + 181 - \boxed{}$$

$$110 \times 4 \times 2 = 110 \times \boxed{} \quad 728 \div 8 \times \boxed{} = 900 \div 9 \times 0$$

5. Табият музейин куруу үчүн 2-күнү канча экспонат келтирилген?

6. Туюнтмалардын маанилерин табабыз.

$$613 - 420$$

$$860 - 410 - 342$$

$$904 - 311 - 542 - 42$$

$$414 \div 2$$

$$726 \div 3 \div 2$$

$$968 \div 1 \div 4 \div 2$$

7-бөлүм.
2-сабак

Амалдарды аткаруу тартиби

1. Туюнтмадагы амалдар тартибин айтабыз жана маанисин табабыз.

$$\begin{array}{l} \textcircled{2} \quad \textcircled{1} \\ 452 + 124 \times 3 \\ 351 - 632 \div 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \textcircled{1} \quad \textcircled{3} \quad \textcircled{2} \\ 275 \div 5 + 156 \times 6 \\ 758 + 556 \div 4 - 318 \end{array}$$

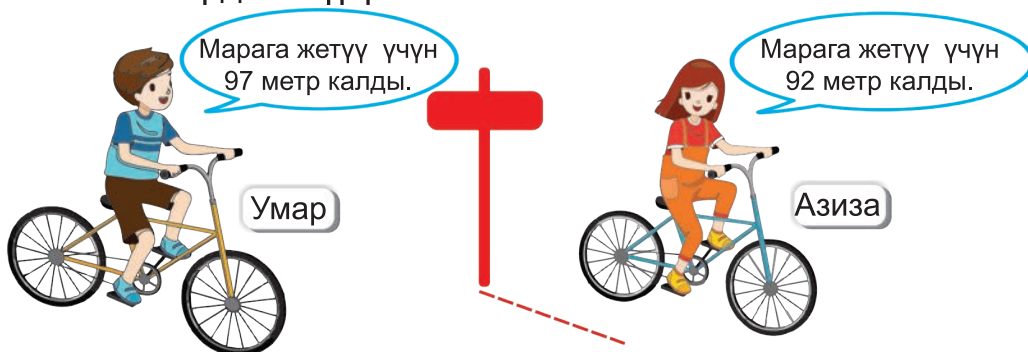
2. Спорт марафону катышуучулары жөнүндөгү маалымат негизинде туюнтмалар түзөбүз жана чыгарабыз.

	Январь	Февраль	Март
Балдар	?	340	227
Чоңдор	150	?	773
Баары	280	900	?

3. Эсептейбиз.

$$738 \div 6 \times 7 \quad 3 \times 219 + 343 \quad 720 \div 6 + 968 \div 8 \quad 246 \times 4 - 264 \times 2$$

4. Жалпы жолдун узундугу 1000 метр болсо, Умар жана Азиза канча метрден жүрүшкөн?

5. Беш стаканга кофе, какао же сүт куюлган. Кофе какаодон эки эсе көп. Эгерде үч стаканга бирдей ичимдик куюлбаган болсо, кайсы стаканда какао бар?

6. Сумманы табабыз

$$\begin{array}{r} 379 \\ 217 \\ + 199 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 374 \\ 236 \\ + 262 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 226 \\ 287 \\ + 298 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 249 \\ 157 \\ + 121 \\ \hline \end{array}$$

7. 12 операция бөлмөсү бар. Ар бир операция бөлмөсүнө 5 дарыгер жана 7 медайым керек. Бардык операция бөлмөсү үчүн жалпы канча медицина кызматкери керек болот?

7-бөлүм.
3-сабак

Амалдарды аткаруу тартиби

1. Кашалуу туюнтмаларда амалдар тартиби кандай аткарылат? Туюнтмалардын маанисин салыштырабыз.

$$200 + (60 \times 3) \quad (200 + 60) \times 3 \quad (400 - 0) \times 2 \quad 400 - (0 \times 2)$$

2. Амалдарды тартип менен аткарабыз.

$$\begin{array}{cc} 457 + 319 & 578 - 6 \\ 1000 - 560 & 187 \times 3 \\ 267 + 513 & 654 \div 3 \\ 56 \times 10 & 7 \times 8 \end{array}$$

3. Белгисиздерди табабыз.

$$\begin{array}{r} 584 \\ - 48 \triangle \\ \hline 95 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 438 \\ - 26 \triangle \\ \hline \blacksquare 69 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 918 \\ - 80 \triangle \\ \hline \blacksquare 17 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 631 \\ - 2 \triangle \triangle \\ \hline 3 \blacksquare 8 \end{array}$$

4. Сүрөттөрдүн айырмасы эмнеде? Фигуралар кандай аракетте? Кайсы биринде геометриялык фигура көп?

5. 5 даана 1 саны жана арифметикалык фигуралардан пайдаланып 100 санын пайда кыла аласыңбы?

6. Ар биринде 23 тен суроо болгон 4 жолу викторина өткөрүлдү. Ар бир суроого жооп берүү үчүн 2 минут убакыт ажыратылды. Викторинаны өткөрүү үчүн баары канча убакыт сарыпталган?

7. Бош чакмактарга ылайык сандарды табабыз.

$$\square + 569 - 259 = 69 - 42 + 359$$

$$968 - \square \times 968 > 900 \times 1 \div \square$$

7-бөлүм.
4-сабак

Амалдарды аткаруу тартиби

1. Туюнтманын маанисин салыштырабыз жана түшүндүрөбүз.

$$128 + 205 \times 3$$

$$748 \div 4 - 3$$

$$726 \div 6 + 313 \times 2 - 541$$

$$(128 + 205) \times 3$$

$$748 \div (4 - 3)$$

$$726 \div 6 + (313 \times 2 - 541)$$

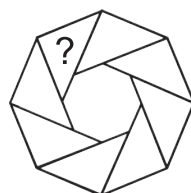
2. Бош чакмактарга ылайык сандарды табабыз.

$$241 + 356 + \square = 941$$

$$1000 = \square + 492 \div 4$$

$$505 = \square \div 4 + 404$$

3. Бул фигура бир жолу толук айланып чыкса, суроо белгисинин ордундагы үч бурчтук кандай түстө болот?

4. 100 литрлүү идишти чака жана желим идиштен пайдаланып толтурабыз. Анда идиштерден канча жолу пайдаланабыз? Сен канчанчы урунушта толтурдуң?

5 L

10 L

100 L

5. Белгисиз сандарды табабыз.

$$\begin{array}{r} 2\blacktriangle \\ \times 3 \\ \hline 732 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26\blacktriangle \\ - 136 \\ \hline 1\blacksquare3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20\blacktriangle \\ - 184 \\ \hline \blacksquare6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \blacktriangle\blacktriangle\blacktriangle \\ - \quad 7 \\ \hline 4\blacksquare7 \end{array}$$

6. Үлгүнүн негизинде эсептейбиз.

Үлгү: $341 + 526 - 478 = 867 - 478 = 389$.

	$+ 526$	$- 478$
341		
296		
415		

	$- 288$	$+ 321$
934		
295		
861		

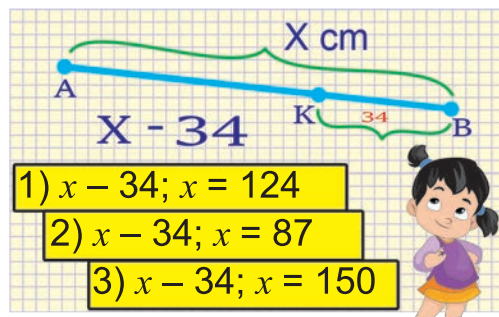
7-бөлүм.
5-сабак

Тамгалуу туюнтмалар

1. Туюнтмаларды окуйбуз.

$$y - 25 \quad a - 139 \quad 487 + b \quad 1000 \div x \quad 278 - d$$

2.

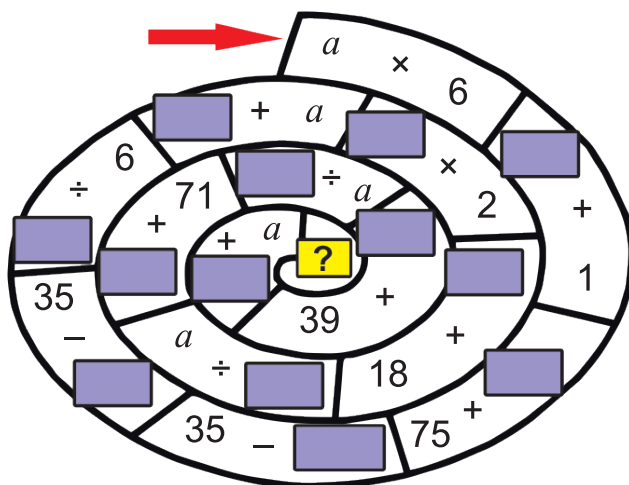

$d = 5$ болсо, $18 + d = ? \rightarrow$ тамгалуу туюнтма
 $18 + 5 = 23 \rightarrow$ сандуу туюнтма

3. Туюнтмалардын маанисин табабыз. Мында $a = 9, b = 63, c = 59, d = 3$.

$$\begin{array}{cccc} 315 - a & 821 + c & 423 \div a & 345 + b \\ 937 - b & 293 \times d & 134 + c & 78 \div d \end{array}$$

4. Эгерде $a = 4$ болсо, белгисиз санды аныктайбыз.

5. Жадыбалды толтурабыз.

d	24	36	114	72	84	102
$d \times 6$						
$d \div 6$						

6. $x = 8, y = 7$ болсо, туюнтманын маанисин табабыз.

$$\begin{array}{ccc} x + 123 + 89 & 700 \div y - 59 & 1000 - 48 + y \\ 248 \div x + 88 & 159 + x & 56 \times 5 \div y \end{array}$$

7-бөлүм.
6-сабак

Тамгалуу туюнтмалар

1. Тамгалуу туюнтманын мааниси кандай табылган?

$$\begin{aligned} a + b &= ? \\ a &= 627 \quad b = 159 \\ 627 + 159 &= ? \end{aligned}$$

Эгерде $a = 12$, $d = 45$, $c = 100$, $m = 77$ болсо, тамгалуу туюнтманын маанисин табабыз.

$$\begin{aligned} a + b &= ? & c - m &= ? \\ c - a &= ? & m - d &= ? \end{aligned}$$

2. Эгерде $k = 70$, $d = 7$ болсо, туюнтмалардын маанисин табабыз жана салыштырабыз.

$$\begin{aligned} 20 + d + k &\square 83 - k - d & k + d - 58 &\square 65 + k - d \\ k - 30 + d &\square k + 48 \times d \end{aligned}$$

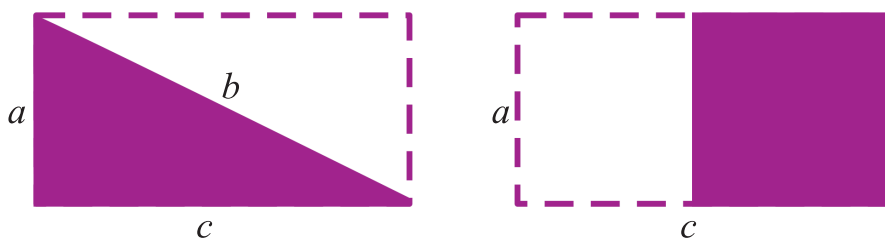
3. Бош чакмактарды толтурабыз. $k = 125$, $m = 5$.

$$\begin{aligned} &\boxed{k} + \boxed{m} & \boxed{k} - \boxed{m} & \boxed{k} \times \boxed{m} & \boxed{k} \div \boxed{m} & \boxed{k} \div \boxed{m} + \boxed{k} & \boxed{k} \times \boxed{m} - \boxed{k} \\ &\square & \square & \square & \square & \square & \square \end{aligned}$$

4. a , b жана c га туура келген сандарды аныктайбыз.

30	-	b	=	a
+		+		+
c	-	a	=	150
=		=		=
190	-	30	=	c

5. Эгерде $a = 6$ см, $b = 10$ см, $c = 8$ см болсо, Фигуралардын периметри эмнеге барабар?

6. Туюнтманын маанисин таап, жадыбалды толтурабыз.

a	6	1	2	3	4	5
$150 \div a$	●	●	●	●	●	●
$a \times 150$	●	●	●	●	●	●

7-бөлүм.
7-сабак

Теңдемелер

1. Белгисиз кошулуучу кандай табылган?

$x + 560 = 700$

белгисиз кошулуучу "x + 560" сумма

$$x + 560 = 700$$

$$x = 700 - 560$$

$$x = 140$$

$$140 + 560 = 700$$

$$700 = 700$$

$$x + 480 = 940$$

$$x + 540 = 1000$$

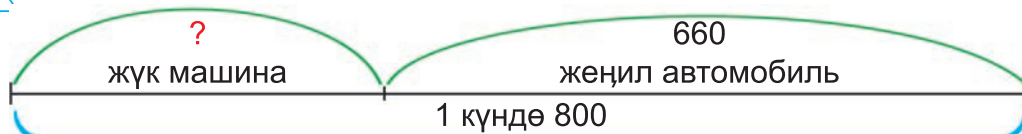
$$628 + x = 846$$

$$317 + x = 788$$

$$477 + x = 600$$

$$x + 605 = 900$$

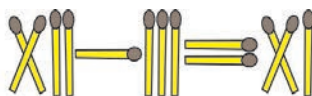
2. Бензин куйуучу жайда канча жүк машинасына бензин куюлат?

3. Кошулуучуларды теңдеме түзүп чыгарабыз.

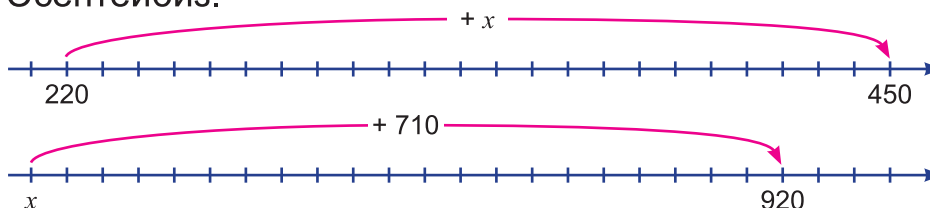
Кошулуучу	кошулуучу	сумма	Кошулуучу	кошулуучу	сумма
?	803	947	521	?	602

4. Бир таякчанын ордун алмаштырайлы, натыйжада барабардык туура болсун.

5. Дүкөндө 150 таңакта өрүк шербети, өрүк шербетинин жарымына барабар алма шербеті, алма шербетинен 3 эсе көп какта шабдалы шербети келтирилди. Дүкөнгө жалпы канча шербет келтирилген?

6. Эсептейбиз.

7. Теңдемелер түзүп эсептейбиз:

а) 125 санына x саны кошулса, 614 саны пайда болот;

б) x санына 389 саны кошулса, 700 саны пайда болот;

д) x саны жана 544 санынын суммасы 1000 санына барабар.

7-бөлүм.
8-сабак

Теңдемелер

1. Теңдеменин чыгарылышын эстеп калабыз.

$$x - 240 = 115$$

белгисиз кемитүүчү

" $x - 240$ " айырма

$$\begin{aligned} x - 240 &= 115 \\ x &= 115 + 240 \\ x &= 355 \\ \hline 355 - 240 &= 115 \\ 115 &= 115 \end{aligned}$$

2. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$x - 130 = 128$$

$$x - 346 = 614$$

$$x - 522 = 441$$

$$x - 297 = 364$$

$$x - 185 = 784$$

$$x - 428 = 572$$

3. Улуттук кол өнөрчүлүк көргөзмөсүндө канча карапачылык буюму көрсөтүлгөн?

Зергерлик буюмдары	Карапачылык буюмдары	Кештечилик буюмдары
350 даана	?	346 даана
		
Баары 1000 даана		

4. Салиха түз сызыкка 5 кызыл чекит белгиледи. Ал кызыл чекиттин ортосундагы ар бир боштукка көк чекит, кызыл жана көк чекиттин ортосундагы ар боштукка жашыл чекит койду. Салиха жалпы канча чекит койду? Түрдүү түстөгү чекиттердин удаалаштыгын дептериңде көрсөт.

5. Эсептейбиз.

Бир жыл 12 ай, жарым жыл канча айга барабар? Чейрек жылчы? Апрель айынын жарымы, үчтөн бир бөлүгү канча күн? Бир жыл канча апта? Бир апта канча саат?

6. Жаңы курулган көп кабаттуу имаратта 4 кирүү жолу бар. Жалпы 152 батир бар. Эгерде ар бир кабатта 8 ден батир болсо, имарат канча кабаттуу?

7-бөлүм.
9-сабак

Теңдемелер

1. Теңдеме кандай чыгарылган?

$$690 - x = 230$$

Кемүүчү: 690
Белгисиз: x
"690 - x " айырма: 230

$$690 - x = 230$$

$$x = 690 - 230$$

$$x = 460$$

$$690 - 460 = 230$$

$$230 = 230$$

$$560 - x = 340$$

$$426 - x = 241$$

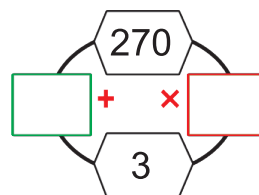
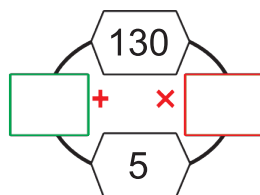
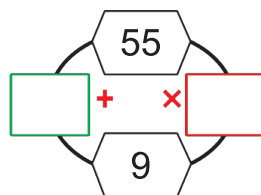
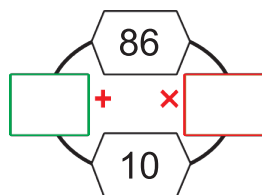
$$980 - x = 400$$

$$1000 - x = 806$$

$$700 - x = 220$$

$$383 - x = 263$$

2. Амалдарды аткарабыз жана натыйжаны салыштырабыз.

3. Белгисиз сандарды аныктайбыз.

Кемүүчү	Кемитүүчү	Айырма	Кемүүчү	Кемитүүчү	Айырма
?	565	277	750	?	180

4. Эсептейбиз.

$$\text{Apple} + \text{Orange} = 9$$

$$\text{Lemon} \times \text{Apple} = 10$$

$$\text{Orange} - \text{Lemon} = 2$$

$$2 \times \text{Apple} + \text{Lemon} \times 4 - \text{Orange} \div 2$$

5. Мектеп окуучулары ортосунда өткөрүлгөн футбол мелдешинде жалпы 320 команда катышты. Эгерде финал баскычынан өткөн командалар жалпы командалардын 4 төн бир бөлүгүн түзсө, мелдештин кийинки баскычында канча команда катышат?

6. Маселени теңдеме түзүп чыгарабыз.

Таттуу даярдоо үчүн жалпы 950 g азык иштетилди. Ун, сары май, кум шекердин биргеликтеги салмагы 830 грамм болсо, иштетилген каймактын салмагы канча?

7-бөлүм.
10-сабак

Теңдемелер

1. Эстейбиз.

$$\begin{aligned} x \times 4 &= 140 \\ x &= 140 \div 4 \\ x &= 35 \\ \hline 35 \times 4 &= 140 \\ 140 &= 140 \end{aligned}$$

$$x \times 4 = 140$$

белгисиз көбөйтүүчү көбөйтүүчү

2. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$x \times 9 = 630$$

$$a \times 12 = 36$$

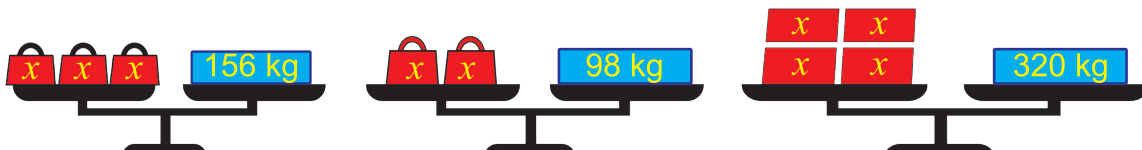
$$6 \times a = 540$$

$$7 \times y = 147$$

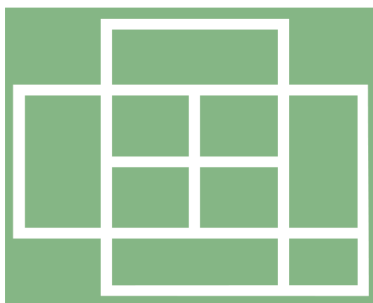
$$10 \times y = 1000$$

$$x \times 19 = 76$$

3. Белгисиздерди табабыз.

4. Квадраттар санын аныктайбыз.

5. Маселеге ылайык теңдеме түзөбүз.

Саякат үчүн 3 автобуста жалпы 135 окуучу Самарканд шаарына барды. Ар бир автобуста канча окуучу болгон?

6. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$4 \times a = 484$$

$$7 \times x = 168$$

$$12 \times y = 96$$

$$y \times 5 = 350$$

$$x \times 8 = 168$$

$$16 \times a = 64$$

6. Белгисиздерди табабыз.

$$\begin{array}{r} 323 \\ + 117 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 738 \\ + 125 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 565 \\ + 435 \\ \hline \end{array}$$

7-бөлүм.
12-сабак

Теңдемелер

1. Бакыт бир сан ойлоду. Аны 7 ге көбөйтүп 25 ти кошсо, 900 болот. Бакыт кайсы санды ойлогон?

2. Белгисиз бөлүүчү кандай табылган?

$$900 \div x = 9$$

$$\begin{array}{l} 500 \div x = 100 \\ x = 500 \div 100 \\ x = 5 \\ 500 \div 5 = 100 \\ 100 = 100 \end{array}$$

$$600 \div x = 100$$

$$500 \div x = 100$$

тийинди
бөлүнүүчү
бөлүүчү

$$200 \div x = 2$$

3. Китепканага алып келинген 900 көркөм китеп бир канча текчеге 100 дөн кылып жайланды. Текчелер саны канча? Теңдеме түзүп чыгарабыз.

4. Бөлүүчүнү табабыз.

$$800 \div x = 8$$

$$84 \div x = 14$$

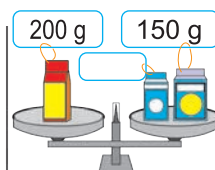
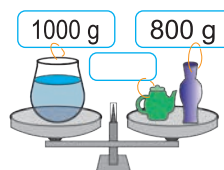
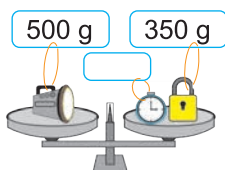
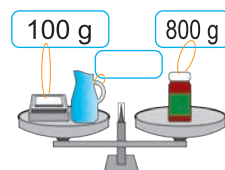
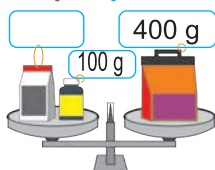
$$96 \div x = 6$$

$$100 \div x = 1$$

$$78 \div x = 13$$

$$90 \div x = 10$$

5. Нерселердин массасы канча?

6. Жамила 12 досуна кат жөнөтүүнү чечти. Каттардын жарымы 1 беттүү, калганы 2 беттүү. Жамилага жалпы канча бет кагаз керек болот?

7. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$88 \div x = 11$$

$$200 \div x = 10$$

$$72 \div x = 6$$

$$500 \div y = 5$$

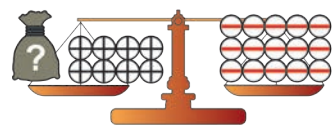
$$69 \div x = 3$$

$$300 \div x = 100$$

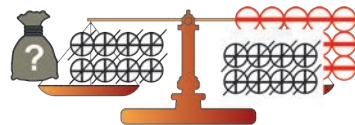
7-бөлүм.
13-сабак

Теңдемелер

1. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$x + 80 = 150$$

$$x = 150 - 80$$

$$x = 70$$

$$x + 125 = 400 \quad 342 + x = 650 \quad 630 + y = 1000 \quad 1000 + x = 1000$$

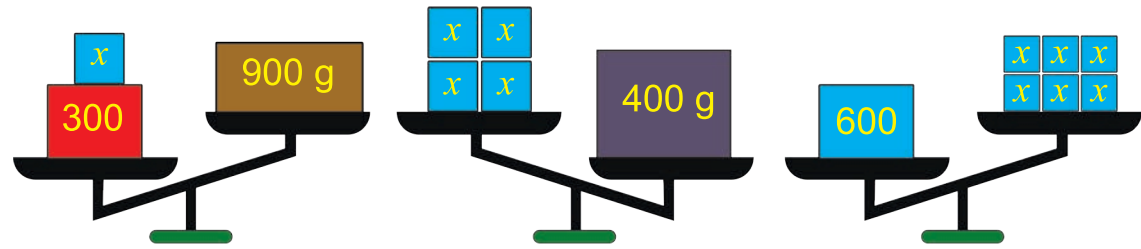
2. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$690 - x = 230 \quad d \div 9 = 53 \quad 595 \div x = 7 \quad y + 560 = 700$$

3. Белгисиздерди табабыз.

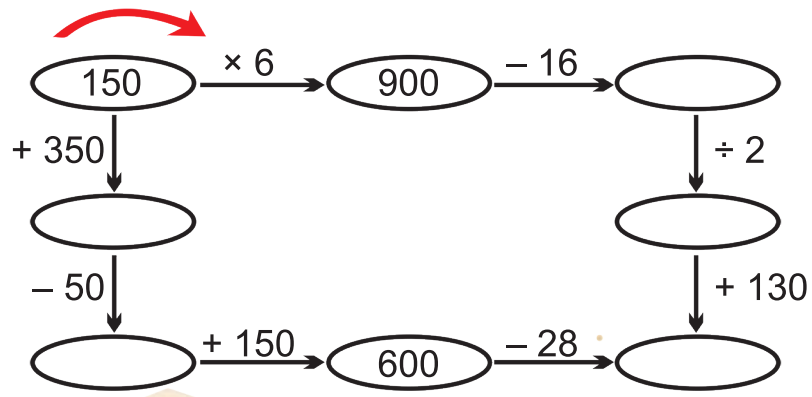
$$\frac{1}{12} + x = \frac{7}{12} \quad \frac{7}{9} - x = \frac{2}{9} \quad \frac{10}{11} - x = \frac{6}{11}$$

4. Белгисиз салмакты табабыз?

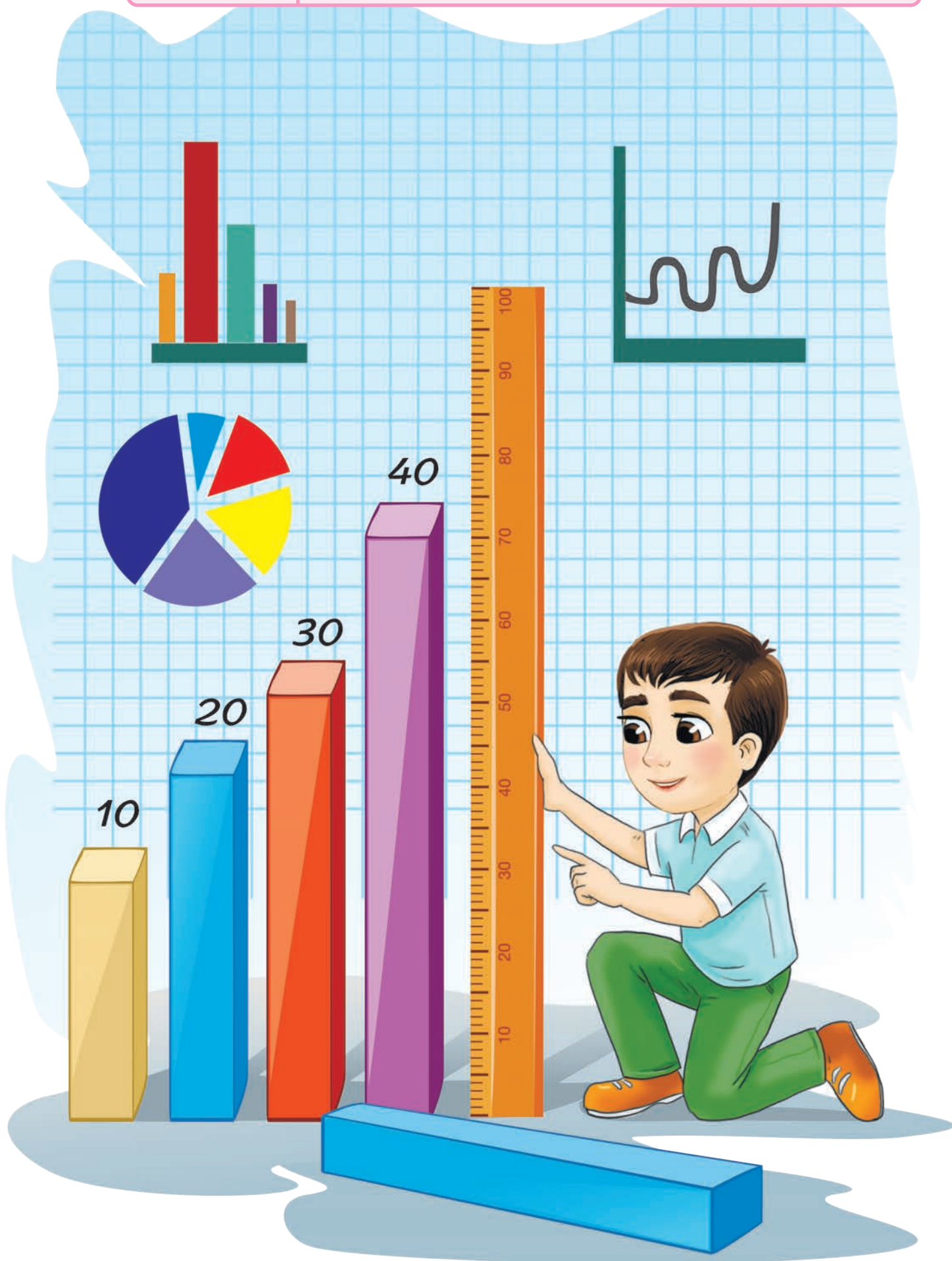
5. Кампада 900 kg күрүч 100 kg дан бир канча дүкөндөргө жөнөтүлдү. Эгерде күрүчтөр 2 ден капта таркатылган болсо, ар бир капта канча килограммдан күрүч бар? Бардык күрүчтөр канча капка салынган?

6. Эсептейбиз.

8-БӨЛҮМ

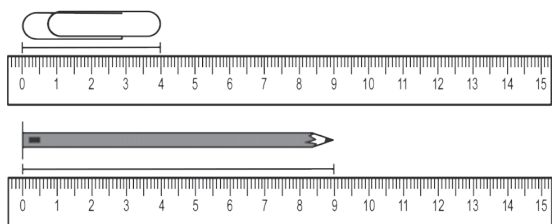
МААЛЫМАТТАР МЕНЕН ИШТӨӨ

8-бөлүм. 1-сабак

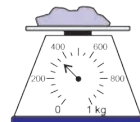
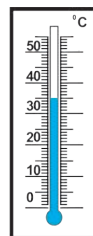
Шкалалар

1. Нерселердин узундугун аныктайбыз.

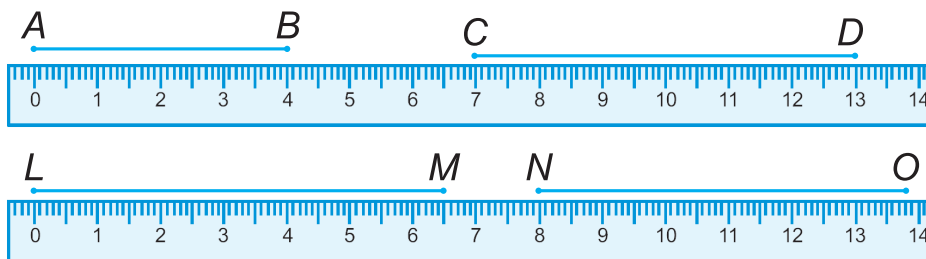

Сызгычтагы сызыктар жана сандар биригип шкаланы түзөт.

Мындай шкалаларды дагы каерде учраткансың?

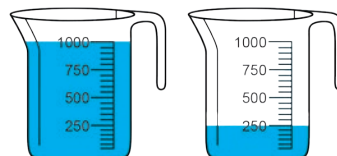

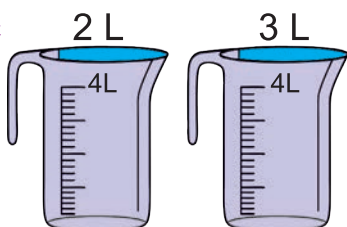
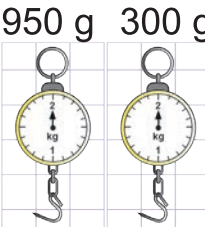
2. Кесиндилердин узундугу канча сантиметр? Аларды миллиметрде туюнтабыз.

3. 290 g шекер салынган банканын массасы 320 g. Садык идиштен азыраак шекер иштеткенден кийин, банканын жалпы массасы 200 g болду. Идиште калган шекердин массасы канча грамм? Чыгарууну шкала жардамында түшүндүрөбүз.

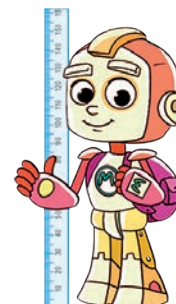
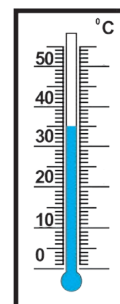
4. Идиштерди шкалаларга карап сыйымдуулугун табабыз. Биринчи идиштеги суу экинчи идиштеги суудан канчага көп?

5.

Идиштер жана таразалардан пайдаланып ченөөлөрдү белгилейбиз.

6. Ченөө аспаптары кайсы санды көрсөтүп жатат? Алардан эмнелерди ченөөдө пайдаланабыз?

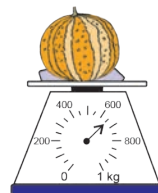
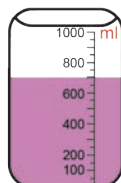

8-бөлүм.
2-сабак

Шкалалар

1. Ар бир аспаптын бир бөлүнүүсүнүн мааниси эмнеге барабар?

Өлчөнүп жаткан чоңдуктардын маанисин табабыз.

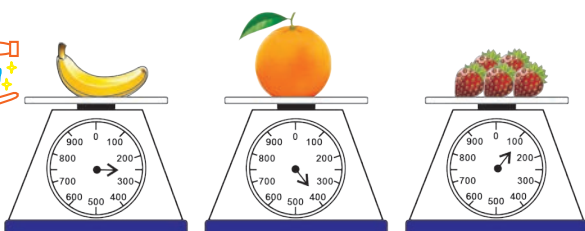

2. Сызгычтын сүрөтүн сызабыз жана анда берилген ченөөлөрдү белгилейбиз.

8 cm 3 mm 12 cm 9 cm 5 mm

3.

Өлчөнүп жаткан мөмөлөр канча грамм? Алардын жалпы массасы канча? Канча кулпунай бир апельсиндин массасына барабар?

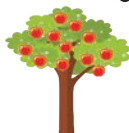
Канча банандын массасы кулпунайдын массасынан 5 эсе көп?

4.

Кайсы абал берилген температурага туура келет?

0° C

32° C

100° C

20° C

5.

Шкалалардын бир бөлүнмөсүнүн маанисин аныкта.

6.

Спидометр кандай ченөөнү көрсөтүүдө? Алар кандай абалда?

7.

$$725 + 90 \div 15$$

$$1000 - 84 \times 6$$

$$(972 - 482) \div 7$$

$$6 \times (683 - 579)$$

$$280 \div 4 + 142 \times 4$$

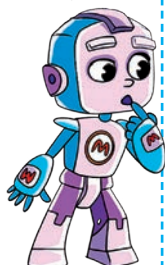
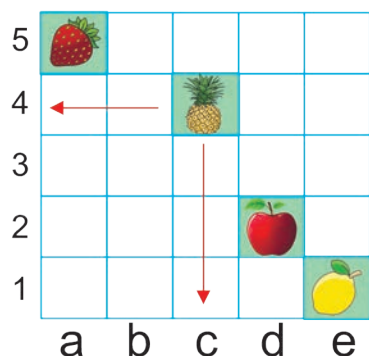
$$178 \times 4 + 720 \div 6$$

8-бөлүм.
3-сабак

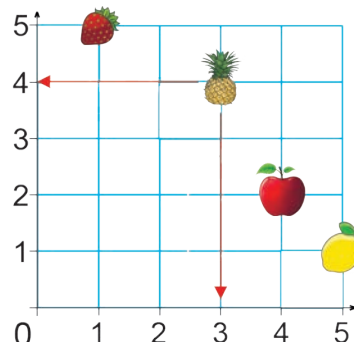
Координата бурчу

1. Ананастын ордун аныктайбыз. Калган мөмөлөр кайсы чакмактарда жайгашкан?

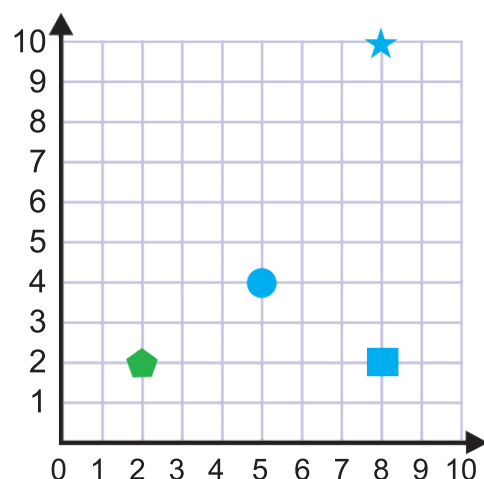
Берилген жадыбалдын ченөөлөрүн каалаганча алып, катар жана мамыларды сандар жардамында белгилөө мүмкүн.

Пайда болгон фигураны **координаталар бурчу** деп аталат. Мисалы: кулпунай жайгашкан орун (3; 4). 3 – горизонталь шоола, 4 – вертикаль шоолада жайгашкан.

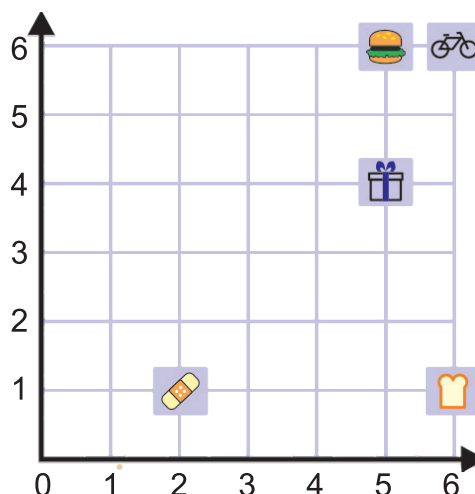
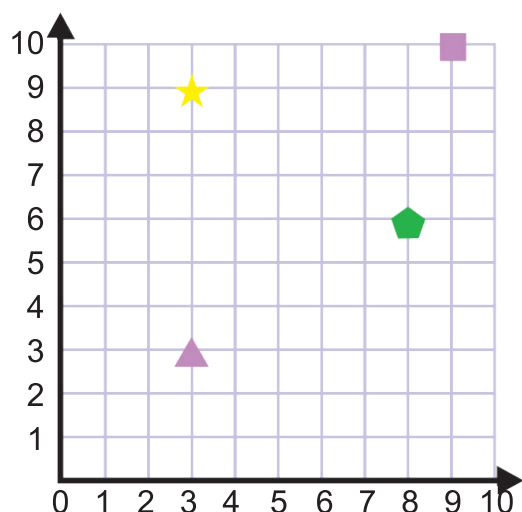

2. Фигуралардын координата бурчундагы жайгашуу ордун табамыз.

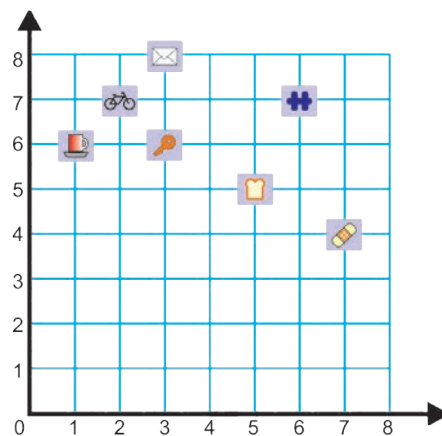
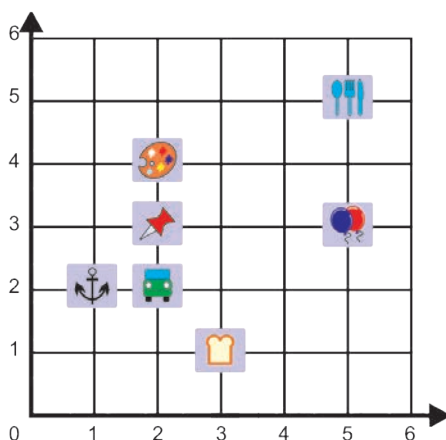

- ★ – фигура (__ ; __) чекитте жайгашкан.
- ★ – фигура (__ ; __) чекитте жайгашкан.
- – фигура (__ ; __) чекитте жайгашкан.
- – фигура (__ ; __) чекитте жайгашкан.

3. Координата бурчун сызабыз жана фигуралардын жайгашуу ордун белгилейбиз.

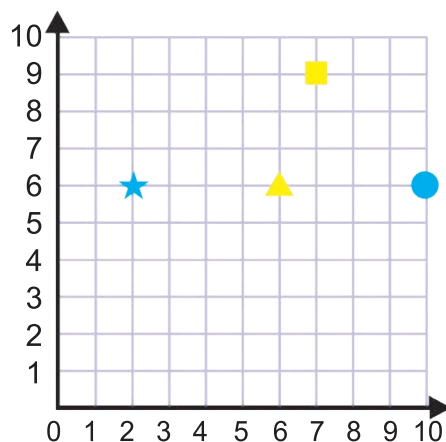
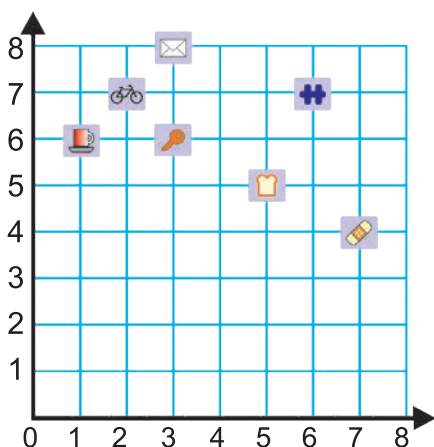

4. (3; 1), (2; 4), (5; 5), (6; 7), (1; 6), (3; 6), (7; 4) чекиттерде қайсы нерселер жайгашкан аныктайбыз.

5. Жыргал шашка тактасында оюн ойноп жатат. Анын шашка даанасы D5 чакмакта турат. Шашка даанасын G7 чакмакка сүрүү үчүн төмөндөгү аракеттерден кайсы бирин аткаруу керек?

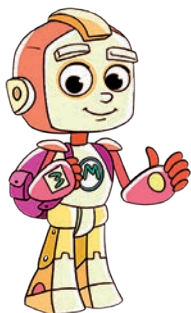
6. Координата бурчунда жайгашкан нерселердин ордун белгилейбиз.

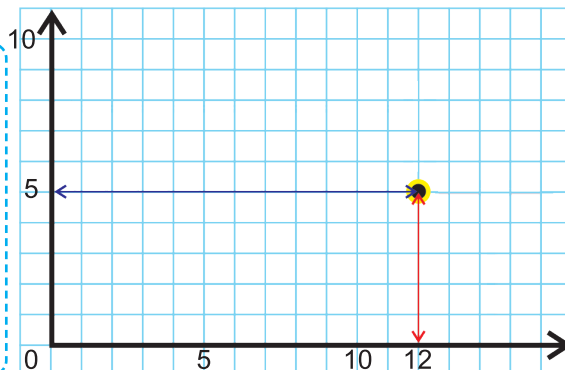
8-бөлүм. 4-сабак

Координата бурчу

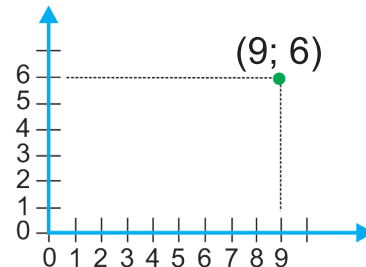
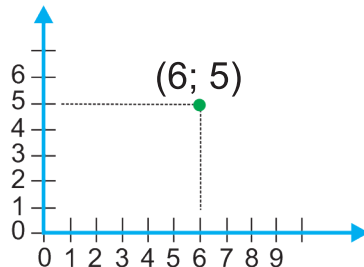
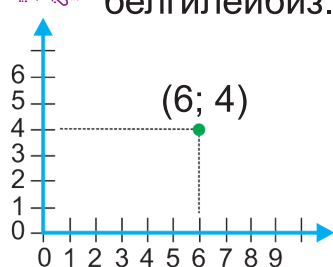
1. Координаталардан пайдаланып, чекитти каерде жайгашканын аныктайбыз.

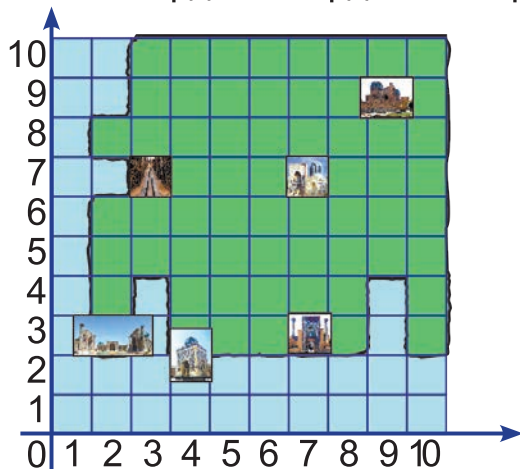
Координаталар ар дайым белгилүү бир тартипте жазылат:
(12; 5)
12 – гооризалталь аралык,
5 – вертикаль аралык.

2. Горизонталь жана вертикаль сызыктар жайгашган сандарды белгилейбиз.

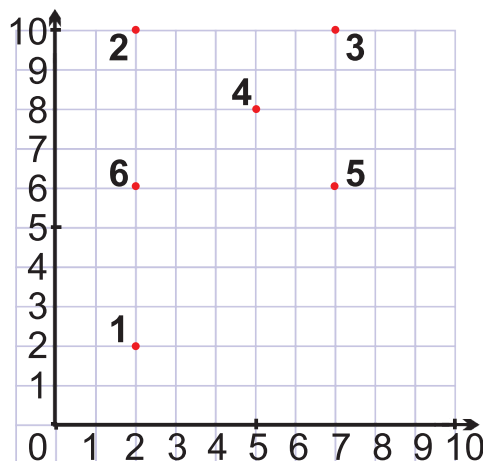

3. 1-сүрөттөгү тарыхый имараттар жана 2-сүрөттөгү жаныбарлардын координаталарын аныктайбыз.

4. Концерт сарайында 15 катар орун бар. Ар бир катардагы орундуктар 1 ден 24 кө чейин номерленген болсо, 9 саны жалпы канча жолу иштетилген?

5. Желекченин сүрөтүн координата бурчунда сызабыз.

6. Координата бурчун сызабыз, анда $(6; 1)$, $(6; 4)$, $(4; 6)$, $(2; 4)$, $(2; 1)$, $(6; 1)$ чекиттерди белгилейбиз жана удаалаш туташтырабыз. Кандай фигура пайда болду?

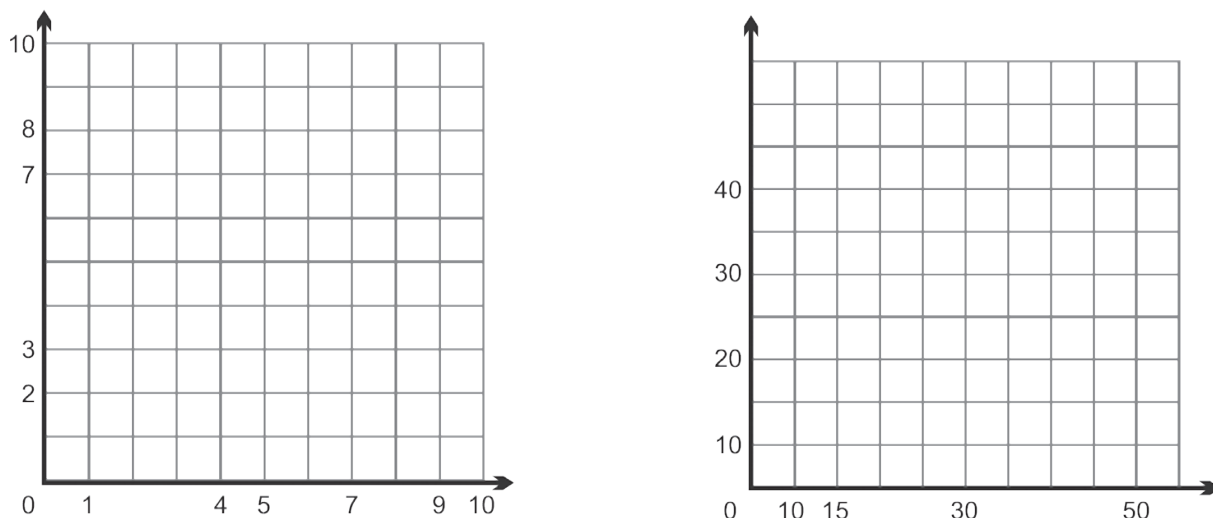
8-бөлүм.
5-сабак

Координата бурчу

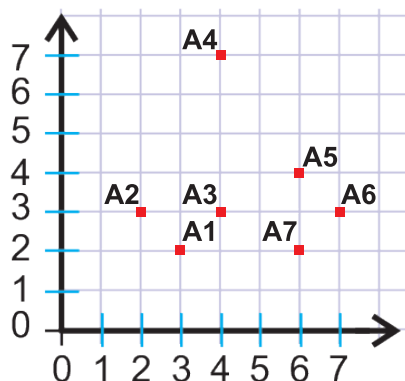
1. Үлгүнүн негизинде кызыл менен белгиленген даректеринин координаталарын белгилейбиз.

2. Координата бурчундагы шкалаларды иреттейбиз.

3. Чекиттерди туташтырабыз, алардын координаталарын белгилейбиз. Кандай фигура пайда болду?

Координаталар бурчундагы тамгаларды белгилейбиз.

A = (7; 5)

C = (3; 6)

E = (2; 2)

G = (9; 6)

I = (1; 4)

B = (7; 5)

D = (7; 5)

A = (7; 5)

Координаталарга ылайык сүрөттү танда.

(1; 3)

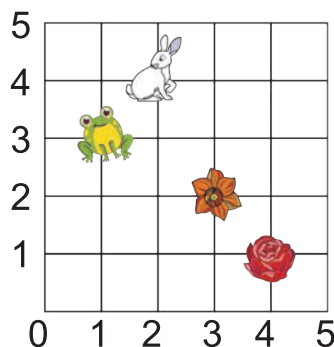
(4; 1)

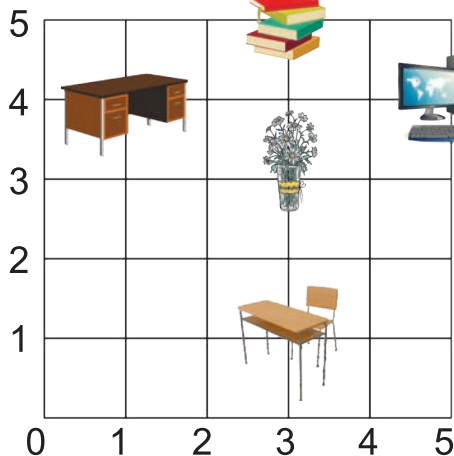
(2; 4)

(3; 2)

Үлгүгө карап улант.

1. (3; 1)

Парта

2. (3; 5)

3. (5; 4)

4. (1; 4)

5. (3; 3)

8-бөлүм. 6-сабак

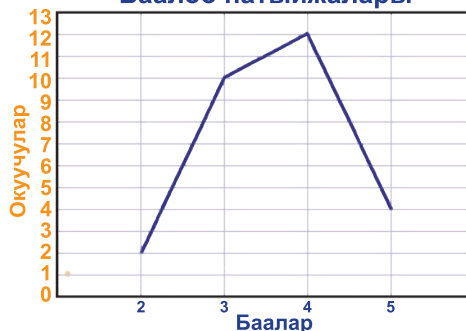
Диаграммалар

1. Текшерүү ишинин баалоо натыйжаларын координата бурчуна жайгаштырабыз.

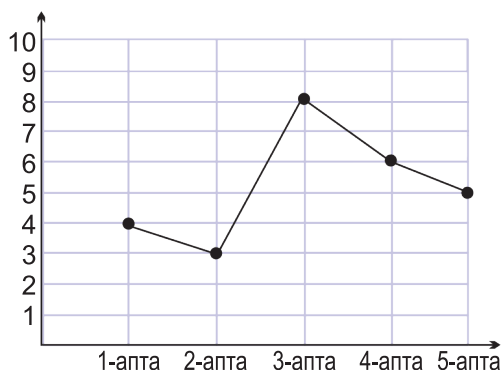
Баа	5	4	3	2
Саны	4	12	10	2

Ылайык чекиттерди координата бурчунда белгилеп, аларды удаалаштыкта туташтырганда сызыктуу диаграмма пайда болот.

Баалоо натыйжалары

2. Суроолорго жооп беребиз. Азизанын китепканадан 5 жума бою алган бардык китептеринин санын аныктайбыз.

- 4-аптада канча китеп алды?
- Азиза кайсы жумада 6 даана китеп алды?
- 2-жумага караганда 1-жумада канчага көп китеп китеп алынды?
- Азиза кайсы жумада эң көп китеп алды?
- Азиза кайсы жумада эң аз китеп алды?

3. Алым 5 күн бою алма пирогу соодасынын диаграммасын түздү. Суроолорго жооп беребиз.

- Алым 2-күнү канча даана алма пирогун сатты?
- Кайсы күнү ал 6 пирог сатты?
- Кайсы күнү ал эң көп пирог саткан?

				
				
				
				
1-күн	2-күн	3-күн	4-күн	5-күн

4. 1 литрлик жана 3 литрлик идиштерге 50 литр сүттү толтуруу үчүн эң көп 3 литрлик идиш керек?

Айлар	Машыгуулар саны
Январь	8
Февраль	7
Март	6
Февраль	10
Май	5

Лола 5 ай бою балет машыгуулар саныны жазды. Берилген маалыматтардан пайдаланып, сызыктуу диаграмма сызабыз.

6. Үй-бүлө мүчөлөрүндүн жашын сызыктуу диаграммада туюнт.

8-бөлүм. 7-сабак

Диаграммалар

1. Окуучулардын бойлорун салыштырабыз.

Суроолорго жооп беребиз.

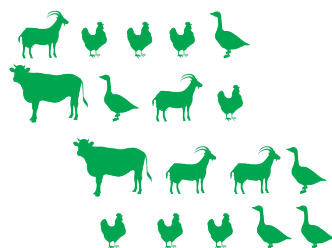
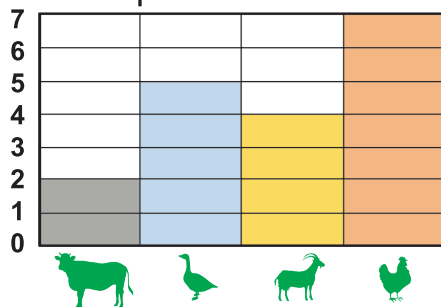
- Кимдин бою эң узун?
- Кимдин бою эң кыска?
- Аббардын бою кимден бийик, кимден кыска?
- Кимдин бою Шерзаттан кыска, Аббардан бийик?
- Шерзад менен Асиланын бою канчага айырмаланат?

Бул мамылуу диаграмма

2. Мамылуу диаграммадан пайдаланып, суроолорго жооп беребиз.

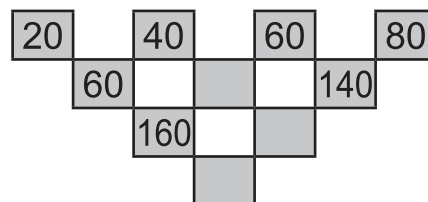
- Канча өрдөк бар?
- Кайсы жаныбар эң көп?
- Тооктор өрдөктөрдөн канчага айырмаланат?
- Кайсы жаныбар эң аз?
- Ар бир жаныбардын санын аныкта жана диаграммадагы маалыматтар менен салыштыр.

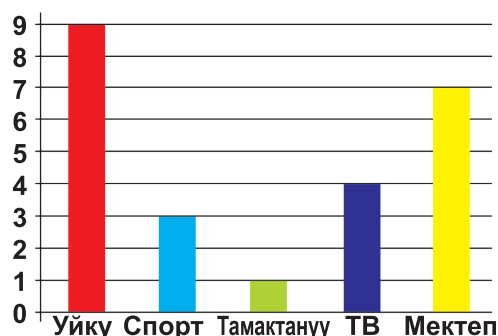
3. 140 киши ортосунда «Эң жакшы виджеттер кайсы?» деген анкета өткөрүлдү. Берилген маалыматтар негизинде диаграмма түзөбүз.

	Котормо виджети	Аба-ырайы виджети	Фото виджети	Навигатор виджети	Календарь виджети
Кишилер	35	30	10	40	25

4. Бош чакмактардагы сандарды аныктайбыз.

5. Азамат 24 убактысын эмнелерге сарптаганын мамылуу диаграммада туюнтту.

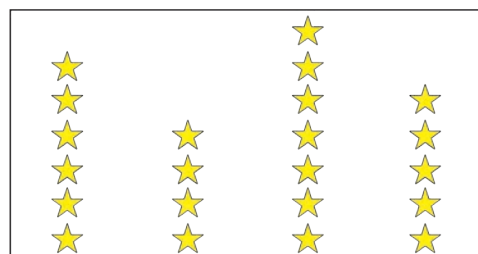

- Ал эң көп убактысын эмнеге короткон?
- Эң аз убактысын эмнеге коротту? Ал телевизор көрүүгө караганда канча саатка көп мектепте болгон?

6. Бир топ балдар өздөрү жактырган музыка аспабына добуш беришти.

Диаграммадан пайдаланып, суроолорго жооп беребиз.

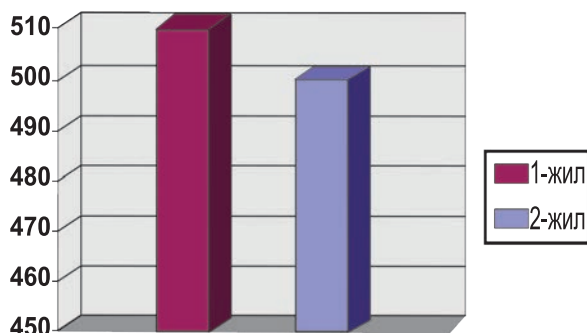
- Кайсы аспап эң көп добуш алды?
- Кайсы аспап беш добуш алды?
- Гитара алган добуш саны домбурадан канчага көп?
- Пианина жана най канча добушга ээ? Алар барабарбы?

8-бөлүм.
8-сабак

Диаграммалар

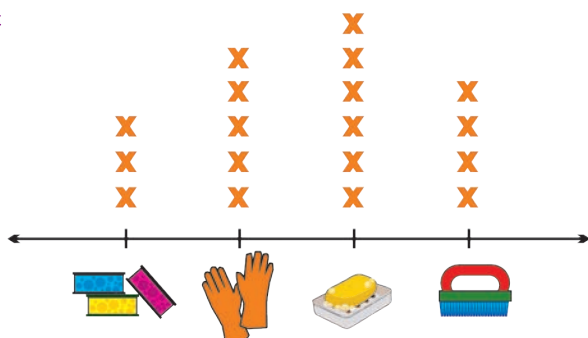
1. Диаграммада эки жылда сатылган унаалар жөнүндө маалымат берилген. Мадина диаграммага карап мындай деди: «1-жылга караганда 2-жылда сатылган унаалар саны кескин жогорулаган». Мадина туура чечим чыгардыбы? Эмне үчүн?

2. Маалыматтардан пайдаланып, сызыктуу график түзөбүз.

5	9	8	8
			

3.

Буюмдардын санын аныктап, мамычалуу диаграммасында туюнтабыз.

4.

Белгисиз сандарды аныктайбыз.

$$\boxed{10} + \boxed{} - \boxed{20} = 40$$

$$\boxed{} \times \boxed{} \times \boxed{} = 42$$

$$\boxed{} \div \boxed{4} \times \boxed{} = 42$$

$$\boxed{60} \times \boxed{} - \boxed{3} = 297$$

$$\boxed{60} \times \boxed{} = 840$$

$$\boxed{60} \times \boxed{40} = 840$$

5.

Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\frac{6}{7} - \frac{5}{7} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\frac{10}{10} - \frac{\boxed{}}{10} = \frac{3}{10}$$

$$\frac{8}{9} - \frac{\boxed{}}{9} = \frac{4}{9}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{6}{12} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\frac{\boxed{}}{\boxed{}} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11}$$

$$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

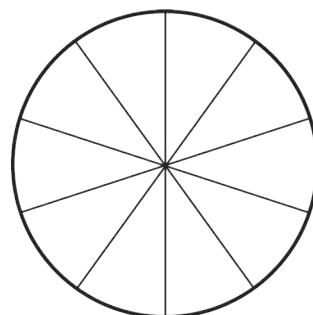
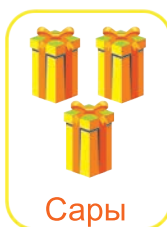
6.

Сатуучу бир күндө 10 kg картошка, 5 kg пияз, 8 kg сабиз, 2 kg кызылча сатты. Берилген маалыматтарды сызыктуу диаграммада туюнтабыз.

8-бөлүм.
9-сабак

Маалыматтарды түрдүү көрүнүштөрдө туюнтуу

1. Белектер канча түстө? Белектердин санына жана түсүнө карап диаграмманы боёйбуз.

- 2.

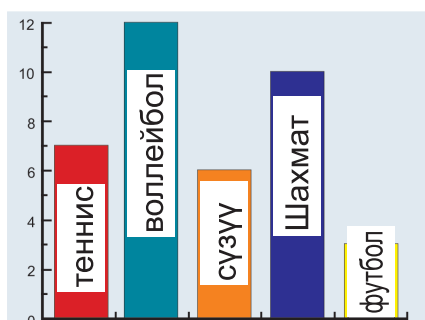

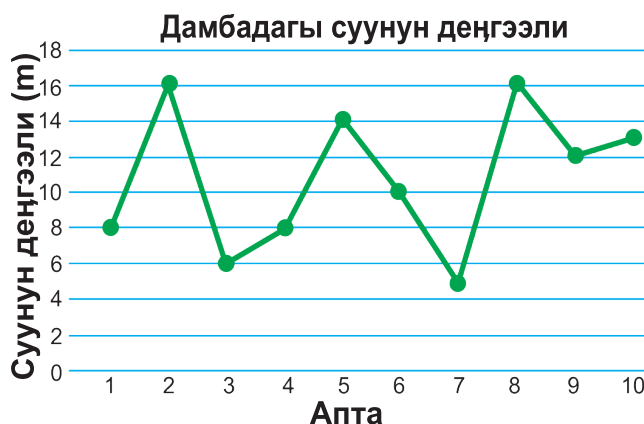
Диаграмма негизинде спорт түрлөрүнө катышуучу балдардын санын аныктайбыз. Кайсы спорт түрүнө эң көп окуучу катышкан?

- 3.

3. Бул графикте дамбадагы суунун деңгээлинин 10 апталык көрсөткүчү туюнтулган.

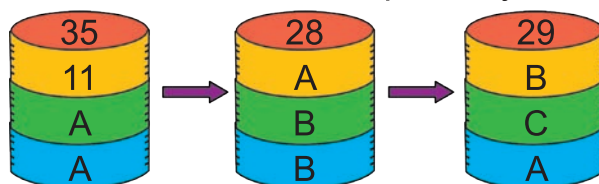
Графикти сызабыз жана суроолорго жооп беребиз.

- 8-аптада суунун деңгээли канча болгон?
- Кайсы аптада суу эң аз болгон?
- Кайсы апталарда суунун деңгээлинин бийиктиги барабар болгон?

- 4.

Ар бир тамганын маанисин табабыз. Мамылардын жогорку бөлүгүндөгү сан мамыдагы тамгалардын суммасына барабар.

- 5.

Эсептейбиз.

$$400 - 240 \div 6 + 14$$

$$136 + 96 \div 16 \times 87$$

$$1000 - 844 \div 2 + 192 \div 4$$

$$1000 \div 5 + 181 \times 3 - 140$$

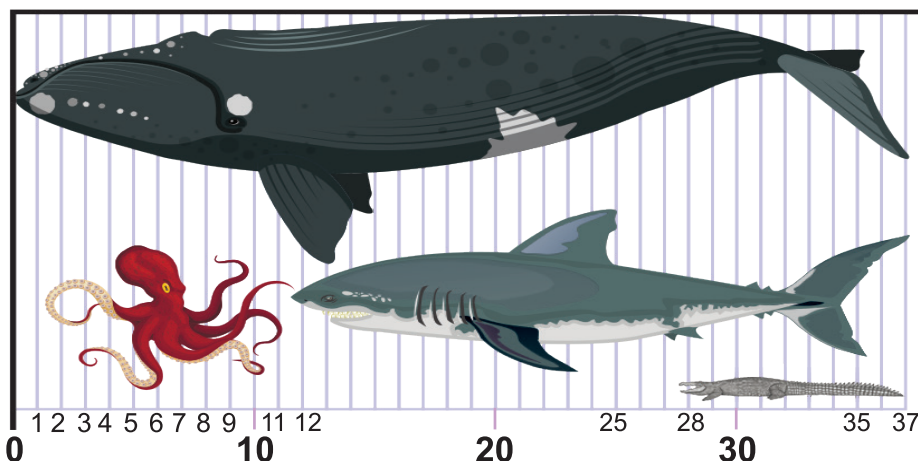
- 6.

Класстагы окуучулардын 17 си предметтик ийримдерге, 8 и спорт ийримине, 6 су кол өнөрчүлүк ийримине катышышат. Маалыматтарды мамыча диаграммада туюнтабыз.

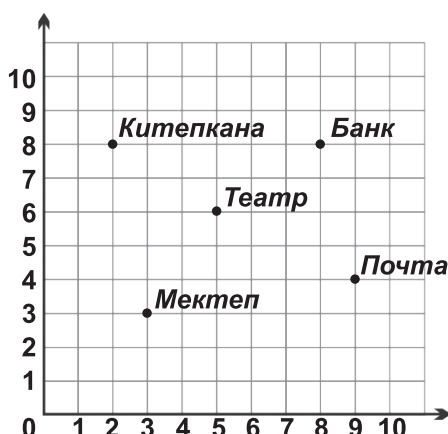
8-бөлүм.
10-сабак

Маалыматтарды түрдүү көрүнүштөрдө туюнтуу

1. Сүрөттө деңиз жаныбарлары берилген. Бул жаныбарлардын узундугун аныктайбыз.

2.

Берилген даректердин координаталарын табабыз.

3. Чакмактардын ордуна «х», «÷», «+», «-» амалдарын коёбуз жана натыйжага жетишебиз.

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

4. Сабыр 100 санын эки бөлүккө ажыратты. Кийин алардын бирин башкасына бөлдү. Тийинди төрт чыкты. Сабыр 100 санын кандай бөлүктөргө ажыратты?

5. Адамдын бир күндүк тамак рационунда белоктор 120 граммды, углеводдор 400 граммды, майлар 100 граммды түзүүсү керек. Бул маалыматтардан пайдаланып сызыктуу график түзөбүз.

6. Смартфондогу «Аба-ырайы» виджети жардамында бир апталык аба-ырайы боюнча жадыбал түзөбүз жана аны мамыча диаграммада көрсөтөбүз.

Күндөр	Дүйшөмбү	Шейшемби	Шаршемби	Бейшемби	Жума	Ишемби	Жекшемби
Температура							

8-бөлүм.
11-сабак

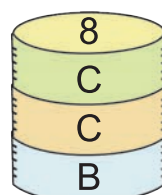
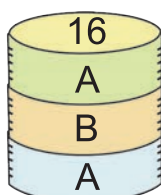
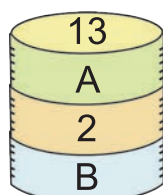
Маалыматтарды түрдүү көрүнүштөрдө туюнтуу

1. Бир топ балдардан үй жаныбарларынын саны боюнча суррамжылоо өткөрүлдү. Диаграмманы үйрөн жана төмөндөгү суроолорго жооп бер.

- Канча баланын 3 үй жаныбары бар?
- Канча балада үй жаныбары жок?
- Канча баланын 2 ден көп үй жаныбары бар?
- Канча баланын ортосунда суроо өткөрүлдү?

2. Ар бир тамганын маанисин табабыз. Мамычалардын жогорку бөлүгүндөгү сан мамычадагы тамгалардын суммасына барабар.

3. Суроо белгисин кайсы сан менен алмаштырсак туура болот?

26

34

41

49

56

?

4. Берилген жадыбалдын негизинде суроолорго жооп жазабыз.

№	Командалар	Оюн	ийгилик	Тең	Женилүү	Очко
1	Пахтакор	17	14	2	1	44
2	АГМК	19	12	6	1	42
3	Насаф	19	10	7	2	37
4	Металлург	18	9	3	6	30
5	Кокон–1912	18	9	2	7	29
6	Бунёдкор	17	8	5	4	29

- Ар бир команда канчадан оюн ойногон?
- Командалардын очкосуну туура эсептелгенби?
- Очкolor натыйжасы кандай эсептелген?

5. Эсептейбиз.

$$800 - 420 \div 7 + 170$$

$$964 \div 4 + 125 \times 3$$

$$248 + 84 \div 14 \times 50$$

$$200 \times 5 - 371 \times 2$$

6. Адиба апталык жаан өлчөмү жөнүндө маалымат топтоду. Маалыматтарды сызыктуу графикте туюнтабыз.

Жаан өлчөмү							
Күндөр	Дүйшөмбү	Шейшемби	Шаршемби	Бейшемби	Жума	Ишемби	Жекшемби
Өлчөм (mm)	2	2	3	6	8	9	9

8-бөлүм.
12-сабак

Маалыматтарды түрдүү көрүнүштөрдө туюнтуу

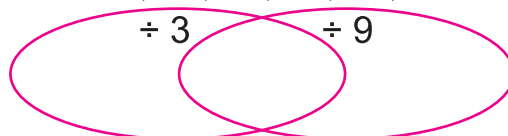
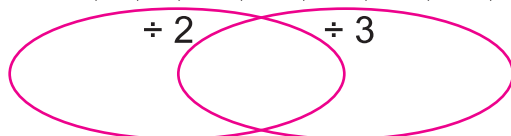
1. Класс окуучуларынын ортосунда сүйүктүү предметтери жөнүндө анкета алабыз. Жыйналган маалыматтарды жазып, мамычалуу диаграмма түзөбүз.

Предметтер	Математика	Табигый илимдер	Эне тили жана окуу сабаттуулугу	Англис тили	Орус тили
Саны					

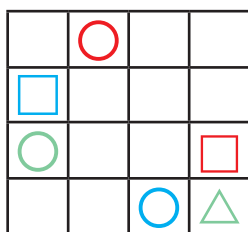
2. Венн диаграммасын түзөбүз.

6, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 21.

9, 12, 15, 18, 21, 27.

3.

Ар бир катарда жана мамычада 4 фигура (квадрат, төрт бурчтук, үч бурчтук, тегерек) жана 4 түс (кызыл, сары, жашыл, көк) болуу керек. Фигураларды туура жайгаштырсаң, бирдей фигура жана түс катар болбойт.

4. Судoku жадыбалын толтурабыз. Ар бир катарда жана мамычада 1 ден 5 ке чейинки сандар 1 гана жолу катышсын.

	5	4	1	2	2	3	5	1	4		4	5	3	1	2	5	4	3	
	2	3	5	4	5	1	4	2	3		3	1	2	4	4	3		2	5
	4	1	2	3	4	2	3	5	1						1	2	5		3
	3	5	4	1							2	4	5	3		4	3	1	2
	1	2	3	5	3	5	1	4	2		1	2	4	5	3		2	5	4

5. Жадыбалдын бир апта ичинде ар күнү музейге келе турган адамдар санын көрсөтөт. Жадыбал негизинде мамычалуу диаграмма сызабыз жана суроолорго жооп беребиз.

- Эң көп кайсы күнү келишкен?
- Кайсы күнү эң аз келген?
- Бир аптада жалпы канча адам келген?

Күндөр	Адамдар саны
Шейшенби	15
Шаршемби	35
Бейшемби	83
Жума	90
Ишемби	42
Жекшемби	51

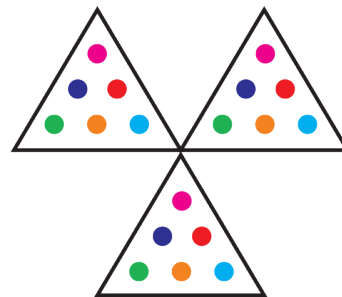
6. Сүрөттө берилген маалыматтардын негизинде мамычалуу диаграмма түз.

7	10	9	8
			

8-бөлүм.
13-сабак

Маалыматтарды түрдүү көрүнүштөрдө туюнтуу

1. Умида костюм үчүн үч бурчтуктардан жана шурулар менен дизайн жаратты. Анын дизайнинде ар бир оймо үчүн 3 үч бурчтук жана 18 шуру керек болду. Умида баары болуп 72 үч бурчтуктан пайдаланды. Ал канча шуру иштетет? Көйгөйдү чечүү үчүн төмөндөгү сүрөттөн пайдалан.

2. Удаалаштыкты улантабыз.

2	12								
10	14								
5	10								
8	16								
4	8								

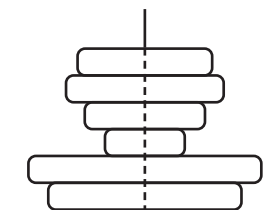
3.

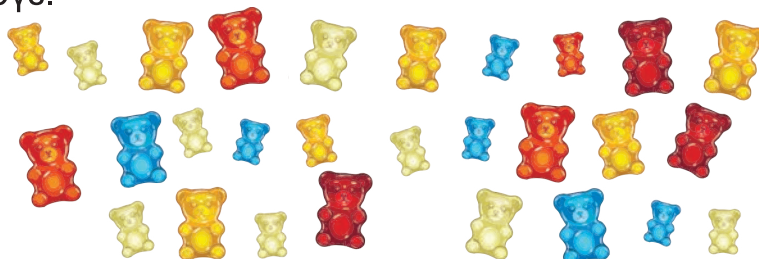
Маселени чечебиз.

Ашпоз 5 килограммдуу жана 10 килограммдуу каптардан тандап, 35 kg ун сатып алышы керек. Ал 35 kg унду канча усул менен сатып алышы мүмкүн?

4. Дилбар сүрөттө көрсөтүлгөндөй калкалардан пирамида жасап, жогорудан караса, канча калканы көрө алат?

5. Оюнчук аюуларды түсү жана фигурасы боюнча топторго бөлөбүз.

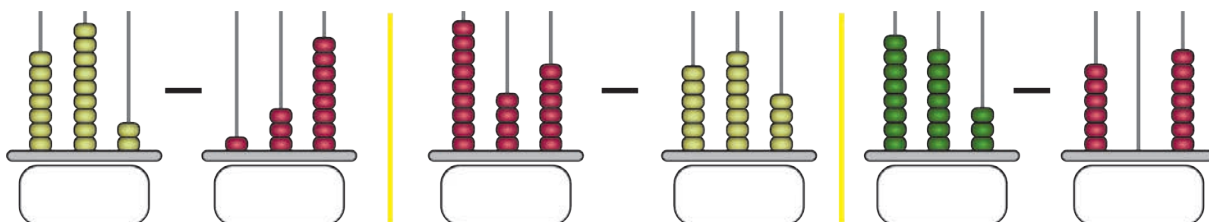

6. 7 күн ичинде түнү канча саат уктаганыңды жазып бар жана сызыктуу диаграмма жарат.

Күндөр	Дүйшөмбү	Шейшемби	Шаршемби	Бейшемби	Жума	Ишемби	Жекшемби
Саат							

КАЙТАЛОО

1. Модель негизинде туюнтма түзүп, маанисин табабыз.

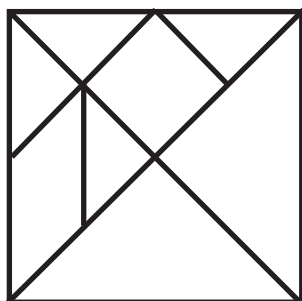
2. 105 саны сөздөрдө кандай туюнтурулат? Туура жоопту табабыз.

Беш жүз беш он жана беш бир жүз беш бир нөл беш

3. Эсептейбиз.

$145 + 55$	$123 - 122$	$667 + 11$	$653 - 132$	$284 + 32$
$321 + 43$	$476 - 130$	$882 + 18$	$884 - 262$	$704 - 302$

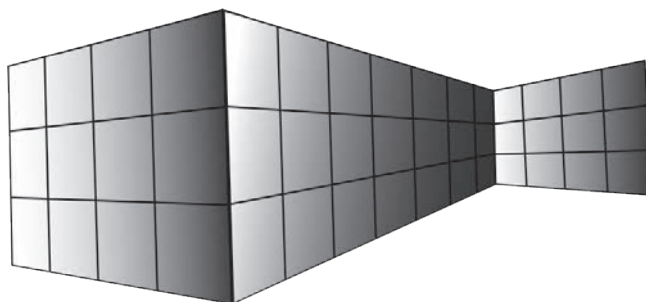
4. Сүрөттө кандай фигураларды көрүп жатасың? Алар канчадан?

5. Эсептейбиз.

$\begin{array}{r} 133 \\ - \square \\ \hline 39 \end{array}$	$\begin{array}{r} 125 \\ - \square \\ \hline 56 \end{array}$	$\begin{array}{r} 106 \\ - \square \\ \hline 93 \end{array}$	$\begin{array}{r} 103 \\ - \square \\ \hline 81 \end{array}$	$\begin{array}{r} 111 \\ - \square \\ \hline 53 \end{array}$	$\begin{array}{r} 150 \\ - \square \\ \hline 55 \end{array}$	$\begin{array}{r} 120 \\ - \square \\ \hline 75 \end{array}$
--	--	--	--	--	--	--

6. Дубалдын аянтын кандай эсептейбиз ? Ал канчага барабар?

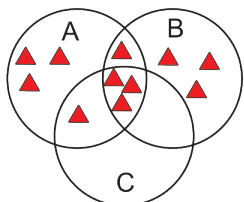

7. Айдын так күндөрүндө жамгыр жаады, жуп күндөрү күн чыкты. Эгерде бул аба-ырайы март айында күзөтүлгөн болсо, канча күн жамгыр жааган?

8. Бош чакмактарга туура келген сандарды табабыз.

$$\begin{array}{r} \boxed{25} \\ \times \boxed{} \\ \hline 100 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{2} \\ \times \boxed{9} \\ \hline 180 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{40} \\ \times \boxed{} \\ \hline 200 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{}\boxed{5} \\ \times \boxed{6} \\ \hline 210 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{19} \\ \times \boxed{} \\ \hline 133 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{}\boxed{2} \\ \times \boxed{4} \\ \hline 208 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{67} \\ \times \boxed{} \\ \hline 201 \end{array}$$

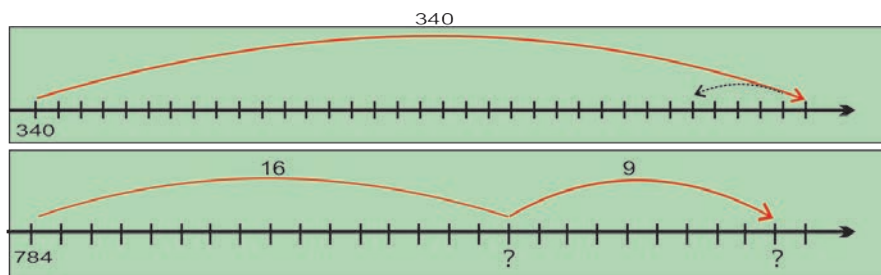
9. Сүрөттө көрсөтүлгөн А, В жана С тегеректердин кайсы бири эң көп үч бурчтукка ээ?

10. Кайсы убакыт жетишпейт? Табабыз.

11. Сандар шооласы негизинде туюнтма түзөбүз жана эсептейбиз.

12. Насиба аптанын ар жума күнү китепканага барып, 30 беттен китеп окуйт. Эгерде Насиба ушундай ар күнү китеп окуса, үч айда канча бет китеп окуйт?

13. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{lll} 85 + \boxed{} = 198 & \boxed{} - 365 = 574 & \boxed{} - 435 = 276 \\ 42 + \boxed{} = 397 & 876 - \boxed{} = 422 & 536 + \boxed{} = 987 \\ 98 + \boxed{} = 417 & \boxed{} - 763 = 129 & \boxed{} + 141 = 569 \end{array}$$

14. Лентанын узундугу 120 см болсо, бул лентанын $\frac{1}{2}$ бөлүгү канчага барабар? $\frac{1}{4}$ бөлүгүчү?

15. Алыс планетадагы бир жыл 7 айга барабар. Биринчи, үчүнчү, бешинчи, жетинчи айлар 8 күндөн, экинчи, төртүнчү, алтынчы айлар болсо 9 күндөн уланат. Бул планетада бир жылда канча күн бар?

16. Туура келген сандарды таап эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 3 \square \\ \times 5 \\ \hline 170 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \square \\ \times 3 \\ \hline 135 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 6 \\ \times 4 \\ \hline 104 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \square \\ \times 5 \\ \hline 185 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 6 \\ \times 2 \\ \hline 132 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 92 \\ \times \square \\ \hline 276 \end{array}$$

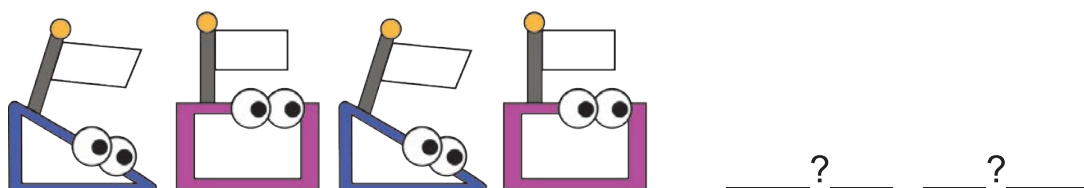
$$\begin{array}{r} 63 \\ \times 4 \\ \hline \square 52 \end{array}$$

17. Бош чакмактарды толтурабыз.

46	+	...	+	245	=	343
+		+		+		
...	+	...	+	...	=	244
=	=	=				
180		91		316		

321	+	...	+	...	=	845
+		+		+		
...	+	154	+	...	=	629
=	=	=				
740		417		317		

18. Удаалаштыкта белгилейбиз жана улантабыз.

19. Удаалаштык негизинде эсептейбиз.

$\begin{array}{r} 273 \\ + 658 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ - 567 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ + 466 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ - 275 \\ \hline 555 \end{array}$
$\begin{array}{r} 425 \\ - 246 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ + 355 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ - 177 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ + 643 \\ \hline 1000 \end{array}$

20. Бешинчи орунга оң жактан кайсы саат туура келет? Ал кандай убакытты көрсөтүп жатат? 8 сааттан кийин саат жебеси кайсы убакытты көрсөтөт? Бул саат канчанчы орунда турганын аныктайбыз.

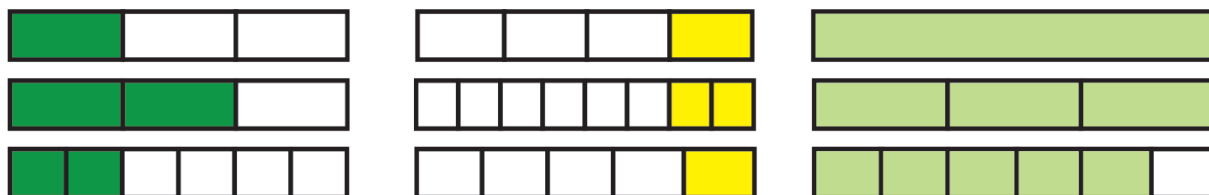

21. Тилек велосипедде 4 күн саякат кылды. Ал ар күнү бирдей аралыкты басып өттү. Тилек бул 4 күн ичинде жалпы 76 km аралыкты басып өткөн болсо, бир күндө канча километр жол жүргөн?

22. Белгисиздерди табабыз.

$$\begin{array}{l|l|l|l} 34 + \dots = 169 & 126 + \dots = 248 & \dots - 286 = 345 & \dots - 476 = 120 \\ 34 + \dots = 245 & \dots - 187 = 218 & \dots - 658 = 49 & \dots - 47 = 469 \end{array}$$

23. Фигуралардын кайсы бөлүктөрү боёлгон? Аларды бөлчөктө кандай туюнтабыз?

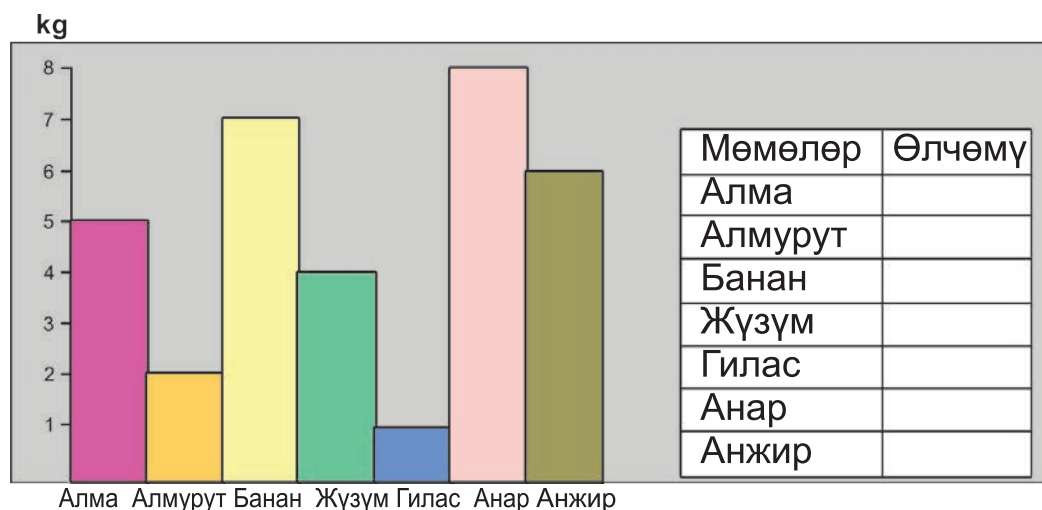
24. Бөлчөктөрдүн суммасын табабыз.

$$\frac{1}{8} + \frac{6}{8} \quad \frac{2}{5} + \frac{3}{5} \quad \frac{2}{7} + \frac{1}{7} \quad \frac{2}{6} + \frac{4}{6} \quad \frac{5}{8} + \frac{2}{8} \quad \frac{1}{3} + \frac{2}{3}$$

25. Узундуктарды туюнтабыз.

$$\begin{array}{ll} 4 \text{ m } 14 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 575 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \\ 6 \text{ m } 79 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 808 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \\ 7 \text{ m } 66 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 940 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \end{array}$$

26. Жадыбалдан пайдаланып, майрам дасторкону үчүн сатып алынган мөмөлөр өлчөмүн аныктайбыз. Эң көп кайсы мөмө сатып алынган? Эң аз алынган мөмөчү?

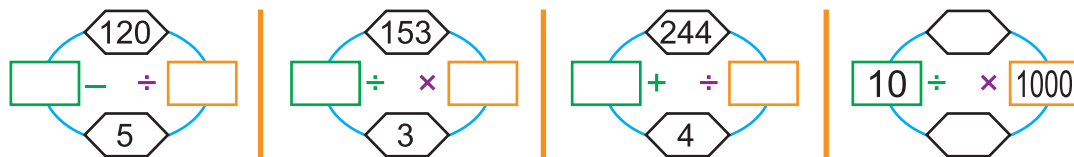

27. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{llll} 5 \times 12 = ? & 120 \div 10 = ? & 13 \times 9 = ? & 400 \div 4 = ? \\ _ \div 5 = ? & _ \times 10 = 120 & _ \div 9 = ? & _ \times 4 = 400 \end{array}$$

28. Спортчу 8 секундда 60 метрлүү аралыкты жүгүрүү керек. Ал белгиленген убакыттын жарымында аралыктын $\frac{2}{3}$ бөлүгүн басып өттү. Спортчу бул убакытта канча метр аралыкты жүгүрүп өткөн?

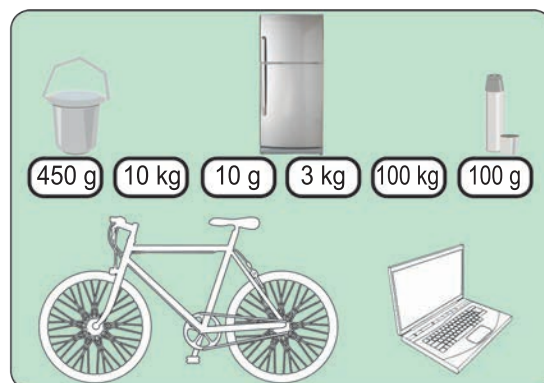
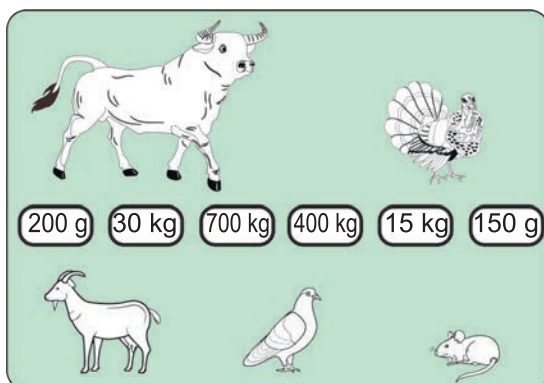
29. Амалдарды аткарабыз.

30. Теңдемелерди чыгарабыз.

$$\begin{array}{llll} x + 260 = 900 & x - 403 = 506 & 1000 - x = 452 & x \div 9 = 87 \\ 715 + x = 981 & x - 349 = 564 & 284 \div x = 71 & x \div 6 = 82 \end{array}$$

31. Жаныбарлар жана буюмдарга ылайык масса чен бирдигин болжолдоп табабыз.

32. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{lll} 400 - 810 \div 9 + 240 & 604 \div 2 - 184 + 743 & 300 \div 3 + (720 + 108) \\ 560 \div 7 - 80 \div 10 & 300 \div 3 + (720 - 108) & (999 - 900) \div 9 + 989 \\ 240 \times 2 + 369 \div 3 & (800 - 709) + (148 + 398) & (1000 - 100) \times (666 \times 0) \end{array}$$

33. Бөлчөктөрдүн айырмасын табабыз.

$$\begin{array}{llll} \frac{5}{7} - \frac{3}{7} = \frac{?}{?} & \frac{4}{5} - \frac{2}{5} = \frac{?}{?} & \frac{12}{12} - \frac{?}{12} = \frac{5}{12} & \frac{9}{9} - \frac{?}{9} = \frac{5}{9} \\ \frac{7}{8} - \frac{6}{8} = \frac{?}{?} & \frac{10}{10} - \frac{?}{10} = \frac{3}{10} & \frac{?}{?} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4} & \frac{?}{?} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11} \end{array}$$

34. Белгисиз сандарды табабыз.

$$\begin{array}{r} 2 \square 5 \\ + \square 7 4 \\ \hline 4 3 \square \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 2 7 \\ + 1 9 \square \\ \hline 7 \square 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \square 8 \\ - 1 6 \square \\ \hline \square 1 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 8 \square \\ + \square 4 7 \\ \hline 6 \square 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 0 9 \\ + 1 \square 8 \\ \hline 5 1 \square \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 5 \square \\ - 1 \square 5 \\ \hline \square 8 2 \end{array}$$

35. Ар бир фигураны талдайбыз жана жадыбалды толтурабыз.

Көлөмдүк фигура	Үч бурчтуктар саны	Квадраттар саны
	4	1

36. Сүрөттөрдүн ордуна туура келген сандарды табабыз.

$$\text{Building} + \text{Building} + \text{Building} = 453$$

$$\text{Ball} + \text{Ball} + \text{Ball} = 48$$

$$\text{Building} + \text{Building} + \text{House} = 350$$

$$\text{Ball} + \text{Ball} \times \text{Drum} = 176$$

$$\text{Factory} + \text{House} + \text{House} = 180$$

$$\text{Drum} \times \text{Drum} + \text{Gift} = 120$$

$$\text{House} + \text{Factory} + \text{Building} = ?$$

$$\text{Drum} + \text{Gift} \times \text{Ball} = ?$$

37. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{ccccc} 100 & + & \square & = & 700 \\ + & & - & & - \\ \square & + & \square & = & \square \\ = & & = & & = \\ 500 & - & \square & = & 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} \square & \times & 5 & = & 300 \\ \div & & \square & & \square \\ \square & \square & \square & = & \square \\ = & & = & & = \\ 2 & \square & \square & = & 100 \end{array}$$

38. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\begin{array}{r} \boxed{4}\boxed{4} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 176 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{5}\boxed{8} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 522 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{3}\boxed{2} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 192 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{2}\boxed{6} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{}\boxed{} \\ \times \boxed{}\boxed{9} \\ \hline 198 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{4}\boxed{} \\ \times \boxed{3}\boxed{} \\ \hline 135 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{3}\boxed{9} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 1\boxed{}6 \end{array}$$

39. Лентанын $\frac{1}{4}$ бөлүгү 200 см болсо, бул лента канча см?

40. Эсептейбиз.

$$\frac{1}{9} + \frac{1}{9} + \frac{1}{9}$$

$$\frac{2}{8} + \frac{3}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{1}{12} + \frac{1}{12} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{1}{6} + \frac{1}{6} + \frac{1}{6}$$

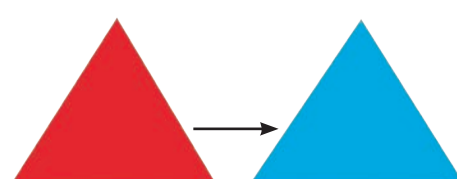
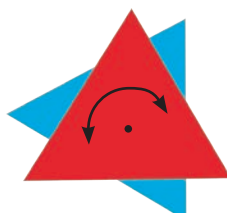
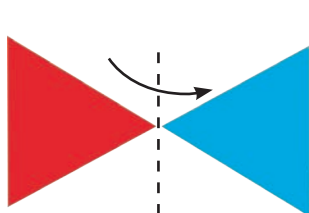
$$\frac{2}{8} + \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

$$\frac{2}{9} + \frac{3}{9} + \frac{4}{9}$$

$$\frac{1}{8} + \frac{4}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{3}{11} + \frac{3}{11} + \frac{1}{11}$$

41. Фигура кандай аракеттердин натыйжасында өзгөрдү? Фигураларды сызып, аракеттердин атын жазабыз.

42. Барабарсыздыктар туура болуу үчүн кандай амалдардан пайдаланабыз?

$$750 \text{ () } 300 \times 2 \text{ () } 150$$

$$348 \text{ () } 152 \text{ () } 400 \text{ () } 100$$

$$320 \text{ () } 20 \text{ () } 240 \text{ () } 60$$

$$150 \text{ () } 4 \text{ () } 3 \text{ () } 200$$

$$640 \text{ () } 700 \text{ () } 300 \text{ () } 240$$

$$500 \text{ () } 500 \text{ () } 150 \text{ () } 850$$

43. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 427 \\ 130 \\ + 216 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 374 \\ 241 \\ + 48 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 571 \\ 78 \\ + 242 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 378 \\ 254 \\ + 163 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 603 \\ 255 \\ + 106 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 471 \\ 250 \\ + 68 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 483 \\ 231 \\ + 157 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 327 \\ 261 \\ + 78 \\ \hline \end{array}$$

44. Таразадагы белгисиз салмактарды табабыз.

45. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\begin{array}{r} 9 \square \\ \times 2 \\ \hline 194 \end{array} \quad \begin{array}{r} 84 \\ \times \square \\ \hline 252 \end{array} \quad \begin{array}{r} 79 \\ \times \square \\ \hline 395 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 8 \\ \times 5 \\ \hline 340 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 7 \\ \times 5 \\ \hline 335 \end{array} \quad \begin{array}{r} 99 \\ \times \square \\ \hline 198 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6 \square \\ \times 4 \\ \hline 252 \end{array}$$

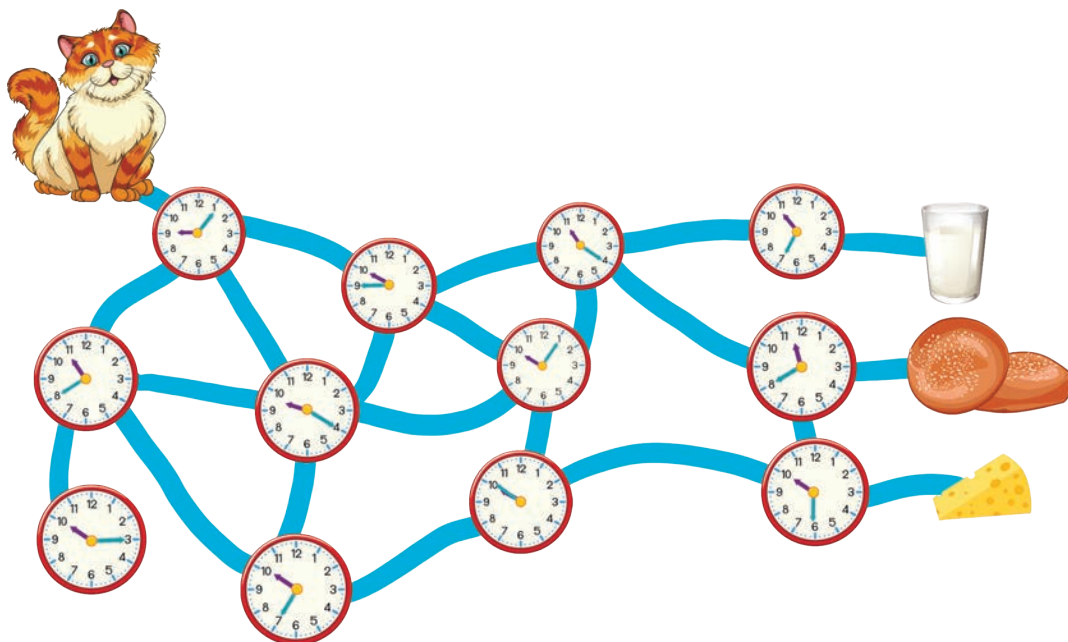
46. Бөлчөктөрдү кошобуз.

$$\begin{array}{llllll} \frac{2}{4} + \frac{1}{4} & \frac{3}{6} + \frac{1}{6} & \frac{2}{3} + \frac{1}{3} & \frac{6}{8} + \frac{2}{8} & \frac{1}{4} + \frac{2}{4} & \frac{3}{5} + \frac{1}{5} \\ \frac{2}{5} + \frac{2}{5} & \frac{3}{8} + \frac{2}{8} & \frac{1}{6} + \frac{1}{6} & \frac{1}{5} + \frac{4}{5} & \frac{3}{4} + \frac{1}{4} & \frac{4}{8} + \frac{4}{8} \end{array}$$

47. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\begin{array}{l} 4 \times \square = 620 \\ \square \times 5 = \square \\ \square + 980 = 1000 \end{array} \quad \begin{array}{l} 981 \div \square = 9 \\ 6 \times \square = \square \\ 873 \end{array} \quad \begin{array}{l} \square + \square = \square \\ 743 + \square = 1000 \end{array}$$

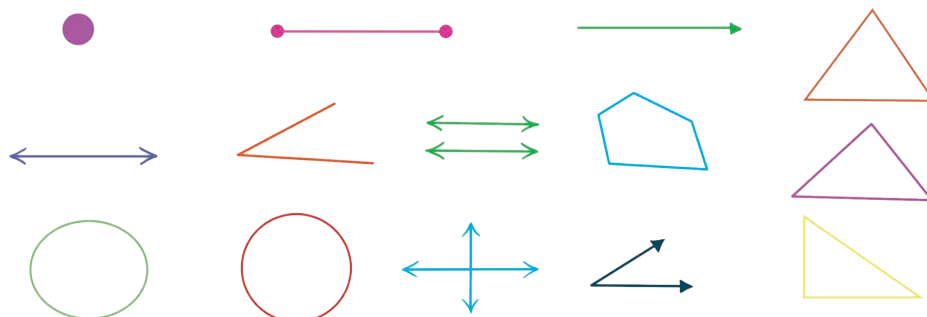
48. 15 минуталык убакыт аралыгына ээ болгон жол менен аракеттене-
биз жана мышыктын тамагын табууга жардам беребиз.

49. Бош чакмактарды толтурабыз.

$$\begin{array}{llll} \frac{2}{6} + \frac{\square}{6} = \frac{3}{6} & \frac{1}{10} + \frac{\square}{10} = \frac{7}{10} & \frac{5}{12} + \frac{\square}{12} = \frac{12}{12} & \frac{3}{8} + \frac{\square}{8} = \frac{5}{8} \\ \frac{1}{8} + \frac{\square}{8} = \frac{7}{8} & \frac{2}{9} + \frac{\square}{9} = \frac{9}{9} & \frac{1}{6} + \frac{\square}{6} = \frac{5}{6} & \frac{2}{5} + \frac{\square}{5} = \frac{3}{5} \end{array}$$

50. Ар бир фигураны сызабыз, аталышын жана өзүнө тиешелүү өзгөчөлүктөрүн айтабыз.

51. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 732 \\ + 244 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 501 \\ + 146 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 723 \\ + 135 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 535 \\ + 403 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 321 \\ + 425 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 602 \\ - 314 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 843 \\ - 153 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 470 \\ - 205 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 356 \\ - 158 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 537 \\ - 463 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 405 \\ + 273 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 427 \\ + 351 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 618 \\ + 230 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 426 \\ + 351 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 755 \\ + 155 \\ \hline \end{array}$$

52. Барабарсыздыктар туура болуу үчүн кандай амалдардан пайдаланабыз?

$$324 \bigcirc 3 = 900 \bigcirc 72$$

$$472 \bigcirc 4 = 439 \bigcirc 321$$

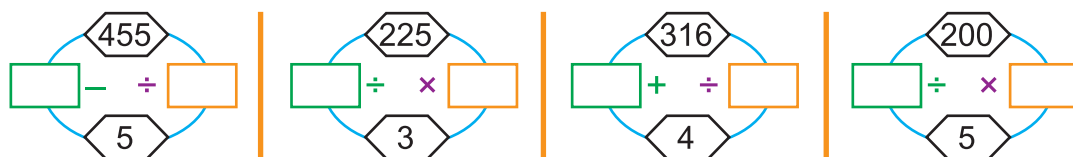
$$644 \bigcirc 56 \bigcirc 100 = 800$$

$$656 = 150 \bigcirc 4 \bigcirc 56$$

$$90 \bigcirc 8 \bigcirc 90 = 810$$

$$455 \bigcirc 235 = 220 \bigcirc 1$$

53. Амалдарды аткарабыз.

54. Эсептейбиз.

$$\begin{array}{r} 333 \\ 125 \\ + 402 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 457 \\ 317 \\ + 180 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 175 \\ 352 \\ + 209 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 402 \\ 156 \\ + 264 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 152 \\ 332 \\ 267 \\ + 53 \\ \hline \end{array}$$

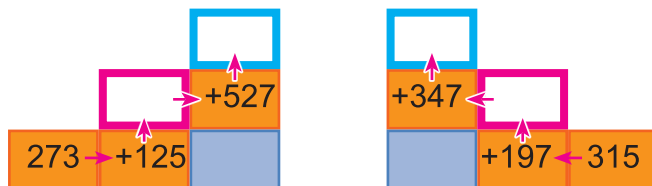
$$\begin{array}{r} 279 \\ 226 \\ 247 \\ + 103 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 327 \\ 231 \\ 180 \\ + 75 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 176 \\ 437 \\ 209 \\ + 155 \\ \hline \end{array}$$

КОШУМЧА ТАПШЫРМАЛАР

1. Досубуз менен чогуу иштейбиз. Ким эпчил?

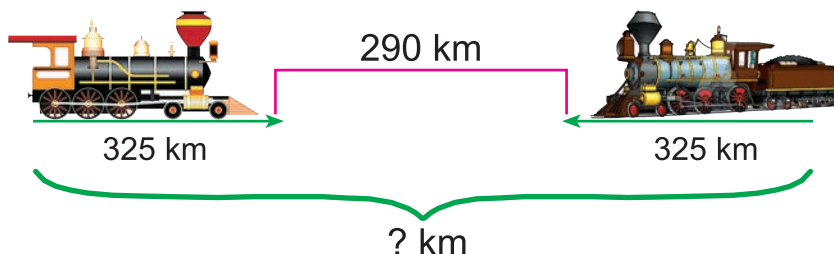
2. Токой чарбасынын кызматкерлери 124 түп ийне жалбырактуу дарак, андан 88 түпкө көп бадал эгишти. Бардыгы болуп канча көчөт эгилди?

3. Ар бир фигурага туура келген санды табабыз.

	+		=	320				
	+		=	280				
	+		+		+		=	
	+		=					
	+		+		+	139	=	

	=	_____
	=	_____
	=	_____
	=	_____
	=	_____

4. Поезддер бирдей ылдамдык менен аракеттенген болсо, алар бардыгы болуп, канча аралыкты басып өтүшкөн?

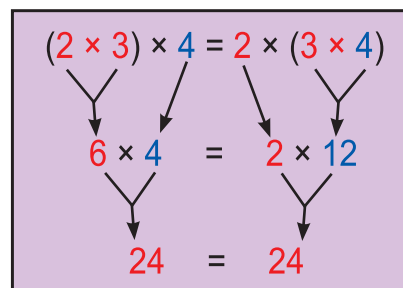
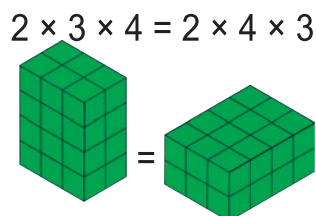
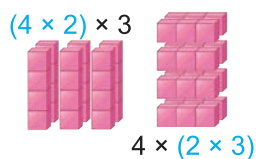
5. Удаалаштыкты улантабыз.

①		_____	③		_____
②		_____	④		_____

6. Эсептейбиз.

$\begin{array}{r} 438 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 175 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 216 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 101 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 248 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 117 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--	--	--

7. Ўлгунун негизинде көбөйтүндүнү табабыз.

$$16 \times 7 \times 5 = (16 \times 5) \times 7 = 80 \times 7 = ?$$

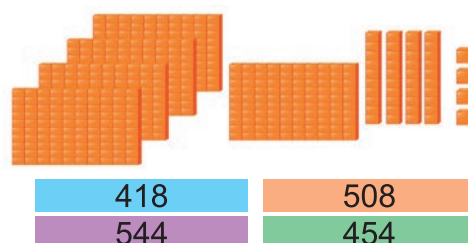
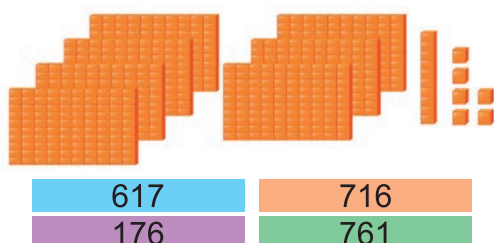
$$5 \times 25 \times 4$$

$$12 \times 9 \times 5$$

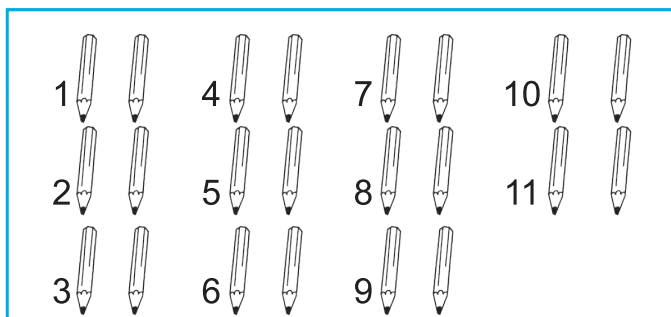
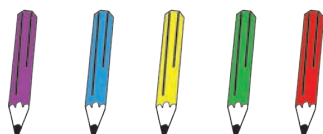
$$15 \times 7 \times 8$$

$$24 \times 2 \times 5$$

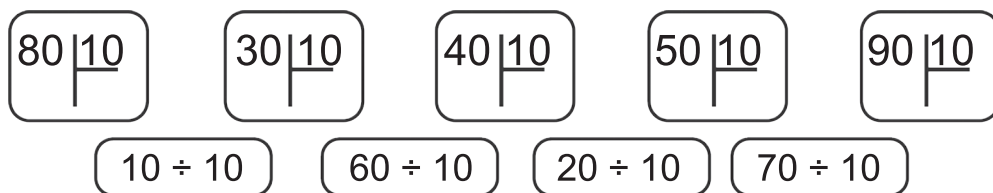
8. Моделдер кайсы санды билдирет?

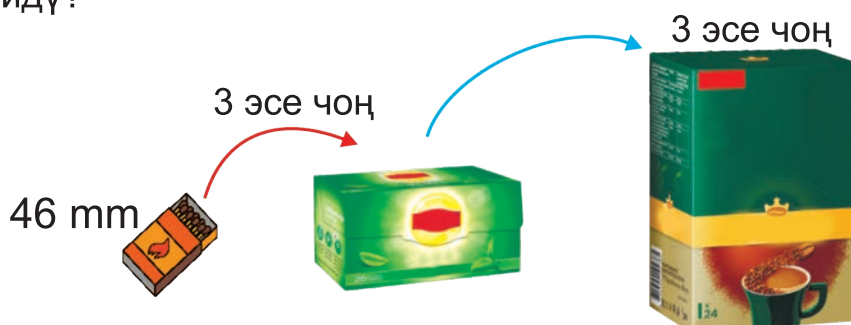
9. Калемдерди экиден ушундай кылып жайгаштыргын, жуптардагы калемдердин түстөрү кайталанбасын.

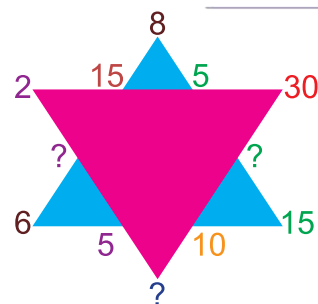
10. Эсептейбиз.

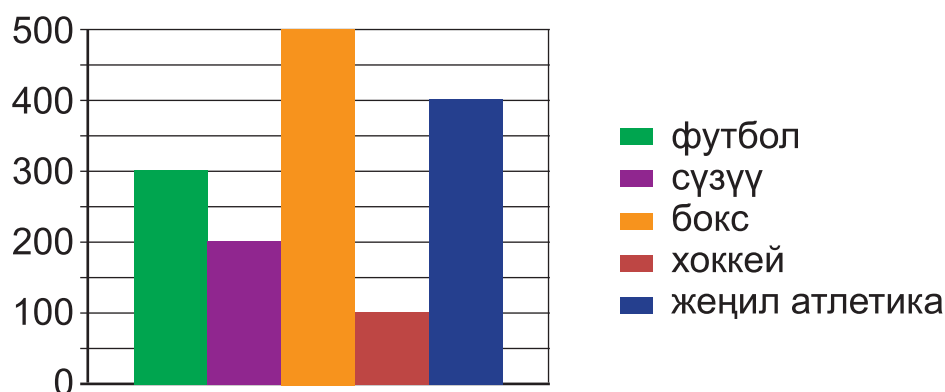
11. Кофе кутусунун шарттуу өлчөмү башка кутуларга караганда канча эсе көбөйдү?

12. Фигураны сызабыз жана үч бурчтуктардын санын эсептейбиз. Ар бир үч бурчтуктун чокусундагы сандардын көбөйтүндүсү бирдей болсо, белгисиз сандарды табабыз.

13. Диаграммадан пайдаланып райондук балдардын спорт клубуна мүчө болгон окуучулар санын аныктайбыз. Эң көп окуучу мүчө болгон спорт түрүнөн эң аз спорт түрү канча эсе аз жана канчага аз?

14. Эсептейбиз.

$$348 + 271 \times 2$$

$$729 \div 9 + 87 \times 3$$

$$346 \times 2 + 234 \div 3$$

$$873 \div 3 + 495$$

$$565 \div 5 + 123 \times 4$$

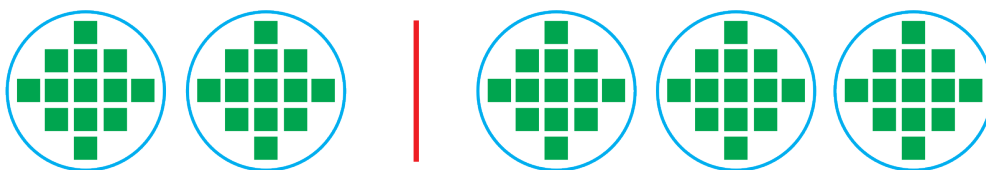
$$985 \div 5 + 651 \div 7$$

$$1000 - 576 \div 4$$

$$184 \div 4 + 876 \div 6$$

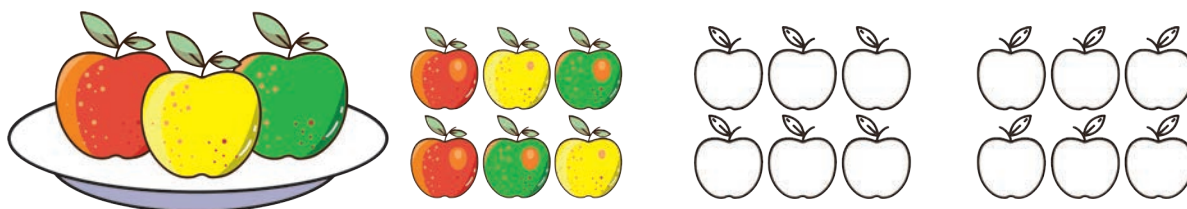
$$999 \div 9 \times 5 + 445$$

15. Квадраттар кандай топторго ажыратылган? Бардык квадраттар канча?

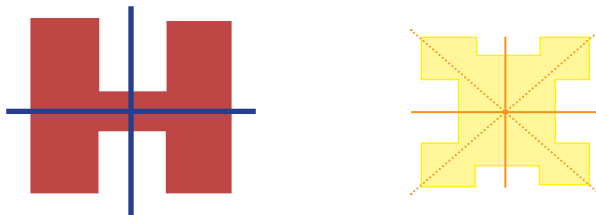

Бардык квадраттарды дагы кандай топторго ажыратууга болот?

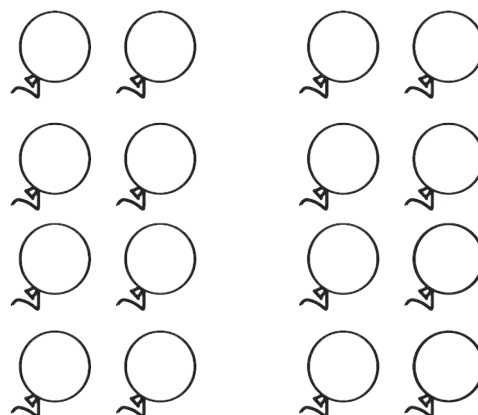
16. Алмалардын түсү 2 жолу кайталанбай турган кылып, удаалаштыкта жайгаштырабыз.

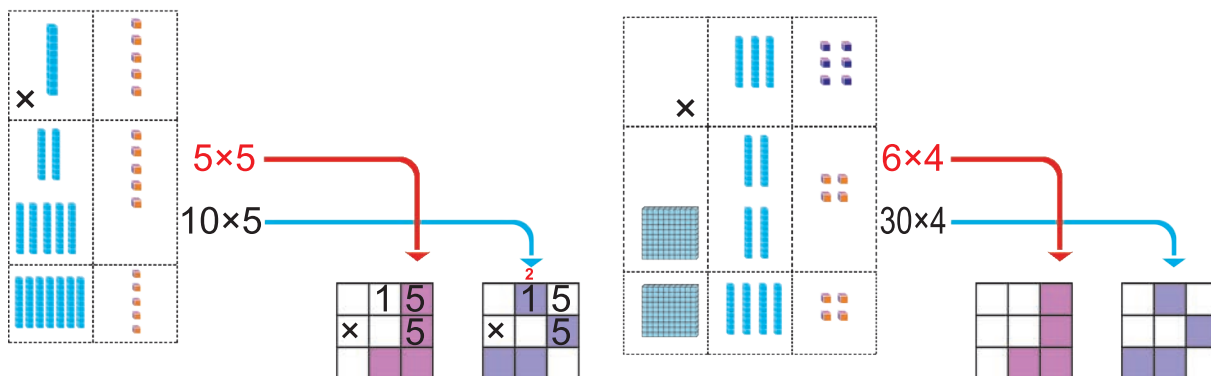
17. Ар бир фигурадагы симметриялык бөлүктөрдү аныктайбыз.

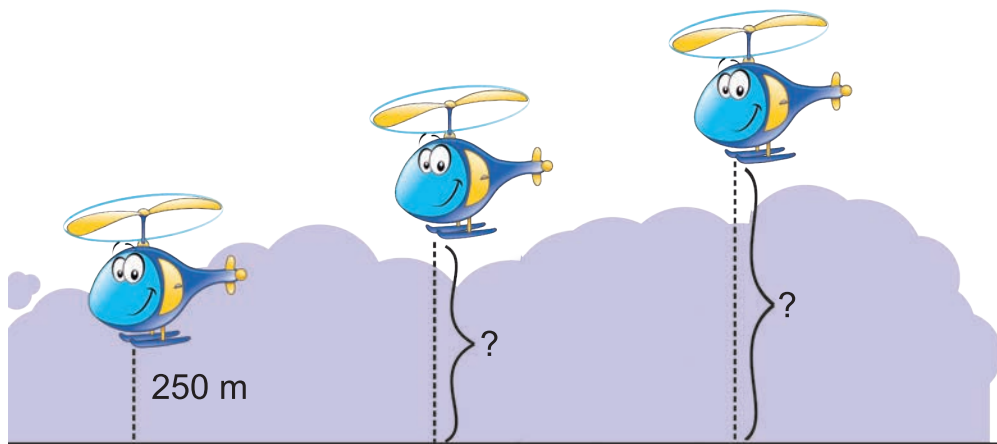
18. Шарларды түсү кайталанбай турган кылып экиден жайгаштырабыз.

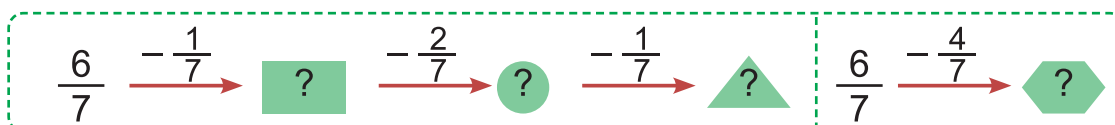
19. Көбөйтүндү эмнеге барабар?

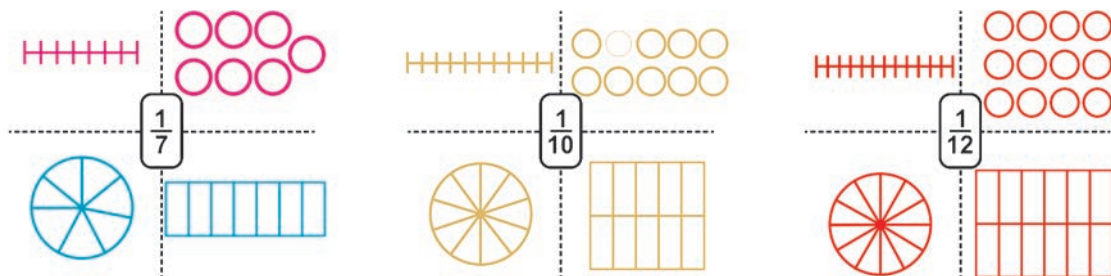
20. Вертолёттордун учуу бийиктигин болжолдоп табабыз.

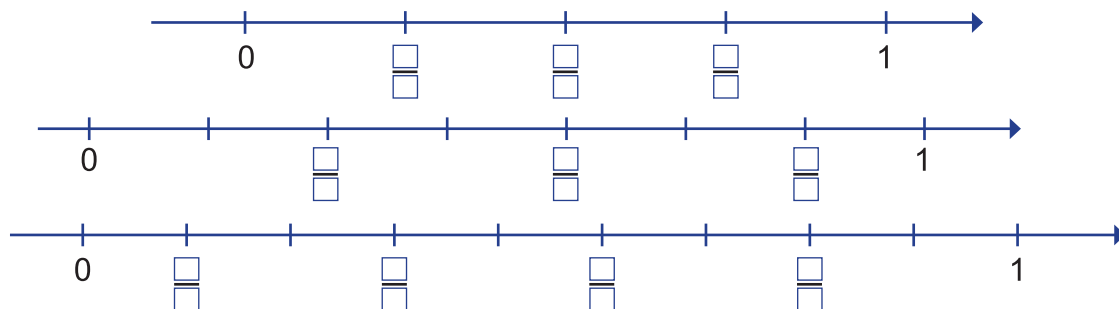
21. Натыйжалар эмнеге барабар? Кандай жыйынтыкка келдин?

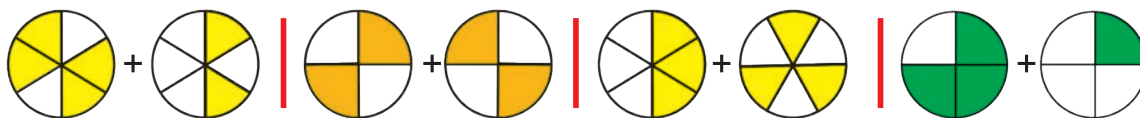
22. Фигураларды сызабыз бөлчөктөргө туура келген бөлүгүн боёйбуз.

23. Бош чакмактарды толтурабыз.

24. Моделдер негизинде туюнтма түзүп, эсептейбиз.

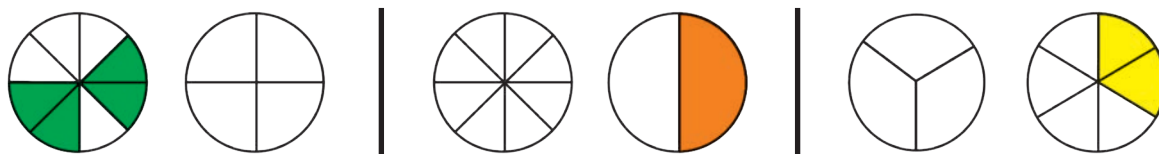
25. Эсептейбиз жана боёйбуз.

26. Чекиттерге туура келген барабар бөлчөктөрдү жазабыз.

27. Тегеректер бойлоп барабар бөлчөктөрдү түзөбүз.

28. 26 кап ун бар. Ар бир кап 3 kg дан болсо, жалпы канча килограмм ун бар? 1 каптагы ундан 9 даана нан даярдалса, жалпы канча даана нан даярдоо мүмкүн?

29. Эсептейбиз.

$$1 \times 8 + 25 \times 10 - 3 + 23$$

$$1 \times 4 + 12 \times 8 \div (2 \times 3)$$

$$(27 + 5) \div 32 + 9 \times 10 \times 1$$

$$7 \times (1 + 39 - 40) \div 31 \div 85$$

$$15 + 34 \times (7 \div 7) \times 4 \times 6$$

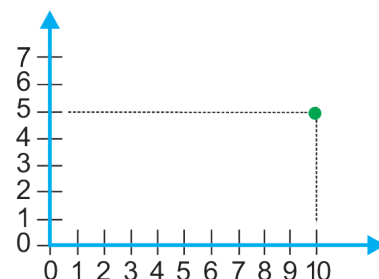
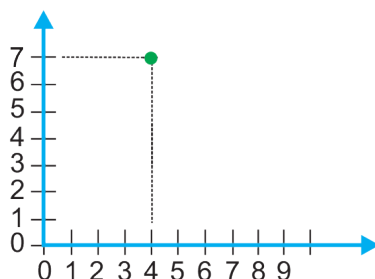
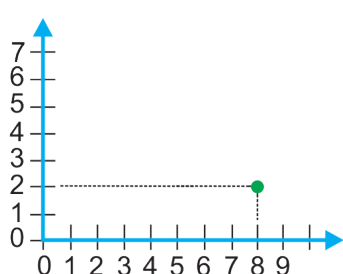
$$(18 + 27) \div 5 \times 3 + 1 - 10$$

30. 3 даана пирог даярдоо үчүн 75 грамм шекер керек болот. 10 даана пирог даярдоо үчүн канча шекер керек болот?

31. Идиште эки түрдүү жумуртка бар. Чоң жумуртканын салмагы 56 грамм жана саны 8, кичине жумуртка болсо 47 грамм саны 9. Бардык жумурткалардын салмагы канча?

32. Ишкана кара өрүк шербетин даярдап жатат. Эгерде бир күндүк шербет үчүн 250 L суу жана 15 L сироп керек болсо, 2 күндүк шербет даярдоо үчүн канча суу жана канча кара өрүк сиропу керек болот?

33. Горизонталь жана вертикаль сызыктарда жайгашкан сандарды белгилейбиз.

34. Координаталар бурчунда тамгаларды белгилейбиз.

$$K = (3; 1)$$

$$L = (2; 3)$$

$$M = (5; 5)$$

$$O = (12; 8)$$

$$P = (10; 7)$$

$$Q = (1; 6)$$

$$R = (9; 9)$$

$$S = (5; 7)$$

35. Диаграмманын негизинде суроолорго жооп беребиз.

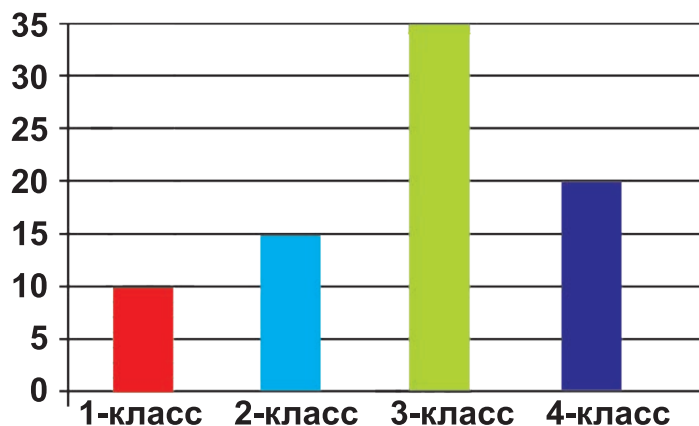
Окуучулардын бир ай бою китепканадан алып окуган китептеринин саныны класстар боюнча талдоо жүргүзөбүз.

– 1-класс окуучулары канча китеп окуган?

– Бул эң көп китеп окуган класстан канчага айырмаланат?

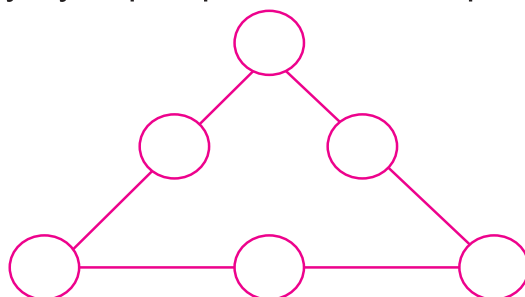
– Кайсы класс 20 китеп окуган?

– Бир айда баары болуп канча китеп окулган?

КЫЗЫКТУУ ЖАНА ЛОГИКАЛЫК ТАПШЫРМАЛАР

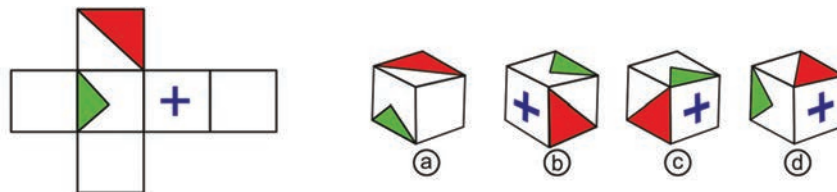
- 1 ден 100 гө чейинки сандарда канча жолу 9 цифрасы катышат?
- П – К нын сиңдиси; Р – С нын иниси; К – Р нын апасы;
Т – С нын атасы; П – С менен кандай байланышта?
а) атасынын иниси б) жээн
в) таежеси д) маселени чыгарып болбойт.
- 1 ден 6 га чейинки цифраларды (кайталабастан) толтур, ошондо сыйкырдуу үч бурчтуктун ар бир жагы 12 ге барабар болот.

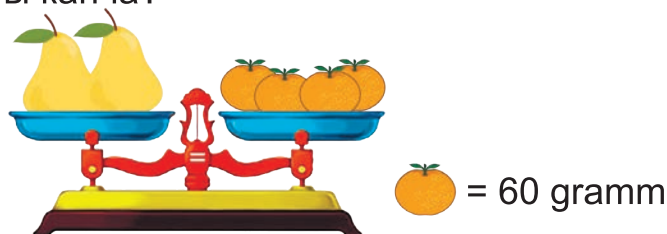
4. Узундугу 300 метр болгон кездемени сатуучу ар бир кардарга 3 метрден сатты. Сатуучу кардарга канча жолу саткан?
5. Жасур үйлөр 1 ден 74 кө чейин номерленген көчөдө жашайт. Анын көчөсүндөгү үйлөрдүн номеринде 7 канча жолу учурайт?
6. Кандай 3 сандын суммасы алардын көбөйтүндүсүнө барабар болот?
7. 1 ден 60 ка чейин болгон сандардын ичинде 5 саны канча жолу учурайт?
8. 4 даана 5 саны жана арифметикалык белгинин жардамында 100 дү пайда кыл.
9. Таразанын 1 жагында 1 бүтүн кышт, 2-жагында болсо ошоной кышттын жарымын жана 1 kg луу таш койсо, тараза барабар болду. 1 даана кышттын салмагы канча?
10. Балдар жаңгактарды бөлүп алышмакчы. Эгерде алар бирден жаңгак алса, бир жаңгак артып калат. Экиден алышса бир балага жаңгак жетпей калат. Айтчы, канча бала жана канча жаңгак бар?
11. Тор устундарынын аралыгы 50 метр. 500 метр аралыктагы аянтка тор орнотуу үчүн канча устун керек болот?

12. Эки сандын көбөйтүндүсү 18 болот. Бул сандардын чоңуна кичинесине бөлгөндө 18 чыкты. Бул сандарды тап.

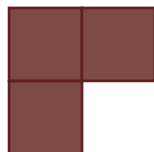
13. Берилген таралышка жооптун кайсы формасы туура келет?

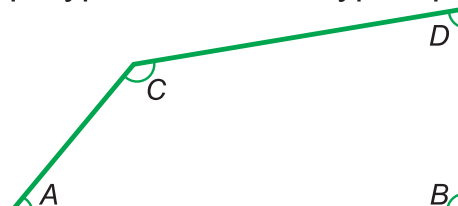
14. Эки алмуруттун салмагы 4 мандариндин салмагына барабар. 1 алмуруттун салмагы канча?

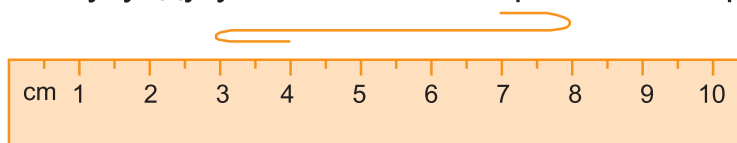
15. Шоколад тик бурчтук формасына ээ. Бул шоколаддын чейрек бөлүгү сүрөттө көрсөтүлгөн. Дептериңе шоколаддын толук сүрөтүн сыз.

16. Төмөндөгү сүрөттө А, В, С жана D чекиттер келтирилген фигуранын чокулары. Ушул фигуранын кайсы бурчтары кең бурч?

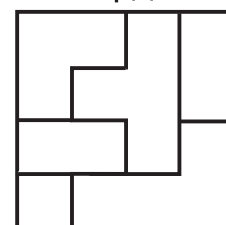
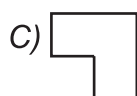
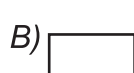

17. Эгерде төмөндөгү сүрөттө көрсөтүлгөн сым бөлүгү туура формага келтирилсе, анын узундугу канча сантиметрге жакыныраак болот?

18. Поезд Самарканд шаарынан эртең менен саат 8:45 де жөнөп кетти. Ал Ташкент шаарына 2 саат 18 минуттан кийин жетип барат. Поезд Ташкентке саат канчада жетип келет?

19. Оң жактагы квадрат кичине бөлүктөргө бөлүндү. Жооптордон кайсы бири пайда болгон бөлүктөрдүн бири эмес?

20. Төмөндөгү бир сепилдин узактан көрүнүшү берилген:

Төмөндөгүлөрдүн кайсы бири ага тиешелүү бөлүк боло албайт?

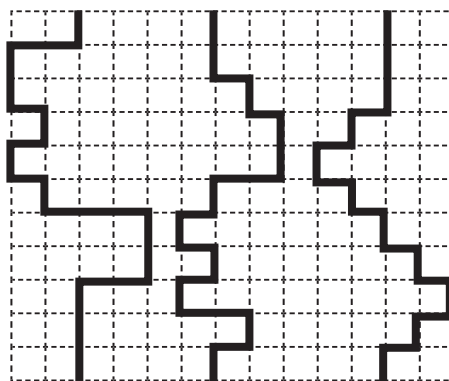
21. Эң кичине эки орундуу санга 17 ни кошуп, сумманы эң чоң бир орундуу санга кошсок, кандай сан пайда болот?

22. Таразынын сол жагында 6 апельсин жана оң жагында 2 коон турат. Эгерде апельсиндин жанына 1 коон койсок, эки жак барабар болот. Мындан келип чыгып, 1 коондун салмагы канча апельсин салмагына барабар?

23. Сызыктар бойлоп жүгүрүү мелдешинде Мадина, Наргиза, Айгүл сүрөттө көрсөтүлгөн фигурада жүгүрүштү. Алардын ылдамдыгы бирдей эле.

Кайсы сүйлөм чын?

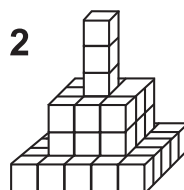
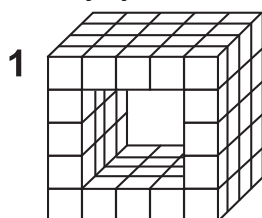
- Мадина жана Айгүл бирдей убакытта жетип келген.
- Наргиза 1-орунду алган.
- Айгүл акыркы болгон.
- Үчөө тең бир убакытта жетип келген.
- Мадина жана Наргиза бирдей убакытта жетип келген.

Мадина Наргиза Айгүл

24. Жасмина, Камила, Севара жана Халидалардын туулган күндөрү 1-март, 17-май, 20-июль жана 20-мартта. Камила жана Севара бирдей айда туулган. Жасмина жана Севаранын туулган күндөрүнүн числосу бирдей, бирок ар түрдүү айларда. Кимдин туулган күнү 17-майда?

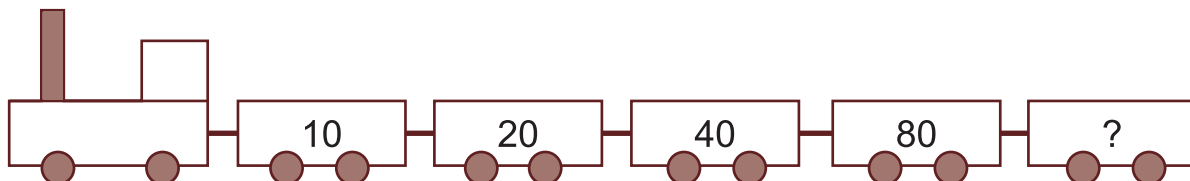
25. Расул кичине кубиктерден 1-сүрөттөгү тунелди жасады. Андан кийин ал тунелди бузуп таштап, 2-сүрөттөгү пирамиданы курду.

Пирамиданы куруу үчүн тунелдеги канча кубик иштетилбеген?

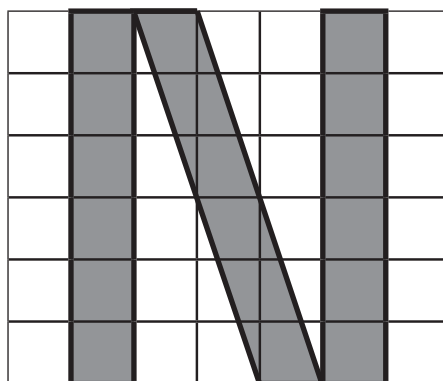
26. 1 ден 9 га чейинки цифралар бар. Абдуллага 7, 2 жана 4 цифралар; Мунисага 6, 5 жана 1 цифралары; Фирдавска болсо 8, 3 жана 9 цифралары берилди. Алардын ар бири 4 амал (кo-шуу, кемитүү, көбөйтүү жана бөлүү) жана ар бир цифраны бир жолудан иштетүү мүмкүн. Ким 20 санын пайда кыла албайт?

27. Удаалаштыкты толтур:

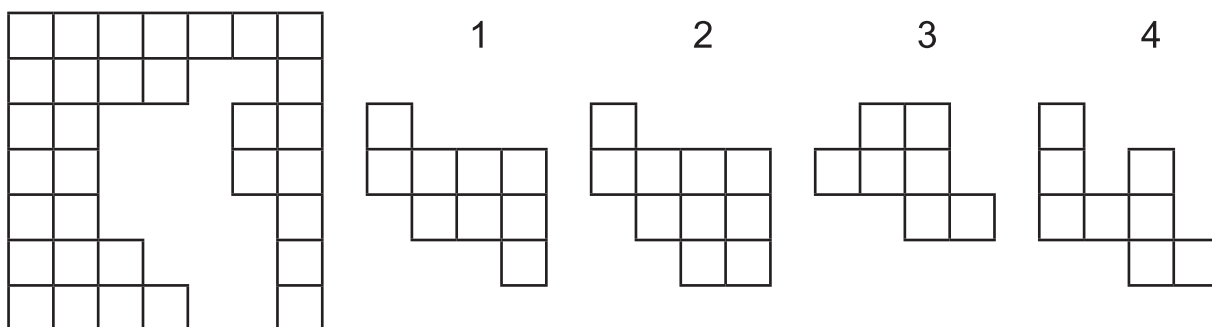

28. Хадича 21:30 уктайт жана эртең менен 06:45 те ойгонот. Анын агасы Максут болсо Хадичадан 1 саат 50 минут көбүрөөк уктайт. Максут канча саат, канча минут уктайт?

29. Эгерде ар бир чакмактын узундугу 1 ге барабар болсо, N фигура-сынын аянтын тап.

30. Кайсы 2 фигураны ичи бош квадраттын ичине жайгаштырсак, бул квадрат толот?

31. Жамшид карындашы туулганда 4 жашта эле. Бүгүн ал 9 жашка толду. Эми агасы менен карындашынын жаштарынын айырмасы канча жашка барабар?

32. 671 – 389 айырма төмөндөгүлөрдөн кайсы бирине барабар эмес?
771 – 489 681 – 399 669 – 391 187 – 158 600 – 318

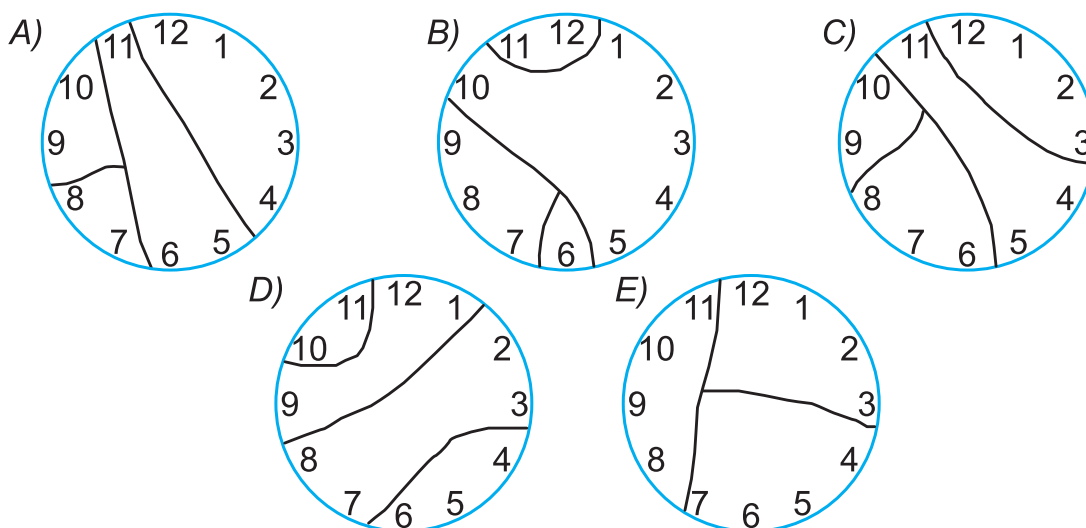
33. Абдукерим кээ бир беттери жоголгон эски китеп таап алды. Сол жагындагы бетинде 24 деп, оң жагындагы бетинде болсо 45 деп номерленген экен. Бул эки беттин ортосунда канча барак жоголгон?

34. 2×2 чакмактардагы 4 квадраттын ар биринде бирден сан бар. Биринчи катардагы сандардын суммасы 3, экинчи катардагы сандардын суммасы болсо 8 ге барабар. Эгерде 1-мамычадагы сандардын суммасы 4 болсо, 2-мамычадагы сандардын суммасын тап.

35. Бабурда 147 сум, Лабарда болсо 57 сум бар. Бабур Лабарга канча сум берсе, өзүнүн акчалары Лабардыкынан эки эсе көп болот?

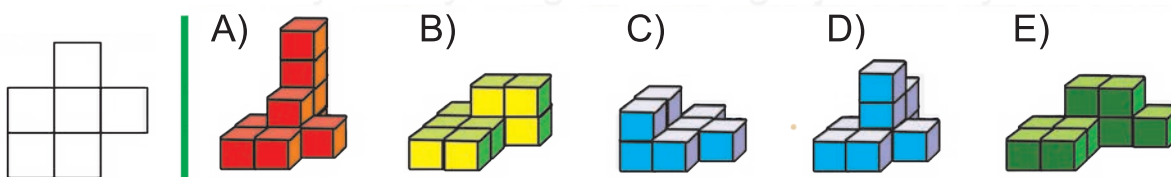
36. Туулган күнүндө Темура достору 10 түстүү калем, 3 оюнчук машина, 4 топ, 1 китеп, 3 мамалак жана 2 шоколад белек кылышты. Ага баары болуп канча нерсе белек кылышкан?

37. Айлана саат 4 бөлүккө бөлүнгөн. Ар бир бөлүктөгү цифралар суммасы удаалаш сандар. Төмөндөгүлөрдүн кайсы бири бул бөлүнүштү туюнтат?

38. Малика үйдөн 06:55 те чыгып кетет жана мектепке 07:32 де жетип келет. Анын досу мектепке 07:45 те жетип келет жана үйү Маликанын үйүнөн жакын болгону үчүн жолго 12 минут Маликадан азыраак убакыт сарптайт. Маликанын досу үйүнөн канчада чыгат?

39. Азиза пол үстүндө 9 кубдан фигура жасады. Кийин ал фигуранын жогорудан көрүнүшүн сызды. Кайсы фигура жасалган эле? Туура жоопту тандайбыз.

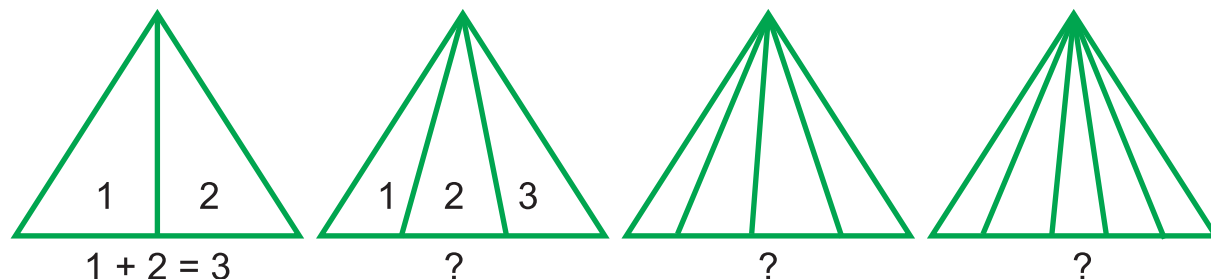

40. Сандуу туюнтманын маанисин тап:

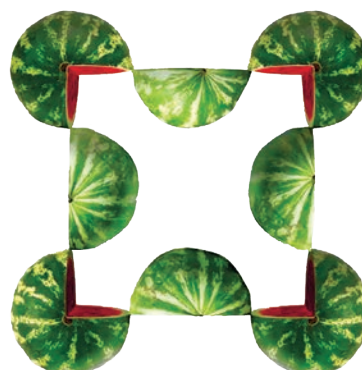
$$1 + 1 \times 1 - 1 \div 1 + (1 + 1 - 1) \div 1 + 1 - (1 - 1)$$

$$1 \div 1 + 1 + 1 \times (1 + 1 \div 1 - 1) \times 1 + 1 - 1 \div (1 + 1 \times 1 - 1)$$

41. Фигураларда канчадан үч бурчтук бар?

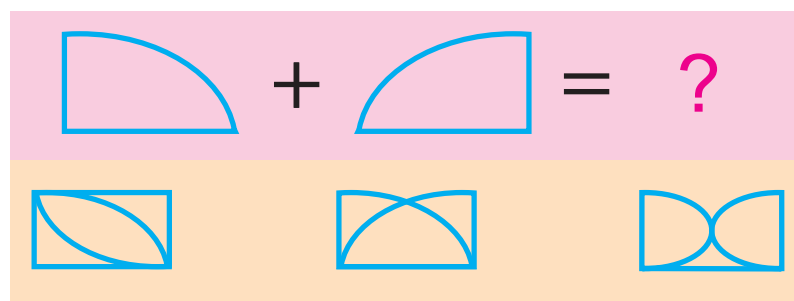

42. Бүтүн дарбыздар саны канча?

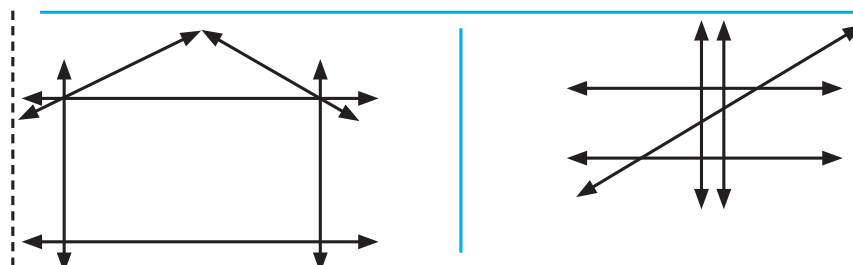

43. Сейит жашай турган шаардын картасында базар C2 координаталуу чакмакта жайгашкан. Дүкөн F4 координаталуу чакмакта жайгашкан. Координа бурчундагы базардын жана дүкөндүн ордун сызабыз.

44. Эки фигуранын үстүмө-үстү түшө турган жоопту аныктайбыз.

45. Перпендикуляр жана параллель сызыктарды аныктайбыз.

ЭЛ АРАЛЫК БААЛОО ПРОГРАММАСЫНА ТИЕШЕЛҮҮ ТАПШЫРМАЛАР

1. Шаардагы бир дүкөн маркалар сатат. Жаныбардын сүрөтү түшүрүлгөн 1 марканын баасы мультфильм каармандарынын сүрөтү бар марканын экөөнө барабар. Жаныбардын сүрөтү түшүрүлгөн 2 марканын баасы спорт оюндарынын сүрөтү бар марканын үчөөнө барабар. Бир нече бала ошол дүкөндөн марка сатып алуу үчүн киришти.

Маркаларды сатып алуу боюнча суроолорго жооп беребиз:

A. Барнада жаныбардын сүрөтү түшүрүлгөн 5 марка бар. Ал мультфильм каармандарынын сүрөтү бар маркадан канчаны алышы мүмкүн?

B. Азизада жаныбардын сүрөтү түшүрүлгөн 8 марка бар. Ал спорт оюндарынын сүрөтү маркалардан канча алышы мүмкүн?

D. Каримада жаныбардын сүрөтү түшүрүлгөн 6 марка бар. Ал бу маркаларга мүмкүн болушунча көбүрөөк марка алмакчы. Ал мультфильм каармандарынын сүрөтү бар маркадан канча алат?

2. Кемеде 218 жолоочу жана 191 экипаж мүчөлөрү бар. Бул кемеде жалпы канча киши бар?

3. Футболдук беттеште командалар төмөндөгү упайларды алышты:

жеңиш үчүн – 3 упай;

тең болуу үчүн – 1 упай;

жеңилүү үчүн – 0 упай.

«Бунёдкор» командасы 11 упай топтогон.

«Бунёдкор» командасы бул упайларды топтоо үчүн жок дегенде канча оюн өткөргөн болуусу мүмкүн?

4. Мадина мектептен жолго чыгып, 9 минутта бирдей ылдамдык менен 540 метр аралыкты басып өттү. Мадина 1 минутта канча метр аралыкты басып өткөн?

5. Керим ширеңке таякчаларынан 4 фигура жасоо керек. 1-фигураны жасоо үчүн ага төрт, 2-фигураны жасоо үчүн жети жана 3-фигураны жасоо үчүн он ширеңке таякчасы керек болду. Бул удаалаштыкта 4-фигураны жасоо үчүн Керимге канча ширеңке таякчасы керек болот? Керимге бардык фигураларды жасоо үчүн канча ширеңке таякчасы керек болот?

6. Мектептеги оюн аянтчасы квадрат формасында. Анын жагынын узундугу 100 метрге барабар. Рустам бул оюн аянтчасынын жактарын бойлоп толук айланып чыкты. Ал канча жол жүргөн?

7. Жасур бир фигураны сызды. Бул фигура 5 жакка жана бир симметрия огуна ээ. Жасур кандай фигура сызган?

8. Балдар кайсы даамдагы балмуздакты жакшы көрүшөт? Бир тегерек 4 баланы билдирет.

Даамы	Балдардын саны
Ванилин	● ● ●
Шоколад	● ●
Кулпунай	●
Лимон	● ● ● ●

9. Боёк 5 литрлүү идиште сатылат. Шакирге 37 литр боёк керек болуп калды. Ал канча идиште боёк сатып алат?

10. Таир торттун $\frac{1}{2}$ бөлүгүн, Жасур ошо торттун $\frac{1}{4}$ бөлүгүн жеди. Алар чогуу торттун канча бөлүгүн жеген?

11. Бескетбол оюнуна сатылган миң чыпта 1 ден 1000 ге чейинки сандар менен номерленген. Цифрасы 12 менен бүткөн чыпталардын ээлери соорундарга ээ болушту. Бардык соорунду чыптанын номерлерин жаз.

12. Жадыбалда көрсөтүлгөн керектелүүчү азыктар 6 кишиге ылайыкташтырылган рецепттен түзүлгөн. Самат бул рецепттен пайдаланып үч кишиге пирог жасамакчы. Самат 3 кишиге пирог даярдоо үчүн керек боло турган керектелүүчү азыктар өлчөмүнү төмөндөгү жадыбал негизинде эсепте. Ага зарыл болгон жумурткалар саны көрсөтүлгөн.

Керектелүүчү азыктар	
Жумуртка	4
Ун	8 стакан
Сүт	$\frac{1}{2}$ стакан

13. Керимдин колундагы ручкалардын санын ▲ даана деп белгилеп алалы. Керимдин досу Бектур ага дагы 3 ручка берди. Эми Керимде канча ручка болгонун туюнт.

- A) $3 \div \blacktriangle$ B) $\blacktriangle + 3$ C) $\blacktriangle - 3$ D) $3 \times \blacktriangle$

14. 600 китепти ар бири 5 китеп бата турган кутуларга жайгаштыруу керек. Бардык китептер үчүн керек болгон кутулар саны канча?

15. 9×22 көбөйтүндүгө эң жакын болгон жоопту белгиле.

- A) 5×20 B) 5×25 C) 10×20 D) 10×25

O'quv nashri

Lolaxon O'rinboyeva, Shuxrat Ismailov, Xolmirza Yusupov,
Nigora Ruzikulova, Umid Raxmonov, Shahlo Haqberdiyeva,
Nargiza Yusupova, Aziza Baymanova

МАТЕМАТИКА

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 3-sinfi uchun darslik
(Qirg'iz tilida)

Которгон Айсулуу Тойчубаева
Редактору Гулзода Шерматова
Керкөм редактору Сарвар Фармонов
Техникалык редактору Акмал Сулаймонов
Компьютерде даярдаган Шахобиддин Махмадиев
Корректор Абиба Юнусалиева

Басууга 06.05.2022-жылда уруксат берилди. Бычымы 60x84 1/8.
Ариал гарнитурасы. Кегли 14 шпонли. Офсет басма.
Шарттуу басма табагы 22,32. Басмакананын эсептик басма табагы 22,41.
Адади 544 724 нуска. Бююртма № 2734.

Ижарага берилле турган окуу китебинин абалын көрсөтүүчү жадыбал

№	Окуучунун аты-жөнү	Окуу жылы	Окуу китебинин алынгандагы абалы	Класс жетек-чисинин колу	Окуу китебинин тапшырыл-гандагы абалы	Класс жетек-чисинин колу
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

Окуу китеби ижарага берилип, окуу жылынын аягында кайтарып алынганда жогорудагы жадыбал класс жетекчиси тарабынан баалоонун төмөнкү критерийлеринин негизинде тотурулат:

Жаңы	Окуу китебин пайдаланууга алгачкы жолу берилгендеги абалы.
Жакшы	Мукабасы бүтүн, китептин негизги бөлүгүнөн ажырабаган. Бардык барактары бар, жыртылбаган, жылбаган, беттеринде жазуу-чийүүлөрү жок.
Канааттандырарлуу	Мукабасы эзилген, бир аз чийилип, беттери тытылган, китептин негизги бөлүгүнөн ажыраган түрү бар, пайдалануучу тарабынан канааттандырарлуу даражада оңдолгон. Ажыраган барактары кайра желимделген, айрым беттерине чийилген.
Канааттандырарлуу эмес	Мукабасы жыртылган, бетине чийилген, негизги бөлүгүнөн ажыраган же таптакыр жок, канааттандырарлуу даражада оңдолбогон. Барактары жыртылган, жетишпейт, сызып, боёп ташталган. Окуу китебин кайра калыбына келтирүүгө болбойт.